המדריך למדריך

#מהדורה ב'

מהדורה מוגבלת

#הדרכה 24/7

תנועת הנוער

ה"מכבי הצעיר"

תנועת הנוער
ה"מכבי הצעיר"

רכזי שכבה ומדריכים יקרים,

הגעתם לנקודה שבה הכל מתחיל.
בעוד שנייה תפתחו את הקלסר ותתחילו את דרככם
בעולם המדריך למדריך.
שנת הפעילות הינה מסע, אנו יודעים איך היא מתחילה,
איך אין לנו מושג כיצד היא תסתיים.
זכרו כי הדרך בה תבחרו ללכת,
היא הדרך שתעצב את הקבוצה או את הצוות שלכם.
אתם אלו שתהפכו את השנה הזו,
לכל מה שחלמתם שהיא תהיה.

מאחלים לכם שנה מוצלחת ופוריה!
מחלקת חינוך- מכבי צעיר

המדריך למדריך

#הדרכה 24/7

דבר יושב ראש הנהגה ארצית

מדריכים יקרים!
ההדרכה הינה ליבה של תנועת הנוער.
המחזה של קבוצת חניכים והמדריכים שלהם - עוברים ביחד פעולות, מתנסים, לומדים, משחקים וחווים חוויות - הוא מראה שאין שני לו.
זוהי המשמעות של עשייה חינוכית.
אתם, המדריכים, אחראים על משימה ייחודית וחשובה מאין כמוה.
כל אחד ואחת מכם אחראי על קבוצת חניכים בגילאים שונים, דור ההמשך של התנועה.
זוהי משימה לא פשוטה, יכולים להיות בה לא מעט אתגרים בדרך, אבל אני מבטיח לכם באחריות מלאה כי זהו תפקיד שימלא אתכם סיפוק, משמעות, חוויות ותורם רבות לעיצוב דמותכם ואישיותכם.

ה"מכבי הצעיר" אינה רק תנועת נוער, אלא דרך חיים.
תוכנית ההדרכה, **המדריך למדריך - הדרכה 24/7**, נבנתה מתוך מטרה לתת לכם המדריכים, כלי לפעילות השוטפת, אך כשמה כן היא.
המדריך הינו מודל לחיקוי של חניכיו בכל תחומי החיים ולא רק בשעות הפעילות.

בהתבסס על המפגשים עמכם במהלך השנים, אני סמוך ובטוח כי אתם, בוגרי התנועה, תדעו להצעיד את התנועה למחוזות נפלאים וטובים.
אך זכרו כי כדי לחנך את החניכים גם עליכם להתחנך ולעבור פעולות בוגרים באופן רציף.

כאדם שגדל והתחנך בתנועה לאורך השנים, אני מלא גאווה למלא היום את תפקידי כי אני יודע שאתם הנוער הטוב ביותר. חכמים, אכפתיים, יצירתיים ומלאי אהבה לחניכים.
אני גאה להיות חלק מהמשפחה הזו - **משפחת המכבי הצעיר**.

בברכת המכבי הצעיר
חזק ואמץ
אחיקם שושן
יו"ר הנהגה ארצית

דבר המזכ"ל

מדריך יקר!

בכתיבת תוכנית זו הושקעו מאמצים רבים והיא מסכמת תהליך ארוך של חשיבה ועשייה. השקעה זו בתוכן הפעילות מגיעה מתוך רצון אמיתי לשדרוג וצורך שעלה מהשטח במשך זמן רב.

אנו רואים בכם שליחים חינוכיים ואת המנהיגים של התנועה.

"הנוער הוא היסוד הדינמי של העם, על שכמו מוטלת החובה להתחדשות מתמדת ולהנעת המעש הלאומי - החינוך בתנועת הנוער ליצירת דור אחראי, יוזם ופועל" (מתוך עקרונות התנועה). ציטוט זה מתייחס למחויבות שלכם בתור חברים במכבי צעיר, להצעיד את הדור הבא לערכיות ולהגשמה בכל שטחי החיים. יצירת דור

אחראי, יוזם ופועל משקפת הלכה למעשה את דרככם ואת פועלכם, תפקידכם הוא להשתמש בכלים אותם קיבלתם ולהעביר אותם לחניכים שלכם בנתינה ואהבה וכעת גם בתכנית מסודרת ומקצועית.

כתיבת תכנית זו מביאה עמה בשורה גדולה לתנועה, זוהי בשורה על כך שהתנועה ניצבת בפני אתגרים שונים בחברה הישראלית ומסוגלת להתמודד איתם בדרכים של עשייה וחינוך למכביות. אתם כמחוללי השינוי והעשייה תוכלו להשתמש בה בחכמה כי בכם העוצמה כמדריכים בתנועה שרואים את התמונה הכוללת ומבינים כי לקיחת אחריות היא הדבר הנכון בעוד רבים אחרים עומדים מהצד, מתלוננים אך לא עושים דבר. אתם בחרתם לעשות! על כך אתם יכולים להיות גאים.

כאשר אנו ניצבים אל מול שאלת דמות המדריך בתנועה אנו רואים לנגד עינינו אתכם מלאי אנרגיות ותשוקה, מובילים אחריכם קבוצות של חניכים שעיניהם נשואות אליכם. זוהי מבחינתנו הדרכה 24/7 שמובילה אתכם בכל צעד, במשך כל ימות השבוע. אני סומך עליכם ובטוח כי עבודתכם המאומצת תישא פרי ומשוכנע כי אתם כמדריכים איכותיים תביאו את עצמכם לידי ביטוי בתוך מסגרת התכנית ותתאימו אותה לקבוצות שלכם.

יש לכם משימה גדולה,

אתם אלו הנושאים את הבשורה.

חזק ואמץ

אלעד כהן

מזכ"ל

דבר מנהלת מחלקת חינוך

מדריכים יקרים!

אני זוכרת בבירור את אותו יום שלישי בו העברתי פעולה לקבוצת חניכות בכיתה ד' בפעם הראשונה בחיי.
זה לא הלך טוב.
החניכות צעקו והפריעו, רצו ממקום למקום, העזרים שהכנתי יצאו מכוערים ואף מתודה לא עברה כפי שתכננתי.
חזרתי הבייתה עייפה ומתוסכלת והודעתי באופן רשמי לרכזת השכבה שלי שלא אגיע לפעולה ביום שישי הקרוב.
כשהגיע יום שישי, החלטתי לתת להדרכה צ'אנס נוסף.
בשעה שלוש וחצי, יצאתי החוצה מחדר הבוגרים ולעברי רצו פתאום עשרים וחמש חניכות צורוחות וקופצות, רבות ביניהן מי תחזיק לי את היד
במהלך הפעולה. כאשר שאלתי לשלומן הן ענו שהן מצפות לפעולה כבר מיום שלישי ושכבר נתחיל כי הן לא יכולות לחכות יותר.
באותו הרגע הבנתי מה זה להיות מדריך.

תוכנית ההדרכה החדשה נכתבה לאחר חשיבה מרובה על מה זה בעצם להיות מדריך, על מנת להזכיר לכל מדריך ומדריך עד כמה חשובה והכרחית היא עבודתו.
זה לא תמיד יהיה קל, לא תמיד תרגישו מסופקים, ולעתים אף תרצו להרים ידיים.
אך זכרו תמיד - אתם פה כדי לתת לחניכים שלכם מסגרת חינוכית אחרת ומעט שונה ממה שהם מכירים. מסגרת אשר מספקת אתגרים, פיתוח אישי, עצמאות ובעיקר ערכים.
ערכים אשר לא ניתן לרכוש באף מסגרת אחרת מחוץ לשעריה של תנועת הנוער.

אני מאמינה בכל אחת ואחת מכם שקיימת בו היכולת לקחת קבוצת ילדים ולהוביל אותה יד ביד בשבילי תנועת הנוער ה"מכבי הצעיר".
מחזקת אתכם על עשייתכם, ויודעת כי תצליחו.

שלכם,
ליאור ויטלין
מנהלת מחלקת חינוך

עקרונות התנועה

מהות תנועת ה"מכבי הצעיר":

תנועת נוער חינוכית, לאומית וספורטיבית המושתתת על ערכי היהדות והציונות.

דרך החינוך:

א. הנוער הוא היסוד הדינמי של העם, על שכמו מוטלת החובה להתחדשות מתמדת ולהנעת המעש הלאומי - החינוך בתנועת הנוער ליצירת דור אחראי, יוזם ופועל.

ב. מטרת החינוך במכבי הצעיר - עיצוב דמות אדם שלם בגופו וברוחו, איש מוסר, החבר הטוב, התרבותי בהליכותיו, המוכשר מתוך הכרה מלאה לקבוע את גורל העם ואת עתידו.

ג. מסורת עם ישראל ומגילת העצמאות הן הבסיס הרעיוני להגשמת משימות אלו, ותדגיש שמירה על עקרונות החירות וקיום שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחי המדינה ללא הבדלי דת, גזע ומין, תוך יחס של סובלנות הדדית.

ד. נתיב המכבי - "נפש בריאה בגוף בריא" יעבור כחוט השני במערכת החינוך בתנועה - החינוך הגופני והצופי.

ה. החינוך הגופני מהווה גורם המעצב את דמותו של החניך הן ברוחו והן בנפשו, החינוך הצופי מפתח את חושיו, את כושר הסתגלותו לסביבה ולחברה, ואת התאמתו לעבודת צוות.

ו . תנועת המכבי הצעיר רואה את עצמה כנושאת רעיון איחוד העם והאומה ללא הבדל, השקפה ורעיון למען ביצור, ביסוס וחיזוק המדינה.

ז. המשמעת בתנועה צריכה להיות בנויה על הכרת ערכו של הפרט בחברה ועל הכרת ערכי החברה בחיי הפרט. המכבי הצעיר רואה ייעודו בהגשמת החלוציות בכל שטחי החיים לפי צווי השעה.

הגשמה:

מנוף הביצוע הוא ההגשמה האישית של המכבי הצעיר.

א. התנועה תכוון ותחנך את חבריה לחלוציות ולשירות בכל שטחי החיים. בדרכי יוזמה אישית יוצרת, להבטיח את ביסוסה של המדינה ושל הפרט בתוכה.

ב. התנועה תשאף לצעוד לפני המחנה, כחיל חלוץ, כתנועה לאומית חלוצית אשר תלך לקראת מטרות ויעדים, שהלאום כלאום, ולא חלקים ממנו, שהמדינה כמדינה, ולא גופים שבה קובעים אותן כמטרות לאומיות והשגתן באה למלא צרכים לאומיים וממלכתיים.

תנועת ה"מכבי הצעיר" כתנועה חלוצית, תפעל להשגת היעדים הלאומיים בדרכים שתבחרנה, ההולמות את חוקי המדינה ואת עקרונות התנועה.

דברות התנועה

הדברות מבטאות את המשמעות היומיומית ודפוסי ההתנהגות שנגזרים מעקרונות וערכי התנועה. תכני הדברות הם מה שצריך לאפיין חבר בה"מכבי הצעיר" ולמימושם הוא צריך לשאוף.

1. ה"**מכבי הצעיר**" איש אמת ודברו אמונה.
2. ה"**מכבי הצעיר**" נאמן לעמו, לארצו ולשפתו.
3. ה"**מכבי הצעיר**" חבר מועיל ומעורב בחברה, עוזר לזולת ודוגל בחשיבה ביקורתית.
4. ה"**מכבי הצעיר**" אח לכל "מכבי" ורע לכל אדם.
5. ה"**מכבי הצעיר**" אדיב ומנומס.
6. ה"מכבי הצעיר" חובב את החי והצומח, מגן עליהם ושומר על איכות הסביבה.
7. ה"**מכבי הצעיר**" איש המס"ד (משמעת, סדר, דייקנות).
8. ה"**מכבי הצעיר**" עליז, אמיץ ואינו נופל ברוחו.
9. ה"**מכבי הצעיר**" חסכן ואינו קמצן.
10. ה"**מכבי הצעיר**" מוקיר פרי עמלו ועמל אחרים.

שיר המכבים

המכבים הן פה כולנו,
זה הגדוד שגיא מכבר.
פה נלחמנו, פה ניצחנו,
פה כוחנו עוד יגבר. } 2x

עמוד האש ילך לפנינו,
בדרך חושך יאיר, יזהיר,
עמוד ענן מאחורינו
פנו דרך - מכבים, המכבים

סיסמאות התנועה

משמעות הסיסמאות היא נקודות ציון משמעותיות שמבטאות את התחומים והמחויבות הבסיסית של חבר ה"מכבי הצעיר". כיום נעשה שימוש בעיקר בסיסמא "חזק ואמץ" (לאחר שיר המכבים) והסיסמאות האחרות משמשות כסמן בבניית תכניות הדרכה.

נפש בריאה בגוף בריא

ה"מכבי הצעיר" איש המס"ד (משמעת, סדר ודייקנות חשובים לביצוע כל פעילות והצלחתה)

ה"מכבי הצעיר" בלי הגשמה כגוף ללא נשמה (חבר ה"מכבי הצעיר" מחויב להגשמה אישית יומיומית בכל תחום)

מכבי לב הקהילה

חזק ואמץ

ההבטחה

ההבטחה מרכזת בתוכה במשפטים קצרים את מחויבותו של חבר ה"מכבי הצעיר" והדרישה ממנו. כיום השימוש בהבטחה נעשה בסיום כיתה ח' במסגרת קורס המדריכים וההצטרפות לשכבת הבוגרים.

נוסח ההבטחה: "על כבודי הנני מבטיח הבטחה שלמה לעשות כל שביכולתי ל"מכבי": למלא את חובתי לעמי, ארצי ושפתי, לעזור לזולתי בכל עת ולקיים את חוקת ה"מכבי הצעיר".

סמל התנועה

סמל התנועה מורכב מהאותיות:

מכבי ו-**צ**עיר כשהן שזורות בצורת מגן דוד שהוא סמל יהודי עתיק.

הסמל מהווה את הקשר של ה"מכבי הצעיר" ליהדות ולציונות.

תלבושת התנועה

חולצת חאקי, מכנס חאקי, עניבה, סמל כיס וסיכת עניבה.

התלבושת באה לבטא מספר ערכים שהינם מאפיינים חשובים בדרכו של חבר ה"מכבי הצעיר":

חלוציות - החאקי שסימל בעבר את החלוצים הראשונים במדינה מסמל היום חלוציות וראשוניות בתחומים שונים תוך נקיטת עמדה לגביהם מתוך אמונה כי תנועת הנוער לוקחת על אחריותה לשנות את המציאות הקיימת במסגרת עקרונותיה.

פשטות - בתלבושת זו אין זוהר או התרסה של יוקר וכו'. גם בתקופה זו ה "מכבי הצעיר" רוצה לממש את ערכיה תוך נתינת משמעות לעשייה ולא לגורמים המוחצנים שבה.

אותה פשטות באה לידי ביטוי בכך שחניכי התנועה ובוגריה לובשים את התלבושת, נראים ומתייחסים בצורה שווה האחד לשני ולא בא לידי ביטוי מעמדם או מצבם הכלכלי אלא הגורם המאחד ביניהם.

בכיס השמאלי של חולצת החאקי ייתפר סמל ה"מכבי הצעיר" עם שם הסניף.

סמלי הכיס יהיו בצבעים שונים על פי שכבת הגיל התנועתית:

שכבה ג' - כתום
המסמל את הליבה, ההתחלה בתהליך ארוך שנים.

שכבה ז' - חום
מייצג את הקשר השורשי למדינת ישראל.

מבוגרים - לבן
מייצג את המחויבות למדינת ישראל וערכיה ומחויבות להגשמת ערכי התנועה.

שכבה ד' - ירוק
שכבה צעירה ורעננה כצמח אשר רק גדל מעט.

שכבה ח' - תכלת
מייצג את הקרבה לשכבה הבוגרת העוסקת באחריות והתנסות במגוון נושאים.

הנהגה ארצית- סמל אותו יענדו מבוגרים בעלי תפקיד: הנהגה ארצית/ הנהלה/מטה/ רכזים/רכזי הדרכה/מדריכי בוגרים

שכבה ה' - אדום
השכבה מצטרפת לתנועה באופן ערכי וחיבור למורשת שיא המכבים.

בוגרים - כחול
מקביל לצבעי העניבה המייצגים את ערכי התנועה ומחויבותם.

הגשמה- סמל אותו יענדו מגשימי התנועה במהלך שנת השירות.

שכבה ו' - צהוב
עיסוק מרכזי בנושאים אקטואליים הנוגעים לחברה הישראלית

מבוגר פעיל- סמל אותו יענדו מבוגרים שאינם עונים להגדרות המוזכרות לעיל.

העניבה שצבעה כחול ולבן - כחול ולבן הינם צבעי הטלית ודגל הלאום.
העניבה מסמלת את אופייה ומחויבותה היהודית, הלאומית והציונית של תנועתנו.
קיפול העניבה - נעשה בצורה כזו שיהיו 3 פסים לבנים שמשמעותם כמשמעות ההצדעה:
1. נאמן לעמי, ארצי ושפתי .
2. מס"ד - משמעת סדר ודייקנות.
כל אחד מהפסים מייצג מחויבות אחת.
על העניבה ייתלו כל הסמלים מהפעילויות השונות של החניך שיסמלו את השתתפותו ומחויבותו למשמעויות והמסרים שהועברו בפעילות.
חניך עונב את העניבה מתחת לצווארון חולצת החאקי.
בוגר עונב את העניבה מעל צווארון חולצת החאקי.

מחנאות

"מקסימום נוחות במינימום אמצעים"
זוהי ההגדרה של המחנאות ותכליתה בתנועת הנוער.
המחנאות משמשת כלי בתנועת הנוער לפתח את אישיותו של החניך, את יכולתו לעבוד בצוות, להתמודד עם קשיים, להיות עצמאי יותר, יצירתי ובעל תושייה במתן פתרונות.
הכרות עם כללי המחנאות וכלי המחנאות יובילו ליכולת מימוש כל האמור בצורה הטובה ביותר ולצרכי המשתמש בה. בתנועה מתקיימות בחינות דרגה אשר בוחנות ידע ויכולת במחנאות ומהוות נקודות ציון עבור חניכי ובוגרי התנועה. זאת מאחר וכלי המחנאות הינו אחד הכלים המרכזיים באופייה של תנועת הנוער.

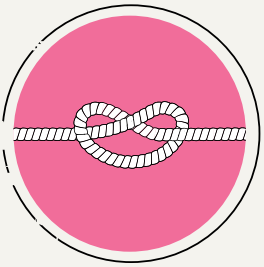

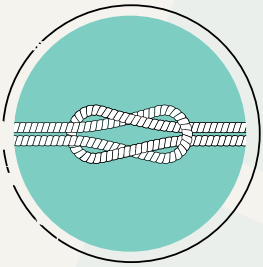

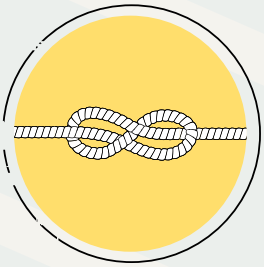

דרגה ג'

דרגה ב'

דרגה א'

מה קורה יא מדריכה?

נפגשנו לפני כמה ימים בבית הספר, כשבאת להזמין אותי ואת שאר הכיתה לבוא למכבי, הסברת מה זה מכבי והבנתי למה התכוונת כי גם אני הייתי פעם במכבי, אבל הפסקתי להגיע כי באיזשהו שלב החברים צחקו עליי ואמרו שזה לחננות, הרגשתי גדול מידי ושאני מגניב מידי בשביל ללכת לתנועת נוער. זה מה שהרגשתי עד השבוע כשאת ושאר המדריכים נכנסתם לכיתה והתחלתם להסביר על השנה הקרובה ועל קורס המדריכים. זו נשמעת כמו חוויה יוצאת דופן (אני גם זוכר שאח שלי אכל לי את הראש על זה שזה הדבר הכי מדהים שהוא חווה בחיים שלו ויש לו עדיין חברים מכל הארץ שהוא פגש שם). ממה שזכור לי תעודת ההדרכה שמקבלים בסוף השנה ממש עוזרת בהמשך. בנוסף גם כל התכנים שדיברתם עליהם כשבאתם לכיתה שלנו היו נשמעים מעניינים יותר, בוגרים יותר, לא משחקים של ילדים. הפעילות שעשיתם לנו כשבאתם השבוע הייתה שונה ולא דומה למה שעברתי בשנים הקודמות, היה לי ממש כיף והרגשתי שזה יותר מדבר אליי ולא חוזר על עצמו, אני אוהב את זה! אומנם יש עדיין כמה דברים שאני לא סגור עליהם לקראת השנה הקרובה כמו הפורימון, שאמרת שאנחנו והבוגרים עובדים ביחד או איך מתנהלים כל השלבים עד ההגעה לקורס מדריכים ובכלל איך הולך הקורס עצמו אבל סיקרנתם אותי ואני בטוח שאם אגיע אקבל תשובה לכל זה. במיוחד מגניבה אותי המחשבה להתחבר לבוגרים של הסניף, בעיקר לתיכוניסטים שבדרך כלל לא שמים עליי, אבל אני מקווה שהפעם הם ידברו איתי וישתפו אותי ויקשיבו גם למה שיש לי להגיד. עם כל החששות, חברים שגדולים ממני ונמצאים במכבי הסבירו לי שהשנה הזו חוויתית וכיפית, ושהיא מיוחדת כי כבר מסתכלים עלינו כמו בוגרים כמעט ולא בתור חניכים ילדותיים ומעצבנים. בכל זאת כל השנים שכן הייתי במכבי תמיד ראיתי את הבוגרים והסתכלתי עליהם במעין הערצה כזו, אני לא יכול לחכות כבר להפוך לבוגר!

אני רוצה לספר לך קצת מה זה להיות בכיתה ח' (אבל אל תספרי לאף אחד שאמרתי לך, כי אם החבר'ה שלי ישמעו על זה הם יחשבו שאני חנון שמלשין למבוגרים): להיות בכיתה ח' זה להרגיש ממש בוגר אבל עדיין להתנהג בצורה ילדותית מאוד. אני מתכוון שיש הרבה פעמים שאני רוצה להרגיש גדול ושייתיחסו אלי בהתאם, אבל מצד שני יש המון פעמים שאני מעדיף סוג של להקטין ראש ולא לקחת על עצמי אחריות שהיא גדולה לי מידי, לרוב זה כי אני לא מבין את החשיבות של הדברים עד הסוף. בכל זאת ,אני כן מסוגל להבין סיטואציות שונות ומורכבות ואת יכולה לדון איתי על נושאים עמוקים ומסובכים יותר, ואני ממש מת על פעולות כאלו שדורשות ממני לחשוב ואני יכול להיות בהן סופר ביקורתי ולהביע את דעתי על דברים, שבדרך כלל אומרים לי שאני קטן ולא מבין. בכלל, החברים שלי ודעתם חשובה לי יותר מהכל, למרות שגם ההורים אומרים לפעמים דברים חכמים, אבל לא בא לי שיצחקו עליי. חשוב לי ממש שתדברי איתי על דברים שמסקרנים אותי, נו את יודעת, עניינים של יחסים בין בנים ובנות, אבל כבר של גדולים, כי עם ההורים והיועצת בביה"ס אני מתפדח לדבר על הדברים האלו, ונראה לי שמה שהחברים שלי מספרים לי זה בעיקר שטויות שהם שמעו באינטרנט או פינטזו עליהם בחלומות.

אצלנו הכל סובב סביב הפן החברתי, אני וחברי מאוד ביקורתיים כלפי הסביבה ובעיקר כלפי עצמינו (בעיקר איך אנחנו נראים ומה חושבים עלינו) ולפעמים זה יותר מידי אז תשימי לב שאנחנו לא מגזימים. האי! ועוד משהו! אנחנו לא אוהבים לעשות דברים רגילים ובנאלים, זה משעמם אותנו, כבר עברנו הכל וחווינו הרבה, רוב הדברים לא מרגשים אותנו, אנחנו רוצים שהפעילות השנה תהיה יוצאת דופן, שונה וייחודית.

מדריכה שלי, חשוב לי שתביני שאת המודל לחיקוי שלי, כל מעשה או תגובה שלך הוא מקור ללמידה עבורי, את משפיעה עלי רבות ואני מכבד אותך מאוד, לכן אני נורא צמא לתשומת הלב שלך. אני מצפה ממך שתלחמי עליי ותהיי פה בשבילי גם לדברים שלא קשורים למכבי, מכוון שאני יכול ללמוד ממך, כי יש לך יותר נסיון ותוכלי להכווין אותי בצורה הטובה ביותר. אני ממש סומך עלייך. שתדעי שבגלל זה יש לי רצון לדעת עלייך הכל, פרטים אישיים וזה, גם אם זה נראה קצת אובססיבי. אני יודע שיש לך את החיים הפרטיים שלך ויש את הגבול שאסור לי לעבור אך בכל זאת אנסה קצת לחצות אותו ולגלות יותר מידע עליך ברשתות החברתיות וכו'. אגב, אם לא אמרתי את זה עד עכשיו, אני מחובר לרשתות החברתיות כמו מגנט, הן חלק בלתי נפרד ממני ואני כל היום סביב הטלפון ומתעד הכל, אז תהיי מוכנה לכך!

אז הנה כמה טיפים, כדי שתהיה לנו שנה מעולה ביחד:

- כמו שאמרתי קודם- אני מסתכל ובוחן אותך כל הזמן, תהיי עבורי אישיות לדוגמא, אבל על באמת, כי אני מריח זיופים מקילומטר.
- אני כבר לא ילד! דברי איתי בגובה העיניים, אל תזלזלי בי, כשבאים אלי בטון כזה אני אתנגד דווקא ואהיה חוצפן.
- הקבוצה והחברים שלי זה הדבר שהכי חשוב לי בחיים!
- אני בדיוק בונה את הדימוי החברתי שלי וממש חשוב לי איך אני נראה ומה אחרים חושבים עלי. עזרי לי לבנות לעצמי תדמית חיובית ואמונה בעצמי.
- אני מחפש אחריות- אל תפחדי לתת לי אותה.
- אני רק מחפש התנסויות וחוויות חדשות, דאגי לי לכאלו, כדאי שאלו יהיו התנסויות חיוביות ולא שליליות.
- לפעמים אני אהיה הכי עייף ולא יהיה לי כוח למשחקים (בטח לא לכאלו שמשחקים הילדים ביסודי) ולפעמים אני אהיה חייב להוציא אנרגיה. אני מקווה שתדעי לקרוא אותנו כמו שצריך ולהתאים לנו את הפעולה.
- תגרמי לי לחשוב! גם אם אני אומר שאין לי כוח לחפור, ברגע שנותנים לנו לדבר על דברים שחשובים לנו וברור לנו שדעתינו נחשבת, אנחנו יכולים לדבר שעות!
- תני לי להרגיש שמכבי זה זה המקום שלי לשאול שאלות, להתנסות ולטעות בלי שיצחקו או יצעקו עלי, אני צריך מקום בו להיות נער מבולבל, זה הדבר הכי טוב שיש.
- תגידי לי דברים בפנים, תשקפי לי איך אני נתפס (אבל בעדינות, כן?).
- תסבירי לנו טוב, שלב אחרי שלב, מה הולך להיות השנה, שלא נרגיש שזורקים אותנו למים ואנחנו הולכים אל הלא נודע. שתפי אותנו בתהליכים ובקבלת החלטות כשאפשר.

אז לסיכום, שתהיה לנו שנה אש, מלאה בחוויות מדהימות, ואל תשכחי להגיד לי שלום כשאני רואה אותך בהפסקה, אני רוצה שחברים שלי יראו שאני מכיר אנשים מ-יא'!

שלך, יובל

נ.ב.
אל תשכחי שהבטחת לנו שהשנה תגלי לי למי מהשישיסטים אין חברה כי הבנות בקבוצה מה זה דלוקות עליהם, מי ששמע כאילו הם חתיכים או משהו...

לפני שנצלול לעבודה, רצינו לספר לכם קצת על התהליך...

את תהליך כתיבת המדריך למדריך התחלנו מתוך ההבנה שלא ניתן להתייחס באופן שווה לכל שכבה בסניף.

התהליך שבנינו במחברת הינו תהליך רב שנתי הלוקח בחשבון חינוך תהליכי של חמישה ערכי ליבה מרכזיים:

מנהיגות **אחריות** **קבוצתיות** **פלורליזם** **דמוקרטיה**

לאחר מכן, חשבנו איך כל אחד מהערכים האלה צריך לבוא לידי ביטוי בכל שכבת גיל על מנת לקבל בתום תקופת ה"חניכות" בתנועה את התמונה הכוללת על כל ערך מוביל.

לטובת העניין, ערכנו מיפוי מאפיינים לכל שכבת גיל בארבעה תחומים:

גוף - מהם המאפיינים הפיזיים של ילדים בגיל המודרך?

נפש - מה מעסיק ילדים בגיל המודרך מבחינה רגשית?

חברה - מה מעסיק ילדים בגיל המודרך מבחינה חברתית?

תנועה - מה מעסיק ילדים בגיל המודרך מבחינת תנועת מכבי הצעיר?

לכל שכבת גיל ישנם מאפיינים שונים ומכאן שעלינו להדריך אותם באופן שונה, לאתגר אותם באופן מיוחד ומותאם והכי חשוב - ליצור להם שיאים מרגשים ואירועים שייחדו רק אותם וימשיכו את העניין בתנועה משנה לשנה.

אז מהם המאפיינים של שכבת ח'?

גוף: הגוף מתחיל לקבל צורה בוגרת, תחושת עייפות, כבר לא אנרגטיים כמו שהיו.
יכולת חשיבה קוגניטיבית גבוהה, מסוגלים לאתגרי חשיבה עמוקים ורוצים בהם.
קצב חשיבה מהיר, מולטי טאסקינג.

חברה: משתייכים לכמה קבוצות במקביל וחשים שייכות, לא מדברים. מתכתבים.
נורמות מוסריות נכנסות לתמונה - העולם מתחלק ל"טובים" ו"רעים", אלכוהול, סמים אלימות ומיניות בגוונים שונים, מבלים שעות רבות בסמרטפון.

רגש: מתחילים לחפש משמעות ורוצים להשפיע. כאן מתגבשת הזהות האישית של האדם והוא מגבש דעות, מחשבות, אהבות וטעמים. ההורים עדיין לא ממש מעניינים אך יש פיוס, מחפשים עשייה ושייכות למשהו שיחליף את מה שמרדו בו.

תנועה: מי שעבר את שנת ז' - כאן להישאר. הפעילות נמדדת ב" משמעותי" ו"מעניין".
המדריך מקבל משמעות של מישהו עם ידע, מישהו ללמוד ממנו ולחקות אותו.

מה מיוחד בשנת ח'?

חניכי כיתות ח' למעשה בשנת מעבר לשכבת הבוגרים. בשנה זו ברצוננו להעביר את החניכים תהליך בירור אישי - ערכי וקבוצתי לגבי המוכנות של החניכים למשמעויות של מעבר זה. לא מדובר בהפחדה, לא מדובר במשפט. מדובר בבירור ערכי, שאלת שאלות, חשיבה עצמית וקבוצתית ביקורתית. ובכך מאופיינת שנת הפעילות של השכבה. בסוף השנה, חניכי השכבה יוצאים לקורס המדריכים התנועתי ושם עורכים את טקס ההבטחה המסורתי. במהלך שנת הפעילות נברר מה משמעותה של **ההבטחה**, וכל חניך יחשוב האם הוא מוכן לקחת על עצמו את האחריות הנגזרת עם קיומה.

הנחיות מיוחדות לרכזי השכבות:

1. פעולות מערך כתובות:

המחברת שלפניך בנוייה משישה מערכים ובכל מערך יש 6 פעולות כתובות (למעט מערך קיץ שאורכו חודש והוא מכיל שלוש/ארבע פעולות כתובות). הפעולות הכתובות הן פעולות שעל המדריכים להעביר כחלק מהשנה המכבית. הפעולות בנויות על בסיס של מסרים מרכזיים שאנו מעוניינים שיעברו לחניכים כחלק מהפעולה. המתודות המוצעות בתכנית כוללות את כל העזרים הדרושים ומעוצבים כחלק מהמחברת על מנת שהיא תהיה כלי עבודה יעיל, נוח וכייפי לשימוש!

2. פורמט "משודרגת":

על כל מדריך להתאים את מתודות הפעילות הן לעצמו וליכולותיו והן לקבוצתו. עליו לערוך רשימת ציוד הנגזרת מהפעולה הכתובה, להכין לוחות זמנים, לבחור מתודות שהוא "לוקח" ומתודות שהוא "משדרג" - ולהגיש לך למשוב!

מכאן נגזר אחד התפקידים החשובים שלך כרכז/ת שכבה - עליך לוודא כי המדריכים שלך, קוראים, מבינים, מתאימים את הפעולות הכתובות לקבוצות שלהם! לטובת העניין - עליך להכיר היטב את המדריכים וגם את הקבוצות, ולחנוך את הצוות שלך בדרך להתאמה המיטבית בין הפעולות לבין הקבוצות.

3. פורמט פעולת בחירה למדריך:

לטובת פעולות שאינן כתובות במלואן, תמצאו פורמט, שבו המדריכים כותבים את פעולות הבחירה ופעולות "צו השעה" של כל מערך, ומגישים לרכז למשוב.

4. עזרים:

בסוף המחברת מצורפים כל עזרי ההדרכה המעוצבים לטובת שימוש המדריכים. ניתן לגזור את העזרים ולקחת אותם איתכם לפעולה!

5. מדרג מחנאי לפי שכבות:

פריסה שנתית של כל תחום המחנאות שעל חניכי השכבה שלכם לעבור הן באמצעות המדריך שלהם והן באמצעות צוות המחנאות של הסניף (אם קיים כזה).

כיצד בנויה שנת הפעילות לחניכי השכבה ומה אני עושה עם זה?

ספטמבר - אוקטובר
מערך פתיחת שנה
שיאים:
טקס פתיחה, מסע מכבי
6 פעולות מערך
פעולת בחירה
פעולה מחנאית
פעולה אקטואלית
פעולה סדנאית

נובמבר - דצמבר
מערך 1
שיאים:
יום הזכרון ליצחק רבין,
מרוץ לפיד
6 פעולות מערך
פעולת בחירה
פעולה מחנאית
פעולה אקטואלית
פעולה סדנאית

ינואר - פברואר
מערך 2
שיאים:
ט"ו בשבט, פורימון, יום המשפחה, מכביאדה
6 פעולות מערך
פעולת בחירה
פעולה מחנאית
פעולה אקטואלית
פעולה סדנאית

מרץ - אפריל
מערך טיולי אביב
שיאים:
טיולי אביב
6 פעולות מערך
פעולת בחירה
פעולה מחנאית
פעולה אקטואלית
פעולה סדנאית

מאי - יוני
מערך 3
שיאים:
ימי הזכרון / עצמאות,
לג בעומר
6 פעולות מערך
פעולת בחירה
פעולה מחנאית
פעולה אקטואלית
פעולה סדנאית

יולי - אוגוסט
מערך קיץ
שיאים:
מחנה קיץ
3 פעולות מערך
פעולת בחירה
פעולה מחנאית
פעולה אקטואלית
פעולה סדנאית

כל זה יפה בתיאוריה. באחריותכם להפוך את התיאוריה למציאות.

איך עושים את זה?

השלב הבא הוא לפתוח את לוח השנה שצירפנו לכם למחברת ולהתחיל למקם את הפעולות.
זכרו, הפעולות הכתובות במחברת צריכות להתפרס על זמן המערך (חודשיים) בשילוב עם פעולת סדנאות, צו השעה, פעולות בחירה, ופעולת הדרכה מחנאית.
אתם קובעים את סדר הפעולות!

כעת למעשה פרוסה לפניכם שנת הפעילות שלכם מתחילתה ועד סופה!
על מנת שהתכנית הכתובה תצא לפועל וגם תצליח, עליכם לשאול את עצמכם מה עליי להעניק לצוות שלי? אילו הכנות? הכשרות? באילו נושאים הם חזקים יותר/פחות? כאשר יהיו לך תשובות לשאלות הללו, תוכלו לבנות גם את תכנית ישיבות הצוות שלכם ומה צריך לקרות בהן.

מה עושים בישיבת צוות?

עוברים על הפעולה, מעבירים למדריכים העשרה קצרה בנושא הפעולה בפתיחת הישיבה, מסתכלים מה מחכה לנו בהמשך המערך, איזה מפעלים מתקרבים ואיך אנחנו מתכוננים אליהם.

עליכם לשבץ בלוח השנה מתי אתם מקיימים ישיבה עם הצוות שלכם. כדאי לקיים ישיבה אחת לשבועיים ובה לקרוא ולעבור על הפעולות לשבועיים הקרובים.

הפעולות הכתובות ומהי ה"משודרגת"?

את הפעולות הכתובות עליכם לקרוא עם המדריכים, להבין יחד את המסרים המרכזיים ומה אנחנו מנסים להשיג בפעולה.

אחרי שקראתם יחד עם כל המדריכים שלכם את הפעולה, וראיתם שהם מבינים את המסר המרכזי ואת מה שהחניכים צריכים לקבל מהפעולה, על המדריכים למלא את פורמט הפעולה המשודרגת שלהם ולהגיש לכם למישוב.

מה אנחנו רוצים לראות שם?

קודם כל, האם המדריך הבין על מה הפעולה, האם הוא קרא את הפעולה כמו שצריך, האם הוא באמת עשה התאמה לקבוצה שלו. לא לשכוח כי בפעולה המשודרגת צריכים להופיע זמני המתודות. המדריכים יכולים לשנות מתודה קיימת, להוסיף או אפילו להחליף מתודות כראות עיניהם, כל עוד המסר המרכזי של הפעולה נשמר. בזמן הפעולה, נצפה במדריכים ובפעולות ונוודא כי יש קשר בין התכנון לביצוע. כמו כן, נסייע בשטח למי שמתקשה, ונבחן את הפעולות עצמן על מנת לשפר את התכנית באופן מתמיד.

נשמח אם תוכלו להקדיש כמה דקות עם הצוות בתום הפעולה והעבירו לנו משוב, על מנת להבין וללמוד איך עוברות הפעולות הכתובות כדי שאנחנו נדע מה עובד טוב ומה פחות טוב.

מה עם הפעולות שאינן כתובות במערך?

זכור - כל מה שהשכבה עוברת במהלך השנה - באחריותך! גם מה שעובר על ידי צוותים אחרים... בכל מערך ישנן שתי פעולות שלא הצוות שלכם כותב אלא צוות הדרכה מחנאית וצוות סדנאות. עליכם לקבל את הפעולה מרכז סדנאות/הדרכה מחנאית, לעבור עליה ולהעביר אותה למדריכים שלכם. המדריכים צריכים להכיר את הפעולה כדי לדעת מה עובר לחניכים שלהם באותה הפעולה.

פעולת צו השעה

את פעולת צו השעה יש לכתוב כל הצוות ביחד איתכם כמובן. פעולת צו השעה יכולה להיות פעולת אקטואליה או פעולה שמתייחסת לדברים שקורים בשכבה אותה אתם מרכזים. שימו לב! חשוב שהפעולה הזו תיכתב ביחד עם כל הצוות במהלך אחת מישיבות הצוות - כמובן בהתאמה של כל מדריך לקבוצה שלו.

פעולה בחירה

פעולה זו היא הג'וקר של המדריכים ויש לעודד את המדריכים לעשות בזמן הזה משהו מיוחד עם החניכים שלהם ולהביא לידי ביטוי את הערך המוסף שלהם כמדריכים.
ניתן לעשות פעולת בחירה במקום פעולה בשלישי או שישי ולהעביר אותה ליום שבת או לאחד הערבים. אפשר לעשות ערב סרט עם החניכים או בוקר טבע או כל דבר שהמדריך רוצה לעשות עם החניכים שלו.

זכרו כי כל הפעולות צריכות להיות כתובות בפורמט הפעולה החדש של המדריך למדריך.

שאלות שמדריכים ורכזים שואלים:

מה קורה אם עשר פעולות לא מספיקות לחודשיים? איזה פעולה אני מוסיף?

אפשר להוסיף או פעולת בחירה של המדריך או פעולת צוו השעה שכל הצוות כותב יחד.

האם פעולת בחירה חייבת להיות בשעות ובימים של יום הפעילות?

ממש לא. הפעולת בחירה יכולה להיות במקום ביום שלישי, ביום שישי בבוקר. אפילו רצוי, לשבור קצת את השגרה של החניכים ולגוון במיקום ואופי הפעילות.

כמה פעמים במערך חניך עובד פעולת הדרכה מחנאית ופעולת סדנאות?

כפי שלמדנו, מערך מסמל חודשיים של פעילות, בכל מערך, כלומר פעם בחודשיים, החניך עובר פעול סדנאות/ הדרכה מחנאית.

מתי אני ממלא את פורמט הפעולה המשודרגת שלי?

פורמט פעולה משודרגת אנחנו ממלאים לאחר שקראנו את אחת הפעולות הכתובות מתוך חוצץ פעולות כתובות. בפורמט הפעולה המשודרגת נכתוב את הזמנים של המתודות ואת השינויים שעשינו בפעולה במידה וקיימים.

איך עובדים עם עזרי הפעולה?

במידה ולפעולה כתובה מצורפים עזרים הם יופיעו באופן שניתן לגזור ולהשתמש בהם, בסוף הפעולה.

אם במערך כלשהו יש חג מסויים או מועד מסויים ואין עליו פעולה בחוצץ פעולות כתובות, האם אני יכול להוסיף פעולה כזו?

כמובן. זו יכולה להיות פעולת בחירה או פעולת צו השעה.

מה אני מגיש למישוב לרכז השכבה שלי?

את פורמט הפעולה המשודרגת, מסודר ומלא, הרכז מחזיר לי עם ההערות שלו, אני מכניס למחברת וכמובן שהמחברת איתי בכל יום פעילות.

דף נוכחות:

	תאריך	עם	הגיע ✓ לא הגיע ✗	למה ?	התקשרת?
.1					
.2					
.3					
.4					
.5					
.6					
.7					
.8					
.9					
.10					
.11					
.12					
.13					
.14					

לוח פעילות תנועת הנוער ה "מכבי הצעיר"
תש"פ 2019-2020

חודש	א	ב	ג	ד	ה	ו	ש	א	ב	ג	ד	ה	ו	ש	א	ב	ג	ד	ה	ו	ש	א	ב	ג	ד	ה	ו	ש	א	ב	ג	ד	ה	ו	ש	א	ב
ספטמבר אלול - תשרי	1 א'	2 ב'	3 ג'	4 ד'	5 ה'	6 ו'	7 ז'	8 ח'	9 ט'	10 י'	11 י"א	12 י"ב	13 י"ג	14 י"ד	15 ט"ו	16 ט"ז	17 י"ז	18 י"ח	19 י"ט	20 כ'	21 כ"א	21 כ"ב	23 כ"ג	24 כ"ד	25 כ"ה	26 כ"ו	27 כ"ז	28 כ"ח	29 כ"ט	30 א'							
אוקטובר תשרי - חשון			1 ב'	2 ג'	3 ד'	4 ה'	5 ו'	6 ז'	7 ח'	8 ט'	9 י'	10 י"א	11 י"ב	12 י"ג	13 י"ד	14 ט"ו	15 ט"ז	16 י"ז	17 י"ח	18 י'	19 כ'	20 כ"א	21 כ"ב	22 כ"ג	23 כ"ד	24 כ"ה	25 כ"ו	26 כ"ז	27 כ"ח	28 כ"ט	29 ל'	30 א'	31 ב'				
נובמבר חשון - כסלו						1 ג'	2 ד'	3 ה'	4 ו'	5 ז'	6 ח'	7 ט'	8 י'	9 י"א	10 י"ב	11 י"ג	12 י"ד	13 ט"ו	14 ט"ז	15 י"ז	16 י"ח	17 י"ט	18 כ'	19 כ"א	20 כ"ב	21 כ"ג	22 כ"ד	23 כ"ה	24 כ"ו	25 כ"ז	26 כ"ח	27 כ"ט	28 ל'	29 א'	30 ב'		
דצמבר כסלו - טבת	1 ג'	2 ד'	3 ה'	4 ו'	5 ז'	6 ח'	7 ט'	8 י'	9 י"א	10 י"ב	11 י"ג	12 י"ד	13 ט"ו	14 ט"ז	15 י"ז	16 י"ח	17 י"ט	18 כ'	19 כ"א	20 כ"ב	21 כ"ג	22 כ"ד	23 כ"ה	24 כ"ו	25 כ"ז	26 כ"ח	27 כ"ט	28 ל'	29 א'	30 ב'	31 ג'						
ינואר טבת - שבט				1 ד'	2 ה'	3 ו'	4 ז'	5 ח'	6 ט'	7 י'	8 י"א	9 י"ב	10 י"ג	11 י"ד	12 ט"ו	13 ט"ז	14 י"ז	15 י"ח	16 י"ט	17 כ'	18 כ"א	19 כ"ב	20 כ"ג	21 כ"ד	22 כ"ה	23 כ"ו	24 כ"ז	25 כ"ח	26 כ"ט	27 א'	28 ב'	29 ג'	30 ד'	31 ה'			
פברואר שבט - אדר							1 ו'	2 ז'	3 ח'	4 ט'	5 י'	6 י"א	7 י"ב	8 י"ג	9 י"ד	10 ט"ו	11 ט"ז	12 י"ז	13 י"ח	14 י"ט	15 כ'	16 כ"א	17 כ"ב	18 כ"ג	19 כ"ד	20 כ"ה	21 כ"ו	22 כ"ז	23 כ"ח	24 כ"ט	25 ל'	26 א'	27 ב'	28 ג'	29 ד'		
מרץ אדר - ניסן	1 ה'	2 ו'	3 ז'	4 ח'	5 ט'	6 י'	7 י"א	8 י"ב	9 י"ג	10 י"ד	11 ט"ו	12 ט"ז	13 י"ז	14 י"ח	15 י"ט	16 כ'	17 כ"א	18 כ"ב	19 כ"ג	20 כ"ד	21 כ"ה	22 כ"ו	23 כ"ז	24 כ"ח	25 כ"ט	26 א'	27 ב'	28 ג'	29 ד'	30 ה'	31 ו'						
אפריל ניסן - אייר				1 ז'	2 ח'	3 ט'	4 י'	5 י"א	6 י"ב	7 י"ג	8 י"ד	9 ט"ו	10 ט"ז	11 י"ז	12 י"ח	13 י"ט	14 כ'	15 כ"א	16 כ"ב	17 כ"ג	18 כ"ד	19 כ"ה	20 כ"ו	21 כ"ז	22 כ"ח	23 כ"ט	24 ל'	25 א'	26 ב'	27 ג'	28 ד'	29 ה'	30 ו'				
מאי אייר - סיון						1 ז'	2 ח'	3 ט'	4 י'	5 י"א	6 י"ב	7 י"ג	8 י"ד	9 ט"ו	10 ט"ז	11 י"ז	12 י"ח	13 י"ט	14 כ'	15 כ"א	16 כ"ב	17 כ"ג	18 כ"ד	19 כ"ה	20 כ"ו	21 כ"ז	22 כ"ח	23 כ"ט	24 א'	25 ב'	26 ג'	27 ד'	28 ה'	29 ו'	30 ז'	31 ח'	
יוני סיון - תמוז		1 ט'	2 י'	3 י"א	4 י"ב	5 י"ג	6 י"ד	7 ט"ו	8 ט"ז	9 י"ז	10 י"ח	11 י"ט	12 כ'	13 כ"א	14 כ"ב	15 כ"ג	16 כ"ד	17 כ"ה	18 כ"ו	19 כ"ז	20 כ"ח	21 כ"ט	22 ל'	23 א'	24 ב'	25 ג'	26 ד'	27 ה'	28 ו'	29 ז'	30 ח'						
יולי תמוז - אב				1 ט'	2 י'	3 י"א	4 י"ב	5 י"ג	6 י"ד	7 ט"ו	8 ט"ז	9 י"ז	10 י"ח	11 י"ט	12 כ'	13 כ"א	14 כ"ב	15 כ"ג	16 כ"ד	17 כ"ה	18 כ"ו	19 כ"ז	20 כ"ח	21 כ"ט	22 א'	23 ב'	24 ג'	25 ד'	26 ה'	27 ו'	28 ז'	29 ח'	30 ט'	31 י'			
אוגוסט אב - אלול							1 י"א	2 י"ב	3 י"ג	4 י"ד	5 ט"ו	6 ט"ז	7 י"ז	8 י"ח	9 י"ט	10 כ'	11 כ"א	12 כ"ב	13 כ"ג	14 כ"ד	15 כ"ה	16 כ"ו	17 כ"ז	18 כ"ח	19 כ"ט	20 ל'	21 א'	22 ב'	23 ג'	24 ד'	25 ה'	26 ו'	27 ז'	28 ח'	29 ט'	30 י'	31 י"א

ספטמבר: פתיחת שנת הפעילות בסניפים (1–6); טיול הכנה למסע מכבי (20–21); ערב ראש השנה (29); ראש השנה (30)

אוקטובר: ראש השנה (1); צום גדליה (2); ערב יום כיפור (8); יום כיפור (9); ערב סוכות (13); סוכות (14–20); מסע מכבי (אופציה א') (16–17); מסע מכבי (אופציה ב') (18–19); שמחת תורה (21); אסרו חג (22); בחינות ב' (22); מיונים למשלחות תנועתיות (מועד א') (23); ישיבה 1 ועידה מכינה (27); מיונים למשלחות תנועתיות (מועד ב') (28)

נובמבר: משלחת BBYO אוקראינה (9–15); יום הזכרון ליצחק רבין (10); סמינר חתימה (16); טיול הכנה מרוץ לפיד (28–30)

דצמבר: משלחת מרוץ לפיד אנגליה (1–8); סמינר מגשימים (7); חנוכה (23–30); מרוץ הלפיד ה-75 חניכים (א') (24); מרוץ הלפיד ה-75 בוגרים (25–28); מרוץ הלפיד ה-75 חניכים (ב') (30)

ינואר: צום י' בטבת (7); סמינר גרעין ש"ש 1 (8–9); סמינר י"ב'ים והנהגה ארצית (9–10); סמינר אמצע צוות מרכזים (10–11); סמינר לפיד איתן (18); סמינר אמצע סניפים (מיני ועידה) (24–25)

פברואר: ועידה ארצית מ"ג (8–9); ט"ו בשבט (10); משלחת BBYO (10–18); סמינר אמצע ש"ש (21–23)

מרץ: פורימונים בסניפים; פורים (10); שושן פורים (11); סמינר חלוקה לקבוצות (13–14); טיולי הכנה אביב ז'-ח' (16); סמינר גרעין ש"ש 2 (18–19); טיולי הכנה אביב ג'-ו' (20–21); סמינר שביעיות (27–28); חופשת פסח בבי"ס (31); טיול אביב סניפי ג'-ו' (31)

אפריל: טיול אביב סניפי ג'-ו' (1–2); טיול אביב ארצי ז'-ח' (5–7); ע. פסח (8); פסח (9–15); הדממה (9–16); אסרו חג (16); ערב יום השואה (20); יום השואה (21); ערב יום הזכרון (27); יום הזכרון (28); יום העצמאות (29)

מאי: סמינר סגל קורס מדריכים (1–2); סמינר קיץ מרכזים (3–4); סמינר גרעין ש"ש 3 (8–9); ערב ל"ג בעומר (11); ל"ג בעומר (12); יום הכנה למחנה (16); יום ירושלים (22); טיול גרעינים (22–23); פגש מגשימים (22); ערב שבועות (28); שבועות (29); אסרו חג (30)

יוני: פגש ח' (5–6); סמינר חפיפה ש"ש ושמיניות (12–13); סמינר הכנה לנ"מ חנה (סניפים) (19–20); סמינר מסע סיכום ש"ש (26–28)

יולי: חלוץ מבוגרים (8–9); צום י"ז בתמוז (9); מחנה קיץ (10–17): ח' (12), ה'-ו' (13), ג'-ד' (14); חלוץ בוגרים (11–13); ביקור הורים וטקס סיום (16); יום פירוק (17); יום אוריינטציה ש"ש (20); חלוץ קורס מדריכים (22–23); קורס מדריכים (24–31); סמינר פתיחת שנה צוות מרכזים (25–28); ט' באב (30); ביקור הורים קורס מדריכים (31)

אוגוסט: קורס מדריכים (1–4); טקס סיום קורס מדריכים (5); סמינרי פתיחה בסניפים (7–12); יום ספורט תנועתי (16); קורסים תנועתיים (17–18); סמינר עליה ש"ש (19–22)

מקרא: ארועים סניפיים | ארועים תנועתיים | חופשות בית ספר | משלחות חו"ל | הגשמה | חגים ומועדים | הכנה לש"ש

פעולות כתובות

#המדריך למדריך

מערך קבוצתיות בראי מכביות

#המדריך למדריך

מערך 1 | פעולה בנושא: מהי תנועת הנוער?

מה יקבלו החניכים בפעולה?

חומר למחשבה לגבי מהותה של תנועת הנוער ומה מייחד אותה.

מסרים מרכזיים:

פירוק הצירוף "תנועת נוער"

תנועה - משמעותה שינוי מתמיד, בחינת המציאות, חשיבה ביקורתית ומרד.

נוער - זהו הגיל האידאלי לפעול, שאתה מספיק בוגר לקחת אחריות אך עדיין אינך מחוייב למשפחה משל עצמך ולעולם המבוגרים.

ייעודה של תנועת הנוער הוא לשנות את פני החברה!

מהלך הפעולה:

שלב א' - פרובוקציה.

נחלק ונקרא עם החניכים את הטקסט מתוך "תנועה בתנועה" / יורם קניוק:

מתוך "תנועה בתנועה" / יורם קניוק

זה שיש בנקים יותר מכל דבר אחר ברחובות זה לא מקרי - זה מפני שתנועות הנוער עוסקות כבר 20 שנה באוניזם רוחני.

כשאני בא לסניף שלכם אני מרגיש כמו בדירה בהרצליה פיתוח. לא כל-כך מפואר אבל אותו הלך רוח. מדברים על מכשירים ומכוניות, הרי זה לא מעניין, לזה לא צריך תנועות נוער.

המדינה היום חולה ויש לרפא אותה. אז אתם עושים ועידה ומחליטים שאתם בעד או נגד לעשן על חאקי. כאילו שזו הבעיה המרכזית של הנוער, כאילו שעל זה אתם צריכים לדבר ולהחליט.

אתם צריכים להיות גופים קטנים. אז אפשר יהיה, אולי, לעשות משהו. אבל אתם ממוסדים כמו כולם. מין מועדון בילוי, בדרך כלל קצת יותר יפה ממועדון אחר, אבל אני לא חושב שזה יוצא מזה בן אדם טוב יותר מאחרים. כל האידיאלים שעליהם מדברים בתנועה אבד זמנם ובטל קורבנם. אני רוצה שיקומו גרעינים קטנים שיגידו: רגע! בואו נלך נגד הזרם, נגד הרס התרבות הישראלית.

קראו לעצמכם "מכבי הצעיר" או "הצופים", לבשו חאקי, עשו התעמלות, ולכו ברחובות לקראו "יחי הממשלה!". זה בעצמם מה שאתם עושים. אתם חיקוי מגוחך וגם עגום של החברה המבוגרת- שום דבר חדשני, שום דבר לא משל עצמכם.

קצת פופ יש גם אצלם.

פעם התנועות היו הגרעין של הדברים שהחיו את הארץ הזאת. הם היו אלו שהחזיקו את הספרות והשירה העברית. בתנועה לחמו למען ערכים מסוימים ומי שלא היה בעדם, לא היה בתנועה. אתם תנועה ממונה וממומנת ע"י מבוגרים.

היום אי אפשר להתריע נגד משהו מסוים- היום זה נורמה.

דיון:
מה אתם חושבים על מה שאומר יורם קניוק? האם אתם מסכימים איתו?

שלב ב' - פירוק הצירוף "תנועת נוער".

תנועה
נעשה שמש אסוסיאציות של המילה "תנועה".
נחשוף בפניהם את ההגדרה המילונית של תנועה מתוך ה"מילון החדש" של אבן שושן (רצוי לכתוב בגדול שיהיה להם מול העיניים):
1. "מצבו של גוף נע, **התקדמותו** של גוף בחלל".
2. "זרם ציבורי, ארגון מקיף של המוני עם המאוחדים ב**שאיפה כללית**, ברעיון משותף.

נשאל: מדוע אנו מכונים "תנועה" ולא ארגון או מוסד?

כלומר, לפי הגדרה זו, אין אנו יכולים להרשות לעצמינו להישאר סטטיים, על כתפי חברי התנועה להיות דינאמיים ככל האפשר כך שאם מה שקורה בסניפים היום זה אך ורק שמירה על המשכיות הסניף - **אין לנו למעשה הצדקה קיומית!!**

נוער
נשחק את המשחק "אבולוציה" עם השלבים הבאים:
תינוק (הולך על הברכיים, מוצץ אצבע)
ילד (מדלג ושר "יונתן הקטן")
נער (הולך זקוף, חזק ומהיר)
מבוגר (עסוק, טרוד, מטפל בילדים)
זקן (איטי, נעזר במקל)
מת (נשכב על הרצפה)

כל החניכים מסתובבים באזור המשחק.
בשלב הראשון כולם תינוקות, מתנועעים בחלל על ארבע ומוצצים אצבע.
כאשר חניך פוגש חניך אחר הם משחקים זוג או פרד.
המנצח עולה לשלב הבא ומתחיל להתנהג כמו השלב הבא כשהוא מסתובב בחלל, ואילו המפסיד יורד שלב (מן השלב הראשוני לא ניתן לרדת).
המשחק מסתיים כשכולם "מתים".

נשאל: מה מיוחד בנוער שאין למבוגרים או ילדים?
לנוער יש כח מיוחד הנובע מכך שהוא משוחרר מאחריות משפחתית מחד, אך מחויב באופן חברתי מאידך. מהפכות גדולות בהיסטוריה התרחשו על ידי בני נוער. (אפשר לתת דוגמאות של אנשים מפורסמים ומה הם עשו בגילם של הבוגרים. לדוגמא: בן גוריון הקים בפולין את תנועת "עזרא" ללימוד עברית כשהיה בן 14)

שלב ג'- נוער מחנך נוער

1. נשחק עם החניכים "אני נמר ואין לי חברים"-
הקבוצה עומדת במעגל ושרה בקצב "אני נמר ואין לי חברים". כל פעם שהמשפט נאמר המדריך מתחיל לעשות תנועה. בפעם הראשונה רק המדריך עושה תנועה. בפעם השנייה החניך לימינו כבר צריך לעשות את התנועה שעשה אבל על המדריך להתחיל תנועה אחרת וכן הלאה. כך יוצא שכל פעם מישהו צריך לעשות את התנועה שזה שלפניו עשה אך גם להסתכל עליו ולראות מה התנועה הבאה שעליו לעשות. המשחק נגמר כאשר כל התנועות עברו את כל המעגל וחזרו למדריך.

הערה למדריך:

יש להכין מראש הרבה תנועות קטנות ומצחיקות עבור המשחק. חשוב מאוד לא לפחד להשתטות ולעודד אותם להצליח. זה משחק מאוד מצחיק שיוצר תחושה של תנועה והעברה מאחד לשני.
אופציה נוספת היא לשחק תופס שרשרת.

2. נחלק ונקרא עם החניכים את הקטע תנועה של מדריכים/ חנן ארז:

תנועה של מדריכים/ חנן ארז
הגדרה ראשונית של תנועת נוער אומרת: נוער מדריך נוער, נוער מודרך על ידי נוער. מי שמודרך היום- ידריך מחר. כל עוד נוער מדריך נוער- התנועה לעולם קיימת.
בתנועת הנוער מתבטלת הסתירה האורבת לכל בית-ספר או מערכת חינוכית (תהיה מתקדמת אשר תהיה)- **כאשר דור של אתמול מחנך דור של היום לקראת מציאות של מחר.**
בעוד שבית-ספר, או כל ארגון חינוכי אחר, משמשים מכשירים לסוציאליזציה לצעירים על מנת לשלבם אל החברה הקיימת, (בל נזלזל בכך- זו זכותה הבסיסית של כל חברה לחנך את בניה בדמותה ובצלמה באם היא חפצת חיים)- הרי שתנועת נוער מאפשרת לנוער לקיים מחוז נעורים בפני עצמו, ללבן דרכו באופן אוטונומי אף בניגוד לחברה הקיימת, לנסות בחיק ההווה לשלח חיצים לעבר העתיד ולגבש מסר של "הרצוי" לעומת "המצוי" ולחלום על עולם וחברה יפים יותר, טובים יותר, אותם יגשים הלכה למעשה.

דיון:

איך היה המשחק? האם היה לכם כיף להעביר דברים אחד לשני ולאפשר לעצמכם להשתטות ככה?
מה מיוחד בזה שנוער מחנך נוער? (נוצר מרחב בטוח לשאול שאלות, להשתטות, לברר ביחד דברים שמעניינים אותנו ומפריעים לנו, להטיל בהם ספק ולחשוב עליהם בצורה ביקורתית ולחשוב כיצד יחד נוכל להשפיע עליהם).
מדוע חשוב שזה יתקיים? (משמר את החשיבה הביקורתית והרעננה כלפי החברה, נותן לנוער מרחב בטוח להתעסק בדברים שמעניינים אותו, חשובים לו ורלוונטיים לאותה התקופה) איך העובדה שנוער מחנך נוער שומר על ה"תנועתיות" של תנועת הנוער?

שלב ד'-

בצד אחד של החדר נניח שלט שעליו כתוב "יתרון" ואילו בצד השני שלט ועליו כתוב "חסרון". נקריא לחניכים מאפיינים של נוער מחנך נוער. כל חניך יצטרך למקם את עצמו על הציר לפי ראות עיניו. לאחר שהחניכים יתמקמו ערוך דיון על המאפיין - האם הוא יותר שלילי או חיובי, ומה ההיבטים של כל צד.

מאפיינים:

- בין החונך לנחנך קיימת קרבת גיל
- בני נוער אמוציונאלים ובשלבי בניית אישיות
- בני נוער לא מקבלים שכר כספי בעד עבודתם
- בני נוער מאמינים בכוחם "לשנות את העולם"
- לבני נוער מסגרת יום צפופה והם נתונים גם ללחץ מההורים, חברים, לימודים.
- קושי להפריד בין אמירת הדעה האישית של החונך לבין עידוד החניך לחשוב בעצמו

דיון שמתקיים במהלך המתודה בין מאפיין למאפיין:

- למה בחרת במאפיין זה כשלילי/ חיובי? (נציג מכל צד)
- האם ההחלטה היא חד משמעית?
- מה דעתך על הדעה השנייה? למה?

דיון שמתקיים בסופה של המתודה:

- האם נתקלתם בקושי בבחירה בין היתרון לחסרון?
- מהם לדעתכם ההיבטים החיוביים והשליליים של כל מאפיין?
- מדוע לא רק נוער מחנך נוער אם ברור כי יש בכך יתרונות רבים? ולחלופין- למה בכלל לתת לנוער לחנך נוער אם כלולים בכך כל כך הרבה חסרונות?

הערה למדריך:

הרעיון שמאחורי הדיון הוא לערער אותם על הכוח של הנוער כמחנך איכותי בהתחלה, לאחר מכן לערער אות על קיצוניות באשר היא - חינוך רק של מבוגרים או רק של נוער, ולבסוף יחד איתם להגיע להבנה כי שילוב הוא הכוח האמיתי. החסרונות של הנוער הם היתרונות של המבוגרים, וכך גם להפך, את הכוח של נוער מחנך נוער לא ניתן להחליף על ידי אף גורם מחנך אחר, ולכן חשוב שגם הנוער עצמו (ולא רק) יהיה שותף מרכזי בחינוך של נוער.

קריאה לפעולה:

העובדה שנוער מחנך נוער שומרת על תנועת הנוער מעודכנת ובתנועה מתמדת- כך הנוער באמת מתמודד עם המציאות סביבו, שואל את השאלות המעניינות אותו ומייצר יחד אלטרנטיבה ושאיפה לשינוי בחברה בה הוא חי. עלינו לבחון את צידוק קיומנו כתנועה באופן מתמיד - זוהי הרי משמעותה של המילה "תנועה!"

מתוך "תנועה בתנועה" / יורם קניוק

זה שיש בנקים יותר מכל דבר אחר ברחובות זה לא מקרי- זה מפני שתנועות הנוער עוסקות כבר 20 שנה באוונגיזם רוחני.

כשאני בא לסניף שלכם אני מרגיש כמו בדירה בהרצליה פיתוח. לא כל-כך מפואר אבל אותו הלך רוח. מדברים על מכשירים ומכוניות, הרי זה לא מעניין., לזה לא צריך תנועות נוער.

המדינה היום חולה ויש לרפא אותה. אז אתם עושים ועידה ומחליטים שאתם בעד או נגד לעשן על חאקי. כאילו שזו הבעיה המרכזית של הנוער, כאילו שעל זה אתם צריכים לדבר ולהחליט.

אתם צריכים להיות גופים קטנים. אז אפשר יהיה, אולי, לעשות משהו. אבל אתם ממוסדים כמו כולם. מין מועדון בילוי, בדרך כלל קצת יותר יפה ממועדון אחר, אבל אני לא חושב שזה יוצא מזה בן אדם טוב יותר מאחרים. כל האידיאלים שעליהם מדברים בתנועה אבד זמנם ובטל קורבנם.

אני רוצה שיקומו גרעינים קטנים שיגידו: רגע! בואו נלך נגד הזרם, נגד הרס התרבות הישראלית.

קראו לעצמכם "מכבי הצעיר" או "הצופים", לבשו חאקי, עשו התעמלות, ולכו ברחו־בות לקראו "יחי הממשלה!". זה בעצמם מה שאתם עושים. אתם חיקוי מגוחך וגם עגום של החברה המבוגרת- שום דבר חדשני, שום דבר לא משל עצמכם.

קצת פופ יש גם אצלם.

פעם התנועות היו הגרעין של הדברים שהחיו את הארץ הזאת. הם היו אלו שהחזיקו את הספרות והשירה העברית. בתנועה לחמו למען ערכים מסוימים ומי שלא היה בעדם, לא היה בתנועה. אתם תנועה ממונה וממומנת ע"י מבוגרים.

היום אי אפשר להתריע נגד משהו מסוים- היום זה נורמה.

תנועה מתוך ה"מילון החדש" של אבן שושן

1. "מצבו של גוף נע, **התקדמותו** של גוף בחלל."
2. "זרם ציבורי, ארגון מקיף של המוני עם המאוחדים ב**שאיפה כללית**, ברעיון משותף.

תנועה של מדריכים/ חנן ארז

הגדרה ראשונית של תנועת נוער אומרת: נוער מדריך נוער, נוער מודרך על ידי נוער. מי שמודרך היום- ידריך מחר. כל עוד נוער מדריך נוער- התנועה לעולם קיימת. בתנועת הנוער מתבטלת הסתירה האורבת לכל בית-ספר או מערכת חינוכית (תהיה מתקדמת אשר תהיה)- **כאשר דור של אתמול מחנך דור של היום לקראת מציאות של מחר.**

בעוד שבית-ספר, או כל ארגון חינוכי אחר, משמשים מכשירים לסוציאליזציה לצעירים על מנת לשלבם אל החברה הקיימת, (בל נזלזל בכך- זו זכותה הבסיסית של כל חברה לחנך את בניה בדמותה ובצלמה באם היא חפצת חיים)- הרי שתנועת נוער מאפשרת לנוער לקיים מחוז נעורים בפני עצמו, ללבן דרכו באופן אוטונומי אף בניגוד לחברה הקיימת, לנסות בחיק ההווה לשלח חיצים לעבר העתיד ולגבש מסר של "הרצוי" לעומת "המצוי" ולחלום על עולם וחברה יפים יותר, טובים יותר, אותם יגשים הלכה למעשה.

מערך 1 | פעולה בנושא: קבוצה- הכוח של יחד

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- התנסות מעשית בכוח של קבוצה
- הבנה כי כאשר הם פועלים יחד כוחם גדל

מסרים מרכזיים:

כקבוצה יש לנו כוח רב יותר מבודדים. הקבוצה מאפשרת ליחיד לתרום את תרומתו ולצמוח, תומכת בו וכך גם מפתחת את עצמה- הגדול שלם מסך חלקיו.

מהלך הפעולה:

משחק פתיחה - מעגל כוח

החניכים עומדים במעגל צמודים עם ידיים משולבות. בוחרים מתנדב שייצא החוצה ועליו לנסות ולהכנס למעגל כאשר מטרת חברי הקבוצה היא להשאיר אותו בחוץ. ככל הנראה הוא לא יצליח. ככה מספר ניסיונות ולאחר מכן מצרפים למתנדב בחוץ עוד ארבעה חניכים שיעזרו לו. ככל הנראה הם יצליחו להכנס.

נגיד לחניכים כי הכוח שלהם גדול יותר כשהם פועלים כחלק מקבוצה.

נבקש אחד או שני מתנדבים מהקבוצה (תלוי בגודל הקבוצה). נגדיר למתנדבים כי הם התצפיתנים של הקבוצה וניתן להם דף תצפית. על התצפיתנים יהיה לתעד מה הקבוצה עושה ככלל, מה תפקידו של כל אחד מחברי הקבוצה והאם וכיצד הם עמדו במשימה.

מתודה 1 - השטיח

נחלק את הקבוצה לשתי קבוצות וניתן לכל קבוצה "שטיח" (חתיכת בד גדולה, בערך בגודל של סדין זוגי). על הקבוצה לעמוד על השטיח מבלי לגעת ברצפה. משימה: להפוך את השטיח לצד השני מבלי שאף משתתף ייפול מהשטיח, כאשר אסור לאף אחד מחברי הקבוצה לרדת מהשטיח.

 # ציוד:

חתיכת בד גדולה.

מתודה 2 - הריבוע

מחברים בין שני עצים כופת מספר פעמים לאורך ולרוחב כך שיוצרים ריבועים בתבנית כמו:

על כל חניך לעבור בריבוע. אסור שבכל ריבוע יעבור יותר מחניך אחד ומי שעבר לא יכול לחזור חזרה.

ציוד:
כופתים

מתודה 3 - סנדלי סנדות
נכין מראש סנדות (מומלץ קרשים) שמחוברים אליהם כופתים כך שנוצר סוג של סנדל.

נכין ארבעה - שתיים לכל קבוצה ולשתי הרגליים. נגדיר לחניכים קו מסוים שהם צריכים לעבור. המשימה קשה, החניכים לא יצליחו אם כל אחד ירים את הרגל בזמן אחר.
עליהם לעבוד כקבוצה ובתיאום.

ציוד:
סנדות/קרשים, כופת

לאחר פעילויות ה- ODT נקיים דיון:

דיון:
- נהנתם? הרגשתם שהתגבשתם?
- באיזה שלב הייתם צריכים לתמוך אחד בשני?
- עזרתם לחבריכם כשהיה קשה או לאורך כל הדרך?
- מה נתן לכם מוטיבציה?

בשלב זה נבקש מהתצפיתנים להציג את מה שרשמו
- מה לדעתכם תרם להצלחה של הקבוצה?
- איזה תפקיד תפס כל אחד מהקבוצה?
- האם קבוצה יכולה להצליח ללא קיומם של כל התפקידים הללו?
- כיצד המשימה והקבוצה תרמו להעצמתם או להחלשתם של כל אחד מחברי הקבוצה?
- האם יכולתם לעשות את המשימות לבד?

מתודה 4 - סרטון
מראים לחניכים סרטון שנקרא 'כוח של קבוצה
https://www.youtube.com/watch?v=b0xWOlQFp3U
רואים בו סיפורים של חיות שמתגברות על סכנות כאשר הם פועלים בקבוצה.

קריאה לפעולה- אני עושה דברים שאתה לא יכול, אתה עושה דברים שאני לא יכול וביחד אנחנו יוצרים דברים מדהימים.

מערך 1 | פעולה בנושא: דיברות וסיסמאות התנועה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

ידע בנושא 10 דיברות התנועה.

מסרים מרכזיים:

כל חניך בתנועת ה"מכבי הצעיר" חייב להכיר את הסיסמאות והדיברות ולשאוף לפעול לאורן גם בחיי היומיום.

מהלך הפעולה:

סיפור המסגרת לפעולה יהיה משחק הטלוויזיה "החטא ועונשו". המטרה היא לצבור כמה שפחות חטאים. נחלק את הקבוצה ל-2, ונציג את המשחק כמנחי השעשועון.

הערה למדריך: ניתן להביא עניבות, הילה של מלאך, קרניים של שטן וכד' ליצירת האווירה.

נחלק לכל קבוצה בריסטול ריק כצורת לוחות הברית, אותו יידרשו למלא.
המתודות יקבילו לדיברות וסיסמאות התנועה. המדריכים יציגו כל מתודה כשלב אותו צריכים לעבור בלי לצבור חטא ובמקביל לזכות בדיברה. נעשה שימוש בשמות השלבים כדי להלהיב את החניכים וליצור עניין.
בכל שלב חניך אחר יזכה בדיברה והוא יקבל אותה קשורה לסרט כמו של מלכות יופי.

הערה למדריך: פה עליכם לבחור (כבר בשלב הכנת העזרים) מספר דיברות שאותן חשוב לכם להעביר כי לא בטוח שתספיקו את כולן. את הדיברות שלא הספקתם לעשות את המשימה שלהם תסבירו לכל הקבוצה ותערכו הצבעה למי דיברה זו הכי מתאימה.

חלק א' - "האם אתה אמין?"

נבקש מהחניכים לשבת במעגל, ונשאל אותם שאלות על סיטואציות בחייהם שהם שיקרו לגביהם. כל חניך ששיקר באחת הסיטואציות ירים אצבע, החניך שבסוף המתודה יהיה עם הכי פחות אצבעות שהרים יזכה בדיברת "המכבי הצעיר איש אמת ודיברו אמונה".

השאלות:

1. האם קרה שהמורה שאלה אותך אם הכנת שיעורי בית ואמרת שכן כשלא הכנת?
2. האם קרה שהוריך שאלו באיזה שעה הגעת אתמול בלילה לאחר יציאה, ואמרת שעה מוקדמת יותר מזו שחזרת בה?
3. האם חבר/ה שאלו אותך שאלה לגבי אופיים או מראם החיצוני ושיקרת "שקר לבן" כדי לא לפגוע בהם?

4. האם איבדת משהו והאשמת בכך את אחד מחבריך/אחיך?
5. האם אכלת בארוחה משפחתית וכששאלו אם טעים לך אמרת שכן אפילו שלא?
6. האם הזדהית בשם אחר כשהזמנת בארומה?

הערה למדריך: עליכם לגלות רגישות רבה במשחק זה, שכן מי שיימצא פחות אמין עלול להיפגע.

חלק ב' - "איך העברית שלך?"
נבקש מכל קבוצה לבחור נציג (מומלץ כזה שפותר הרבה תשחצים). הנציגים יקבלו דקה וחצי כדי לפרש כמה שיותר מילים בעברית (לדוגמא - שח רחוק=טלפון). הנציג שיזכה יזכה את הקבוצה שלו בדיברה "המכבי הצעיר נאמן לעמו, ארצו ושפתו".

המילים:
גזוזטרה=מרפסת, דרגש=ספסל, אספקלריה=ראי, אלונטית=מגבת, קלחת=סיר, קולמוס=עט, עגורן=מנוף, אשתקד=בשנה שעברה, אורלוגין=שעון, עטרה=כתר, אנפילאות=נעלי בית, רביד=תכשיט, פלצור=לאסו, שלחופה=צב, אמודאי=צוללן, רגב=גוש אדמה, אספלנית=פלסטר, עיזבון=ירושה, תופין=עוגיה, זרבובית=פיה של כלי.

חלק ג' - "ראש הממשלה הבא"
נחלק לכל קבוצה נייר עיתון, ונבקש מהקבוצות לחשוב על משהו שמפריע לה בחיי היומיום, יכול להיות גם משהו מינורי ואף מצחיק, עליו יצטרכו להציג סיסמא ומצע למחאה בנושא. לכך יקבלו 5 דקות, הקבוצה המשכנעת ביותר תקבל את הדיבר "המכבי הצעיר חבר מועיל בחברה ועוזר לזולת".

חלק ד' - "משפחה וחצי"
נבקש מכל קבוצה לשלוח נציג עוד לפני שהקבוצה יודעת מה המשימה. על הנציג להגיד כמה שיותר שמות של אחים של חניכי הקבוצה, זה שיידע הכי הרבה משמות האחים ינצח ויקבל את הדיבר "המכבי הצעיר אח לכל מכבי ורע לכל אדם".

חלק ה' - "מלכת אנגליה"
נשאל את שתי הקבוצות שאלות אמריקאיות נימוסי שולחן אנגלים, באמצע המעגל יהיה כתר מבריסטול והנציג הראשון שיניח אותו על הראש יוכל לענות על השאלה.

השאלות:
1. איזו כמות של מרק נהוג לתת לסועד וכמה ממנה הוא אמור להשאיר בסוף?
א. מגישים קערה מלאה ולסועד אסור להשאיר אפילו טיפה
ב. מגישים שלושת רבעי קערה ועל הסועד להשאיר כפית וחצי
ג. מגישים חצי קערה והסועד חייב להרים את הקערה ולשתות את הטיפות האחרונות

2. מתי מותר לאכול עוף בידיים ולא בסכין ומזלג?
א. אסור כלל לאכול עוף בידיים
ב. רק בשלב שלא מצליחים יותר להוריד את הבשר בסכין ומזלג
ג. רק כאשר בעלי הבית מתחילים לאכול בידיים

3. איך מניחים את הסכו"ם בסיום הארוחה?
א. בצורת איקס על הצלחת
ב. לצד הצלחת כמו שהונחו לפני הסעודה
ג. כשהסכין והמזלג מקבילים אחד לשני על גבי הצלחת

4. על איזה נושא רצוי שלא לדבר במהלך סעודה?
א. מחלות ובעיות רפואיות
ב. בעלי חיים
ג. על השכנים

5. במידה והוגש תה חם, איך מותר לצננו?
א. לנשוף על התה
ב. לערבב בכפית מבלי לפגוע בדפנות הכוס
ג. לחכות עד שמתאפשר מגע ממושך בכוס בלי לקבל כוויה

הקבוצה הזוכה תקבל את הדיבר "המכבי הצעיר אדיב ומנומס".

חלק ו' - "תנו לחיות לחיות"
נשחק "לא נפסיק לשיר" כאשר כל קבוצה צריכה לשיר בתורה שיר שיש בו בעל חיים. המנצחים הם האחרונים שמוצאים שיר בנושא, ויקבלו את הדיבר "המכבי הצעיר חובב את החי והצומח, מגן עליהם ושומר על איכות הסביבה".

חלק ז' - "אנדרלמוסיה"
נחלק לשתי הקבוצות את השיר "עניין של זמן" בצורה מבולגנת - כל בית יהיה מבולגן בנפרד, לא כל השיר יהיה מבולגן כדי להקל על החניכים (נספח א'). נסביר לקבוצות שעליהן לסדר אותו ויצטרכו לסדר אותו בזמן מוקצב של דקה וחצי. הקבוצה שתצליח לסדר את השיר בזמן או לחילופין ראשונה תזכה בדיבר "המכבי הצעיר איש המס"ד".

חלק ח' - "העולם מצחיק אז צוחקים"
נבקש מכל קבוצה לבחור את החניך המצחיק ביותר שיצטרך לספר למדריכים ולקבוצה בדיחה, או לחילופין לעשות משהו שיצחיק את כולם, המצחיק ביותר יזכה בדיבר "המכבי הצעיר עליז, אמיץ ואינו נופל ברוחו".

חלק ט' - "שקל ועוד שקל"

נכסה לשני נציגים את העיניים ולכל אחד מהם ניתן מטבע כלשהו. נמקם קופת חיסכון (אפשרי לקחת קופסת קרטון ולעשות בה חריץ או אפילו בקבוק פלסטיק) במרחק זהה מהנציגים והקבוצות יצטרכו להכוין אותם אל הקופסא, כך שמי שישלשל את המטבע ראשון לקופה ינצח. אפשר לערוך את המשחק במספר סבבים. המנצח יזכה בדיבר "המכבי הצעיר חסכן ואינו קמצן".

חלק י' - "מנגו, בננה ומלון"

נבחר מכל קבוצה שני נציגים: לנציג אחד יהיה תפוח קשור בחוט אותו יצטרך להחזיק גבוהה, הנציג השני יצטרך לאכול כמה שיותר מהתפוח במוחזק תוך דקה.
הנציג שיצליח לאכול הכי הרבה מהתפוח שהוחזק לו יזכה בדיבר "המכבי הצעיר מוקיר פרי עמלו ועמל אחרים".
ציוד: תפוח, חוט שמשון

סיכום

כעת נגיע לשלב המסכם בשעשועון - "על ארבעה בנים דיברה סיסמא", בו הכול עוד יכול להשתנות...
כל פעם נקריא לחניכים סיפור על אחד מבני מכבי צעיר (נספח ב'), והם יצטרכו לנחש עם מה בתנועה הוא מזוהה. הרעיון הוא שכל בן מדבר על סיסמא אחרת של התנועה, כל פעם שקבוצה תנחש במי מדובר (רק כשמסיימים להקריא את הסיפור) היא תקבל את הסיסמא.

דיון מסכם:

- נחשפתם כאן לכלל דיברות וסיסמאות התנועה, האם הכרתם את כולם עד עכשיו כחניכים?
- למה צריך סיסמאות ודיברות בתנועת נוער? במה הן שונות ממה שמוביל אותנו כבני אדם, או ביהדות עצמה?
- האם אתם מרגישים שמעבר לרמה השטחית, יש אמת בדיברות אלה? הן באמת מובילות אתכן?
- איפה אתם רואים ביטויים לדיברות אלה ברמה העמוקה ולא רק ברמה השטחית?
- חשוב לכם ליישם את דיברות אלה?
- חשוב שיהיה לכם חשוב ליישם את דיברות אלה בחייכם?
- האם כבוגרים צריכה להיות לנו מחויבות גדולה יותר אליהן?
- האם יש דיבר או סיסמא שאת לא מזדהים איתה? או מזדהים איתה יותר מאחרות?
- הייתם מוותרים על אחת מהן?

השיר בסדר מבולגן:

קח אותו לאט את הזמן
העולם עוד יחכה בחוץ
קח עוד שאיפה מן הזמן
שתי דקות לפני ההתפכחות

להתמכר ללב המתפרע
לדמיון המתפקע
ולאושר הנוגע
בעומק הכאב

אתה עוד תגלה את העולם
אם תרצה או לא תרצה
יש עוד זמן להשתנות
מן הקצה אל הקצה.

אם האהבה כאבה לך אתמול
אולי מחר היא לא תכאב
אם עוד הדמעות זולגות בלי קול
בסופן אולי חיוך רחב

קח אותו לאט את הזמן
שתי דקות לפני ההתפכחות
העולם עוד יחכה בחוץ
קח עוד שאיפה מן הזמן

ולאושר הנוגע
להתמכר ללב המתפרע
בעומק הכאב
לדמיון המתפקע

יש עוד זמן להשתנות
אם תרצה או לא תרצה
מן הקצה אל הקצה
אתה עוד תגלה את העולם

אולי מחר היא לא תכאב
אם עוד הדמעות זולגות בלי קול
אם האהבה כאבה לך אתמול
בסופן אולי חיוך רחב

הבן ה- 1:
(נפש בריאה בגוף בריא)

"מה הוא אומר?

עם כל הכבוד לאוכל של איציק,
בשבילי רק חסה וספורט.

הבן ה- 2:
(חזק ואמץ)

"מה הוא אומר?

שירו איתי!
"מכבים חזק - ..."

הבן ה- 3:
(לבוגר המתחנך הזכות לחנך)

"מה הוא אומר?

אם רק היו עשרה ימי פעילות
בשבוע זה היה חלום! חמישה
לבוגרים וחמישה לחניכים

הבן ה- 4:
("מכבי הצעיר" ללא הגשמה כגוף
ללא נשמה)

"מה הוא אומר?

"תנו לי ללכת לבנות את הארץ,
להיות בשנת שירות וגם בגרעין
נח"ל, אני אעשה הכל"

מערך 1 | פעולה בנושא: היסטוריית מכבי צעיר

מה יקבלו החניכים בפעולה?

• ידע על היסטוריית התנועה.
• תחושת גאווה על היותם חלק מארגון גדול בעל משמעות וחשיבות גדולה.

מסרים מרכזיים:

"דע מאין באת ולאן אתה הולך..."

הערה למדריך:

קצת רקע לפעולה:

בשנת 1929 התקבלה החלטה בוועידת מכבי עולמי לייסד את תנועת הנוער ה"מכבי הצעיר" לצד אגודות הספורט הקיימות. תנועת הנוער שילבה מכביות, מחנאות, שדאות, תרבות ואקטואליה יחד עם פעילות ספורטיבית, וניתן לומר שהכשירה נוער פעיל בספורט ברמה הערכית והחינוכית. בשנת 1933 הוחלט על הקמת תנועת ה"מכבי צעיר" בארץ ישראל.

חברי ה"מכבי הצעיר", לקחו חלק משמעותי במאבק על הקמת המדינה, ייסדו גרעינים אשר התגייסו במסגרת הפלמ"ח והקימו ישובים כגון כפר מכבי וקיבוץ סוללים. במהלך השנים התנועה בישראל הפכה לזרוע חינוכית המרכזית של תנועת 'מכבי' על כל מוסדותיה.

מהלך הפעולה:

חלק א' - תופסת קטעים

נחלק את המחלקה לשתי קבוצות כאשר חניך מכל מחלקה ייבחר כתופס. על התופסים לתפוס כמה שיותר חניכים מהקבוצה היריבה, כאשר לכל אחד מהם יהיה חלק מקטע מידע , לקבוצה אחת יהיה קטע על "מכבי עולמי" ולשנייה על "מכבי צעיר". החניך שתפס את כל הקבוצה היריבה, לקח מהם את כל הפתקים והרכיב את קטע המידע ראשון הוא המנצח.

נקרא את הקטעים עם החניכים:

1. תנועת מכבי העולמית, ובקיצור מכבי היא תנועה ציונית ספורטיבית שהוקמה לפי חזונו של מקס נורדאו, הוגה רעיון יהדות השרירים. שם התנועה לקוח מכינויו של יהודה המכבי. המועדון הראשון של מכבי הוקם בקונסטנטינופול (כעת איסטנבול), ב-1895, כאשר קבוצה של צעירים יהודים, שרצתה להירשם למועדון ספורט סורבה בגלל יהדות חבריה. מועדון מכבי בקונסטנטינופול זכה להצלחה גדולה ובעקבותיו הוקמו מועדונים יהודים דומים בערים נוספות באירופה, מועדונים שנשאו שמות דוגמת "הכוח", "בר כוכבא", "הגיבור" וכדומה.

התנועה העולמית קמה ב-1921 לאחר שהתקבלה על כך החלטה בקונגרס הציוני ה-12. מאז 1932 התנועה מפעילה מדי ארבע שנים את המכביה, בה ספורטאים יהודים מכל העולם באים לישראל ומתחרים בענפי ספורט. בחסות התנועה קמו מוסדות ובהם 'המכבי הצעיר' וכן מכבי שירותי בריאות, מועדוני ספורט רבים ואחרים, אך חלקם הפך לעצמאי ואינו כפוף לתנועה.

2. מכבי צעיר - בשנת 1929 התקבלה החלטה בוועידת מכבי עולמית לייסד את תנועת הנוער ה"מכבי הצעיר" לצד אגודות הספורט. תנועת הנוער שילבה נושאים של צופיות, מחנאות, שדאות, תרבות, אקטואליה יחד עם פעילות ספורטיבית. תנועת הנוער של 'מכבי' הכשירה נוער פעיל בספורט ברמה הערכית והחינוכית. בשנת 1933 הוחלט על הקמת תנועת ה"מכבי צעיר" בארץ ישראל. מאז הוקמו סניפים בישובים רבים במדינה. במהלך השנים תנועת ה"מכבי הצעיר" ישראל הפכה לזרוע חינוכית המרכזית של תנועת 'מכבי' על כל מוסדותיה והכשירה את דור מנהיגי העתיד של התנועה.

חלק ב' - זמן מכבי

נחלק לחניכים ציר זמן שעשוי מכופת ועליו שנים שונות. הקבוצה תקבל מספר אירועים מההיסטוריה של תנועת מכבי לדורותיה, בתחילה הקבוצה תנסה למקם את האירועים לפי מה שהם חושבים . לאחר שמיקמו לפי דעתם, נעבור עם החניכים על האירועים, השנים שבהן התרחשו ומה אירע בהם.

אירועים:

1. **המאה ה-19** - התגברות האנטישמיות המודרנית
2. **1895** - הקמת מועדון ספורט מכבי הראשון בקונסטנטינופול שבתורכיה על רקע האנטישמיות
3. **1898** - טביעת המושג "יהדות השרירים" ע"י מקס נורדאו
4. **1906** - הקמת אגודת הספורט היהודית הראשונה בארץ ישראל - "אגודת המתעמלים ראשון לציון"
5. **1912** - איחוד כלל אגודות הספורט בארץ ל"הסתדרות מכבי ישראל"
6. **1921** - מיסוד אגודות הספורט היהודיות תחת "הסתדרות עולמית מכבי" באופן רשמי בקונגרס הציוני ה-12 בצ'כיה
7. **1929** - החלטה על ייסוד תנועת הנוער "מכבי צעיר" לצד אגודות הספורט בוועידת "מכבי עולמי" בצ'כיה
8. **1932** - נערכת המכביה הראשונה בארץ ישראל
9. **1933** - הקמת "מכבי צעיר" בארץ ישראל
10. **1939** - העברת מטה "מכבי עולמי" לארץ בעקבות פרוץ מלחה"ע ה-2
11. **1944** - נערך "מירוץ הלפיד" הראשון בארץ

הערה למדריך: אמנם האירועים כתובים מול עיניך במהלך הפעולה, אך הציפייה היא לשנן אותם מראש ולהרחיב את הדעת עליהם כך שתוכלו להסבירם בבקיאות לחניכים.

דיון:

- האם האירועים שמועלים על ציר הזמן הזה מוכרים לכם?
- מה חשיבות אירועים אלו בעיניכם?
- נעבור עם החניכים על האירועים, ברמת המידע - מה קרה בכל אירוע, מהי חשיבותו ברמה ההיסטורית, למה חשוב להכיר את אירועים אלו.
- מה בולט לעיניכם בציר הזמן, בהקשר לקטעים שנקראו בתחילת הפעולה? (המשכיות ממכבי עולמי למכבי צעיר, הקשר ביניהם).
- ניתן לראות כי תנועת מכבי צעיר עשתה רבות בעלייה לארץ, הן בפן הרוחני והן מעשית להקמת היישוב היהודי. האם אתם חושבים שזה מתפקידם כתנועת נוער?

חלק ג' - דיון תמונות

נבקש מהחניכים לשבת במעגל ובתוכו נפזר פתקים עם תמונות, ב-2 קבוצות.

הערה למדריך: כדאי להדביק את הפתקים על שמיניות בריסטול על מנת שלא יעופו, (שמינית בריסטול לכל קבוצת תמונות).

קבוצת תמונות אחת תתקשר לפעילות תנועת "מכבי צעיר", מפעלים, מחנות קיץ וכדומה.
קבוצת תמונות שניה תתקשר לפעילות "מכבי תנועה עולמית" - תמונות מהמכביה, תחרויות ספורט וכדומה. כל חניך ייבחר 2 תמונות, אחת מכל צד שהוא מרגיש שיש קשר ביניהן וישתף.

דיון:

- האם אתם מרגישים קשר כלשהו ל"מכבי עולמי" כחניכים בתנועה בארץ? אם כן מהו?
- האם אתם מרגישים חלק מתנועה גדולה בעלת חשיבות ציונית רבה? האם חשוב שתרגישו כך?
- האם אתם מרגישים דרך המשך ל"מכביסטים" של תקופת הקמת התנועה? במה זה מתבטא?
- מהי חשיבות העבר של התנועה לתפקודינו כתנועה כיום?

מתודה ד' - רצים במעגלים

נחלק את הקבוצה לזוגות כשמהזוגות ייווצרו מעגל פנימי וחיצוני. המטרה היא ברקע שהמדריכים מוחאים כף, החניך במעגל החיצוני צריך להקיף את המעגל כולו עד שהוא חוזר לבן הזוג שלו, זוחל בין רגליו ותופס פתק שיונח במרכז המעגל, כל פעם יונחו 2 פתקים במרכז. על פתק אחד תהיה אמרה הקשורה לתפיסה החינוכית של "מכבי צעיר" ועל פתק שני מקור ההשפעה על אמרה זו מ"מכבי תנועה עולמית" (למשל - "נפש בריאה בגוף בריא" - מכבי תנועה עולמית מפעילה מועדוני ספורט רבים ברחבי העולם, ומקיימת את המכביה מידי 4 שנים).

לאחר כל סבב נפתח את הפתקים ונדון בקשר ביניהם וההשפעה ביניהם.

אמרות:

הנוער הוא היסוד הדינמי של העם.	מועדוני "מכבי" מפעילים קבוצות ספורט לנוער, ולעיתים אף פנימיות ספורט שנועדו לקדם נוער בתחום הספורט ובחיים.	עיצוב דמות אדם שלם בגופו וברוחו, איש המוסר, החבר הטוב, התרבותי בהליכותיו, המוכשר מתוך הכרה מלאה לקבל את גורל העם ועתידו.	תנועת מכבי ישראל מסייעת לקיים מועדוני ספורט בעיירות פיתוח, מתוך אמונה שהספורט יתרום לפיתוח האוכלוסייה במקומות אלה, והאדם באופן כללי.
מסורת עם ישראל היא הבסיס הרעיוני להגשמת מטרות התנועה.	מכבי היא תנועה ציונית עולמית, שמקיימת פעילות בקהילות יהודיות וציוניות בכל רחבי העולם.	"נפש בריאה בגוף בריא".	מכבי תנועה עולמית מפעילה מועדוני ספורט רבים ברחבי העולם, ומקיימת את המכביה מידי 4 שנים.
תנועת ה"מכבי הצעיר" רואה את עצמה כנושאת רעיון איחוד העם והאומה ללא הבדלי השקפה ורעיון, למען ביצור, ביסוס וחיזוק המדינה.	התנועה מסייעת לקיים פעילות ספורטיבית בעיירות פיתוח, מסייעת בקליטת ספורטאים עולים חדשים ותומכת כלכלית באגודות במצוקה.	הגשמת החלוציות בכל שטחי החיים על פי צו השעה.	תנועת מכבי עולמי תומכת כלכלית במועדוני ספורט בעיירות פיתוח, ובכך מסייעת לפיתוח המדינה.

דיון מסכם:

- כיצד באים לביטוי ערכי התנועה בהקמת מכבי העולמי? במעורבות מכבי צעיר בהקמת המדינה?
- למה חשוב שתדעו על היסטוריית התנועה שלנו?
- האם כעת לאחר שקיבלתם את מידע זה בפעולה, דברים שעברתם עד כה בתנועה מוארים באור אחר?
- לפי דעתכם, חשוב לחשוף לחניכים נושאים אלו?

- האם אתם חושבים שתהיה משמעות לפעילות שלנו ללא ידיעת עבר התנועה? ללא התעסקות בעבר ההיסטורית התנועה שלנו שהיא חלק בלתי נפרד מהיסטוריית העם שלנו?
- האם אתם מרגישים שאתם חלק מארגון גדול בעל חשיבות גדולה למדינתנו?
- "עם שלא יודע את עברו, ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל" - האם אפשר לקשר משפט זה גם כאן?

הערה למדריך: נציג את האני מאמין, אני מאמין שכל חניך בתנועת הנוער שלנו צריך לדעת את הדברים הללו, כדי להבין את המשמעות מאחורי פעילותינו.
יתרה מזו, בעצם ההבנה של הקשר בין מכבי צעיר למכבי עולמי החניך בעצם מבין כי הוא חלק ממשהו גדול יותר, בעל משמעות, וכי כל פעילותינו נגזרת מכך. בוגר שמהווה מודל לחיקוי לחניכיו, לבוגרי התנועה ולחברה הישראלית צריך לדעת דברים אלה, כדי להבין על פי מה מתחנך.

תנועת מכבי העולמית, ובקיצור מכבי היא תנועה ציונית ספורטיבית שהוקמה לפי חזונו של מקס נורדאו, הוגה רעיון יהדות השרירים. שם התנועה לקוח מכינויו של יהודה המכבי. המועדון הראשון של מכבי הוקם בקונסטנטינופול (כעת איסטנבול), ב-1895, כאשר קבוצה של צעירים יהודים, שרצתה להירשם למועדון ספורט סורבה בגלל יהדות חבריה. מועדון מכבי בקונסטנטינופול זכה להצלחה גדולה ובעקבותיו הוקמו מועדונים יהודים דומים בערים נוספות באירופה, מועדונים שנשאו שמות דוגמת "הכוח", "בר כוכבא", "הגיבור" וכדומה.
התנועה העולמית קמה ב-1921 לאחר שהתקבלה על כך החלטה בקונגרס הציוני ה-12. מאז 1932 התנועה מפעילה מדי ארבע שנים את המכביה, בה ספורטאים יהודים מכל העולם באים לישראל ומתחרים בענפי ספורט. בחסות התנועה קמו מוסדות ובהם 'המכבי הצעיר' וכן מכבי שירותי בריאות, מועדוני ספורט רבים ואחרים, אך חלקם הפך לעצמאי ואינו כפוף לתנועה.

מכבי צעיר - בשנת 1929 התקבלה החלטה בוועידת מכבי עולמית לייסד את תנועת הנוער ה"מכבי הצעיר" לצד אגודות הספורט. תנועת הנוער שילבה נושאים של צופיות, מחנאות, שדאות, תרבות, אקטואליה יחד עם פעילות ספורטיבית. תנועת הנוער של 'מכבי' הכשירה נוער פעיל בספורט ברמה הערכית והחינוכית. בשנת 1933 הוחלט על הקמת תנועת ה"מכבי צעיר" בארץ ישראל. מאז הוקמו סניפים בישובים רבים במדינה. במהלך השנים תנועת ה"מכבי הצעיר" ישראל הפכה לזרוע חינוכית המרכזית של תנועת 'מכבי' על כל מוסדותיה והכשירה את דור מנהיגי העתיד של התנועה.

14
7
33
3
9
8
12
15
10
1
6
22
FOX

מכבי
שירותי בריאות

המכביה ה-19
Maccabiah
2013

מערך 1 | פעולה בנושא: אני בתוך הקבוצה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- הזדמנות לבחון את מקומי בקבוצות השונות בחיי.
- חומר למחשבה על מקומי בקבוצה במכבי, בהתייחס לדינמיקות ולאינטראקציות הקיימות בקבוצה.

מסרים מרכזיים:

עלינו לבחון את מקומנו בקבוצה על מנת לשמור על הייחודיות שלנו כאנשים שהם חלק מקבוצה.

מערך שכבה מובילה

#המדריך למדריך

מערך 2 | פעולה בנושא: לחץ חברתי

מה יקבלו החניכים בפעולה?

• יחוו על בשרם את תופעת לחץ חברתי.
• השקפה חדשה על לחץ חברתי כתופעה חיובית אל מול שלילית.

מסרים מרכזיים:

לחץ חברתי יכול להיות דבר חיובי ודבר שלילי.
כולנו מושפעים מלחץ חברתי ללא מודעות וללא שליטתנו וכדאי שנעלה זאת למודעות.

מהלך הפעולה:

מתודה 1: הניסוי של אש (Asch).

היכונו לפעולה חוויתית ושונה.

הערה למדריך: מתודה זו דורשת רצינות והבנה, חשוב לקרוא ולהבין את מהלכה היטב לפני תחילת המתודה. לפני תחילת הפעולה: יש לראות את הסרטון "ניסוי הקונפורמיות של אש" (ביוטיוב, אורך - 2:17 דקות) בכדי להבין את מהלך ה"ניסוי"!

נושיב את החניכים במרחק גדול זה מזה, כדי לבודד אותם ולמנוע אינטרקציה. במקרה הצורך- נחלק את הקבוצה לקבוצות קטנות יותר, אך עדיף לחלק לכמה שפחות קבוצות שניתן.
נספר לחניכים כי אנחנו הולכים לבצע ניסוי וכדי שהוא יצליח עליהם לשמור על שקט מוחלט ולא לדבר כלל אחד עם השני.

הערה למדריך: הפעולה חייבת לעבור בדממה ובשיתוף פעולה מלא של החניכים - כדי שהניסוי לא יהרס!

המלצה- שתפו בוגר אחר סמכותי וכריזמטי מהסניף שלכם בתור הוגה ה"ניסוי", למשל כעבודת גמר שלו לבית הספר, כך נוכל להבטיח רצינות מוחלטת ושיתוף פעולה מלא מצד החניכים.

נחלק לכל חניך עט, דף הוראות ו-6 פתקים ריקים. חניך אחד שנבחר מראש יהיה שונה. חשוב לבחור חניך זה בקפידה וחשיבה מראש! עליו בעצם מתבצע ה"ניסוי", ללא ידיעתו וללא ידיעת שאר חברי הקבוצה. לחניך זה נחלק דף ההוראות שונה ו-6 פתקים ריקים.
בדומה לסרטון, הבוגר שנבחר/אנחנו נציג לחניכים המבודדים זה מזה בשישה סבבים תמונות של ארבעה קווים (המצורפים). בצד שמאל של התמונה יהיה הקו שלפיו החניכים עונים. בצד ימין של התמונה יהיו שלושה קווים צמודים זה לזה שעליהם נשאלים החניכים. בכל סבב יהיה על החניכים לענות מהו הקו, מבין שלושת הקווים, הדומה באורכו לקו שמוצג.
בדף ההוראות של החניכים, תהיה הוראה מפורשת וברורה לרשום על הפתקים שלהם תמיד וללא יוצא מן הכלל את הספרה '2'. לעומת זאת, דף ההוראות של החניך הנבחר, יורה לו לכתוב את הספרה שעונה על התשובה לפי דעתו.
כעורכי הניסוי (הבוגר/המדריך) נאמר כך: "כל חניך קיבל דף הוראות. עליכם לפעול בדיוק לפי ההוראות שכתובות בו." *הצגת תמונה* "אנא כתבו על הפתק שלכם את תשובתכם".
כעת נבחן את תופעת הלחץ החברתי בקבוצה שלנו. לאחר כל הצגת תמונה, יהיה על החניכים למלא לפי ההוראות שניתנו להם את הספרה המתאימה על הפתק שלהם.
נאסוף אחרי כל סבב את הפתקים מכל החניכים ונקריא אותם בקול ונציג אותם לכל הקבוצה. מה שיקרה זה שכל הפתקים מלבד אחד יראו את הספרה '2' (בין אם זו התשובה הנכונה או השגויה) ואילו פתק אחד (של החניך הנבחר כמובן) יראה אחת מן הספרות: '1'/'2'/'3'.
נחזור על תהליך זה לכל ששת הסבבים. ניתן להניח ש**בדומה לסרטון על הניסוי שערך סלומון אש**, נבחין בכך שבסבבים הראשונים יהיו על רוב הפתקים הספרה '2' בזמן שפתק אחד יהיה '1'/'2'/'3'. לעומת זאת בסבבים הבאים נצפה לראות שפתאום על כל הפתקים רשומה הספרה '2'. כך נדע את תוצאות הניסוי:
1) אם בסבבים האחרונים על כל הפתקים רשומה הספרה '2'- כלומר החניך הנבחר נכנע ללחץ החברתי וכתב את הספרה '2' למרות שידע שזוהי לא התשובה הנכונה.
2) אם לא - החניך הנבחר עמד בלחץ החברתי ולא נכנע לו.
בשני המצבים יש להתייחס למה שקרה ולתוצאות של הקבוצה.
כעת נשלח לחניכים את הסרטון הנ"ל, המראה את הניסוי המקורי - כמו שנערך ממש כאן בקבוצתנו- ונצפה בו. נסביר שהניסוי נערך בשנת 1951 על ידי החוקר סלומון אש.
מטרת הניסוי הייתה לחקור את תהליך הקונפורמיות הקבוצתית.

דיון בעקבות הניסוי והסרטון:

דיון במקרה 1 שבו החניך נכנע ללחץ החברתי:

- נציג לכל הקבוצה את החניך הנבחר
- נשאל את החניך האם היה מודע למתרחש מתחת לפני השטח?
- מדוע בחר לשנות את תשובתו בהתאם לקבוצה?
- מה הרגיש לפני שעשה זאת ואחרי שעשה זאת?
- מה חניכי הקבוצה מרגישים כלפי הניסוי שראו ואחרי הניסוי שחוו?
- כיצד אנחנו יכולים להשליך את הניסוי הזה ותוצאותיו על מצבים אמיתיים שאנחנו נקלעים אליהם בחיי היומיום?

- מה הרגישו שאר החניכים כשראו שישנה תשובה אחת שתמיד שונה ממה שכתבו?
- נעודד את החניך שנבחר ונאמר לו כי 67% ממשתפי הניסוי המקורי של אש - נפלו כמוהו בלחץ החברתי.
- נדבר עם החניכים על כך שגם בחיים האמיתיים שלנו הלחץ החברתי שאנחנו נחשפים אליו הוא כמו בניסוי: חבוי, בלתי צפוי ומתחת לפני השטח. מה זה אומר עלינו?

דיון במקרה 2 שבו החניך לא נכנע ללחץ החברתי:

- נציג לכל הקבוצה את החניך הנבחר
- נחמיא לחניך על כך שעמד נגד הלחץ החברתי שהופעל עליו ללא ידיעתו
- נשאל את החניך מדוע בחר לענות את התשובות שענה למרות שידע כי הן שונות משאר התשובות של כל הקבוצה? כיצד הרגיש עם כך?
- מה גרם לו לדבוק בדעותיו ובתשובות שנוגדות את כל השאר?
- מה הרגישו שאר החניכים כשראו שישנה תשובה אחת שתמיד שונה ממה שכתבו?
- נסביר כי החניך אינו מייצג את הרוב. נאמר לקבוצה כי 67% ממשתפי הניסוי המקורי של אש- כן נפלו בלחץ החברתי.
- כיצד אנחנו יכולים להשליך את הניסוי הזה ותוצאותיו על מצבים האמיתיים שאנחנו נקלעים אליהם בחיי היומיום?
- נדבר עם החניכים על כך שגם בחיים האמיתיים שלנו הלחץ החברתי שאנחנו נחשפים אליו הוא כמו בניסוי: חבוי, בלתי צפוי ומתחת לפני השטח. מה זה אומר עלינו?

ציוד:

שישה פתקים ריקים כפול מספר חניכי הקבוצה.
עטים כמספר חניכי הקבוצהעזרים:

עזרים:

2 סוגי דפי הוראות-

חניך יקר.
בצד שמאל של התמונה שתוצג לפניך יהיה קו, בצד ימין שלושה קווים. עליך לרשום תמיד את הספרה '2' על הפתק שתקבל. בשום מצב שהוא אין לרשום תשובה אחרת.
שיתוף פעולה זה הכרחי להצלחת הניסוי.

(דף זה יחולק לכל הקבוצה מלבד החניך הנבחר)

חניך יקר.
בצד שמאל של התמונה שתוצג לפניך יהיה קו, בצד ימין שלושה קווים. עליך לרשום על הפתק את ספרת הקו מבין השלושה הצמודים- הזהה לקו הבודד.
שיתוף פעולה זה הכרחי להצלחת הניסוי.

(דף זה יחולק לחניך הנבחר)

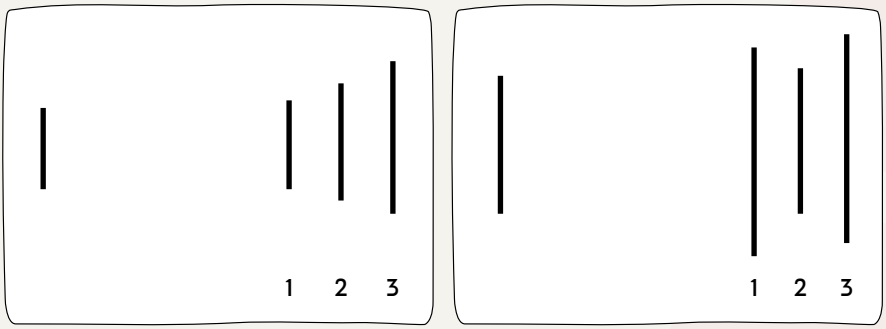

עליכם לקחת שישה דפי A4 ועליהם לצייר שישה מצבים שונים של סידור וגודל הקווים.
בכל דף יהיה קו בודד בצד שמאל ומולו שלושה קויים ממוספרים מ 1-3 בגדלים שונים.
אחד משלושת הקווים האלו, צריך להתאים בגודל לקו השמאלי.
בכל דף ישתנו גודל הקווים אך תמיד יהיה אחד מתוך השלושה באותו אורך כמו השמאלי.
◂ על מנת להבין כמו שצריך- יש לצפות בסרטון הניסוי.

מתודה 2: סיטואציות
נחלק את החניכים ל-5 קבוצות. כל קבוצה תקבל תיאור של סיטואציה, אותה עליה יהיה להציג בתורה לשאר חברי הקבוצה.

הערה למדריך: ניתן להמציא עוד סיטואציות ו/או לחלק לפחות קבוצות, בהתאם לצורכי הקבוצה.

דיון:
- מה ראיתם בהצגות? מה הדמיון ביניהן?
- איזה סוג לחץ חברתי ראינו בסיטואציות?
- האם לחץ חברתי הוא תמיד דבר שלילי? או שהוא יכול לבוא גם כתופעה חיובית?
- מה יכולים להיות היתרונות בלחץ חברתי?
- האם מצאתם את עצמיכם אי פעם במצב אמיתי שבו הלחץ החברתי היה דבר חיובי? היכן?
- מה הסכנות בלחץ חברתי? כיצד ומתי הוא יכול להיות שלילי? מסוכן?
- כיצד אתם כקבוצה מתייחסים לאלו שבוחרים לא לעשות את מה שכולם עושים? מדוע חשוב לאנשים שאחרים יעשו כמותם? מדוע הם לא מכבדים את הבחירות שלהם? באילו סיטואציות חשוב שכן/ לא נקבל את הבחירה השונה?

יובל מאוד רוצה להצטרף למגמת תיאטרון, אך מאוד חושש. חבריו של יובל מעודדים אותו ואומרים לו שהוא מוכשר, שהמגמה תפתח לו את הביטחון העצמי ותעשיר אותו. לבסוף הם משכנעים אותו והוא מחליט להצטרף למגמה.

כל החברים של נאור יורדים על נמרוד, שהוא ילד מעט מוזר אך ידיד ותיק של נאור. נאור לא רוצה לצאת לא מגניב ליד חבריו ולכן גם הוא מצטרף וצוחק על נמרוד ויורד עליו עם שאר חבריו.

שבעה חברים של מקס מחליטים שבשישי בערב הם הולכים לשתות אלכוהול בפעם הראשונה. מקס יודע שהוריו לא מרשים לו והוא גם לא באמת רוצה לשתות. אבל כדי ליהנות עם חבריו הוא מחליט לשתות.

תמר, יובל ומיכל הולכות לסופר השכונתי. יובל ומיכל מכניסות לתיק חטיף שוקולד, ושואלות את תמר מדוע היא איננה עושה זאת גם? תמר מחליטה שהן צודקות, ולמה לה לבזבז כסף על שוקולד? היא מחליטה גם כן לגנוב ולהכניס חטיף לכיס.

דנה יוצאת לקורס המדריכים של "המכבי הצעיר". במקרה היא ורוני יוצאות באותה המחלקה, אך לרוני ודנה יש עבר רע. דנה לא אוהבת את רוני. בקורס כל המחלקה מתאהבת ברוני ורוני מתחבבת עליה. כדי לא לצאת היחידה שלא נחמדה לרוני, דנה מחליטה לזייף גם היא את אהבתה אליה. בסוף הקורס דנה מבינה שהיא לעולם לא באמת הכירה את רוני- והן הופכות לחברות חדשות.

סיכום הפעולה:

נאמר לחניכים כי לחץ חברתי היא תופעה רחבה המשפיעה על כולנו, בין אם נשים לב לזה או לא. חשוב שנשתדל לשים לב מתי מופעל עלינו לחץ חברתי ונפעיל שיקול דעת- האם זו באמת בחירה שלי או שאני מושפע/ת מלחץ חברתי שלילי. חשוב גם שנשים לב כיצד אנו מתייחסים לאלו שבוחרים בחירה שונה מהקבוצה- לא לזלזל בהם או לנתק אותם מהקבוצה.

חניך יקר.
בצד שמאל של התמונה שתוצג לפניך יהיה קו, בצד ימין שלושה קווים. עליך לרשום תמיד את הספרה '2' על הפתק שתקבל. בשום מצב שהוא אין לרשום תשובה אחרת.
שיתוף פעולה זה הכרחי להצלחת הניסוי.

חניך יקר.
בצד שמאל של התמונה שתוצג לפניך יהיה קו, בצד ימין שלושה קווים. עליך לרשום על הפתק את ספרת הקו מבין השלושה הצמודים- הזהה לקו הבודד.
שיתוף פעולה זה הכרחי להצלחת הניסוי.

יובל מאוד רוצה להצטרף למגמת תיאטרון, אך מאוד חושש. חבריו של יובל מעודדים אותו ואומרים לו שהוא מוכשר, שהמגמה תפתח לו את הביטחון העצמי ותעשיר אותו. לבסוף הם משכנעים אותו והוא מחליט להצטרף למגמה.

כל החברים של נאור יורדים על נמרוד, שהוא ילד מעט מוזר אך ידיד ותיק של נאור. נאור לא רוצה לצאת לא מגניב ליד חבריו ולכן גם הוא מצטרף וצוחק על נמרוד ויורד עליו עם שאר חבריו.

שבעה חברים של מקס מחליטים שבשישי בערב הם הולכים לשתות אלכוהול בפעם הראשונה. מקס יודע שהוריו לא מרשים לו והוא גם לא באמת רוצה לשתות. אבל כדי ליהנות עם חבריו הוא מחליט לשתות.

תמר, יובל ומיכל הולכות לסופר השכונתי. יובל ומיכל מכניסות לתיק חטיף שוקולד, ושואלות את תמר מדוע היא איננה עושה זאת גם? תמר מחליטה שהן צודקות, ולמה לה לבזבז כסף על שוקולד? היא מחליטה גם כן לגנוב ולהכניס חטיף לכיס.

דנה יוצאת לקורס המדריכים של "המכבי הצעיר". במקרה היא ורוני יוצאות באותה המחלקה, אך לרוני ודנה יש עבר רע. דנה לא אוהבת את רוני. בקורס כל המחלקה מתאהבת ברוני ורוני מתחבבת עליה. כדי לא לצאת היחידה שלא נחמדה לרוני, דנה מחליטה לזייף גם היא את אהבתה אליה. בסוף הקורס דנה מבינה שהיא לעולם לא באמת הכירה את רוני- והן הופכות לחברות חדשות.

מערך 2 | פעולה בנושא: אקטיביזם חברתי

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- ייחשף לצורות שונות של אקטיביזם חברתי.
- יבין כי ההחלטה להשפיע על סביבתו היא בידיים שלו.
- יחשוב על צורות שונות בהן הוא יכול להשפיע.

מסרים מרכזיים:

החניכים יבחנו מה הם עושים למען הסביבה שלהם.

מהלך הפעולה:

מתודה 1 - הפער בין הרצוי למצוי

נראה לחניכים סרטון. נבקש מהם לפתוח בטלפון שלו שנקרא:

Heartwarming Thai Commercial - Thai Good Stories By Linaloved

בסרטון רואים בחור אסייתי שעושה דברים למען הסביבה שלו כל יום.

https://www.youtube.com/watch?v=cZGghmwUcbQ

דיון:

- מה אתם חושבים על הסרטון?
- האם לדעתם מה שהוא עושה זה שינוי משמעותי?
- זה אקטיביזם באמת ?
- מה היו התגובות של הסביבה (בחור שמניד את ראשו לצדדים למראה הנתינה שלו)
- מה זה נותן לאדם שעוזר בסופו של דבר?
- יש מחיר לעזרה?

מתודה 2 - הפער בין הרצוי למצוי

המדריכים עומדים בקצה אחד של מקום הפעולה והחניכים בשורה ממול, כל פעם נקריא משפט על מצב נתון בארץ ונתחיל אותו עם "מפריע לי..." אם המשפט נוגע לחניך, כלומר המצב מפריע לו, על החניך להתקדם צעד אחד קדימה. בסוף הסבב כל חניך יצטרך לזכור איפה הוא עמד (יניח אבן/נעל) ויחזור להתחלה.

בסבב השני יקריא המדריך את אותם משפטים רק שיתחיל אותם הפעם עם "אני פועל למען.." והחניכים יצטרכו להתקדם צעד בהתאם- אם זה נכון לגביהם.

רשימת אמירות: (בסבב ראשון מתחילות ב-"מפריע לי")

1. מפריע לי שאנשים מלכלכים את חוף הים.
2. מפריע לי שלא זורקים זבל בפח.
3. מפריע לי המחירים היקרים בארץ.

4. מפריע לי שנוער בישראל מקלל המון.
5. מפריע לי שמעירים רק לבנות על מכנסיים קצרים.
6. מפריע לי שיש כלבים נטושים ברחובות.
7. מפריע לי שניצולי שואה חיים מתחת לקו העוני.

(בסבב השני את אותם משפטים יש לשנות ולהתחיל ב"אני פועל למען שינוי ב...")

דיון:
• למה יש פער כל כך גדול בין מה שמפריע לכם ומה שאתם עושים על מנת לתקן את זה?
• האם ישנם דברים שהפריעו לכם ופעלתם לשנותם? כיצד?
• מה יכול לאפשר לכם לעשות צעד ולפעול למען מה שמפריע לכם?
• האם זה תפקידנו כחברים בתנועת נוער לפעול למען שינוי חברתי?

הערה למדריך:
חשוב להדגיש כי תנועת הנוער קיימת על מנת לעשות שינוי חברתי ולפעול למען הפיכת החברה לטובה יותר. התנועה מאפשרת את זה כי היא תנועה- קבוצה גדולה המאחדת הרבה אנשים אשר פועלים יחד לטובת מטרות משותפות.

מתודה 3 - טקסט למחשבה
ניתן לחניכים דף A4 ונבקש מהם לקפל אותו לחצי. בחצי אחד נבקש מהם לרשום את התשובה לשאלה - **מה מפריע לי בסניף?**
אחרי שכולם ענו נקרא יחד את טור הדעה של ג'יל לוק "לעשות לייק זה לא לעזור: כיצד הפייסבוק הורג את האקטיביזם הסטודנטיאלי" - (במידה והזמן קצר ניתן לקרוא רק את פסקה 5 מתוך הקטע.)
לאחר הקריאה נקיים דיון.

דיון:
• האם אתם מסכימים עם מה שכתוב?
• פעם אתם שיתפתם משהו בפייסבוק והאמנתם שאתם משנים?
• למה הפייסבוק עוזר? יש לו מקום בכלל באקטיביזם חברתי?
• האם הוא אלטרנטיבה מועילה בניגוד ליציאה להפגנות?

לאחר מכן נבקש מהחניכים לכתוב בחצי השני של הדף מתחילת המתודה מה הם הולכים לעשות לגבי מה שהם כתבו שמפריע להם בסניף. נעזור למצוא פתרון ונפעל על מנת לשנות ביחד איתם באמת.

קריאה לפעולה-
יש דברים שמפריעים לכם ואמרתם לנו אותם. עכשיו קומו ותעשו משהו עם זה. תפעלו ותשנו ותניעו אחריכם אנשים שמסכימים איתכם. אל תחכו למישהו אחר שישנה. עכשיו זה הזמן וזה תלוי בכם.

לעשות LIKE זה לא לעזור: כיצד פייסבוק הורג את האקטיביזם הסטודנטיאלי

מתורגם ומתומצת ממאמרה של ג'יל לוק מתוך האתר www.independent.co.uk

01:39. לא יכולה לישון. גוללת מטה את ה- Newsfeed . אלבום תמונות חג. כל המשתתפים אטרקטיביים בצורה דוחה. עוד חבר מבית הספר "במערכת יחסים עם ...". תמונת פרופיל של חבר. מספר בלתי סביר של לייקים. קישור Buzzfeed. רענן. תמונה קבוצתית של בנות עם מחלה (פיזית או פסיכולוגית) שמונעת מהן להפריד את יד ימין מהירכיים. תוהה אם יש קרן צדקה עבורן. תמונת אינסטגרם. מטושטשת. עדכון סטטוס: "אני הומו lol". רענן. קאט.

כל מי ששהה בו יותר משש וחצי דקות יודע שפייסבוק משעמם בצורה כמעט בלתי נסבלת. לא פלא שצעירים עוברים לרשתות חברתיות אחרות. עם זאת, השימוש בפייסבוק נשאר פורה בקרב סטודנטים, כי האנשים שאנו פוגשים בפייסבוק הם אותם אנשים שאנחנו רואים כל יום במסדרונות, במזנון ובהרצאות. למדנו לשחק את "משחק הפייסבוק". ישנן דרכים ואמצעים למקסם את הנוכחות המקוונת שלך, ואנחנו הפכנו למאסטרים של מניפולציה.

כמו כל דבר שקרה אי פעם בהיסטוריה של האנושות, הרבה ממה שקורה בפייסבוק קורה בגלל שמישהו מנסה להשוויץ. כי כשאתה מפליץ איזה פוסט בפייסבוק, מה שאתה בעצם עושה הוא לומר "תראו כמה אטרקטיבי ומעניין אני (וזה מוכח על ידי הטעם המוזיקלי שלי, וידאו חתולים שהעליתי, המצפון החברתי שלי, עבודה עם ילדים עניים, מאמר מ"העין השביעית" ...)".

אנו מצפים לאיזושהי תמורה בחיים האמיתיים מהנוכחות שלנו בפייסבוק, כי אנחנו "מציגים את עצמנו" לאנשים שאנחנו רואים בכל יום. אולי העלאת וידאו מצחיק של חתול יוביל לפלירטוט בפאב בחיים האמיתיים?

כאן טמונה הסכנה של פעילות פוליטית בפייסבוק. החברה שלנו תלויה כבר שנים ארוכות בסטודנטים שייקחו חלק בפעילות פוליטית, יותר מחלקם ההוגן. אנו סומכים על כך שפעילות חברתית תתקיים באופן הכי חזק ועוצמתי בהתאגדויות הסטודנטים. אבל כתיבת סטטוס נרגן היא סוג שונה מאוד של מעורבות פוליטית בהשוואה להשתתפות בצעדה או אפילו הגישה המיושנת של כתיבת מכתבים. כי כשאתה כועס בפייסבוק, שום דבר לא קורה בפועל.

לעשות לייק, לכתוב או להגיב על סטטוס גורם לך להרגיש כאילו אתה עושה משהו בלי בעצם לעשות שינוי מכל סוג שהוא. תחושת השחרור שנוצרת כאשר צועקים משהו לחלל, שזהו בעצם האקטיביזם בפייסבוק, עוזר לפרוק את הזעם שלך, אבל מונע ממנו להפוך למשהו מועיל. לעשות לייק על סטטוס של מישהו שמתלונן על כובד המיסים אינו אותו דבר כמו לעשות בפועל משהו בקשר לזה. אם סטטוס בפייסבוק זו המקבילה של מישהו שיושב ומתלונן בפאב, אז לעשות לייק זה כמו לצעוק "נכון!!!"

כשהוא מסיים לדבר. אתה זוכה לתחושת ההקלה, הורדת הכעס מהלב ול"העלאת מודעות", אך מודעות זו יעילה רק במידה והיא הופכת ליותר מתחושת רחמים. ארגון Crisis Relief Singapore הוא זה שיצר קמפיין שמדגיש כי אקטיביזם בפייסבוק בעצם לא משיג שום דבר. אם כל הזעם המובע און-ליין לא יהפוך עצמו לפעולה אמיתית במציאות- כמו סרטון החתול שמוביל לפלירטוט בחיים האמיתיים- אין בכך טעם. יש המון קמפיינים טובים ברשת, אך אלו שהיו אפקטיביים הם אלו שהלכו מעבר לאמרה "אוי זה נורא, אני כל כך כועסת" ועברו לפעילות במציאות. לייקים בפייסבוק לא הופכים באורח פלא לכסף, שמיכות, מזון או שינוי חברתי. כעס וזעם על חוסר צדק וסבל הם טובים ומוצדקים, אך אל תשלו את עצמכם כי הבעת תרעומת בפייסבוק גורמת למישהו להרגיש יותר טוב חוץ מלעצמכם.

http://www.independent.co.uk/student/istudents/liking-isnt-helping-how-facebook-is-killing-student-activism-9041589.html

לעשות LIKE זה לא לעזור: כיצד פייסבוק הורג את האקטיביזם הסטודנטיאלי
מתורגם ומתומצת ממאמרה של ג'יל לוק מתוך האתר
www.independent.co.uk

01:39. לא יכולה לישון. גוללת מטה את ה- Newsfeed . אלבום תמונות חג. כל המשתתפים אטרקטיביים בצורה דוחה. עוד חבר מבית הספר "במערכת יחסים עם ...". תמונת פרופיל של חבר. מספר בלתי סביר של לייקים. קישור Buzzfeed. רענן. תמונה קבוצתית של בנות עם מחלה (פיזית או פסיכולוגית) שמונעת מהן להפריד את יד ימין מהירכיים. תוהה אם יש קרן צדקה עבורן. תמונת אינסטגרם. מטושטשת. עדכון סטטוס: "אני הומו lol". רענן. קאט.
כל מי ששהה בו יותר משש וחצי דקות יודע שפייסבוק משעמם בצורה כמעט בלתי נסבלת. לא פלא שצעירים עוברים לרשתות חברתיות אחרות. עם זאת, השימוש בפייסבוק נשאר פורה בקרב סטודנטים, כי האנשים שאנו פוגשים בפייסבוק הם אותם אנשים שאנחנו רואים כל יום במסדרונות, במזנון ובהרצאות. למדנו לשחק את "משחק הפייסבוק". ישנן דרכים ואמצעים למקסם את הנוכחות המקוונת שלך, ואנחנו הפכנו למאסטרים של מניפולציה.
כמו כל דבר שקרה אי פעם בהיסטוריה של האנושות, הרבה ממה שקורה בפייסבוק קורה בגלל שמישהו מנסה להשוויץ. כי כשאתה מפליץ איזה פוסט בפייסבוק, מה שאתה בעצם עושה הוא לומר "תראו כמה אטרקטיבי ומעניין אני (וזה מוכח על ידי הטעם המוזיקלי שלי, וידאו חתולים שהעליתי, המצפון החברתי שלי, עבודה עם ילדים עניים, מאמר מ"העין השביעית" ...)".
אנו מצפים לאיזושהי תמורה בחיים האמיתיים מהנוכחות שלנו בפייסבוק, כי אנחנו "מציגים את עצמנו" לאנשים שאנחנו רואים בכל יום. אולי העלאת וידאו מצחיק של חתול יוביל לפלירטוט בפאב בחיים האמיתיים?
כאן טמונה הסכנה של פעילות פוליטית בפייסבוק. החברה שלנו תלויה כבר שנים ארוכות בסטודנטים שייקחו חלק בפעילות פוליטית, יותר מחלקם ההוגן. אנו סומכים על כך שפעילות חברתית תתקיים באופן הכי חזק ועוצמתי בהתאגדויות הסטודנטים. אבל כתיבת סטטוס נרגן היא סוג שונה מאוד של מעורבות פוליטית בהשוואה להשתתפות בצעדה או אפילו הגישה המיושנת של כתיבת מכתבים. כי כשאתה כועס בפייסבוק, שום דבר לא קורה בפועל.
לעשות לייק, לכתוב או להגיב על סטטוס גורם לך להרגיש כאילו אתה עושה משהו בלי בעצם לעשות שינוי מכל סוג שהוא. תחושת השחרור שנוצרת כאשר צועקים משהו לחלל, שזהו בעצם האקטיביזם בפייסבוק, עוזר לפרוק את הזעם שלך, אבל מונע ממנו להפוך למשהו מועיל. לעשות לייק על סטטוס של מישהו שמתלונן על כובד המיסים אינו אותו דבר כמו לעשות בפועל משהו בקשר לזה. אם סטטוס בפייסבוק זו המקבילה של מישהו שיושב ומתלונן בפאב, אז לעשות לייק זה כמו לצעוק "נכון!!!"

כשהוא מסיים לדבר. אתה זוכה לתחושת ההקלה, הורדת הכעס מהלב ול"העלאת מודעות", אך מודעות זו יעילה רק במידה והיא הופכת ליותר מתחושת רחמים. ארגון Crisis Relief Singapore הוא זה שיצר קמפיין שמדגיש כי אקטיביזם בפייסבוק בעצם לא משיג שום דבר. אם כל הזעם המובע און-ליין לא יהפוך עצמו לפעולה אמיתית במציאות- כמו סרטון החתול שמוביל לפלירטוט בחיים האמיתיים- אין בכך טעם. יש המון קמפיינים טובים ברשת, אך אלו שהיו אפקטיביים הם אלו שהלכו מעבר לאמרה "אוי זה נורא, אני כל כך כועסת" ועברו לפעילות במציאות. לייקים בפייסבוק לא הופכים באורח פלא לכסף, שמיכות, מזון או שינוי חברתי. כעס וזעם על חוסר צדק וסבל הם טובים ומוצדקים, אך אל תשלו את עצמכם כי הבעת תרעומת בפייסבוק גורמת למישהו להרגיש יותר טוב חוץ מלעצמכם.

http://www.independent.co.uk/student/istudents/liking-isnt-helping-how-facebook-is-killing-student-activism-9041589.html

מערך 2 | פעולה בנושא: חשיבה ביקורתית

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- כלים לפיתוח חשיבה ביקורתית.
- מוטיבציה להטיל ספק ולבחון כל מי הניתן לו ולא לקבלו כמובן מאליו.

מסרים מרכזיים:

עלינו לחשוב, לבדוק ולבחון ולא לקחת את הכול כמובן מאליו.

מהלך הפעולה:

הערה למדריך: היכנסו לפעולה וספרו לחניכים שרכזי הקורס החליטו להאריך את הקורס/ לקצר אותו/ לבטל את הביקור הורים (כל דבר העולה על רוחכם. עשו זאת באמינות.) המטרה היא שבהמשך הפעולה, כאשר נדון עם החניכים על חשיבה ביקורתית, תהיה לנו דוגמא.

חלק א' - אמת ושקר

נסביר לחניכים שעל כל אחד מהם לחשוב על משפט אחד שנכון לגביו ומשפט אחד שלא. כל חניך בתורו יגיד את המשפטים ושאר הקבוצה תצטרך לנחש מה נכון ומה לא.

חלק ב' - קונספירציות

נחלק את הקבוצה לארבע קבוצות. כל קבוצה תקבל קונספירציה שונה. על כל קבוצה לנתח את המקרה על פי השאלות הבאות: מה המקרה? מה הגרסה הרשמית? מה טוענים התומכים בתיאוריה? על סמך אילו טיעונים אתם תומכים בתיאוריה? לאחר שכל קבוצה תנתח בנפרד, כל קבוצה תצטרך להציג בפני הקבוצה את הקונספירציה שלהם ולשכנע את הקבוצה באמיתות התיאוריה.

תאוריה 1- רצח ישראל קסטנר:

פרשת ישראל קסטנר הייתה אחת הפרשות שהסעיר אז את הציבור הישראלי בשנות החמישים .קסטנר שהיה מנהיג ציוני ועיתונאי בהונגריה, מצא את עצמו במהלך מלחמת העולם השנייה והכיבוש הנאצי של הונגריה כאחד ממנהיגי הקהילה. הוא ניהל מו"ם חשאי עם הנאצים ובראשם אייכמן להציל יהודים נבחרים תמורת סחורות ממדינות ניטראליות. אלפים ניצלו כך בעוד שמיליונים אחרים מתו במחנות הנאצים .לאחר המלחמה השתקע קסטנר בישראל והפך לפעיל של מפאי אך בתוך כמה שנים נמצא מסובך במשפט דיבה חסר תקדים לאחר שנאלץ להאשים אדם בשם מלכיאל גרינוואלד שהאשים אותו בפמפלטים שונים שחילק בשיתוף פעולה פלילי עם הנאצים ובעזרה בהודעה שקרית במשפטי נינרברג לקצין נאצי בשם רודולף בכר שהביאה לשחרורו. .היועץ המשפטי של המדינה תבע את גרינוואלד על הוצאת דיבה אך בית משפט מחוזי קיבל ב-1955 את רוב טענותיו של גרינוואלד.

והגשת ערעור על משפט זה שהפך לשערורייה רבתי הביאה להתפטרות הממשלה הקואליציונית בישראל . לבסוף החליט בית המשפט העליון לזכות את קסטנר מאשמת שיתוף הפעולה עם הנאצים אך אישר את אשמתו בעדות הכזב שנתן לטובת קורט בכר בנינרברג.
אך זמן קצר לאחר המשפט נורה קסטנר בידי מתנקשים ומת מפצעיו ב-1957.
מיד נמצאו מי שטענו שכל הרצח היה קונספירציה של מפלגת מפאי השלטת בהם העיתונאי אורי אבנרי שהיה בין ראשי מאשימיו ותוקפיו של קסטנר לצד שמואל תמיר .לדעתם הממשלה הייתה מעוניינת להיפטר מקסטנר משתי סיבות : האיש ידע יותר מדי על השלטון מחדליו ופשעיו ובדרך זאת יכול היה גם השלטון להסיח את דעת הציבור מהנסיגה מסיני שהתבצעה באותו הזמן . אבנרי הוסיף וטען שהשלטון האמיתי אינו כלל בידי ממשלה נבחרת "שאינה אלה תיאטרון בובות של בי ג'י " (בן גוריון) אלא בידי חוג אנשים שמאחורי צל גבו הרחב של בן גוריון להם קרא אבנרי "היד השחורה" שירותי הבי־טחון או "מנגנון החושך " כפי שכינה אותם אבנרי במאמרים שונים בשבועון והם לטענתו היו מעוניינים ברצח קסטנר כדי להכשיר את הקרקע להפעלת חוקי חירום חדשים שמטרתם לסתום סוף סוף את פי העיתונאות החופשית ועל מנת לחסל אישים בלתי רצויים בצורה לא חוקית .את תיאורית הקונספירציה חיזקה לכאורה הטענה שאחד הרוצחים זאב אקשטיין עבד בשירותי הביטחון .
בעיתון מתחרה לזה של העולם הזה "רימון " שנערך בידי הסופר יחזקל לובפאן ("עידו סתר ") נטען שאכן הייתה כאן קונספירציה אך כזאת שכוונה נגד השלטון . "רימון אגב מומן בידי איסר הראל ראש שירותי הביטחון .ברצח קסטנר אכן הייתה מעורבת מחתרת אך לא כזאת שהייתה קשורה לשלטון . הראל פרסם מאז ספר שבו הכחיש בלהט את הטענות שרצח קסטנר היה קונספירציה שלטונית וגם אורי אבנרי חזר בו מאז מטענותיו אלה.
כאשר הרוצחים של קסטנר שוחררו לבסוף הם מעולם לא הביעו חרטה על המעשה וכאשר התראיין אקשטין על הפרשה בשנות התשעים הכריז שהיה עושה זאת שוב רק לא היה יורה בו באקדח אלה מטביע אותו בביב שופכין כראוי לו .

תאוריה 2- רצח רבין:
הקונספירציה המפורסמת מכל כיום בישראל נראית כהעתק מדויק של הטענות שהושמעו אחרי רצח קנדי . ב-1995 נורה ראש הממשלה יצחק רבין בידי כדורי מתנקש יגאל אמיר ומת זמן קצר לאחר מכן. לכאורה המקרה היה ברור המדובר היה במתנקש בודד . אולם כבר זמן קצר לאחר מכן החלו להישמע רמזים שהמדובר היה יותר מכך. האיש הראשון שדיבר על קונספירציה היה דווקא היסטוריון מכובד מיכאל הרסגור ומהר מאוד החלו להיות מופצים בציבור ובראש ובראשונה בחוגי הימין שהואשמו בפרשה סיפורי קונספירציות שבהם כיכב השב"כ ומי שתגלה כמושתל השב"כ ידידו של אמיר אבישי רביב. השמועות כללו את הטענות שממאבטח של רבין יורם רובין שנפצע בהתנקשות התאבד או חוסל כדי להשתיקו והוא נקבר בחשאי.
סיפור אחר היה שהשב"כ באישורו של רבין שתל כדורי סרק באקדחו של יגאל עמיר והתכוון לתפוס אותו על חם בפרובוקציה נגד הימין לקראת הבחירות אבל הוא או אחיו חגי החליף את הכדורים ברגע האחרון ובכך נהרג רבין.

לפי טענה אחרת המאבטח של רבין השתהה במכוון 10 שניות כדי לאפשר לעמיר לירות. השמועות התפשטו כל כך עד שחבר כנסת בא גד ממולדת אף דרש לדון בכנסת על הקונספירציה לרצח רבין והביא כהוכחה את הקריאות שהשמיע אמיר לפני הרצח "סרק סרק" וקבע שהשב"כ ידע הכל על עמיר ותכניותיו אבל לא עצר אותו מראש.
העיתונאי אורי דן המקורב לאריאל שרון טען בספר בשם "פשעים ממלכתיים" שפורסם רק באנגלית מ-1996 כי השב"כ הוא שיזם את ההתנקשות בראש הממשלה כהתנקשות מבוימת שתפגע בליכוד ותביא לניצחון רבין בבחירות אלא שהתוכנית השתבשה ורבין שילם בחייו . הוא טען שהקשר בוצע בידיעתו של רבין. מאז התפשטו השמועות וסופר הקונספירציות בארי חמיש פרסם ספר בשם "מי רצח את יצחק רבין ?" שבו טען שיגאל אמיר כלל לא ירה ברבין. מאז פורסמו עוד לפחות חמישה ספרים נוספים התומכים בגרסתו זאת של חמיש. ניסיונות שנעשו להוריד את ספרו של חמיש מהמדפים רק הפכו אותו לסוג של רב מכר אלטרנטיבי .. אחד הספרים המעניינים שפורסמו בסוגיה הוא רומן שנכתב ברוסית וטוען שרבין כלל לא מת בהתנקשות אלא הוברח להונג קונג ושם הוא נמצא עד היום.

תאוריה 3- פיגוע ה- 11.9:
חמישה צעירים נעצרים כמה שעות לאחר הפיגוע במגדלי התאומים כשהם נוסעים ברכב מסחרי לבן שקיבלו מחברת ההובלות בה עבדו. זמן קצר לפני כן מפרסם ה-FBI מזכר מיוחד בו הוא מורה לעצור את הרכב, לאחר שיושביו נצפו כשהם מתעדים במצלמת וידאו את התרסקות מגדלי התאומים ממגרש חניה בניו ג'רזי עם נוף ישיר למרכז הסחר העולמי של ניו יורק.
"הם נראו שמחים", מספרת לכלי התקשורת האמריקאים האישה שדיווחה לרשויות על הרכב החשוד. "הם לא נראו לי המומים. זה נראה לי מאוד מוזר", היא ממשיכה.
הרכב נלכד ובו חמישה צעירים ישראלים. הצעירים נעצרים מיד ומזדהים כעובדים בחברת הובלות מקומית בבעלות גבר ישראלי ששמו לפי הדיווחים, דומיניק סאטר. הם מובלים למעצר ומוחזקים בבית כלא מקומי במשך כמה חודשים בטרם הם מגורשים לישראל.
חוצפה ישראלית? דוגמא לפאניקה הגדולה שאחזה בשלטונות האמריקאים לאחר הפיגוע? ואולי, כפי שסבורים רבים, מדובר באקדח המעשן מאחורי אחת מתיאוריות הקונספירציה, לפיהן לישראל הייתה נגיעה ישירה לפיגוע הקשה שהסתיים במותם של קרוב ל-3,000 אזרחים אמריקאים.
תיאוריות נוספות, פחות מורכבות ויותר גראפיות, מתמקדות בבחינה מדוקדקת של הסרטונים שתיעדו את קריסת הבניינים באותו יום. חורשי הקונספירציה, כפי שאפשר למצוא במאות סרטונים שהופצו בשנים האחרונות ברחבי האינטרנט, מצביעים על העשן הרב שעולה מהקומות הנמוכות של הבניינים זמן קצר לאחר התרסקות המטוסים, הרבה מתחת לקומות בהן אירעה הפגיעה הישירה, מה שמעיד, לטענתם, על כך שהבניינים קרסו מלמטה למעלה ולא מלמעלה למטה, כפי שגורסת הגרסה הרשמית. אחרים טוענים כי אין זה אפשרי שהבניינים, שהיו עשויים ממתכת, יקרסו כתוצאה משריפה וכי אין תקדימים היסטוריים לסוג כזה של קריסת בניין.
תאוריה נוספת, המתקשרת לפיגוע התאומים, עוסקת בבניין 7, (WTC7) שקרס אף הוא, למרות שלא פגע בו מטוס והוא כמעט ולא נפגע מרסיסים שעפו מהתאומים.

המפקפקים שואלים כיצד ייתכן שבניינים סמוכים יותר לתאומים לא התמוטטו, ודווקא בניין 7 קרס.
מעבר לחשדות לפיהן הבעלים של הבניין, לארי סילברסטיין, תכנן מבעוד מועד את פיצוצו של הבניין לצרכי סחיטת כסף מחברות הביטוח, ישנם כאלה המעלים תהיות בנוגע לאופן בו קרס בניין 7 לתוך עצמו, בצורה בה בדרך כלל מתכננים בעולם פיצוץ מבוקר של בניינים, כדי לפגוע כמה שפחות בסביבה הקרובה.
ואם זה לא מספיק, ברשת רץ כבר שנים קטע ובו כתבת של רשת בי.בי.ס.י מדווחת בשידור חי על קריסתו של בניין 7, הרבה לפני שהבניין אכן קרס. מה עוד שבזמן הדיווח החי של הכתבת, ניתן לראות על המסך, ברקע, את הבניין כשהוא עדיין עומד על תילו, ורק לאחר עשרים דקות לפחות הוא אכן התמוטט. בנוסף, העובדה שמשרדים של השירות החשאי, ה-CIA וגורמים ממשלתיים נוספים מוקמו בבניין 7, זו ההוכחה לדברי רבים כי לממשל היו סיבות טובות לפוצץ את הבניין ולהשמיד ראיות שקשורות במבצע.

תאוריה 4- הנחיתה על הירח:
ב-16 ביולי 1969 למנינם, המריאה החללית "אפולו 11", ממרכז החלל "קנדי" שבפלורידה, לעיני אלפי צופים במקום, לעבר הירח.
לאחר שלשה ימים, ב-19 ביולי, הגיעה החללית לירח, ועשרים וארבע שעות לאחר מכן נחת רכב הנחיתה "איגל" (נשר) על קרקע הירח.
האדם הראשון שנחת על הירח היה האסטרונאוט ניל ארמסטרונג, שהכריז: "זהו צעד קטן לאדם, וצעד גדול לאנושות".
זמן קצר לאחר מכן ירד מרכב הנחיתה לקרקע הירח האסטרונאוט אדווין "באז" אולדרין.
האסטרונאוט השלישי, מייקל קולינס, המשיך להקיף את הירח בחללית.
למחרת היום חזר רכב הנחיתה אל החללית, והחללית חזרה לכיוון כדור הארץ.
מכחישי הנחיתה טוענים, בין השאר, שהצללים שמטילים האסטרונאוטים, השמים הריקים מכוכבים והדגל המתנפנף ברוח שלא קיימת, הם הוכחה ברורה לכך שמדובר בצילומי אולפן. על פי אחת התאוריות, מנהלי נאס"א התלהבו מסרטו של סטנלי קובריק "2001: אודיסיאה בחלל", שיצא שנה קודם לכן, וביקשו מקובריק לביים לא פחות משלוש נחיתות מזויפות. אחרי שני סרטים מוצלחים הציע קובריק, על פי התיאוריה, לביים נחיתה שלא צלחה. בנאס"א דחו את הרעיון, אבל אימצו אותו לאחר מכן בטיסה הכושלת, אך ההירואית, של אפולו 13 ב-1970.

דיון:
- על סמך מה אתם מחליטים אם להאמין למשהו או לא?
- יש אנשים שלהם אתם מאמינים יותר? למי? למה?
- למה האמנתם לנו בתחילת הפעולה?

חלק ג' - מה לעשות?!
נבחר ארבעה נציגים. כל נציג יקבל תפקיד (מורה, הורה, אח גדול, חבר טוב).
נציג מקרה וכל אחד מהחניכים יציג את הטיעונים בשם התפקיד שהוא קיבל.

הסיטואציה-
דניאל שוקל האם לנסוע לאילת לסופ"ש עם חברים. יומיים אחרי הסופ"ש יש לו מבחן חשוב. הוא מתייעץ עם כל אחד מהגורמים.
הציגו את הטיעונים של כל אחד.

הערה למדריך: אתם מכירים את מחלקתכם. אם אתם חושבים שכדאי לעזור לחניכים ניתן לחלק לכל אחד מהמציגים דף עזרה לכל דמות. לדוגמא- ההורה חושש שהילד ייסע לבד עם חברים לאילת, המורה חושש שהוא ייכשל במבחן, החבר אומר שהכול יהיה בסדר, האח הגדול מצד אחד מעודד לנסיעה ומצד שני מזהיר מהסיכונים. כמובן שניתן גם לשנות סיטואציה. לשיקולכם בלבד!

דיון:
- שמענו עכשיו הרבה טיעונים לאותה סיטואציה. מי צודק?
- האם תמיד יש אחד שצודק? או שצדק זה עניין סובייקטיבי?
- למי דניאל צריך להקשיב?

חלק ד' - חשיבה ביקורתית:
נציג לחניכים את הגדרת המושג "חשיבה ביקורתית" + את שמונת הכללים לחשיבה ביקורתית.

הערה למדריך: יש להכין את ההגדרה ואת שמונת הכללים על בריסטול ולתלות אותו בסככת הפעילות.

חשיבה ביקורתית היא פעילות רפלקטיבית שקולה ומעשית המתרכזת בהחלטה למה להאמין ומה לעשות. בהגדרה זו של חשיבה ביקורתית נכללות גם פעולות יצירתיות כגון ניסוח רעיונות, דרכים חלופיות לראות בעיה, שאילת שאלות, הצעת פתרונות אפשריים ותכניות מחקר.חשיבה ביקורתית היא הניסיון לבחור עמדות וערכים באופן מושכל ולא באופן אוטומטי.

שמונת הכללים לחשיבה ביקורתית:

1. שאל שאלות; היה נכון לתהות.
חפש תמיד את השאלות להן לא ניתנה תשובה בספר-הלימוד, על-ידי מומחים, או על-ידי התקשורת. זה ימנע את הלך הרוח המסוכן של 'סמכות עליונה' או אדם 'יודע-כל'; לאף אחד אין את כל התשובות לכל השאלות, אפילו המומחים הגדולים ביותר בתחום מסוים ממשיכים לחקור אותו ולשאול שאלות. הראה נכונות לשאול "מה לא נכון כאן?" או "מדוע זה כך, וכיצד הדברים הגיעו לידי כך?". גם המומחים עושים טעויות, ובוודאי העיתונות והמדיה.

2. הגדר את הבעיה.
ניסוח לא-הולם של השאלה יכול להוביל לתשובות לא מלאות או מטעות. באופן מעשי, ניסוח טוב של השאלה קשור בהגדרה מעשית ומדידה של המונחים בהם השאלה משתמשת, וניסוח ברור של השאלה.

3. בחן את הראיות.
העניין המרכזי כאן הוא "מה נחשב כ'ראיה טובה'?". שאל את עצמך "אילו ראיות תומכות או מפריכות טיעון כזה או אחר, ואת הטיעון ההפוך?". רק מכיוון שאנשים רבים מאמינים שמשהו נכון, כולל 'מומחים' רבים, אין פירוש הדבר שזה אכן כך.

4. נתח את ההנחות וההטיות.
כולנו נתונים להטיות, אמונות המונעות מאתנו להיות ללא משוא-פנים. הערך את ההנחות וההטיות המסתתרות מאחורי הטיעונים. הטל ספק גם בטיעונים שלך עצמך. לרוב ההטיות וההנחות מוסתרות. חפש את ההטיות וההנחות הסמויות, אל תתבייש בהן.

5. הימנע מנימוקים רגשיים: "אם אני מרגיש כך, זה חייב להיות נכון."
המחברות טוענת שנימוקים רגשיים ונימוקים שכליים משלימים זה את זה, ושימוש באחד ללא השני יכול להיות מסוכן כמו החלפת האחד בשני. כפי שהן מציגות זאת, מחויבות להוטה להשקפה מסוימת יכולה לדרבן אדם לחשוב באופן נועז ללא חשש מדעותיהם של אחרים, אך כאשר "תחושות בטן" מחליפות חשיבה בהירה, והשקפות פרטיות מחליפות איסוף ראיות מסודרות, התוצאות עלולות להיות הרות-אסון.

6. אל תפשט יתר על המידה.
כלל זה מזהיר כנגד הכללות, כגון סטריאוטיפים. דחה חשיבה במונחים של או/או. אל תיתן לאנקדוטה להיות הטענה היחידה שלך.

7. הבא בחשבון פירושים אפשריים אחרים.

8. סבול או התר קיום אי-ודאות.
לעיתים אין מספיק ראיות כדי לאפשר הסקת מסקנות. השלם עם המצב, או השתמש בו כדרבון לחקירה נוספת. אל תפחד להגיד "אני לא יודע". הכלל לא מתכוון שעליך להטיל ספק בכל ולהאמין בלא-כלום; פירושו של הכלל הוא להאמין בזהירות ובתשומת-לב, ולהיות מוכן לשקול מחדש אפילו את האמונות היקרות לך ביותר. אל תדרוש את "ה"תשובה.

דיון מסכם:

- איך מה שעברנו בפעולה היום מתקשר לחשיבה ביקורתית?
- האם אתם מנסים להבין את כל הצדדים בבואכם לגבש עמדה מסוימת?
- איך עושים את זה?
- למה חשוב שאנחנו כבוגרים בתנועה וכבני אדם בוגרים בכלל נשתמש בחשיבה ביקורתית?

סיכום-

כבוגרים בתנועת נוער וכבני אדם בוגרים חשוב שנדע להפעיל חשיבה ביקורתית כלפי דברים. אל לנו לקחת דברים כמובנים מאליהם. ישנם הרבה גורמים שרוצים להשפיע על דרך החשיבה שלנו, ועלינו להיות מודעים לכך ולנסות לברר עם מה אנחנו מסכימים ועם מה לא.

עלינו להבין שבכל סיטואציה יש כמה עמדות, ולרוב אין אחת שצודקת לחלוטין ואחת שטועה לחלוטין- עלינו לשמוע את כלל הטיעונים ולהחליט לבד בסופו של דבר עם מה אנחנו מסכימים ועם מה לא.

תאוריה 1- רצח ישראל קסטנר:

פרשת ישראל קסטנר הייתה אחת הפרשות שהסעיר אז את הציבור הישראלי בשנות החמישים .קסטנר שהיה מנהיג ציוני ועיתונאי בהונגריה, מצא את עצמו במהלך מלחמת העולם השנייה והכיבוש הנאצי של הונגריה כאחד ממנהיגי הקהילה. הוא ניהל מו"ם חשאי עם הנאצים ובראשם אייכמן להציל יהודים נבחרים תמורת סחורות ממדינות ניטראליות. אלפים ניצלו כך בעוד שמיליונים אחרים מתו במחנות הנאצים .לאחר המלחמה השתקע קסטנר בישראל והפך לפעיל של מפאי אך בתוך כמה שנים נמצא מסובך במשפט דיבה חסר תקדים לאחר שנאלץ להאשים אדם בשם מלכיאל גרינוואלד שהאשים אותו בפמפלטים שונים שחילק בשיתוף פעולה פלילי עם הנאצים ובעזרה בהודעה שקרית במשפטי נינרברג לקצין נאצי בשם רודולף בכר שהביאה לשחרורו. היועץ המשפטי של המדינה תבע את גרינוואלד על הוצאת דיבה אך בית משפט מחוזי קיבל ב-1955 את רוב טענותיו של גרינוואלד. והגשת ערעור על משפט זה שהפך לשערורייה רבתי הביאה להתפטרות הממשלה הקואליציונית בישראל . לבסוף החליט בית המשפט העליון לזכות את קסטנר מאשמת שיתוף הפעולה עם הנאצים אך אישר את אשמתו בעדות הכזב שנתן לטובת קורט בכר בנינרברג.

אך זמן קצר לאחר המשפט נורה קסטנר בידי מתנקשים ומת מפצעיו ב-1957. מיד נמצאו מי שטענו שכל הרצח היה קונספירציה של מפלגת מפאי השלטת בהם העיתונאי אורי אבנרי שהיה בין ראשי מאשימיו ותוקפיו של קסטנר לצד שמואל תמיר .לדעתם הממשלה הייתה מעוניינת להיפטר מקסטנר משתי סיבות : האיש ידע יותר מדי על השלטון מחדליו ופשעיו ובדרך זאת יכול היה גם השלטון להסיח את דעת הציבור מהנסיגה מסיני שהתבצעה באותו הזמן . אבנרי הוסיף וטען שהשלטון האמיתי אינו כלל בידי ממשלה נבחרת "שאינה אלה תיאטרון בובות של בי ג'י" (בן גוריון) אלא בידי חוג אנשים שמאחורי צל גבו הרחב של בן גוריון להם קרא אבנרי "היד השחורה" שירותי הביטחון או "מנגנון החושך " כפי שכינה אותם אבנרי במאמרים שונים בשבועון והם לטענתו היו מעוניינים ברצח קסטנר כדי להכשיר את הקרקע להפעלת חוקי חירום חדשים שמטרתם לסתום סוף סוף את פי העיתונאות החופשית ועל מנת לחסל אישים בלתי רצויים בצורה לא חוקית. את תיאורית הקונספירציה חיזקה לכאורה הטענה שאחד הרוצחים זאב אקשטיין עבד בשירותי הביטחון.

בעיתון מתחרה לזה של העולם הזה "רימון " שנערך בידי הסופר יחזקל לובפאן ("עידו סתר") נטען שאכן הייתה כאן קונספירציה אך כזאת שכוונה נגד השלטון. "רימון אגב מומן בידי איסר הראל ראש שירותי הביטחון. ברצח קסטנר אכן הייתה מעורבת מחתרת אך לא כזאת שהייתה קשורה לשלטון . הראל פרסם מאז ספר שבו הכחיש בלהט את הטענות שרצח קסטנר היה קונספירציה שלטונית וגם אורי אבנרי חזר בו מאז מטענותיו אלה.

כאשר הרוצחים של קסטנר שוחררו לבסוף הם מעולם לא הביעו חרטה על המעשה וכאשר התראיין אקשטין על הפרשה בשנות התשעים הכריז שהיה עושה זאת שוב רק לא היה יורה בו באקדח אלה מטביע אותו בביב שופכין כראוי לו .

תאוריה 2- רצח רבין:

הקונספירציה המפורסמת מכל כיום בישראל נראית כהעתק מדויק של הטענות שהושמעו אחרי רצח קנדי . ב-1995 נורה ראש הממשלה יצחק רבין בידי כדורי מתנקש יגאל אמיר ומת זמן קצר לאחר מכן. לכאורה המקרה היה ברור המדובר היה במתנקש בודד . אולם כבר זמן קצר לאחר מכן החלו להישמע רמזים שהמדובר היה יותר מכך . האיש הראשון שדיבר על קונספירציה היה דווקא היסטוריון מכובד מיכאל הרסגור ומהר מאוד החלו להיות מופצים בציבור ובראש ובראשונה בחוגי הימין שהואשמו בפרשה סיפורי קונספירציות שבהם כיכב השב"כ ומי שתגלה כמושתל השב"כ ידידו של אמיר אבישי רביב.

השמועות כללו את הטענות שממאבטח של רבין יורם רובין שנפצע בהתנקשות התאבד או חוסל כדי להשתיקו והוא נקבר בחשאי.

סיפור אחר היה שהשב"כ באישורו של רבין שתל כדורי סרק באקדחו של יגאל עמיר והתכוון לתפוס אותו על חם בפרובוקציה נגד הימין לקראת הבחירות אבל הוא או אחיו חגי החליף את הכדורים ברגע האחרון ובכך נהרג רבין . לפי טענה אחרת המאבטח של רבין השתהה במכוון 10 שניות כדי לאפשר לעמיר לירות.

השמועות התפשטו כל כך עד שחבר כנסת בא גד ממולדת אף דרש לדון בכנסת על הקונספירציה לרצח רבין והביא כהוכחה את הקריאות שהשמיע אמיר לפני הרצח "סרק סרק " וקבע שהשב"כ ידע הכל על עמיר ותכניותיו אבל לא עצר אותו מראש.

העיתונאי אורי דן המקורב לאריאל שרון טען בספר בשם "פשעים ממלכתיים" שפורסם רק באנגלית מ-1996 כי השב"כ הוא שיזם את ההתנקשות בראש הממשלה כהתנקשות מבוימת שתפגע בליכוד ותביא לניצחון רבין בבחירות אלא שהתוכנית השתבשה ורבין שילם בחייו . הוא טען שהקשר בוצע בידיעתו של רבין

.מאז התפשטו השמועות וסופר הקונספירציות בארי חמיש פרסם ספר בשם "מי רצח את יצחק רבין ?" שבו טען שיגאל אמיר כלל לא ירה ברבין. מאז פורסמו עוד לפחות חמישה ספרים נוספים התומכים בגרסתו זאת של חמיש. ניסיונות שנעשו להוריד את ספרו של חמיש מהמדפים רק הפכו אותו לסוג של רב מכר אלטרנטיבי. אחד הספרים המעניינים שפורסמו בסוגיה הוא רומן שנכתב ברוסית וטוען שרבין כלל לא מת בהתנקשות אלא הוברח להונג קונג ושם הוא נמצא עד היום.

תאוריה 3- פיגוע ה- 11.9:

חמישה צעירים נעצרים כמה שעות לאחר הפיגוע במגדלי התאומים כשהם נוסעים ברכב מסחרי לבן שקיבלו מחברת ההובלות בה עבדו. זמן קצר לפני כן מפרסם ה-FBI מזכר מיוחד בו הוא מורה לעצור את הרכב, לאחר שיושביו נצפו כשהם מתעדים במצלמת וידאו את התרסקות מגדלי התאומים ממגרש חניה בניו ג'רזי עם נוף ישיר למרכז הסחר העולמי של ניו יורק.

"הם נראו שמחים", מספרת לכלי התקשורת האמריקאים האישה שדיווחה לרשויות על הרכב החשוד. "הם לא נראו לי המומים. זה נראה לי מאוד מוזר", היא ממשיכה. הרכב נלכד ובו חמישה צעירים ישראלים. הצעירים נעצרים מיד ומזדהים כעובדים בחברת הובלות מקומית בבעלות גבר ישראלי ששמו לפי הדיווחים, דומיניק סאטר. הם מובלים למעצר ומוחזקים בבית כלא מקומי במשך כמה חודשים בטרם הם מגורשים לישראל.

חוצפה ישראלית? דוגמא לפאניקה הגדולה שאחזה בשלטונות האמריקאים לאחר הפיגוע? ואולי, כפי שסבורים רבים, מדובר באקדח המעשן מאחורי אחת מתיאוריות הקונספירציה, לפיהן לישראל הייתה נגיעה ישירה לפיגוע הקשה שהסתיים במותם של קרוב ל-3,000 אזרחים אמריקאים.

תיאוריות נוספות, פחות מורכבות ויותר גראפיות, מתמקדות בבחינה מדוקדקת של הסרטונים שתיעדו את קריסת הבניינים באותו יום. חורשי הקונספירציה, כפי שאפשר למצוא במאות סרטונים שהופצו בשנים האחרונות ברחבי האינטרנט, מצביעים על העשן הרב שעולה מהקומות הנמוכות של הבניינים זמן קצר לאחר התרסקות המטוסים, הרבה מתחת לקומות בהן אירעה הפגיעה הישירה, מה שמעיד, לטענתם, על כך שהבניינים קרסו מלמטה למעלה ולא מלמעלה למטה, כפי שגורסת הגרסה הרשמית. אחרים טוענים כי אין זה אפשרי שהבניינים, שהיו עשויים ממתכת, יקרסו כתוצאה משריפה וכי אין תקדימים היסטוריים לסוג כזה של קריסת בניין.

תאוריה נוספת, המתקשרת לפיגוע התאומים, עוסקת בבניין 7, (WTC7) שקרס אף הוא, למרות שלא פגע בו מטוס והוא כמעט ולא נפגע מרסיסים שעפו מהתאומים. המפקפקים שואלים כיצד ייתכן שבניינים סמוכים יותר לתאומים לא התמוטטו, ודווקא בניין 7 קרס.

מעבר לחשדות לפיהן הבעלים של הבניין, לארי סילברסטיין, תכנן מבעוד מועד את פיצוצו של הבניין לצרכי סחיטת כסף מחברות הביטוח, ישנם כאלה המעלים תהיות בנוגע לאופן בו קרס בניין 7 לתוך עצמו, בצורה בה בדרך כלל מתכננים בעולם פיצוץ מבוקר של בניינים, כדי לפגוע כמה שפחות בסביבה הקרובה.

ואם זה לא מספיק, ברשת רץ כבר שנים קטע ובו כתבת של רשת בי.בי.ס.י מדווחת בשידור חי על קריסתו של בניין 7, הרבה לפני שהבניין אכן קרס. מה עוד שבזמן הדיווח החי של הכתבת, ניתן לראות על המסך, ברקע, את הבניין כשהוא עדיין עומד על תילו, ורק לאחר עשרים דקות לפחות הוא אכן התמוטט. בנוסף, העובדה שמשרדים של השירות החשאי, ה-CIA וגורמים ממשלתיים נוספים מוקמו בבניין 7, זו ההוכחה לדברי רבים כי לממשל היו סיבות טובות לפוצץ את הבניין ולהשמיד ראיות שקשורות במבצע.

תאוריה 4- הנחיתה על הירח:

ב-16 ביולי 1969 למנינם, המריאה החללית "אפולו 11", ממרכז החלל "קנדי" שבפלורידה, לעיני אלפי צופים במקום, לעבר הירח.

לאחר שלשה ימים, ב-19 ביולי, הגיעה החללית לירח, ועשרים וארבע שעות לאחר מכן נחת רכב הנחיתה "איגל" (נשר) על קרקע הירח.

האדם הראשון שנחת על הירח היה האסטרונאוט ניל ארמסטרונג, שהכריז:

"זהו צעד קטן לאדם, וצעד גדול לאנושות".

זמן קצר לאחר מכן ירד מרכב הנחיתה לקרקע הירח האסטרונאוט אדווין "באז" אולדרין.

האסטרונאוט השלישי, מייקל קולינס, המשיך להקיף את הירח בחללית.

למחרת היום חזר רכב הנחיתה אל החללית, והחללית חזרה לכיוון כדור הארץ.

מכחישי הנחיתה טוענים, בין השאר, שהצללים שמטילים האסטרונאוטים, השמים הריקים מכוכבים והדגל המתנפנף ברוח שלא קיימת, הם הוכחה ברורה לכך שמדובר בצילומי אולפן. על פי אחת התאוריות, מנהלי נאס"א התלהבו מסרטו של סטנלי קובריק "2001: אודיסיאה בחלל", שיצא שנה קודם לכן, וביקשו מקובריק לביים לא פחות משלוש נחיתות מזויפות. אחרי שני סרטים מוצלחים הציע קובריק, על פי התיאוריה, לביים נחיתה שלא צלחה. בנאס"א דחו את הרעיון, אבל אימצו אותו לאחר מכן בטיסה הכושלת, אך ההירואית, של אפולו 13 ב- 1970.

חשיבה ביקורתית היא פעילות רפלקטיבית שקולה ומעשית המתרכזת בהחלטה למה להאמין ומה לעשות. בהגדרה זו של חשיבה ביקורתית נכללות גם פעולות יצירתיות כגון ניסוח רעיונות, דרכים חלופיות לראות בעיה, שאילת שאלות, הצעת פתרונות אפשריים ותכניות מחקר.
חשיבה ביקורתית היא הניסיון לבחור עמדות וערכים באופן מושכל ולא באופן אוטומטי.

רשתנו יצרמנו לחוזרו מחוזרו

1.שאל שאלות; היה נכון לתהות.

חפש תמיד את השאלות להן לא ניתנה תשובה בספר-הלימוד, על-ידי מומחים, או על-ידי התקשורת. זה ימנע את הלך הרוח המסוכן של 'סמכות עליונה' או אדם 'יודע-כל'; לאף אחד אין את כל התשובות לכל השאלות, אפילו המומחים הגדולים ביותר בתחום מסוים ממשיכים לחקור אותו ולשאול שאלות. הראה נכונות לשאול "מה לא נכון כאן?" או "מדוע זה כך, וכיצד הדברים הגיעו לידי כך?". גם המומחים עושים טעויות, ובוודאי העיתונות והמדיה.

רשתאנו בכסטו לחוזנו תחוזנו

אמר אליו, "הכל בסדר, לבוא. אל תפחד". הילד הביט בו בעיניים גדולות ושאל: "מי אתה?"

האיש לא ענה. הוא הוציא מכיסו מראה קטנה ונתן לילד לראות בה את עצמו. "אני הרגל שלא הייתה לך," אמר האיש. "אני הרגל שלא הייתה לך כאן, בבית הספר, כשנפלת ושברת את הברך. אני הרגל שלא הייתה לך כאן, בבית הספר, כשרצת לבד בהפסקה. אני הרגל שלא הייתה לך כאן, בבית הספר, כשרק חלמת לרוץ."

הילד הרים אליו מבט. "אם אני הרגל שלי, למה אני לא יכול לרוץ?"

האיש חייך. "כי הרגל לא רצה לבוא אליך לבד. היא חיכתה לך."

הנה מה.

הנהגות מסוימות מסמלות. אבל אם אינך מבין אותן, אל תבוא אל הבית הסמוך לבית הכנסת בבגדי-ים. לא תמצא שם אנשים שמתפללים. הם לא יסלחו לך. אל תבוא אל בית הקברות בלי כובע. אל תלך בשוק בלי נעליים.

4. נחם את הנחמים והבעיות.

5. הימנע מנימוקים רגשיים: "אם אני מרגיש כך, זה חייב להיות נכון."

המחברות טוענת שנימוקים רגשיים ונימוקים שכליים משלימים זה את זה, ושימוש באחד ללא השני יכול להיות מסוכן כמו החלפת האחד בשני. כפי שהן מציגות זאת, מחויבות להוטה להשקפה מסוימת יכולה לדרבן אדם לחשוב באופן נועז ללא חשש מדעותיהם של אחרים, אך כאשר "תחושות בטן" מחליפות חשיבה בהירה, והשקפות פרטיות מחליפות איסוף ראיות מסודרות, התוצאות עלולות להיות הרות-אסון.

נתאנה בכסטו לתוזנה תמוזנה

7. איזה כישרון עגלון אתה?

הקיפו את המספר המתאים לכל משפט.
אין תשובות נכונות או לא נכונות, כל אחד/אחת יכול/ה לבחור מה הכי מתאים לו/לה.

9. אם עגלה הייתי הייתי:

8. סבול או התר קיום אי-ודאות.

לעיתים אין מספיק ראיות כדי לאפשר הסקת מסקנות. השלם עם המצב, או השתמש בו כדרבון לחקירה נוספת. אל תפחד להגיד "אני לא יודע". הכלל לא מתכוון שעליך להטיל ספק בכל ולהאמין בלא-כלום; פירושו של הכלל הוא להאמין בזהירות ובתשומת-לב, ולהיות מוכן לשקול מחדש אפילו את האמונות היקרות לך ביותר. אל תדרוש את "ה"תשובה.

נתאנ ,ברסמ נתוזמ ,נתוזמ

מערך דמוקרטיה

#המדריך למדריך

מערך 3 | פעולה בנושא: דמוקרטיה בחברה הישראלית

מה יקבלו החניכים בפעולה?

• ידע בנושא הדמוקרטיה בישראל.
• נקודות למחשבה על חשיבותה של הדמוקרטיה, והאם וכמה היא קיימת בישראל.
• נקודות למחשבה על האם יש להגן על הדמוקרטיה.

מסרים מרכזיים:

ישנם איומים בלתי פוסקים על הדמוקרטיה בישראל ומצד שני ישנן פעולות רבות אשר מחזקות אותה. עלינו להבין כי משטר דמוקרטי אינו מובן מאליו ועלינו לפעול באופן שוטף על מנת להגן עליו.

מהלך הפעולה:

הערה למדריך:

הפעולה באה לחשוף את החניכים לאיומים וגורמים מקדמים של הדמוקרטיה בישראל. הדוגמאות הן רק דוגמאות, ואין לייחס חשיבות לעמדות העולות מן הדוגמאות, אלא לזכויות המופרות.
בהתבסס על השנים הקודמות, החניכים כבר נחשפו להגדרה מהי דמוקרטיה ולעקרונו־תיה ולכן הפעולה לא מתמקדת בזה אלא לוקחת את העניין לדיון ברמה יותר מורכבת. אם אתם מרגישים שחסר לכם ידע, או אם אתם מרגישים שהחניכים שלכם לא מבינים לגמרי, ניתן לקרוא עוד בקישורים הבאים ובנוסף מצורפים לפעולה עקרונות הדמוקרטיה. ניתן לפתוח את הפעולה בהצגת העקרונות בדרך מתודית זו או אחרת (למשל, זוגות אשר צריכים להציג לשאר הקבוצה כל עקרון) ואז להמשיך ללב הפעולה- משחק סולמות ונחשים.
דמוקרטיה- ויקיפדיה
עקרונות הדמוקרטיה 1
עקרונות הדמוקרטיה 2

עקרון שלטון העם - האזרח במדינה דמוקרטית הוא מקור הסמכות הפוליטית. במדינה הדמוקרטית נחשבים כל האזרחים כמשתתפים בתהליך השלטוני וכבעלי יכולת להשפיע על השלטון. לכן במשטר דמוקרטי אומרים שהעם הוא הריבון (השולט).
עקרון הפלורליזם - במשטר דמוקרטי הכוונה לריבוי דעות והזכות לבטא את ריבוי הדעות. הפלורליזם מאפשר לאזרח במדינה דמוקרטית להשמיע את דעותיו, ולשמוע דעות אחרות, גם אם מנוגדות לשלו או מנוגדות לדרך החשיבה של השלטון.

עקרון הכרעת הרוב - עקרון הכרעת הרוב מבטא את דרך ההתנהלות הבסיסית של המשטר הדמוקרטי ומבוסס על עקרון שלטון העם. כדי שכל בני האדם יוכלו לחיות יחדיו למרות המחלוקות והשוני נקבע שכלל האזרחים שווים בזכותם לקחת חלק בתהליך קבלת ההכרעות. גם רוב וגם המיעוטים מקבלים את העיקרון שההחלטות מתקבלות עפ"י רצון הרוב- כולם שווים, הרוב קובע. הכרעת הרוב בדמוקרטיה, בניגוד להכרעת הרוב במשטר לא דמוקרטי, מבטיחה שההחלטות של הרוב לא יפגעו בזכויות המיעוטים. הרוב חייב לאפשר למיעוט חיים שכוללים דרך אמונה והשקפת חיים שונה משלו.
עקרון הגבלת השלטון - עקרון הגבלת השלטון מגביל את כוחו של השלטון ומונע ניצול שלו לרעה. את השלטון צריך להגביל כדי למנוע עריצות של השלטון. הריסון, משמעותו הגבלת העוצמה הפוליטית המצויה בידי המנהיגים ומטרתו להבטיח את קיום המשטר הדמוקרטי שעיקרו הבטחת חירויות האדם והאזרח במדינה. עקרון זה כולל בין היתר את הפרדת הרשויות (מחוקקת, שופטת, מבצעת), חילופי שלטון, בחירות הדמוקרטיות, מנגנוני פיקוח וביקורת והחוקה.
עקרון שלטון החוק - מערכת החוקים במדינה דמוקרטית מחייבת את כל התושבים במדינה. כלומר, כולם שווים בפני החוק. גם השלטון כפוף לחוק. מערכת חוקים אחת ויחידה הידועה לכלל האנשים, מחייבת בחיי היום יום שליטים ואזרחים, עניים ועשירים, חלשים וחזקים. לא די שהחוק יהיה שוויוני, צריך שהמדינה תדאג לכך שהחוק יופעל בצורה שווה ושכל אזרח יוכל ליהנות מהזכות לשוויון בפני החוק.
עקרון זכויות האדם והאזרח - זכויות האדם והאזרח הן זכויות בסיסיות שמעניק כל משטר דמוקרטי לאזרחים שלו והן נחשבות לחלק מעקרונות המשטר הדמוקרטי. הזכויות אינן מותנות בקיום חובותיו של האזרח. יש לזכור שגם זכויות האדם והאזרח במדינה דמוקרטית מוגבלות - אסור לו לפגוע בזכויותיו של אזרח אחר, וכן אסור לו לעבור על חוקי המדינה. בין זכויות האדם והאזרח: הזכות לחיים והזכות לביטחון, חופש התנועה, חופש המחשבה והדעה, חופש ההפגנה, חופש השביתה הזכות לשוויון ועוד.

מתודה א' - תופסת פאי שטרודל

נשחק את המשחק תופסת במתכונת הרגילה (אחד תופס והשאר בורחים ממנו) כאשר מפוזרים ברחבי השטח פתקים של עקרונות הדמוקרטיה.
ברגע שנכריז "שטרודל" על החניכים לעבור לקפיצת צפרדע ותוך כדי לאסוף את הפתקים. ברגע שהמדריך יכריז על המילה "פאי" נחזור לתופסת רגילה (כאשר החניכים במצב פאי אינם יכולים לאסוף את הפתקים מהרחבה).
לאחר מכן נבקש מן החניכים להקריא את המידע הכתוב בפתקים על עקרונות הדמוקרטיה.

מתודה ב'

לב הפעולה הוא משחק סולמות ונחשים. נחלק את הקבוצה לקבוצות של 4-5 חניכים (במידה ומדובר בקבוצה קטנה ניתן לשחק כולם יחד). נניח באמצע לוח משחק, ועליו נניח שחקנים כמספר הקבוצות. כל קבוצה בתורה תשלח נציג שיטיל את הקוביות ויתקדם בלוח המשחק. מס' הצעדים הוא לפי היוצא בקוביות.
במידה והשחקן הגיע לריבוע בו מתחיל בסולם, עליו לעלות בסולם ולשלוף כרטיסיית - קידום או איום?

כל כרטיסיית "קידום או איום" תדון בסיטואציה שהתרחשה בישראל בשנים האחרונות ועל הכרטיסיה יהיו שאלות לדיון. על כל החניכים להחליט יחדיו האם מדובר בסיטואציה שמקדמת את הדמוקרטיה או שמא מאיימת עליה.
במידה והשחקן הגיע לריבוע בו מתחיל נחש, הנציג ישלוף פתק מתוך כובע ועליו תהיה נתונה משימה קבוצתית. אם הקבוצה הצליחה לבצע את המשימה הם ישארו במקומם ולא יצטרכו לרדת בנחש, ואם הם לא הצליחו לבצע את המשימה הם יצטרכו לרדת בנחש.

המשימות:

1. **אתגר הפתיבר:** על הקבוצה לבחור נציג שיאכל 5 פתיברים במשך דקה.
2. **אתגר השקל:** על הקבוצה לבחור נציג שישים שקל על המצח ועליו לנסות להכניס אותו לתוך הפה מבלי שיפול.
3. **אתגר הפטל:** על כל קבוצה לבחור נציג שישתה כוס פטל מלאה.
4. **אתגר הסיבובים:** על כל קבוצה לבחור נציג שיסתובב סביב עצמו 15 סיבובים ויצטרך ללכת ישר מס' צעדים ולבעוט בכדור.
5. **אקרויוגה:** משימה קבוצתית, ניתן לחניכים תמונות של עצמים מסוימים והם יצטרכו ליצור צורה של אותה עצם באמצעות גופם. (נספח א')
6. על הקבוצה לבחור נציג שיבחר שיר אהוב עליו ויצטרך לקרוא אותו מבלי להשתמש בלחן.
7. **קטגוריה:** ניתן לחניכים קטגוריה מסוימת והם יצטרכו לציין שמות של עשרה פריטים ב-10 שניות מאותה קטגוריה. (הצעות לקטגוריות: פרחים, חנויות בגדים, מכוניות וסרטים)

המשחק נגמר כאשר נגמרו הכרטיסיות/אחד השחקנים הגיע לנקודת הסיום.

הערה למדריך: הפתקים של המשימות יהיו בתוך כובע ולאחר כל משימה תכניס את הפתקים בחזרה לכובע.

 # ציוד:
חבילת פתיבר, כוס פטל מלאה, כדור.

דיון:
נשב יחד עם החניכים במעגל ונניח במרכזו בריסטול ועליו המשפט הבא:
"חוק בלתי צודק הוא דין שנכפה על מיעוט... לעולם לא נוכל לשכוח שכל מה שעשה היטלר בגרמניה היה 'חוקי' וכל מה שעשו לוחמי חופש הונגרים בהונגריה היה 'בלתי חוקי'. בגרמניה של היטלר היה זה בלתי חוקי לתת עזרה ועידוד ליהודים (מרטין לותר קינג (הבן) - נכתב מבית הכלא העירוני של ברמינגהם)".

- מדוע בעיניכם חשוב שנדע לזהות איומים על הדמוקרטיה?
- האם בעיניכם גורם מאיים יכול להיות בסופו של דבר גורם שמחזק את הדמוקרטיה?
- האם בעיניכם, ולאחר שנחשפתם לגורמים מאיימים, יש צורך בגורמים מקדמים?
- מה אנחנו, כחניכים בתנועת נוער, יכולים לעשות כדי לחזק ולקדם את הדמוקרטיה?

הערה למדריך: על מנת להשאיר את הדיון רלוונטי ואקטואלי, מומלץ להוסיף מקרים מהחברה הישראלית בתקופה העדכנית שיכולים לגרות את הדיון ולשרת את המסר המרכזי.

הערה למדריך: נסביר כי דמוקרטיה היא הרבה מעבר להצבעה בבחירות והכרעת הרוב. דמוקרטיה היא בחירה בדרך חיים אשר רואה את האדם כאחראי על חייו, בעל זכויות וחופש אך גם אחראי על הסובבים אותו ועל המיעוט ולכן כאזרח במדינה דמוקרטית אינך יכול להיות פאסיבי אלא עליך להיות אחראי כל הזמן על עיצוב, שמירה או שינוי המצב במקום או במדינה בה אתה חי, וזאת על ידי שימוש בכלים דמוקרטיים כמו בחירות, הפגנות ומחאות, חופש הביטוי ועוד. לכן, הדמוקרטיה גם מאוד שברירית כי יש כאלו המנצלים את הכלים והחופש שהיא מאפשרת ויכולים לפרק אותם מבפנים (מקרה קיצון לדוגמא- הנאצים עלו לשלטון בבחירות דמוקרטיות).

לסיכום הפעולה נפרוס בפני החניכים את המשפט הבא:
"**הדמוקרטיה היא שיטת המשטר הגרועה ביותר הקיימת, מלבד כל יתר שיטות המשטר שנוסו עד היום**". וינסטון צ'רצ'יל

דיון מסכם:

- האם העובדה שאנחנו מדינה דמוקרטית עפ"י הגדרה, אומרת שאכן כל עקרונות הדמוקרטיה באים לידי ביטוי?
- איך היו נראים חיינו ללא דמוקרטיה?
- אילו חסרונות אתם רואים בדמוקרטיה?
- מה חשיבותה של הדמוקרטיה?

הערה למדריך: כאשר מניחים את המשפט באמצע, רצוי להניח גם את עקרונות הדמוקרטיה עליהם דיברתם במתודה הראשונה.

נספח א'- תמונות לאקרויוגה:

מפלגת כך בראשות חיים כהנא:
מפלגת כך נוסדה על-ידי מאיר כהנא וארגונו "הליגה להגנה יהודית" בשנת 1971. מצעה קרא לגירוש האוכלוסייה הערבית מישראל בטרם יהפכו לרוב ויחסלו את מדינת היהודים. התנועה תמכה בהחלת ריבונות ישראלית על כל חלקי ארץ ישראל, במעבר למדינת הלכה, ובשינוי דרסטי של מערכת החינוך. בנוסף, התנועה תמכה בפעולות נקם נגד ערביי ישראל וכמה מחבריה אף ביצעו פעולות טרור.
המפלגה התמודדה בבחירות לכנסת השמינית (1973), ובבחירות לכנסת האחת עשרה (1984) נפסלה על-ידי ועדת הבחירות המרכזית. בית המשפט העליון ביטל את ההחלטה, והמפלגה זכתה בייצוג של מושב אחד. לאחר כניסתו של מאיר כהנא לכנסת זורז תיקון לסעיף 7א בחוק יסוד: הכנסת אשר מונע מרשימות שיש במטרותיהן הסתה לגזענות להיבחר לכנסת. הרשימה נפסלה מהתמודדות בבחירות לכנסת השתים עשרה (1988), וב-1994, לאחר מותו של מאיר כהנא ולאחר הטבח במערת המכפלה על-ידי ברוך גולדשטיין, הוגדרה כארגון טרור והוצאה מחוץ לחוק.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

ח"כ מוטי יוגב מסית נגד בג"ץ:
ב-29.7.15 התייחס ח"כ מוטי יוגב להחלטת בג"ץ לדחות עתירה נגד הריסת מבנים בהתנחלויות, ומתח ביקורת על התנהלות בג"ץ: "זו שרלטנות של בג"ץ וחוסר צדק, על בג"ץ צריך להרים כף של טרקטור D-9. אנחנו כמערכת מחוקקת נדאג לרסן את השלטון המשפטי במדינה, את הזנב שמכשכש בכלב, ונדאג באופן ערכי וצודק שבישראל תשלוט הכנסת והממשלה, ושהרשות השופטת תדע את מקומה". ח"כ יוגב הוסיף כי בניית התנחלויות תמשך, למרות החלטות בג"ץ.
התבטאותו זכתה לגינויים מצד חברי אופוזיציה. סיעת המחנה הציוני טענה כי יש לחקור אותו על הסתה נגד שופטי בית המשפט, וכי הוא "אחראי לכך שיהיה מי שיאמץ את דבריו הלכה למעשה ויבקש לפגוע פיזית בשופטי בית המשפט". עוד טענו בהודעת המפלגה כי "מי שמעודד אלימות והסתה אין לו מקום בבית המחוקקים.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

רצח רבין:
במוצאי שבת, ב-4 בנובמבר 1995 התקיימה בכיכר מלכי ישראל בתל אביב עצרת המונים תחת הסיסמה "כן לשלום - לא לאלימות". העצרת נועדה להביע הזדהות עם מדיניות השלום של ממשלת רבין ובאה כתגובה להפגנות הסתה חסרות תקדים נגד מדיניות הממשלה (הסכם "אוסלו ב") ונגד ראש הממשלה, יצחק רבין.
עם סיום העצרת, כשהוא מלווה בקריאות עידוד מן הקהל, ירד יצחק רבין מן הבמה ופנה אל אזור החנייה, שהיה אמור להיות "סטרילי" - נקי מכל אדם שאינו מאבטח של ראש הממשלה. אך שם חיכה הרוצח, יגאל עמיר, שכיוון את אקדחו וירה ביצחק רבין מטווח אפס. פצוע קשה הובהל רבין לבית החולים איכילוב, ושם מת מפצעיו בעודו על שולחן הניתוחים.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

חקיקה מפלה:

בין השנים 2013-2014 הוגשו לכנסת מספר נוסחים להצעת חוק יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי. ההצעה מבקשת לעגן בחוק את עובדת היותה של מדינת ישראל מדינת הלאום של העם היהודי, על-ידי מתן זכות קבלת אזרחות ישראלית לכל יהודי המבקש לעלות ארצה, שימוש בלוח השנה העברי כלוח השנה הרשמי של מדינת ישראל, והפיכת המשפט העברי למקור למערכת המשפט. בנוסף, ההצעה מחייבת את מדינת ישראל לשמור על המורשת היהודית, תוך שהיא מאפשרת חופש ביטוי ודת לכל אזרחיה.

התומכים בחוק טוענים כי הוא נדרש ונובע הן מהתנועה הציונית, והן ממגילת העצמאות. הם גם טוענים כי הינו דמוקרטי משום שהוא מבטיח את חופש הדת והביטוי של כלל הקבוצות בחברה. לעומתם, המתנגדים טוענים כי הצעת החוק הינה במקרה הטוב מיותרת - משום שרבים מסעיפיה מעוגנים בחוקים אחרים - ובמקרה הרע מפלה - משום שבאמצעותה נוצרים הבדלים בזכויות בין אזרחים שונים. עצם הכנסת חוק היסוד הזה, טוענים המתנגדים, מערערת על האיזון העדין בין ערכיה הדמוקרטיים וערכיה היהודיים של מדינת ישראל.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

ביטול מצעד הגאווה בבאר שבע:

ביולי 2016 בוטל מצעד הגאווה הראשון בעיר באר-שבע, לאחר שמשטרת באר-שבע דרשה לשנות את תוואי ההפגנה ולהעבירה לרחובות צדדיים בעיר. למרות הבטחות קודמות של המשטרה לקיים את ההפגנה בתוואי העובר בשדרות יצחק רגר המרכזיים, המשטרה לבסוף החליטה להעביר את המצעד לתוואי חילופי, והצליחה לשכנע את בג"ץ בכך שמידע מודיעיני אמין מעיד על פגיעה אפשרית בצועדים.

מארגני מצעד הגאווה בחרו שלא לקבל את התוואי החלופי, והמירו את המצעד בהפגנה בעיר, כמחאה על החלטת המשטרה. לטענתם, משטרת באר-שבע הבהירה כי היא אינה מעוניינת לשמור על שלומם של המפגינים, וכי היא עושה יד אחת עם ראש העיר של באר-שבע, אשר אינו תומך במצעד. עוד טענו המארגנים כי עצם ההחלטה להעביר את המצעד לתוואי חלופי מוכיחה את רצונה של המשטרה ושל עיריית באר-שבע לדחוק את הקהילה הגאה בבאר-שבע - אשר סובלת מחוסר תקצוב - לשולי העיר.

- האם הגורם הוא מקדם את הדמוקטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

ארגונים חברתיים:

בישראל פועלים ארגונים רבים המקדמים שקיפות ודמוקרטיה. אחד הבולטים שבהם הוא "התנועה למען איכות השלטון בישראל". תנועה זו שמה למטרה קידום ממשל איכותי, ורואה בדמוקרטיה אפקטיבית ומוגנת צורך חיוני. התנועה מיצבה את עצמה כ"כלב השמירה" של שלטון החוק, ועומדת על טוהר המידות ועל טובת הציבור. בין פעילותיה החשובות הדחת שרים שהוגשו נגדם כתבי אישום, מאבק במינויים פוליטיים, מאבק למען שוויון בחובת גיוס לצה"ל, קידום החוק לפירוק הריכוזיות בשוק, ועוד.

ארגון נוסף הוא "האגודה לזכויות האזרח בישראל". האגודה, שהוקמה בשנת 1972, שמה לה למטרה לעסוק בכל הפרה של זכויות אדם הנעשית על-ידי מדינת ישראל. כחלק ממאבקה למען זכויות אדם, האגודה מקיימת פעילות משפטית, הסברתית, חוקתית, ועוד, ודואגת למגוון זכויות האדם בישראל, מחופש הביטוי ועד לחופש הפולחן או הזכות לפרטיות.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

מחאות והפגנות:
מחאת גוש קטיף: ב-26 באוקטובר 2004, אושרה תכנית ההתנתקות בכנסת ברוב של 67 נגד 45 ו-7 נמנעים. בהחלטה לא אושר פינוי בפועל של התנחלויות, אלא רק הכנת המסגרת ליישום התוכנית. בעקבות ההתקדמות לעבר תהליך ההתנתקות, החריפו מתנגדי ההתנתקות את מאבקם.
אוהל מחאה הוקם ליד הכנסת, ומאות מתנחלים ישבו להפגין בו. אוהל המחאה (שנפתח ב-2 בינואר) הכיל דוכני מידע ופעילות של אנשי גוש קטיף. באזור האוהל נערכו מספר הפגנות ותפילות. ב-15 בפברואר התקיימה הפגנה באגם בנווה דקלים, שבה השתתפו כ-30,000 איש. במקביל התבצעו הפגנות בירושלים, פתח תקווה ובעוד מקומות בצמתים מרכזיים. כמו-כן, התקיימה באותו יום הפגנה וכנס של אנשי הגליל נגד תכנית ההתנתקות. לפי הערכות המארגנים, השתתפו ביום זה בכלל ההפגנות מעל 100,000 איש.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

פרשת הולילנד:
במרץ 2014 הורשע אהוד אולמרט - ראש הממשלה לשעבר - בעברות שוחד, ונשלח לעונש מאסר למשך 6 שנים. עוד הוטל עליו קנס בסך מיליון ₪. פרשת הולילנד, שבמרכזה עמד אולמרט, החלה למעשה בשנות ה-90, עת שימש כראש עיריית ירושלים. אולמרט אישר הרחבת מלון הולילנד בירושלים למרות התנגדויות עזות מצד תושבים וארגונים אזרחיים. כפי שהתברר שנים מאוחר יותר, האישור המזורז של התוכניות, וההתעלמות מהתנגדויות התושבים, נבעו משוחד שקיבל אולמרט כדי לקדם את הפרשה. המשפט המתוקשר הדגים בצורה מובהקת כי אין אדם בישראל שהוא מעל לחוק, וכי במדינה דמוקרטית לא ניתן להתחמק מעונש. אהוד אולמרט הינו ראש הממשלה הראשון בישראל אשר הורשע בפלילים ונשפט למאסר בפועל.

- האם הגורם הוא מקדם את הדמוקטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו
חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אשר נחקק בימי הכנסת השתים עשרה (1992), מעגן את זכויות האדם של אזרחי מדינת ישראל בחוק אשר יש לו מעמד על-חוקתי. סעיפי החוק נובעים מתפיסה כי לכל אדם זכות להגן על כבודו ועל חירותו, וכי זכויות אלה נובעות מהיותה של מדינת ישראל יהודית ודמוקרטית. הזכויות המוגנות בחוק כוללות הגנה על כבודו של האדם, על גופו, על קניינו, הבטחה של חופש התנועה שלו, הבטחת פרטיותו, ואיסור על חיפוש בחפציו, פגיעה בכתביו או בסודותיו. חשוב לזכור כי למרות שסעיפים אלו חשובים מאוד, חוק יסוד זה לא מעגן את חופש ההתאגדות, חופש הביטוי והזכות לשיוויון, אשר מובטחים לאזרחי ישראל כעקרונות כלליים, אך לא מעוגנים בחוק.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

מבקר המדינה:

מבקר המדינה הינו גוף חיצוני לממשלה אשר תפקידו לבקר אותה ואת מגוון גופי הממשל ולוודא כי הם פועלים בטוהר מידות, ביעילות, ולפי החוק. סמכויותיו מוגדות בחוק יסוד: מבקר המדינה, וכוללות בדיקת רשויות מקומיות, משרדי ממשלה, מפלגות וכל תאגיד או קרן שהכנסת החליטה כי הם נתונים לביקורת המדינה. מבקר המדינה אף יכול לבקר את פעילותם של אישים פרטניים, למרות שישנם המבקרים סמכות זו וטוענים שמתן זכות זו למבקר המדינה הינה בלתי מוצדקת.

למבקר המדינה סמכות מוגבלת מאוד לאכוף את ממצאיו. הוא יכול להמליץ על פעולות מסוימות, ואז על הגוף המבוקר להיענות לדרישותיו או לספק הסברים מנומקים להתעלמותו. אך בכל זאת אין למבקר המדינה סמכות להעניש גוף או אדם אשר אינו מקבל את המלצותיו. בתוך כך, למבקר המדינה נשמרת הזכות לקנוס מפלגות אשר בבדיקתו התגלה כי לא פעלו כשורה.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

עקרון שלטון העם

האזרח במדינה דמוקרטית הוא מקור הסמכות הפוליטית. במדינה הדמוקרטית נחשבים כל האזרחים כמשתתפים בתהליך השלטוני וכבעלי יכולת להשפיע על השלטון. לכן במשטר דמוקרטי אומרים שהעם הוא הריבון (השולט).

עקרון הפלורליזם

במשטר דמוקרטי הכוונה לריבוי דעות והזכות לבטא את ריבוי הדעות. הפלורליזם מאפשר לאזרח במדינה דמוקרטית להשמיע את דעותיו, ולשמוע דעות אחרות, גם אם מנוגדות לשלו או מנוגדות לדרך החשיבה של השלטון.

עקרון הכרעת הרוב

עקרון הכרעת הרוב מבטא את דרך ההתנהלות הבסיסית של המשטר הדמוקרטי ומבוסס על עקרון שלטון העם. כדי שכל בני האדם יוכלו לחיות יחדיו למרות המחלוקות והשוני נקבע שכלל האזרחים שווים בזכותם לקחת חלק בתהליך קבלת ההכרעות.
גם רוב וגם המיעוטים מקבלים את העיקרון שההחלטות מתקבלות עפ"י רצון הרוב- כולם שווים, הרוב קובע. הכרעת הרוב בדמוקרטיה, בניגוד להכרעת הרוב במשטר לא דמוקרטי, מבטיחה שההחלטות של הרוב לא יפגעו בזכויות המיעוטים.
הרוב חייב לאפשר למיעוט חיים שכוללים דרך אמונה והשקפת חיים שונה משלו.

עקרון הגבלת השלטון

עקרון הגבלת השלטון מגביל את כוחו של השלטון ומונע ניצול שלו לרעה. את השלטון צריך להגביל כדי למנוע עריצות של השלטון. הריסון, משמעותו הגבלת העוצמה הפוליטית המצויה בידי המנהיגים ומטרתו להבטיח את קיום המשטר הדמוקרטי שעיקרו הבטחת חירויות האדם והאזרח במדינה. עקרון זה כולל בין היתר את הפרדת הרשויות (מחוקקת, שופטת, מבצעת), חילופי שלטון, בחירות הדמוקרטיות, מנגנוני פיקוח וביקורת והחוקה.

עקרון שלטון החוק

מערכת החוקים במדינה דמוקרטית מחייבת את כל התושבים במדינה. כלומר, כולם שווים בפני החוק. גם השלטון כפוף לחוק. מערכת חוקים אחת ויחידה הידועה לכלל האנשים, מחייבת בחיי היום יום שליטים ואזרחים, עניים ועשירים, חלשים וחזקים. לא די שהחוק יהיה שוויוני, צריך שהמדינה תדאג לכך שהחוק יופעל בצורה שווה ושכל אזרח יוכל ליהנות מהזכות לשוויון בפני החוק.

עקרון זכויות האדם והאזרח

זכויות האדם והאזרח הן זכויות בסיסיות שמעניק כל משטר דמוקרטי לאזרחים שלו והן נחשבות לחלק מעקרונות המשטר הדמוקרטי. הזכויות אינן מותנות בקיום חובותיו של האזרח. יש לזכור שגם זכויות האדם והאזרח במדינה דמוקרטית מוגבלות - אסור לו לפגוע בזכויותיו של אזרח אחר, וכן אסור לו לעבור על חוקי המדינה. בין זכויות האדם והאזרח: הזכות לחיים והזכות לביטחון, חופש התנועה, חופש המחשבה והדעה, חופש ההפגנה, חופש השביתה הזכות לשוויון ועוד.

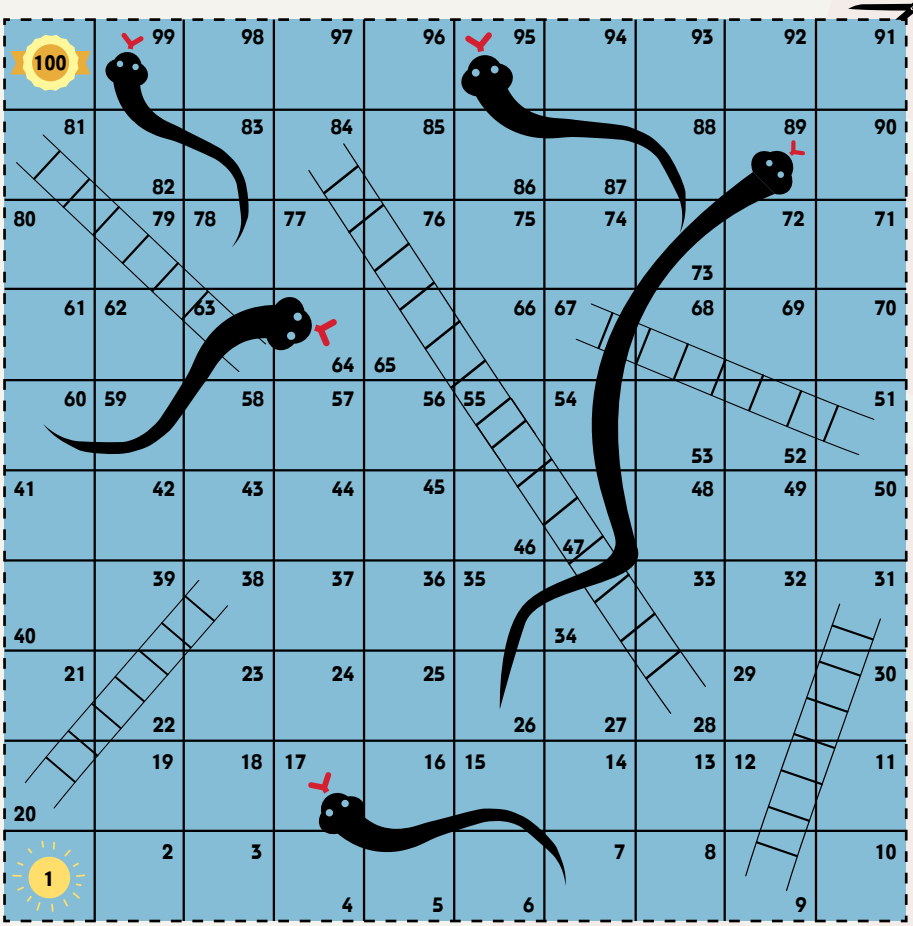
100
99 98 97 96 95 94 93 92 91
81 83 84 85 88 89 90
82 86 87
80 79 78 77 76 75 74 72 71
73
61 62 63 66 67 68 69 70
64 65
60 59 58 57 56 55 54 51
53 52
41 42 43 44 45 48 49 50
46 47
39 38 37 36 35 33 32 31
40 34
21 23 24 25 29 30
22 26 27 28
19 18 17 16 15 14 13 12 11
20
2 3 7 8 10
1 4 5 6 9

אתגר הפתיבר
על הקבוצה לבחור נציג שיאכל 5 פתיברים במשך דקה.

אתגר השקל
על הקבוצה לבחור נציג שישים שקל על המצח ועליו לנסות להכניס אותו לתוך הפה מבלי שיפול.

אתגר הפטל
על כל קבוצה לבחור נציג שישתה כוס פטל מלאה.

אתגר הסיבובים
על כל קבוצה לבחור נציג שיסתובב סביב עצמו 15 סיבובים ויצטרך ללכת ישר מס' צעדים ולבעוט בכדור.

אקרויוגה
משימה קבוצתית, ניתן לחניכים תמונות של עצמים מסוימים והם יצטרכו ליצור צורה של אותה עצם באמצעות גופם.
(נספח א')

על הקבוצה לבחור נציג שיבחר שיר אהוב עליו ויצטרך לקרוא אותו מבלי להשתמש בלחן.

קטגוריה

ניתן לחניכים קטגוריה מסוימת והם יצטרכו לציין שמות של עשרה פריטים ב-10 שניות מאותה קטגוריה. (הצעות לקטגוריות: פרחים, חנויות בגדים, מכוניות וסרטים)

מפלגת כך בראשות חיים כהנא:

מפלגת כך נוסדה על-ידי מאיר כהנא וארגונו "הליגה להגנה יהודית" בשנת 1971. מצעה קרא לגירוש האוכלוסייה הערבית מישראל בטרם יהפכו לרוב ויחסלו את מדינת היהודים. התנועה תמכה בהחלת ריבונות ישראלית על כל חלקי ארץ ישראל, במעבר למדינת הלכה, ובשינוי דרסטי של מערכת החינוך. בנוסף, התנועה תמכה בפעולות נקם נגד ערביי ישראל וכמה מחבריה אף ביצעו פעולות טרור.

המפלגה התמודדה בבחירות לכנסת השמינית (1973), ובבחירות לכנסת האחת עשרה (1984) נפסלה על-ידי ועדת הבחירות המרכזית. בית המשפט העליון ביטל את ההחלטה, והמפלגה זכתה בייצוג של מושב אחד. לאחר כניסתו של מאיר כהנא לכנסת זורז תיקון לסעיף 7א בחוק יסוד: הכנסת אשר מונע מרשימות שיש במטרותיהן הסתה לגזענות להיבחר לכנסת. הרשימה נפסלה מהתמודדות בבחירות לכנסת השתים עשרה (1988), וב-1994, לאחר מותו של מאיר כהנא ולאחר הטבח במערת המכפלה על-ידי ברוך גולדשטיין, הוגדרה כארגון טרור והוצאה מחוץ לחוק.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

ח"כ מוטי יוגב מסית נגד בג"ץ:
ב-29.7.15 התייחס ח"כ מוטי יוגב להחלטת בג"ץ לדחות עתירה נגד הריסת מבנים בהתנחלויות, ומתח ביקורת על התנהלות בג"ץ: "זו שרלטנות של בג"ץ וחוסר צדק, על בג"ץ צריך להרים כף של טרקטור D-9. אנחנו כמערכת מחוקקת נדאג לרסן את השלטון המשפטי במדינה, את הזנב שמכשכש בכלב, ונדאג באופן ערכי וצודק שבישראל תשלוט הכנסת והממשלה, ושהרשות השופטת תדע את מקומה". ח"כ יוגב הוסיף כי בניית התנחלויות תמשך, למרות החלטות בג"ץ.
התבטאותו זכתה לגינויים מצד חברי אופוזיציה. סיעת המחנה הציוני טענה כי יש לחקור אותו על הסתה נגד שופטי בית המשפט, וכי הוא "אחראי לכך שיהיה מי שיאמץ את דבריו הלכה למעשה ויבקש לפגוע פיזית בשופטי בית המשפט". עוד טענו בהודעת המפלגה כי "מי שמעודד אלימות והסתה אין לו מקום בבית המחוקקים.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

רצח רבין:
במוצאי שבת, ב-4 בנובמבר 1995 התקיימה בכיכר מלכי ישראל בתל אביב עצרת המונים תחת הסיסמה "כן לשלום - לא לאלימות". העצרת נועדה להביע הזדהות עם מדיניות השלום של ממשלת רבין ובאה כתגובה להפגנות הסתה חסרות תקדים נגד מדיניות הממשלה (הסכם "אוסלו ב") ונגד ראש הממשלה, יצחק רבין.
עם סיום העצרת, כשהוא מלווה בקריאות עידוד מן הקהל, ירד יצחק רבין מן הבמה ופנה אל אזור החנייה, שהיה אמור להיות "סטרילי" - נקי מכל אדם שאינו מאבטח של ראש הממשלה. אך שם חיכה הרוצח, יגאל עמיר, שכיוון את אקדחו וירה ביצחק רבין מטווח אפס. פצוע קשה הובהל רבין לבית החולים איכילוב, ושם מת מפצעיו בעודו על שולחן הניתוחים.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

חקיקה מפלה:

בין השנים 2013-2014 הוגשו לכנסת מספר נוסחים להצעת חוק יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי. ההצעה מבקשת לעגן בחוק את עובדת היותה של מדינת ישראל מדינת הלאום של העם היהודי, על-ידי מתן זכות קבלת אזרחות ישראלית לכל יהודי המבקש לעלות ארצה, שימוש בלוח השנה העברי כלוח השנה הרשמי של מדינת ישראל, והפיכת המשפט
העברי למקור למערכת המשפט. בנוסף, ההצעה מחייבת את מדינת ישראל לשמור על המורשת היהודית, תוך שהיא מאפשרת חופש ביטוי ודת לכל אזרחיה.
התומכים בחוק טוענים כי הוא נדרש ונובע הן מהתנועה הציונית, והן ממגילת העצמאות. הם גם טוענים כי הינו דמוקרטי משום שהוא מבטיח את חופש הדת והביטוי של כלל הקבוצות בחברה. לעומתם, המתנגדים טוענים כי הצעת החוק הינה במקרה הטוב מיותרת - משום שרבים מסעיפיה מעוגנים בחוקים אחרים - ובמקרה הרע מפלה - משום שבאמצעותה נוצרים הבדלים בזכויות בין אזרחים שונים. עצם הכנסת חוק היסוד הזה, טוענים המתנגדים, מערערת על האיזון העדין בין ערכיה הדמוקרטיים וערכיה היהודיים של מדינת ישראל.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

ביטול מצעד הגאווה בבאר שבע:

ביולי 2016 בוטל מצעד הגאווה הראשון בעיר באר-שבע, לאחר שמשטרת באר-שבע דרשה לשנות את תוואי ההפגנה ולהעבירה לרחובות צדדיים בעיר. למרות הבטחות קודמות של המשטרה לקיים את ההפגנה בתוואי העובר בשדרות יצחק רגר המרכזיים, המשטרה לבסוף החליטה להעביר את המצעד לתוואי חילופי, והצליחה לשכנע את בג"ץ בכך שמידע מודיעיני אמין מעיד על פגיעה אפשרית בצועדים.
מארגני מצעד הגאווה בחרו שלא לקבל את התוואי החלופי, והמירו את המצעד בהפגנה בעיר, כמחאה על החלטת המשטרה. לטענתם, משטרת באר-שבע הבהירה כי היא אינה מעו־ניינת לשמור על שלומם של המפגינים, וכי היא עושה יד אחת עם ראש העיר של באר-שבע, אשר אינו תומך במצעד. עוד טענו המארגנים כי עצם ההחלטה להעביר את המצעד לתוואי חלופי מוכיחה את רצונה של המשטרה ושל עיריית באר-שבע לדחוק את הקהילה הגאה בבאר-שבע - אשר סובלת מחוסר תקצוב - לשולי העיר.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

ארגונים חברתיים:
בישראל פועלים ארגונים רבים המקדמים שקיפות ודמוקרטיה. אחד הבולטים שבהם הוא "התנועה למען איכות השלטון בישראל". תנועה זו שמה למטרה קידום ממשל איכותי, ורואה בדמוקרטיה אפקטיבית ומוגנת צורך חיוני. התנועה מיצבה את עצמה כ"כלב השמירה" של שלטון החוק, ועומדת על טוהר המידות ועל טובת הציבור. בין פעילותיה החשובות הדחת שרים שהוגשו נגדם כתבי אישום, מאבק במינויים פוליטיים, מאבק למען שוויון בחובת גיוס לצה"ל, קידום החוק לפירוק הריכוזיות בשוק, ועוד.
ארגון נוסף הוא "האגודה לזכויות האזרח בישראל". האגודה, שהוקמה בשנת 1972, שמה לה למטרה לעסוק בכל הפרה של זכויות אדם הנעשית על-ידי מדינת ישראל. כחלק ממאבקה למען זכויות אדם, האגודה מקיימת פעילות משפטית, הסברתית, חוקתית, ועוד, ודואגת למגוון זכויות האדם בישראל, מחופש הביטוי ועד לחופש הפולחן או הזכות לפרטיות.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

מחאות והפגנות:
מחאת גוש קטיף: ב-26 באוקטובר 2004, אושרה תכנית ההתנתקות בכנסת ברוב של 67 נגד 45 ו-7 נמנעים. בהחלטה לא אושר פינוי בפועל של התנחלויות, אלא רק הכנת המסגרת ליישום התוכנית. בעקבות ההתקדמות לעבר תהליך ההתנתקות, החריפו מתנגדי ההתנתקות את מאבקם.
אוהל מחאה הוקם ליד הכנסת, ומאות מתנחלים ישבו להפגין בו. אוהל המחאה (שנפתח ב-2 בינואר) הכיל דוכני מידע ופעילות של אנשי גוש קטיף. באזור האוהל נערכו מספר הפגנות ותפילות. ב-15 בפברואר התקיימה הפגנה באגם בנווה דקלים, שבה השתתפו כ-30,000 איש. במקביל התבצעו הפגנות בירושלים, פתח תקווה ובעוד מקומות בצמתים מרכזיים. כמו-כן, התקיימה באותו יום הפגנה וכנס של אנשי הגליל נגד תכנית ההתנתקות. לפי הערכות המארגנים, השתתפו ביום זה בכלל ההפגנות מעל 100,000 איש.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

פרשת הולילנד:
במרץ 2014 הורשע אהוד אולמרט - ראש הממשלה לשעבר - בעברות שוחד, ונשלח לעונש מאסר למשך 6 שנים. עוד הוטל עליו קנס בסך מיליון ₪. פרשת הולילנד, שבמרכזה עמד אולמרט, החלה למעשה בשנות ה-90, עת שימש כראש עיריית ירושלים. אולמרט אישר הרחבת מלון הולילנד בירושלים למרות התנגדויות עזות מצד תושבים וארגונים אזרחיים. כפי שהתברר שנים מאוחר יותר, האישור המזורז של התוכניות, וההתעלמות מהתנגדויות התושבים, נבעו משוחד שקיבל אולמרט כדי לקדם את הפרשה. המשפט המתוקשר הדגים בצורה מובהקת כי אין אדם בישראל שהוא מעל לחוק, וכי במדינה דמוקרטית לא ניתן להתחמק מעונש. אהוד אולמרט הינו ראש הממשלה הראשון בישראל אשר הורשע בפלילים ונשפט למאסר בפועל.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו
חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אשר נחקק בימי הכנסת השתים עשרה (1992), מעגן את זכויות האדם של אזרחי מדינת ישראל בחוק אשר יש לו מעמד על-חוקתי. סעיפי החוק נובעים מתפיסה כי לכל אדם זכות להגן על כבודו ועל חירותו, וכי זכויות אלה נובעות מהיותה של מדינת ישראל יהודית ודמוקרטית. הזכויות המוגנות בחוק כוללות הגנה על כבודו של האדם, על גופו, על קניינו, הבטחה של חופש התנועה שלו, הבטחת פרטיותו, ואיסור על חיפוש בחפציו, פגיעה בכתביו או בסודותיו. חשוב לזכור כי למרות שסעיפים אלו חשובים מאוד, חוק יסוד זה לא מעגן את חופש ההתאגדות, חופש הביטוי והזכות לשיוויון, אשר מובטחים לאזרחי ישראל כעקרונות כלליים, אך לא מעוגנים בחוק.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

מבקר המדינה:
מבקר המדינה הינו גוף חיצוני לממשלה אשר תפקידו לבקר אותה ואת מגוון גופי הממשל ולוודא כי הם פועלים בטוהר מידות, ביעילות, ולפי החוק. סמכויותיו מוגדות בחוק יסוד: מבקר המדינה, וכוללות בדיקת רשויות מקומיות, משרדי ממשלה, מפלגות וכל תאגיד או קרן שהכנסת החליטה כי הם נתונים לביקורת המדינה. מבקר המדינה אף יכול לבקר את פעילותם של אישים פרטניים, למרות שישנם המבקרים סמכות זו וטוענים שמתן זכות זו למבקר המדינה הינה בלתי מוצדקת.
למבקר המדינה סמכות מוגבלת מאוד לאכוף את ממצאיו. הוא יכול להמליץ על פעולות מסוימות, ואז על הגוף המבוקר להיענות לדרישותיו או לספק הסברים מנומקים להתע־למותו. אך בכל זאת אין למבקר המדינה סמכות להעניש גוף או אדם אשר אינו מקבל את המלצותיו. בתוך כך, למבקר המדינה נשמרת הזכות לקנוס מפלגות אשר בבדיקתו התגלה כי לא פעלו כשורה.

- האם הגורם מקדם את הדמוקרטיה או מאיים עליה במדינת ישראל? מדוע?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מאיים, כיצד אנו יכולים לפעול נגד גורם זה?
- אם לדעתכם מדובר בגורם מקדם, כיצד אנו יכולים לעזור לגורם זה?

מערך 3 | פעולה בנושא: גוונים בחברה הישראלית (כור היתוך או רב תרבותיות?)

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- ידע לגבי מהי החברה הישראלית, מה הם הגוונים המרכיבים אותה.
- חומר למחשבה על האם החברה הישראלית היא חברה הדוגלת בגישת כור ההיתוך או שמא בגישת רב התרבותיות?

מסרים מרכזיים:

החברה הישראלית מורכבת מגוונים רבים ושונים ועלינו להכיר ולבחון את האינטראקציות הקיימות בין הגוונים השונים.

הערה למדריך:

1. בפעולה זו החניך ייחשף למגוון תרבויות שקיימות בחברה הישראלית, בין אם על ידינו (המדריכים) ובין אם על ידי חבריו לקבוצה. החניך ייחשף לדעות השונות של חבריו סביב כל תרבות, ולידיעות של חבריו לקבוצה על המנהגים של כל תרבות.
חשוב שלאורך כל הפעולה תשימו לב לאמירות של כל חניך ותהיו ערניים לאמירות שיכולות להיות פוגעניות ומעליבות. בנוסף, מאוד חשוב לתת לחניכים להגיע להבנה שהשוני בין התרבויות השונות הוא הגיוני וחשוב, כדי לשמור על ייחודה של כל תרבות.
אך כמו כן חשוב שהחניכים יישארו עם השאלה הפתוחה: "מה היתרונות והחסרונות של כל גישה- אחת שדוגלת בכור היתוך וצמצום השוני בין התרבויות, והשנייה שדוגלת בחברה רב תרבותית- בה כל תרבות שומרת על המאפיינים הייחודיים לה"

2. רגע לפני שמעבירים את הפעולה - חשוב שתדעו בעצמכם מה ההבדל בין גישת כור ההיתוך ובין גישת רב התרבותיות:

כור היתוך - ביטוי מטאפורי לדרך בה מתפתחות חברות הטרוגניות, בה אנשים מרקעים תרבותיים ודתיים שונים משתלבים יחד ומצמצמים את מאפייניהם התרבותיים המקוריים לכדי יצירת חברה אחידה תרבותית. ניתן לכנות תהליך זה גם כ"התבוללות תרבותית" או "היטמעות". בעבר, דוד בן גוריון, שהיה ראש הממשלה הראשון של המדינה, ניסה לעשות מדיניות של כור היתוך, כלומר, ליצור "ישראלי חדש" שלא קשור למדינות המוצא שממנה עלו לארץ. הניסיון לא הצליח, בגלל שלא יכול להיות מצב שבו "ננטוש" את המסורת שלנו ונהפוך לזהים.
רב תרבותיות - רב תרבותיות היא גישה אשר מדגישה את חשיבות הייחודיות של תרבויות שונות, במיוחד במסגרת של מדינות קולטות הגירה. כמו כן, התפיסה הרב- תרבותית מניחה כי האדם יכול להיות שותף בכמה הקשרים ומעגלים של זהות תרבותית, ולנוע בחופשיות דרך מעגלים אלה. בניגוד לאידיאולוגיית כור ההיתוך, הגישה הרב-תרבותית רואה סכנה גדולה יותר בדיכוי של תרבויות מיעוטים מאשר קיומם של קבוצות בעלות ערכים סותרים באותה מדינה.

מהלך הפעולה:

הפעולה כולה תתבסס על הסיפור "דירה להשכיר" כשהוא משוכתב בצורה שתואמת את החברה הישראלית. נקריא לחניכים קטעים שונים מהסיפור, ואחרי כל חלק החניכים יבצעו משימה.

חלקי הסיפור:

חלק 1:

במרכז הארץ, בין כבישים וקניונים עומד לו בניין עם 6 דיירים . ומי גר בבניין? בקומה הראשונה גר מפצח גרעינים כל היום רואה כדורגל וצועק על השכנים . בקומה השנייה גר מתכנת מחשבים כל היום מצ'וטט ומחפש חברים. בקומה השלישית גרים זוג עולים, הריחות בבית של בישולים מוזרים. בקומה הרביעית אישה דרוזית, מכינה פיתות עם לבנה כל שעה. בקומה החמישית איש טלוויזיה מפורסם כל היום מדווח שפה קאסם וגם שם. בקומה השישית זוג דתי עם שבעה ילדים, שומרים על כשרות ומתפללים. פרסמו דיירי הבניין מודעה ביד 2 דירה להשכיר בגבעתיים.

חלק 2:

והנה ברכבת, בדרכים ובכבישים - אל הדירה מגיעים דיירים חדשים. ראשונה באה גברת עם מבטא בולט, לקומה השביעית היא עולה, קוראת את השלט, פותחת הדלת ומסתכלת. באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים : הנאים החדרים בעינייך-? נאים. הנאה מטבח בעינייך -? נאה. -אם , כן שבי איתנו.

הגברת - לא, לא אשב. למה - ? השכנים אינם טובים בעיניי. איך אגור אני גברת מן המכובדים בבית אחד עם מפצח גרעינים? כל היום על מתרפס, בין משחק למשחק רק צועק וכועס . הלכה גברת אחת ואז באה אחרת, הפעם היא כזו שממש מפוחדת. חיש מהר עולה לקומה האחרונה, קוראת את השלט, פותחת הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת . באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים : הנאים החדרים בעינייך -? נאים. הנאה המטבח בעינייך -? נאה . -אם , כן שבי איתנו גברת ! לא, לא אשב . למה? השכנים אינם טובים בעיניי, איך אשב פה, אני?! עם דרוזית! כל היום תביא משפחה וחברים שאינני יודעת אם הם טובים או רעים, גברת מפוחדת אני לכן לא אוכל, חבל . נעלבה הדרוזית והגברת הלכה לה . הלכה הגברת המפוחדת בא איש עסקים מפולפל אחרי שראה את המודעה, טלפן ושאל. עלה לקומה השביעית ופתח את הדלת. עומד ומביט בעיניו הקטנות, בכתלים , בתקרה ובחלונות . באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבו, מסבירים לו פנים : הנאים החדרים בעינייך -? נאים. הנאה המטבח בעינייך -? נאה, אף כי איננו משוכלל מספיק. הנאה המסדרון בעינייך? נאה. -אם , כן שב איתנו ! לא, לא אשב . למה - ? השכנים אינם טובים בעיניי. איך אשב אני איש עסקים לבן בין לבנים מימי בראשית, בכפיפה אחת עם משפחה כושית! לא נראה לי ולא יאה לי . קראו השכנים: לך, לך לך איש! גם לנו לא נאה ולא יאה ! הלך האיש בא איש נוסף, לא ברור מה מעשיו. עלה האיש בקול רנה עד לקומה האחרונה . פותח הדלת, מסתכל בדירה, בכתלים, בתקרה... באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים : הנאים החדרים בעינייך -? נאים. הנאה המטבח בעינייך -? נאה. אם , כן שב איתנו ! לא, לא אשב . למה - ? השכנים אינם טובים בעיניי, כי איך אשב בנחת ורוגע וילדים רבים ישחקו ללא שובע, עולה קול הילדים עד לב השמים, איום ונורא מחריש אוזניים.

אוזניי רגילות לקולות אחרים, רק לאופרות ומזמורים . נעלבה המשפחה הדתית והאיש הלך לו.
הלך האיש באה אישה נוספת, גבר טוב היא מחפשת. חיש קל עלתה לקומה העליונה. פותחת הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת . באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים : הנאים החדרים בעינייך -? נאים. הנאה המטבח בעינייך -? נאה. אך לא גדול אם כן שבי איתנו, גברת! לא, לא אשב . למה? השכנים אינם טובים בעיניי. איך אוכל לגור פה עם משפחות מרובות, אני מחפשת עם גבר לחיות ואלו שכאן אינם מתאימים, אחד בלי חברים והשני עסוק בדיווחים. אני רוצה שכנים צעירים, לא כאלו יבשים. נעלבו הגברים וכל השכנים ואמרו לכי חפשי שכנים אחרים.

חלק 3:

הלכה הגברת הגיע בחורה מחויכת. עלתה לקומה העליונה ופתחה את הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת . באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים: הנאים החדרים בעינייך -? החדרים צרים . הנאה המטבח בעינייך -? נאה אך אינו מרווח. הנאה המסדרון בעינייך -? מרובה בו הצל, המסדרון אפל. ובכן לא תשבי איתנו -?
אשב ואשב בחפץ לב כי השכנים נאים בעיניי. שכרה הבחורה את הדירה, כל יום מחייכת היא בחדרה. וכך במרכז הארץ, בין כבישים וקניונים עומד לו בניין עם 7 דיירים. ובמגדל חיים עד היום שכנים טובים חיי שלום.

חלק א' - עד כמה אני מכיר את המדינה?!

נחלק את הקבוצה לזוגות של חניכים ונבקש מהם לשבת גב אל גב על מנת שלא יראו את התשובות של האחר. לכל אחד מהחניכים ניתן שני פתקים: פתק אחד שכתוב עליו "נכון", ופתק אחד שכתוב עליו "לא נכון". בכל פעם נציג בפני החניכים שאלה שקשורה לחברה הישראלית (כל השאלות הן נכון/לא נכון). על כל אחד מהחניכים להרים את השלט עם התשובה שהוא חושב שהיא הנכונה. על החניכים להרים את אותה תשובה, וכמובן שהיא גם תהיה התשובה הנכונה.

השאלות:

- עלו הצעות לקרוא לישראל "יהודה" או "צבר" **(נכון)**
- עלו הצעות להקים את המדינה בשטחי יוון, ארה"ב וברזיל **(לא נכון - בשטחי ארגנטינה, קפריסין וסיני).**
- השקיה בטפטפות זו המצאה ישראלית **(נכון)**
- מדינת ישראל הינה מדינה שיש לה חוקה **(לא נכון)**
- בישראל יש כ20% תושבים ערביים **(נכון)**
- ישראל גובלת בים התיכון ובמצרים במערב, בים סוף בדרום, בירדן במזרח, בסוריה בצפון מזרח ובלבנון בצפון **(נכון)**
- בישראל יש רוב של דתיים **(לא נכון - יש רוב של חילוניים)**

חלק ב' - כור היתוך או רב תרבותיות?

נחלק את הקבוצה לשתי קבוצות. קבוצה אחת תייצג את "כור ההיתוך" וקבוצה אחת תייצג את "רב התרבותיות". לכל אחת מהקבוצה ניתן קטע שיסביר על הגישה שאותה היא מייצגת . ננחה את הקבוצות לקרוא את הגישה הרלוונטית אליהן, ואחר כך לנסות ולחשוב איך מדינת ישראל הייתה נראית ומתנהלת בכל אחת משתי הגישות. על כל קבוצה להציג את מדינת ישראל לפי הגישה אותה היא מייצגת.

גישת כור ההיתוך:

החברה במדינת ישראל היא חברה הטרוגנית, -רב עדתית ורב תרבותית. עם הקמת המדינה ניסתה ההנהגה לעצב דמות יהודית ישראלית-הצבר. הצבר הוא תוצר כור ההיתוך, שהיא מדיניות להפוך את החברה הישראלית לחברה מערבית מתקדמת על ידי הפנמת התרבות המתמקדת בגלי העלייה ההמוניים שהגיעו עם קום המדינה. אולם, מדיניות זו לא צלחה ונוצרה הזנה שהחברה הישראלית היא חברה רב עדתית, הטרוגנית ויש להכיר בשונות שלה לטוב ולרע. כלומר, יש כאן ביטוי לפלורליזם. ראש ממשלת ישראל הראשון, דוד בן-גוריון, הוביל מגמה למזג את העולים הרבים שהגיעו בשנותיה הראשונות של המדינה מאירופה, צפון אפריקה ואסיה בכור היתוך אחד, שלא יבדיל בין תושביה הוותיקים של המדינה, ובין העולים מהגלויות השונות. הכוונה הייתה לאחד את העולים עם הישראלים הוותיקים ליצירת תרבות ישראלית אחידה, על מנת לבנות עם חדש בארץ. המגמה דרשה מן העולים להתנתק ממסורתם ולאמץ את התרבות הישראלית החדשה, והדבר היה מבחינתם פגיעה בערכיהם ובתרבותם.

גישת רב התרבותיות:

רב תרבותיות היא גישה אשר מדגישה את חשיבות הקבלה של זהויות תרבותיות שונות, במיוחד במסגרת של מדינות קולטות הגירה. התפיסה הרב-תרבותית מניחה כי האדם יכול להיות שותף בכמה הקשרים ומעגלים של זהויות, ולנוע בחופשיות ביניהם.

אחרי ששתי הקבוצות יציגו נקיים דיון קצר:

- האם הייתם מתארים בצורה שונה את גישת כור ההיתוך/ רב תרבותיות? אם כן, איך?
- איך החברה הישראלית כפי שאתם מכירים אותה מאופיינת?
- האם אתם חושבים שהחברה הישראלית צריכה להתנהל אחרת? לפי גישה אחרת? אם כן, כיצד?

חלק ג' - מה הייתם עושים אחרת?

נחלק את החניכים לכמה קבוצות. לכל קבוצה ניתן את החלק האחרון של הסיפור, אחרי שנזכיר להם קצת מהסיפור עד כה. כל קבוצה תחשוב על סוף לסיפור (לא ניתן להם את החלק האפור). אחרי שכל קבוצה תחשוב על הסוף האחר שלה לסיפור ותציג אותו, נקריא להם אנחנו את הסוף האמיתי של הסיפור.

דיון מסכם:

- איך תיראה מדינה או חברה ,שיהיו בה רק אנשים בעלי גישה אחידה או דעה אחידה ? מה יהיה טוב בה ? מה יהיה רע בה?
- האם הרגשתם פעם כמו שונה בתוך זהים? תנו דוגמה.
- האם הייתם פעם בקבוצה זהים שהצטרף אליה מישהו שונה? תנו דוגמה.
- האם אפשר לבנות חברה ,שיחיו בה אנשים שונים ורבים מ? ה יקרה בחברה כזו? מהם יתרונותיה? מה חסרונותיה?

עזרים לפעולה

חלקי הסיפור:

חלק 1:

במרכז הארץ, בין כבישים וקניונים עומד לו בניין עם 6 דיירים.
ומי גר בבניין? בקומה הראשונה גר מפצח גרעינים כל היום רואה כדורגל וצועק על השכנים. בקומה השנייה גר מתכנת מחשבים כל היום מצ'וטט ומחפש חברים. בקומה השלישית גרים זוג עולים, הריחות בבית של בישולים מוזרים. בקומה הרביעית אישה דרוזית, מכינה פיתות עם לבנה כל שעה. בקומה החמישית איש טלוויזיה מפורסם כל היום מדווח שפה קאסם וגם שם. בקומה השישית זוג דתי עם שבעה ילדים, שומרים על כשרות ומתפללים. פרסמו דיירי הבניין מודעה ביד 2 דירה להשכיר בגבעתיים.

חלק 3:

הלכה הגברת הגיע בחורה מחויכת. עלתה לקומה העליונה ופתחה את הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת . באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים: הנאים החדרים בעינייך-? החדרים צרים . הנאה המטבח בעינייך -? נאה אך אינו מרווח. הנאה המסדרון בעינייך-? מרובה בו הצל, המסדרון אפל. ובכן לא תשבי איתנו -?

אשב ואשב בחפץ לב כי השכנים נאים בעיניי. שכרה הבחורה את הדירה, כל יום מחייכת היא בחדרה. וכך במרכז הארץ, בין כבישים וקניונים עומד לו בניין עם 7 דיירים. ובמגדל חיים עד היום שכנים טובים חיי שלום.

חלק 2:

והנה ברכבת, בדרכים ובכבישים - אל הדירה מגיעים דיירים חדשים.
ראשונה באה גברת עם מבטא בולט, לקומה השביעית היא עולה, קוראת את השלט, פותחת הדלת ומסתכלת. באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים : הנאים החדרים בעינייך-? נאים.
הנאה מטבח בעינייך -? נאה. -אם , כן שבי איתנו.
הגברת - לא, לא אשב. למה -? השכנים אינם טובים בעיניי. איך אגור אני גברת מן המכובדים בבית אחד עם מפצח גרעינים? כל היום על מתרפס, בין משחק למשחק רק צועק וכועס. הלכה גברת אחת ואז באה אחרת, הפעם היא כזו שממש מפוחדת. חיש מהר עולה לקומה האחרונה, קוראת את השלט, פותחת הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת . באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים: הנאים החדרים בעינייך-? נאים. הנאה המטבח בעינייך -? נאה. -אם, כן שבי איתנו גברת! לא, לא אשב . למה? השכנים אינם טובים בעיניי, איך אשב פה, אני?! עם דרוזית! כל היום תביא משפחה וחברים שאינני יודעת אם הם טובים או רעים, גברת מפוחדת אני לכן לא אוכל, חבל. נעלבה הדרוזית והגברת הלכה לה. הלכה הגברת המפוחדת בא איש עסקים מפולפל אחרי שראה את המודעה, טלפן ושאל. עלה לקומה השביעית ופתח את הדלת. עומד ומביט בעיניו הקטנות, בכתלים, בתקרה ובחלונות. באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבו, מסבירים לו פנים : הנאים החדרים בעינייך -? נאים. הנאה המטבח בעינייך-? נאה, אף כי איננו משוכלל מספיק. הנאה המסדרון בעינייך? נאה.
-אם , כן שב איתנו ! לא, לא אשב . למה - ? השכנים אינם טובים בעיניי.
איך אשב אני איש עסקים לבן בין לבנים מימי בראשית, בכפיפה אחת עם משפחה כושית! לא נראה לי ולא יאה לי . קראו השכנים: לך, לך לך איש! גם לנו לא נאה ולא יאה ! הלך האיש בא איש נוסף, לא ברור מה מעשיו. עלה האיש בקול רנה עד לקומה האחרונה . פותח הדלת, מסתכל בדירה, בכתלים, בתקרה... באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים : הנאים החדרים בעינייך -? נאים. הנאה המטבח בעינייך -? נאה.
אם , כן שב איתנו ! לא, לא אשב . למה -? השכנים אינם טובים בעיניי, כי איך אשב בנחת ורוגע וילדים רבים ישחקו ללא שובע, עולה קול הילדים עד לב השמים, איום ונורא מחריש אוזניים.

אוזניי רגילות לקולות אחרים, רק לאופרות ומזמורים . נעלבה המשפחה הדתית והאיש הלך לו. הלך האיש באה אישה נוספת, גבר טוב היא מחפשת. חיש קל עלתה לקומה העליונה. פותחת הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת . באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבה, מסבירים לה פנים: הנאים הח־ דרים בעינייך -? נאים. הנאה המטבח בעינייך -? נאה. אך לא גדול אם כן שבי איתנו, גברת! לא, לא אשב . למה? השכנים אינם טובים בעיניי. איך אוכל לגור פה עם משפחות מרובות, אני מחפשת עם גבר לחיות ואלו שכאן אינם מתאימים, אחד בלי חברים והשני עסוק בדיווחים. אני רוצה שכנים צעירים, לא כאלו יבשים. נעלבו הגברים וכל השכנים ואמרו לכי חפשי שכנים אחרים.

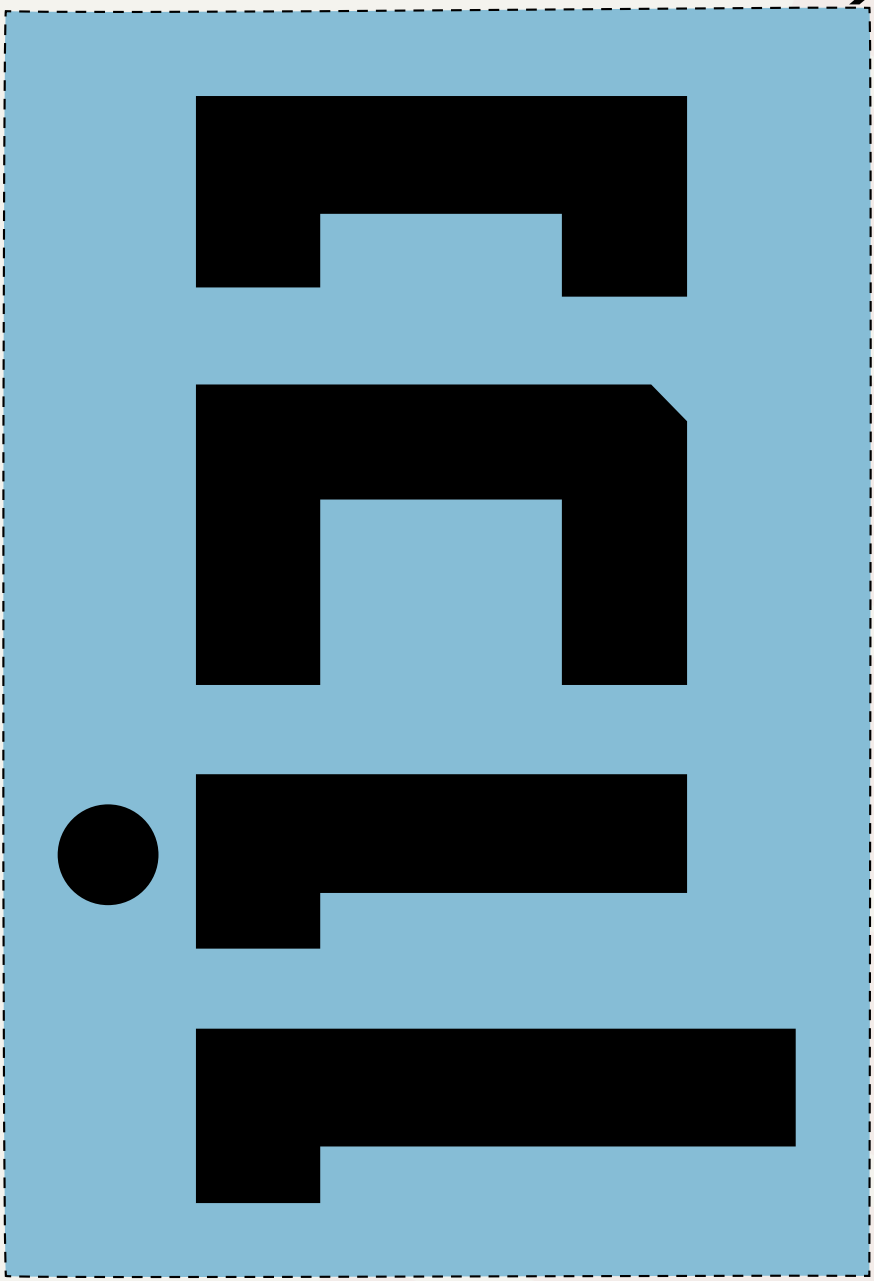

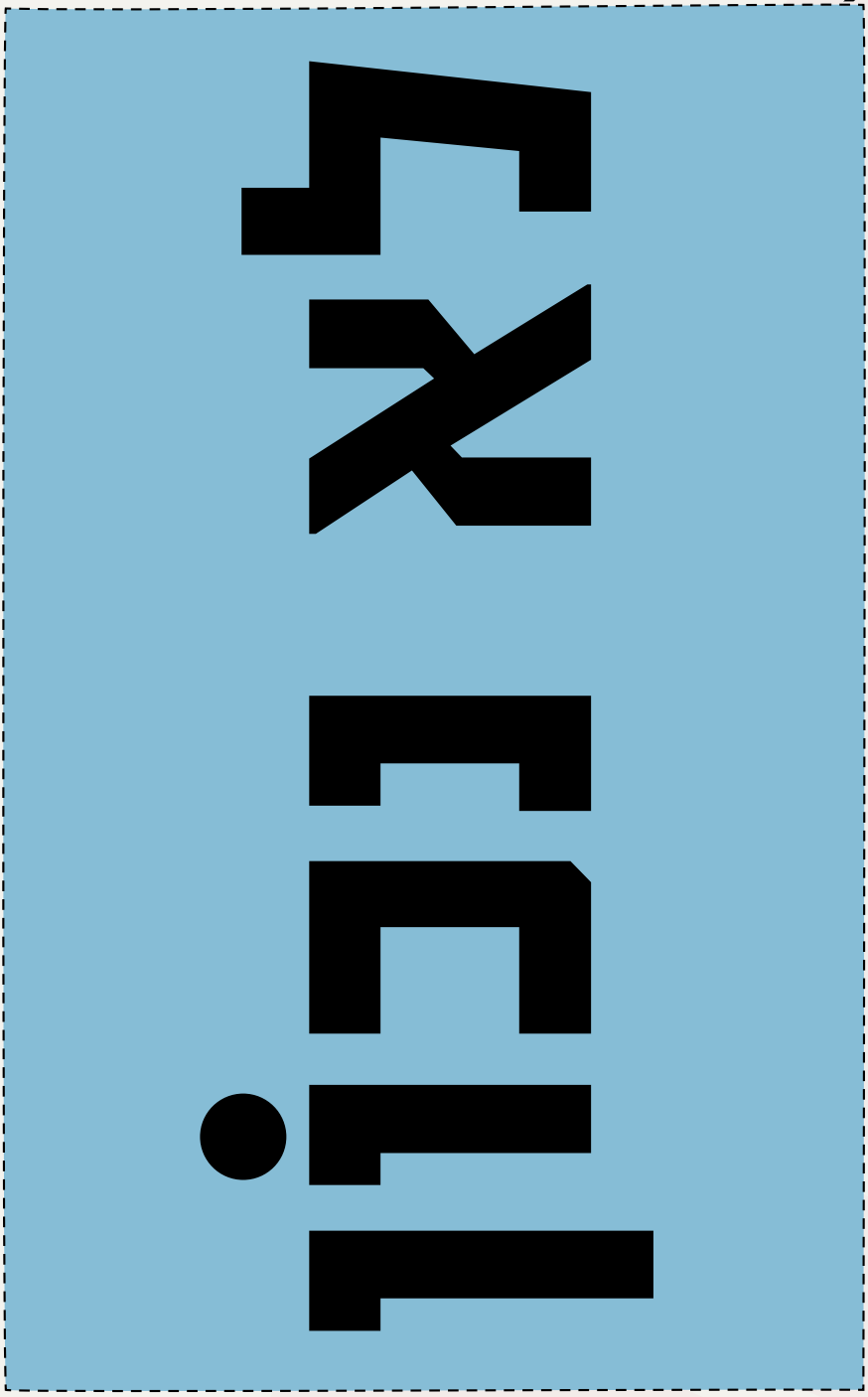

תנועת הנוער המכבי הצעיר

גישת כור ההיתוך:

החברה במדינת ישראל היא חברה הטרוגנית, רב עדתית ורב תרבותית. עם הקמת המדינה ניסתה ההנהגה לעצב דמות יהודית ישראלית-הצבר. הצבר הוא תוצר כור ההיתוך, שהיא מדיניות להפוך את החברה הישראלית לחברה מערבית מתקדמת על ידי הפנמת התרבות המתמקדת בגלי העלייה ההמוניים שהגיעו עם קום המדינה. אולם, מדיניות זו לא צלחה ונוצרה הזנה שהחברה הישראלית היא חברה רב עדתית, הטרוגנית ויש להכיר בשונות שלה לטוב ולרע. כלומר, יש כאן ביטוי לפלורליזם. ראש ממשלת ישראל הראשון, דוד בן-גוריון, הוביל מגמה למזג את העולים הרבים שהגיעו בשנותיה הראשונות של המדינה מאירופה, צפון אפריקה ואסיה בכור היתוך אחד, שלא יבדיל בין תושביה הוותיקים של המדינה, ובין העולים מהגלויות השונות. הכוונה הייתה לאחד את העולים עם הישראלים הוותיקים ליצירת תרבות ישראלית אחידה, על מנת לבנות עם חדש בארץ. המגמה דרשה מן העולים להתנתק ממסורתם ולאמץ את התרבות הישראלית החדשה, והדבר היה מבחינתם פגיעה בערכיהם ובתרבותם.

גישת רב התרבותיות:

רב תרבותיות היא גישה אשר מדגישה את חשיבות הקבלה של זהויות תרבותיות שונות, במיוחד במסגרת של מדינות קולטות הגירה. התפיסה הרב-תרבותית מניחה כי האדם יכול להיות שותף בכמה הקשרים ומעגלים של זהויות, ולנוע בחופשיות ביניהם.

מערך 3 | פעולה בנושא: שסעים בחברה הישראלית

מה יקבלו החניכים בפעולה?

חשיפה לגוונים השונים הקיימים בחברה הישראלית.

מסרים מרכזיים:

הסובלנות היא ערך מוביל בהקשר של שסעים וקונפליקטים שונים בחברה.

מהלך הפעולה:

חלק א' - סטיקרים

נחלק את החניכים לזוגות. נבקש מהחניכים לעמוד בשני מעגלים, אחד פנימי ואחד חיצוני (הזוגות עומדים אחד מאחורי השני). במרכז המעגל נפזר משפטים מהשיר "שירת הסטיקר" של הדג נחש. נסביר לחניכים שכאשר נזניק אותם, על החניכים במעגל החיצוני לרוץ מסביב למעגל הפנימי עד שהם משלימים סיבוב שלם, ואז עליהם להיכנס בין הרגליים של הזוג שלהם שעומד במעגל הפנימי. אחרי שהם נכנסים בין הרגליים, עליהם לקחת משפט אחד ממרכז המעגל. אחרי שהחניכים אוספים משפט אחד מתוך המעגל, עליהם להעביר אותו לחניך השני שירוץ לעבר טבלה שתהיה תלויה על עץ ולמקם את המשפט בקטגוריה הרלוונטית בהתאם לשסע שאליו המשפט מתקשר.

"הקדוש ברוך הוא אנחנו קנאים לך, ימותו הקנאים"

"גיום לכולם, פטור לכולם"

"מדינת הלכה - הלכה המדינה"

"דור שלם דורש שלום"

"תנו לצה"ל לנצח"

"אין לנו ילדים למלחמות מיותרות"

"עקירת ישובים מפלגת את העם"

"אין שלום עם ערבים, אל תתנו להם רובים"

"מוות לערבים"

חילונים - דתיים	ימין - שמאל	ערבים - יהודים

(כמובן שעליכם להגדיל את הטבלה - זה הבסיס שלה).

חלק ב' - בית משפט:

נחלק את החניכים ל-3 קבוצות, ונחלק לכל קבוצה שסע הקיים בחברה הישראלית. נסביר לחניכים כי עליהם לדון על השסע הרלוונטי אליהם. בשלב הבא, כל קבוצה בתורה תעלה למשפט. נציג סוגיה הרלוונטית לשסע עליו דנה הקבוצה. הקבוצה תצטרך להציג מה יהיה הטענות שיעלו בהקשר לשסע שלה. חניכי כל קבוצה יצטרכו לדון בשני 'צידי המטבע' ובכל פעם נוסיף טיעונים ונגביר את המורכבות שבקונפליקט.

שסעים:

קונפליקט לאומי - בין הרוב היהודי למיעוט הערבי.

קונפליקט דתי - בין יהודים דתיים לבין יהודים לא דתיים.

קונפליקט אידיאולוגי מדיני - בין ימין לבין שמאל בנושאי חוץ וביטחון.

קונפליקט מעמדי כלכלי חברתי - בין עשירים לעניים .

מקרים לבית המשפט

קונפליקט לאומי יהודים\מיעוטים - סוגיית ההמנון התקווה-

האם יש לשמור על השורה "נפש יהודי הומיה" בהמנון הלאומי של מדינת ישראל .

למדריך -

צד א':

- מדינת ישראל היא מדינת היהודים ולכן יש מקום לשימוש במילה יהודי בהמנון .
- הזכות הלאומית היא של הלאום היהודי (בעקבות השואה , גלות ארוכה של 2000 שנים) ולכן עד שקמה מדינה יהודית צריך לציין זאת בהמנון .
- מדינת ישראל דמוקרטית ודמוקרטיה פועלת ע"פ רוב ויש רוב יהודי בחברה .

צד ב':

- החברה הישראלית מגוונת וכוללת בתוכה גם מיעוטים , המיעוטים הם חלק מהמדינה וזכותם להרגיש שייכים .
- במדינת ישראל חיים מיעוטים נוספים כמו הדרוזים שמביעים מסירות לעם (שירות בצבא, תשלום מיסים וכו') ורוצים שההמנון הלאומי יהיה רלוונטי גם עבורם, אזרח שמקיים את כל חובותיו זכותו המלאה להרגיש שייך בכל דרך.

קונפליקט דתי - בין דתיים לחילוניים : סוגיית תחבורה ציבורית בשבת.

האם לאפשר נסיעה תחבורה ציבורית בשבת?

למדריך -

צד א':

- מדינת ישראל היא מדינה יהודית שמושתתת על ערכי היהדות.
- יום שבת הוא נקבע ע"פ חוק כיום המנוחה הלאומי של ישראל.
- תחבורה ציבורית מייצגת את הלך רוח המדינה ופועלת מטעמה ולכן לא ראוי שתפעל בשבת.
- התחבורה הציבורית פוגעת בשומרי השבת באופן חזותי וכך נפגעת הזכות לכבוד.
- מוניות מורשות לנסוע בשבת, ומאפשרות בכך פתרון מצומצם לבעיית ניידות הציבור החילוני בשבת.

צד ב' :

- תחבורה ציבורית שייכת לציבור ורובו חילוני כך שעליה להתאים עצמה לצרכיו .
- חופש התנועה - לכל אזרח חופש תנועה ומרחב , איסור על תחבורה ציבורית בשבת מגבילה חופש זה .
- חופש דת - הציבור החילוני בחר בדרכו מבחירה חופשית ולכן לא ניתן לכפות עליו שמירת שבת.

קונפליקט אידיאולוגי מדיני - בין ימין לבין שמאל בנושאי חוץ וביטחון : ההתנתקות.

תכנית ההתנתקות היא תכנית שבוצעה על ידי **ממשלת ישראל** בקיץ **2005** בה פינתה **ישראל** באופן חד צדדי את תושבי ה**התנחלויות** ואת חיילי **צה"ל** מ**רצועת עזה** וכן ארבע התנחלויות מבודדות בצפון ה**שומרון**. ערב ההתנתקות חיו באזורים שפונו 8600 יהודים.

למדריך -

צד א':

- המפונים פונו מביתם ע"י המדינה שלהם , איבדו את ביתם ואת חלקת האדמת שברכ שם בדקות ספורות , נגרם נזק רב לרכושם.
- נגרם עוול רגשי ומוסרי בלתי נתפס , המפונים בעלי רגש שייכות למקום ולאדמה.
- לא התקבלו פיצויים ראויים לחלק מהמשפחות המפונות.

צד ב':

- הפינוי נעשה במטרה לתת שטחים לפלסטינאים ולהשיג בתמורה עוד צעד בדרך לשלום.
- הפינוי בא אחרי המון ניסיונות להתקדמות במשא ומתן , לא נותרה ברירה אחרת אלא לפנותם בכוח - זה למטרה טובה.
- התושבים גרו מעבר לקו הירוק שחלק מהשלטון לא רואה בו חלק ממדינת ישראל.

הערה למדריך: החניכים אינם נדרשים לקבוע דין ולקבל החלטה סופית, מטרת המתודה היא להציף בהם עוד תהיות וסוגיות בהם עדיין לא נתקלו. יש לאפשר שיח חופשי ופתוח ולתת מקום גם לדעות פחות רווחות , אך יש לשים לב שאין שימוש במילים לא מתאימות ובביטויי גזענות.

דיון:

- האם לדעתכם הסיטואציות שבהן נתקלתם מוסיפות לפערים החברתיים הקיימים בחברה? אם כן, איך?
- האם אי פעם נתקלתם בחייכם בביטוי של אחד השסעים בחברה? אם כן, איך?
- איפה זה פוגש אותנו במציאות היום יומית ?

חלק ג' - שאלון אופי סובלני:

נתלה בסככת הפעילות בריסטול שעליו תהיה כתובה ההגדרה המילונית למושג "סובלנות".

הגדרת מושג "סובלנות"

"הנוהג של אדם או קבוצה להתייחס בכבוד, בהבנה ובהיעדר אפליה כלפי השונים ממנו מבחינה חברתית, תרבותית או דתית, גם אם הוא אינו מסכים עם דעותיהם, התנהגותם או אמונתם."

נקריא לחניכים משפטים שונים. נסביר כי צד ימין מסמל הסכמה מוחלטת וצד שמאל מסמל הסתייגות מוחלטת, והאמצע מסמל נמנע. על החניכים לבחור צד מסוים מבין השלושה. אחרי כל משפט, נפנה בצורה רנדומלית לחניכים (אחד מכל צד - במידה ויש בכל הצדדים) על מנת להבין ממנו למה הוא בחר בצד הספציפי הזה (דיון קצרצר).

משפטים:

- אני חושב שערבים ויהודים לא יכולים לחיות יחד
- בחיים לא הייתי מתארח לשישבת אצל מתנחל
- אי אפשר לשלב נכים בפעולות, אין מתודות המתאימות לכך.

- הייתי רוצה לדעת יותר על אתיופים
- אני מגדיר את עצמי כאדם סובלני
- נהגתי בעבר בצורה המסמלת סובלנות אמתית.
- אני מודע מתי אני משתמש בסטיגמות.
- אני חושב שההתעסקות בסובלנות בקבוצות מיותרת.
- אני חושב שההתעסקות בנושא יהודים ערבים אינה רלוונטית.
- סובלנות בעיניי היא הנכונות לחיות עם דברים שאנחנו מתנגדים להם.
- הביטוי של סובלנות הוא לקבל ולהכיל את כולם כמו שהם.
- יש חניכים בקבוצה שלי שאני לא מתנהג אליהם בסובלנות.

"הקדוש ברוך הוא אנחנו קנאים לך, ימותו הקנאים"

"גיוס לכולם, פטור לכולם"

"מדינת הלכה - הלכה המדינה"

"דור שלם דורש שלום"

"תנו לצה"ל לנצח"

"אין לנו ילדים למלחמות מיותרות"

עזרים לפעולה

"עקירת ישובים מפלגת את העם"

"אין שלום עם ערבים, אל תתנו להם רובים"

"מוות לערבים"

רחמים רבשם רחמים

קונפליקט לאומי - בין הרוב היהודי למיעוט הערבי.

קונפליקט דתי - בין יהודים דתיים לבין יהודים לא דתיים.

קונפליקט אידיאולוגי מדיני - בין ימין לבין שמאל בנושאי חוץ וביטחון.

קונפליקט מעמדי כלכלי חברתי - בין עשירים לעניים .

קונפליקט לאומי יהודים\מיעוטים:
סוגיית ההמנון התקווה -
האם יש לשמור על השורה "נפש יהודי הומיה"
בהמנון הלאומי של מדינת ישראל?

קונפליקט דתי - בין דתיים לחילוניים:
סוגיית תחבורה ציבורית בשבת -
האם לאפשר נסיעה תחבורה ציבורית בשבת?

קונפליקט אידיאולוגי מדיני - בין ימין לבין שמאל
בנושאי חוץ וביטחון: ההתנתקות.
תכנית ההתנתקות היא תכנית שבוצעה על ידי **ממשלת ישראל** בקיץ **2005** בה פינתה **ישראל** באופן חד צדדי את תושבי ה**התנחלויות** ואת חיילי **צה"ל** מ**רצועת עזה** וכן ארבע התנחלויות מבודדות בצפון ה**שומרון**.
ערב ההתנתקות חיו באזורים שפונו 8600 יהודים.

הגדרת מושג "סובלנות"

"הנוהג של אדם או קבוצה להתייחס בכבוד, בהבנה ובהיעדר אפליה כלפי השונים ממנו מבחינה חברתית, תרבותית או דתית, גם אם הוא אינו מסכים עם דעותיהם, התנהגותם או אמונתם."

מערך 3 | פעולה בנושא: עקרונות הדמוקרטיה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

בחינה של מדינת ישראל כדמוקרטית.

מסרים מרכזיים:

אנו, כחניכי או בוגרי תנועת נוער, עלינו להכיר את עקרונות הדמוקרטיה ולבחון האם אנו פועלים בדרכם בתהליכים השונים.

הערה למדריך: בפעולה הזו כמה דברים חשובים. בתחילתה היא כן תעסוק בדמוקרטיה באופן כללי (ממש בנגיעה) כי זו הפעולה הראשונה בקורס על דמוקרטיה. מה ש**באמת חשוב מאוד** בפעולה זו הוא השיח לגבי מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, חשוב שתהיה בפעולה חשיבה ביקורתית - בלי לערב עניין של "שמאל" או "ימין". לדבר על דמוקרטיה - איפה אנחנו רוצים יותר ממנה? איפה אנחנו מוותרים עליה?

מהלך הפעולה:

חלק א' - "תן אסוציאציה ל..." (בגרסת "תן שם של...") -

נבקש מהחניכים לעמוד במעגל, על כל אחד מהם להקיש פעמיים על הירכיים ואחרי כל פעמיים למחוא כף - מה שיוצר מעין "קצב". ברגע שהקבוצה נכנסה כולה לקצב, על אחד החניכים להתחיל ולהגיד "תן", מי שלידו אומר "אסוציאציה" והחניך בשלישי בוחר מילה מסוימת ואומר "ל.."+ המילה שבחר. כך מתחילים סבב שכל חניך לפי הסדר אומר אסוציאציה שקשורה למה שנאמר לפניו. ברגע שחניך נתקע יותר מ- 3 שניות או חזר על משהו שכבר נאמר, הוא פסול ומחליפים נושא. בסוף נעשה סבב כשהמילה שאומרים היא "דמוקרטיה", וכך נחשוף את החניכים לעובדה שמדובר בפעולת דמוקרטיה, וחושבים - מה עולה לי בראש כשאני שומע את המילה "דמוקרטיה"?
מכאן אפשר לראות שיש רק 2 סוגי בנות בעולם- היפה והמכוערת, טובת הלב והמכשפה. האם זה תואם את המציאות?

חלק ב' - מאפייני דמוקרטיה - אמת או חובה

הערה למדריך: מתודה זו נועדה לרענן קצת את החניכים לגבי הדמוקרטיה, מהי ועל מה אנחנו מדברים בפעולה.

נושיב את החניכים במעגל, ובמרכזו בקבוק עם פתקים. בכל פתק מאפיין של הדמוקרטיה עם הסבר קצר עליו. כך שפעם חניך מסובב את הבקבוק, מי שפקק הבקבוק עוצר מולו מוציא פתק. עליו להסביר את ההגדרה של הפתק שיצא לו בלי להגיד את המילה עצמה - למשל "כבוד האדם" - להסביר מזה בלי להגיד כבוד האדם. החניך שמולו (בצד של תחתית הבקבוק) צריך לנחש בסוף ההסבר מה היא ההגדרה.

הערה למדריך: בחלק זה נעזור לחניך שמסביר להסביר את ההגדרה בצורה נכונה, ומוסיפים ומעבים את ההסבר של החניך.

בחירות חופשיות ודמוקרטיות - כל אחד בוחר במי שהוא רוצה ללא לחצים חיצוניים, לכל אחד קול שווה.

הכרעת הרוב - מה שהרוב בוחרים הוא שיהיה בשלטון.

שלטון החוק - במדינה יש חוקים, אשר כל אדם במדינה כפוף להם.

חירות - לכל אדם הזכות לבקש טובתו עפ"י דרכו כל עוד אינו מנסה למנוע מאחרים את טובתם ואינו מפריע להם להשיג את טובתם. כלומר: כל אחד רשאי להשתמש בחירותו כדי לממש את הפוטנציאל הטמון בו, כל עוד אינו פוגע בחירות האחר.

שוויון - כל בני האדם שווים, ותפקיד המדינה לדאוג שלכל אחד מאזרחיה יהיו תנאי קיום בסיסיים שיאפשרו לו לממש את זכותו לחירות. בנוסף כל האזרחים שווים בפני החוק.

כבוד האדם - רעיון מרכזי נוסף בהשקפה הדמוקרטית הוא כבוד האדם. כבוד האדם מבוסס על ההכרה בערך האדם כאדם ועל ההכרה בזכויות הטבעיות של האדם - כל בני האדם שווים מהיותם בני אדם.

אדם כערך מרכזי - השקפת העולם הדמוקרטית מבוססת על עקרונות תנועת ההשכלה, אשר מעמידה את האדם במרכז. האדם הוא החשוב ביותר, יש לו "זכויות טבעיות": כל בני האדם נולדו שווים וכולם זכאים לזכויות אנושיות.

האדם כיצור תבוני - האדם מסוגל לחשוב בשביל עצמו, להשתמש בשכלו על מנת להבין תהליכים, להבין חוקים, דרך התנהלות ועוד. הדמוקרטיה מבוססת על חשיבה של האדם ועל יכולתו להחליט החלטות הנוגעות לחייו ולהיות אחראי להן.

חלק ג' - ישראל כדמוקרטית - דילמות

נציג לחניכים דילמות שונות , חלקן באמצעות כתבות שונות, כאשר כל כתבה מביאה איתה דילמה לגבי ישראל כדמוקרטית , ובעצם מביאה את החניכים לבחון - האם ישראל היא לחלוטין מדינה דמוקרטית?

בכל פעם נציג כתבה או דילמה, על החניכים להתמקם לפי דעתם כאשר צד אחד של אזור הפעולה הוא "בעד" והשני "נגד" (אם אלה לא דילמות של בעד או נגד המדריכים יסבירו לחניכים איזה צד מייצג מה).

דילמות:

סינמה סיטי במרכז ירושלים פתוח בשבת - בעד או נגד?

גיוס חרדים לצה"ל - בעד או נגד?

קנסות על מכירת חמץ בפסח - בעד או נגד?

ספר על רומן יהודי-פלסטיני הוסר מהבגרות בספרות - כפיה או ציונות?

אפליית ערבים בשוק העבודה - בטחוני או גזעני?

הדחת שר ביטחון והכנסת שר ביטחון ממפלגה שזכתה ב- 5 מנדטים.
מקיים את ייצוג העם או פוגע בו?

תחבורה ציבורית בשבת - בעד או נגד?

כתבות:

שיא כל הזמנים בגיוס חרדים לצה"ל: 2,300 מתגייסים בשנה

עלייה של מאות לובשי מדים חרדים בהשוואה לשנה שעברה, כשהצפי לשנת הגיוס הנוכחית, המסתיימת ביוני 2016, הוא ל-2,700 מתגייסים. לראשונה, חייל חרדי השתלב בקורס הטיס היוקרתי. קצינה בכירה באכ"א: "אנחנו מגייסים אותם בהידברות ובשיח שקט."

אפליית ערבים בעבודה - נזק לאומי

מבחינת הממשלה שילוב האוכלוסייה הערבית בשוק העבודה חייבת להיות משימה לאומית. ליאת לבנת טוענת כי עבודה ופרנסה ימתנו מרירות ופערים.

כ-20% מתושבי ישראל הם ערבים כאשר שיעור האבטלה בקרב נשים מהמגזר הוא 70% ובקרב גברים היקף האבטלה נע סביב 9% על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. 8% בלבד מכל עובדי המגזר הציבורי בישראל הם ערבים שיעור נמוך בהשוואה לחלקם באוכלוסייה. מתוך 515 חתני פרס ישראל 5 בלבד היו אזרחים לא יהודיים עוד נתון שמצביע על פער עצום. בדיון על "הערבים בשוק העבודה הישראלי" במכון ליר (2013) נקבע כי "רבים מערביי ישראל מתקשים למצוא עבודה ושיעורי האבטלה בקרבם מעוררים דאגה. המועסקים ביניהם מרוכזים במספר מצומצם של משלחי יד שהשכר בהם נמוך עקב כך שיעור העוני בחברה הערבית בישראל גבוה". כבר ב - 2003 במסגרת דיוני ועדת אור נקבע שהפערים בין האוכלוסייה היהודית לערבית בלתי נסבלים מההיבט הכלכלי והפער בתקציבי ממשלה.

סינמה סיטי בירושלים: "לא נפתח בשבת"

ניצחון לחרדים בבירה: בעלי מתחם הקולנוע השיבו לעתירה שקראה להפעיל את המקום בשבת והודיעו שאין בכוונתם לפעול ביום המנוחה - בניגוד לדעתם המוקדמת. ממלא מקום ראש העיר: "ניצחון לשפיות"

הערה למדריך:

1. במתודה זו חשוב לעודד את החניכים לבחון את 2 הצדדים, ולא את הצד שנראה להם במבט ראשון מובן מאליו - חשוב שיבינו שיש פה מורכבות אמתית ולכל דילמה 2 צדדים.
2. לפני הפעולה יש לעבור על כל הפעולות וללמוד לעומק את הנושאים. חשוב לשאול את החניכים שאלות שיעוררו אותם לחשוב - למשל בדילמה של סינמה סיטי בשבת - חשוב להבין שיש דילמה כי המקום נמצא באזור עם המון דתיים שמעולם לא היו בו דברים שפתוחים בשבת, וזהו שינוי גדול שקשה להם לקבל.

מתודה ד' - איפה זה פוגש אותנו?

דיון מתודי - קוביית הדמוקרטיה - נבקש מהחניכים לשבת במעגל, וכל חניך בתורו יטיל קובייה. על כל אחת מפאות הקובייה תהיה כתובה שאלה שמתקשרת למקום הדמוקרטיה בתנועות הנוער:

1. תנו פרט אחד שלמדתם על דמוקרטיה מתוך התקופה שלכם ב"מכבי צעיר".
2. תנו דוגמה למשהו דמוקרטי שקורה בסניף שלכם (מועצת חניכים, בחירות על צבע חולצה וכו').
3. האם תנועת נוער היא גוף דמוקרטי בעיניכם? למה?
4. אתם מרגישים שהתנועה מונעת ע"פ רצון הרוב? מייצגת את הרוב?
5. מה מקום התנועה בדמוקרטיה בישראל?
6. למה במשטר דמוקרטי תנועות הנוער הן חשובות ואף הכרחיות?

דיון מסכם:

- האם לדעתכם לדמוקרטיה חלק גדול בתנועה שלנו?
- מה תפקידינו ומחויבותנו כבוגרי תנועת נוער במדינת ישראל הדמוקרטית?
- האם נכון להגיד שתנועות הנוער במדינה לוקחות חלק בשמירה על הדמוקרטיה ויציבותה?
- למה חשוב שנלמד בעצמינו ונלמד ונעביר הלאה ידע על דמוקרטיה, כלים להתנהלות דמוקרטית וערכי דמוקרטיה?

בחירות חופשיות ודמוקרטיות - כל אחד בוחר במי שהוא רוצה ללא לחצים חיצוניים, לכל אחד קול שווה.

הכרעת הרוב - מה שהרוב בוחרים הוא שיהיה בשלטון.

חירות - לכל אדם הזכות לבקש טובתו עפ"י דרכו כל עוד אינו מנסה למנוע מאחרים את טובתם ואינו מפריע להם להשיג את טובתם. כלומר: כל אחד רשאי להשתמש בחירותו כדי לממש את הפוטנציאל הטמון בו, כל עוד אינו פוגע בחירות האחר.

שלטון החוק - במדינה יש חוקים, אשר כל אדם במדינה כפוף להם.

שוויון - כל בני האדם שווים, ותפקיד המדינה לדאוג שלכל אחד מאזרחיה יהיו תנאי קיום בסיסיים שיאפשרו לו לממש את זכותו לחירות. בנוסף כל האזרחים שווים בפני החוק.

אדם כערך מרכזי - השקפת העולם הדמוקרטית מבוססת על עקרונות תנועת ההשכלה, אשר מעמידה את האדם במרכז. האדם הוא החשוב ביותר, יש לו "זכויות טבעיות": כל בני האדם נולדו שווים וכולם זכאים לזכויות אנושיות.

כבוד האדם - רעיון מרכזי נוסף בהשקפה הדמוקרטית הוא כבוד האדם. כבוד האדם מבוסס על ההכרה בערך האדם כאדם ועל ההכרה בזכויות הטבעיות של האדם - כל בני האדם שווים מהיותם בני אדם.

האדם כיצור תבוני - האדם מסוגל לחשוב בשביל עצמו, להשתמש בשכלו על מנת להבין תהליכים, להבין חוקים, דרך התנהלות ועוד. הדמוקרטיה מבוססת על חשיבה של האדם ועל יכולתו להחליט החלטות הנוגעות לחייו ולהיות אחראי להן.

דילמות:

סינמה סיטי במרכז ירושלים פתוח בשבת - בעד או נגד?

גיוס חרדים לצה"ל - בעד או נגד?

קנסות על מכירת חמץ בפסח - בעד או נגד?

ספר על רומן יהודי-פלסטיני הוסר מהבגרות בספרות - כפיה או ציונות?

אפליית ערבים בשוק העבודה - בטחוני או גזעני?

הדחת שר ביטחון והכנסת שר ביטחון ממפלגה שזכתה ב- 5 מנדטים. מקיים את ייצוג העם או פוגע בו?

תחבורה ציבורית בשבת - בעד או נגד?

כתבות:

<u>שיא כל הזמנים בגיוס חרדים לצה"ל: 2,300 מתגייסים בשנה</u>

עלייה של מאות לובשי מדים חרדים בהשוואה לשנה שעברה, כשהצפי לשנת הגיוס הנוכחית, המסתיימת ביוני 2016, הוא ל-2,700 מתגייסים. לראשונה, חייל חרדי השתלב בקורס הטיס היוקרתי. קצינה בכירה באכ"א: "אנחנו מגייסים אותם בהידברות ובשיח שקט."

אפליית ערבים בעבודה - נזק לאומי

מבחינת הממשלה שילוב האוכלוסייה הערבית בשוק העבודה חייבת להיות משימה לאומית. ליאת לבנת טוענת כי עבודה ופרנסה ימתנו מרירות ופערים.

כ-20% מתושבי ישראל הם ערבים כאשר שיעור האבטלה בקרב נשים מהמגזר הוא 70% ובקרב גברים היקף האבטלה נע סביב 9% על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. 8% בלבד מכל עובדי המגזר הציבורי בישראל הם ערבים שיעור נמוך בהשוואה לחלקם באוכלוסייה. מתוך 515 חתני פרס ישראל 5 בלבד היו אזרחים לא יהודיים עוד נתון שמצביע על פער עצום. בדיון על "הערבים בשוק העבודה הישראלי" במכון ליר (2013) נקבע כי "רבים מערביי ישראל מתקשים למצוא עבודה ושיעורי האבטלה בקרבם מעוררים דאגה. המועסקים ביניהם מרוכזים במספר מצומצם של משלחי יד שהשכר בהם נמוך עקב כך שיעור העוני בחברה הערבית בישראל גבוה". כבר ב - 2003 במסגרת דיוני ועדת אור נקבע שהפערים בין האוכלוסייה היהודית לערבית בלתי נסבלים מההיבט הכלכלי והפער בתקציבי ממשלה.

מערך 3 | פעולה בנושא: עיקרון הבחירה בדמוקרטיה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

תחושת אחריות לבחירותיהם והשלכותיהם.

מסרים מרכזיים:

לכל אזרח במדינת ישראל קיימת הזכות לחופש הבחירה.

מהלך הפעולה:

חלק א' - הרמז

נשחק עם החניכים את משחק הרמז לאורך כל הפעולה. נספר לחניכים את סיפור המסגרת של הרמז על גניבת חפץ מסניף מסוים (נספח א).

לפני 12 שנה, בסניף בקיבוץ גן שמואל, אירעה בלילה תדהמה. מספר בני אדם מחופשים למשהו פרצו לסניף בדרך כלשהי. אחרי שהצליחו לפרוץ לסניף הם גנבו ממנו משהו בעל ערך רב. בוגרי הסניף הגיעו בבוקר שלמחרת ונדהמו לגלות שהייתה פריצה בסניף, הם שמו לב שמשהו חסר ולא הצליחו לזהות מה. בוגרי הסניף פנו לסגל הקורס בבקשה שנעזור להם לגלות מי גנב, איך הם פרצו לסניף, למה הם היו מחופ־שים ומה הם גנבו מהם.
כעט, אנחנו מעבירים את המשימה אליכם - עזרו לבוגרי סניף גן שמואל להגיע לכל מה שהם רוצים לגלות!

התשובה הנכונה היא: טל מוסרי, פתחו את הדלת עם מפתח, בוגרים, את רכז הסניף.

נחלק את החניכים ל- 3 קבוצות. נחלק לכל אחת מהקבוצות טבלה. בנוסף, נחלק לכל אחת מהקבוצות שלושה רמזים שונים על מנת שיוכלו למחוק אותם מהטבלה שלהם - כל רמז שאותו הם מקבלים הוא אינו עובדה נכונה. נסביר לחניכים שלאורך המשחק עליהם לאסוף כמה שיותר רמזים מהקבוצות האחרות, על מנת לצמצם את האפשרויות שבטבלה. על מנת לאסוף את הרמזים מהקבוצות האחרות, עליהם לנצח במשימות שונות לאורך המשחק. לכל קבוצה שתנצח תינתן האפשרות לבקש מאחת משתי הקבוצות האחרות שלושה מתוך הרמזים שלה - הקבוצה שאליה פונים מחליטה אילו שלושה רמזים היא מוכנה לתת לקבוצה שניצחה.
בסוף המשחק, נבקש מכל אחת מהקבוצה להעביר לנו את ניחוש אחד מכל קטגוריה שבעיניהם אלו העובדות הנכונות.
אחרי שכל קבוצה מעבירה את הניחושים שלה - נכריז על הקבוצה המנצחת.

הערה למדריך:

1. הקבוצה שממנה מבקשים את הרמזים יכולה להחליט אילו רמזים היא בוחרת לתת. פה נכנס רעיון הבחירה של החניכים - חשוב שהם יפעלו בצורה אסטרטגית, על מנת שיבינו שלכל בחירה שלהם יש השלכות על הניצחון במשחק.
2. יכול להיות שאף קבוצה לא תנחש את שלושת העובדות הנכונות, לכן הקבוצה הקרובה ביותר היא הקבוצה המנצחת.

מי גנב?	איך פרצו?	למה היו מחופשים?	מה גנבו?
אלעד כהן	פתחו את הדלת עם מפתח	שרה נתניהו	מכולה
שרה נתניהו	חפרו מתחת לגדר	נמרים	גביע אלוף האלופים
מירי רגב	מהגג	אוגרים	מבשם שירותים
עמיר בניון	מהחלון	גנבים	שוקת
בוגר מסניף גדרה	קפצו מעל הגדר	עובדי זבל	ידית
טל מוסרי	נחתו עם המצנח	מנקים	דלת
דנה פרידר	הם בכלל לא נכנסו	לבוגרים	חלון
בוגר מסניף נילי	בוגר הסניף פתח להם	לפיראטים	עכבר
רכז כפר שמואל	נחתו מחללית של חייזרים	לסופרמן	מחשב
רכז מכבים	טיפסו על פרה מהמשק של הקיבוץ	לרקדניות בלט	סול מנצנץ
הקב"ט של הקורס	בעזרת טרמפולינה	מירי רגב	את רכז הסניף

משימות:

1. דגלים קצר
2. פירמידה אנושית - מי שמחזיק הכי הרבה זמן מנצח.
3. לשיר את המנון המכבים מהסוף להתחלה כשכל חניך בקבוצה אומר מילה מהשיר.
4. להגיע עם כיסאות מנקודה אחת לנקודה השנייה (הכיסאות כמספר אנשי הקבוצה פחות אחד).
5. משחק הכיסאות - שני נציגים מקבוצה. הנציג שנשאר אחרון, הקבוצה שלו מנצחת.
6. מי שאוכל בצל שלם הכי מהר.
7. נציג מכל קבוצה מקבל טלפון עם אוזניות שדרכן הוא ישמע מוזיקה ראפ רועשת. כל שאר החניכים בקבוצה ישמעו מוזיקה בלט שקטה. על החניכים מהקבוצה לרקוד לפי מוזיקת הבלט והחניך עם מוזיקת הראפ צריך לחכות אותם. החניך שרוקד הכי טוב - הקבוצה שלו מנצחת (המדריכים שופטים).

חלק ב' -

דיון מסכם:

- האם הקדשתם תשומת לב לבחירת רמזים שנתתם לקבוצות האחרות? מודע? איך זה השפיע עליכם?
- מהי המשמעות הנגזרת מהמילה בחירה?
- איך רעיון הבחירה מלווה אתכם בכל הקשור לתנועת נוער?

הערה למדריך: חשוב שאתם אלו שתובילו אותם להבנה להשלכות של הבחירות שלהם. להבנה שעליהם לחשוב כמה צעדים קדימה לפני שהם בוחרים בדבר כזה או אחר, ושיבינו שהבחירה מכילה בתוכה גם את הזכויות וגם את החובות. יש לתת כדוגמא ולשים דגש על רעיון הבחירה בתנועת נוער - שאני אומנם מקבל את הזכויות שבזה, אך חלות עליי חובות שעליי למלא.

לפני 12 שנה, בסניף בקיבוץ גן שמואל, אירעה בלילה תדהמה. מספר בני אדם מחופשים למשהו פרצו לסניף בדרך כלשהי. אחרי שהצליחו לפרוץ לסניף הם גנבו ממנו משהו בעל ערך רב. בוגרי הסניף הגיעו בבוקר שלמחרת ונדהמו לגלות שהייתה פריצה בסניף, הם שמו לב שמשהו חסר ולא הצליחו לזהות מה. בוגרי הסניף פנו לסגל הקורס בבקשה שנעזור להם לגלות מי גנב, איך הם פרצו לסניף, למה הם היו מחופשים ומה הם גנבו מהם. כעת, אנחנו מעבירים את המשימה אליכם -
עזרו לבוגרי סניף גן שמואל להגיע לכל מה שהם רוצים לגלות!

מי גנב?	איך פרצו?	למה היו מחופשים?	מה גנבו?
אלעד כהן	פתחו את הדלת עם מפתח	שרה נתניהו	מכולה
שרה נתניהו	חפרו מתחת לגדר	נמרים	גביע אלוף האלו־פים
מירי רגב	מהגג	אוגרים	מבשם שירותים
עמיר בניון	מהחלון	גנבים	שוקת
בוגר מסניף גדרה	קפצו מעל הגדר	עובדי זבל	ידית
טל מוסרי	נחתו עם המצנח	מנקים	דלת
דנה פרידר	הם בכלל לא נכנסו	לבוגרים	חלון
בוגר מסניף נילי	בוגר הסניף פתח להם	לפיראטים	עכבר
רכז כפר שמואל	נחתו מחללית של חייזרים	לסופרמן	מחשב
רכז מכבים	טיפסו על פרה מהמשק של הקיבוץ	לרקדניות בלט	סול מנצנץ
הקב"ט של הקורס	בעזרת טרמפולינה	מירי רגב	את רכז הסניף

מי גנב?	איך פרצו?	למה היו מחופשים?	מה גנבו?
אלעד כהן	פתחו את הדלת עם מפתח	שרה נתניהו	מכולה
שרה נתניהו	חפרו מתחת לגדר	נמרים	גביע אלוף האלו־פים
מירי רגב	מהגג	אוגרים	מבשם שירותים
עמיר בניון	מהחלון	גנבים	שוקת
בוגר מסניף גדרה	קפצו מעל הגדר	עובדי זבל	ידית
טל מוסרי	נחתו עם המצנח	מנקים	דלת
דנה פרידר	הם בכלל לא נכנסו	לבוגרים	חלון
בוגר מסניף נילי	בוגר הסניף פתח להם	לפיראטים	עכבר
רכז כפר שמואל	נחתו מחללית של חייזרים	לסופרמן	מחשב
רכז מכבים	טיפסו על פרה מהמשק של הקיבוץ	לרקדניות בלט	סול מנצנץ
הקב"ט של הקורס	בעזרת טרמפולינה	מירי רגב	את רכז הסניף

מי גנב?	איך פרצו?	למה היו מחופשים?	מה גנבו?
אלעד כהן	פתחו את הדלת עם מפתח	שרה נתניהו	מכולה
שרה נתניהו	חפרו מתחת לגדר	נמרים	גביע אלוף האלו־פים
מירי רגב	מהגג	אוגרים	מבשם שירותים
עמיר בניון	מהחלון	גנבים	שוקת
בוגר מסניף גדרה	קפצו מעל הגדר	עובדי זבל	ידית
טל מוסרי	נחתו עם המצנח	מנקים	דלת
דנה פרידר	הם בכלל לא נכנסו	לבוגרים	חלון
בוגר מסניף נילי	בוגר הסניף פתח להם	לפיראטים	עכבר
רכז כפר שמואל	נחתו מחללית של חייזרים	לסופרמן	מחשב
רכז מכבים	טיפסו על פרה מהמשק של הקיבוץ	לרקדניות בלט	סול מנצנץ
הקב"ט של הקורס	בעזרת טרמפולינה	מירי רגב	את רכז הסניף

מערך פלורליזם

#המדריך למדריך

מערך 4 | פעולה בנושא: מה ההבדל בין מין למגדר?

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- ידע לגבי המושג מין והמושג מגדר
- הזדמנות לבחור כיצד אנו רואים מין ומגדר
- הזדמנות לבחון את הנושא מנקודת מבט אחרת

מסרים מרכזיים:

מין ומגדר הינם מושגים אשר שזורים ביום יום שלנו כנשים וגברים, כדאי לעיתים לעצור ולבחון ממה אנו מושפעים כאשר אנו חושבים על המושגים האלו.

מהלך הפעולה:

מתודה 1:

נחלק את החניכים לקבוצות שבכל קבוצה ישנם חמישה חניכים. כל קבוצה תקבל דף ובו מקצועות הכתובים באנגלית (מצורף כנספח) ותצטרך לתרגם אותו לעברית. לאחר שכל קבוצה תרגמה, סוקרים יחד את הרשימה, ובוחנים אילו מקצועות תרגמו ללשון זכר ואילו ללשון נקבה (הרי שבאנגלית אין הבדל).

מקצוע Job	תרגום לעברית Hebrew Translation
Airline pilot	
Auto mechanic	
Bus driver	
Carpenter	
CEO (Chief Executive officer)	
Childcare worker	
University teacher	
Dental assistant	
Dentist	
Editor	
Elementary school teacher	
Judge	
Lawyer	
Librarian	
Manager	
Nurse	
Secretary	
Social worker	
Technician	
Telephone installer	
Telephone operator	
Welder	

דיון קצר:

- לפי מה החלטתם אם לתרגם את המקצוע ללשון זכר או ללשון נקבה?
- האם השקעתם מחשבה בתרגום או שתרגמתם באופן אוטומטי?
- האם יש הבדל בין מקצועות אלו (יוקרה, מעמד, שכר, קושי פיזי)?

הערה למדריך:

התרגיל מגדיר בדיוק את ההבדל בין מין למגדר.
החניכים מתרגמים את המקצועות באופן אוטומטי, ולפי הנהוג בחברה.
זוהי ההבנייה החברתית שלנו למגדר. חשוב להזכיר זאת בחלק הבא של הפעולה.

מתודה 2: הסבר

פירוט: כותבים על לוח או על גיליון נייר עיתון את המילים: "זכר", "נקבה", "גבר", "אישה" Male, Female, Man, Woman ומבקשים מהחניכים להסביר אותן, האם יש הבדל ביניהם? מהו? לאחר מכאן מגדירים את המושגים "מין" ו"מגדר" ומה ההבדל ביניהם (Sex Vs. Gender). כדאי לקשר לחלק הקודם (ראו בהערות למדריך).
מומלץ לתלות את ההגדרות כך שיישארו אל מול החניכים עד לסוף הפעולה.

הערה למדריך:

חשוב שבסוף ההסבר החניכים יבינו שמין הוא מולד, ואילו מגדר מוכתב בידי החברה.

מתודה 3:

פירוט:
נחלק את החניכים ל-2 עד 4 קבוצות (כל קבוצה מורכבת מבני אותו מין).
כל קבוצה תקבל תמונות, שירים, קטעי מקורות (בנספח) שמעבירים מסר על מגדר בחברה שלנו. החניכים יקראו את הקטעים, יתבוננו בתמונות, וידונו בשאלות:

- איזה מסרים אתם מזהים בטקסטים ותמונות האלה לגבי המגדר שלנו?
- מה הופך אותי לאישה או גבר?
- מה זה "גברי" ומה זה "נשי"? איך אנחנו פוגשים בזה כבר בגיל צעיר (בסרטי דיסני, בשירי ילדים, ובספרי ילדים)?
- האם אנחנו נראים כמו המודלים הנשיים והגבריים הללו (דיסני, פרסומות)?
- מה הציפייה שלנו מהמגדר השני? כיצד אנחנו מתייחסים לנשים ולגברים?
- מה נגדיר כתכונות נשיות ומה נגדיר כתכונות גבריות?
- האם אי פעם עשיתי משהו כי זה מה שמצופה ממני כשייך למגדר שלי? או האם נמנעתי ממשהו כי זה לא תואם למגדר שלי?
- איך זה לשבת פה בנים או בנות בלבד? אילו דברים יכולים לעלות כאן ולא במקומות אחרים?

הערה למדריך:

המצב האידיאלי שמדריך ילווה קבוצה לאורך כל הדיון.
אם אין מספיק מדריכים, יש לחלק לכל קבוצה את השאלות לדיון ולעבור בין הקבוצות ולאחר מכן לקיים דיון נוסף במליאה.
מומלץ לחלק לקבוצות מופרדות של בנים ובנות.

הערה למדריך:

חשוב להפנות את תשומת לבם של החניכים לתמונה של "הבחורה" בשמלה האדומה: זו אינה בחורה, אלא אנדריי פייג'יק - גבר (לא טרנסג'נדר) שנבחר לדגמן חזיית פוש אפ.
האם הוא מאתגר את התפיסה שלנו לגבי מהו נשי ומהו גברי?
לסיכום, התפיסה הסטריאוטיפית המגדרית היא לוכדת וכובלת את שני המגדרים. תבניות חברתיות מעודדות כל מגדר לפעול לפי הציפיות ממנו במקום להיענות לצו לבו ולשאיפותיו, ולפתח דווקא צדדים מסוימים באישיות על חשבון אחרים.

מתודה 4:

מציגים לחניכים את נספח 4 (עותק לכל שני חניכים) ופותחים בדיון בשאלה:

- מה אתם חושבים על הטענה של עזר ויצמן?
- האם יש מקצועות גבריים שנשים לא יכולות למלא וההפך?
- מה הסיבה שבארצות הברית עדיין לא הייתה נשיאה אישה?
- האם אתם חושבים שזה עשוי לקרות? מהם בעיניכם הסיכויים לכך?
  מה צריך לקרות בארצות הברית על מנת שאישה תהיה נשיאה?

בשנת 1995 הגישה אליס מילר עתירה לבג"צ כנגד משרד הביטחון בעניין אי קבלתה למיונים לקורס טיס וזאת משום היותה אישה. עתירתה של מילר נתקבלה על ידי בג"ץ.
בעקבות עתירתה נתקלה מילר ביחס מזלזל ושוביניסטי אפילו מנשיא המדינה עזר ויצמן שאמר לה:
"תשמעי מיידלע, את ראית פעם גבר סורג גרביים? ראית פעם אישה כירורגית או מנצחת על תזמורת? נשים לא מסוגלות לעמוד בלחצים הדרושים מטייסי קרב"

חומרי השראה למדריך:

- ג'ודית באטלר Your Behavior Creates Your Gender:
  http://www.youtube.com/watch?v=Bo7o2LYATDc
- הסרט "הקוד המגדרי - על האידאל המגדרי ויחסי הכוחות בין המינים".
- שריל סנדברג: מדוע יש מעט מדי נשים מנהיגות - על השפעת המגדר בעולם העסקים.
  (הרצאה באנגלית באתר TED על אסטרטגיית בחירת ספרי ילדים על פי שיקולים מגדריים).

עזרים לפעולה

מקצוע Job	תרגום לעברית Hebrew Translation
Airline pilot	
Auto mechanic	
Bus driver	
Carpenter	
CEO (Chief Executive officer)	
Childcare worker	
University teacher	
Dental assistant	
Dentist	
Editor	
Elementary school teacher	
Judge	
Lawyer	
Librarian	
Manager	
Nurse	
Secretary	
Social worker	
Technician	
Telephone installer	
Telephone operator	
Welder	

נספח 2: קישורים למדריך למידע על מין ומגדר

מין ומגדר מקורות קריאה, על מגדר מויקיפדיה:

מגדר בעברית, מגדר באנגלית

שריל סנדברג: מדוע יש מעט מדי נשים מנהיגות - על השפעת המגדר בעולם העסקים.
הרצאה באנגלית מאתר TED

נספח 3:

תמונות וקטעי קריאה (מהעמוד הבא)

תנועת הנוער המכבי הצעיר

אבא שלי

מילים: תלמה אליגון רוז

לאבא שלי יש סולם
מגיע כמעט עד שמיים
ואבא שלי כה רעב
אוכל ארוחה פעמיים
ואבא שלי הוא הטוב מכולם
ואבא שלי הוא הכי בעולם
ורק בגללי הוא האבא שלי
כי הבטיח הוא לי
שהוא רק שלי

ואבא הביא מתנה
קטר על פסים של רכבת
ואבא הביא לי בובה
יודעת לשיר ולשבת
ואבא שלי הוא חכם מכולם
ואבא שלי הוא הכי בעולם
ורק בגללי הוא האבא שלי
כי הבטיח הוא לי
שהוא רק שלי

לאבא'לה יש מכונית
כמו אווירון בשמיים
לאבא שלי יש שעון
אינו מתקלקל גם במים
ואבא שלי, הוא יודע המון
אנגלית, צרפתית, ואפילו חשבון
ורק בגללי הוא האבא שלי
כי הבטיח הוא לי
שהוא רק שלי

ואבא שלי משחק
איתי בכדור ובג'ולים
ואבא שלי לי הביא
אלבום וגם יופי של בולים
אז למה כששרתי לו שיר שאהב
נרדם הוא פתאום ועצם את עיניו
אז למה כששרתי לו שיר שאהב
נרדם הוא פתאום ועצם - את - עיניו

אבא, למה?

דני גיבור

אִמָּא אָמְרָה לִי: דָּנִי,
יַלְדִּי הוּא גִּבּוֹר וְנָבוֹן.
יַלְדִּי לֹא יִבְכֶּה אַף פַּעַם
כְּפָפֹתַי קָטוֹן.

אֵינֶנִּי בּוֹכֶה אַף פַּעַם.
אֵינֶנִּי תִּינוֹק בַּכְיָן.
זֶה רַק הַדְּמָעוֹת, הַדְּמָעוֹת
הֵן בּוֹכוֹת בְּעַצְמָן.

פֶּרַח נָתַתִּי לְנוּרִית,
קָטָן וְיָפֶה וְכָחֹל.
תַּפּוּחַ נָתַתִּי לְנוּרִית,
נָתַתִּי הַכֹּל.

נוּרִית אָכְלָה הַתַּפּוּחַ,
הַפֶּרַח זָרְקָה בֶּחָצֵר
וְהָלְכָה לָהּ לְשַׂחֵק
עִם יֶלֶד אַחֵר.

אֵינֶנִּי בּוֹכֶה אַף פַּעַם,
גִּבּוֹר אֲנִי, לֹא בַּכְיָן!
אַךְ לָמָּה זֶה, אִמָּא, לָמָּה
בּוֹכוֹת הַדְּמָעוֹת בְּעַצְמָן?

דני גיבור הוא שיר ילדים שכתבה המשוררת מרים ילן-שטקלים. השיר ראה אור לראשונה בספר "דני" (1943). השיר הפך לאהוד ומקובל והוכנס לתוכנית הלימודים של גני הילדים ובתי הספר ביישוב ולאחר הקמת המדינה. זכה למספר ביצועים, בין השאר, על ידי הזמרים: אריק איינשטיין, אילנית וחני נחמיאס.

Women of the Israel Defense Forces:
In the Air Force, Navy, & Special Forces

From Israel's founding in 1948 until the mid-1990's, women were excluded from serving as pilots in the Israeli Air Force and from joining Special Forces units.

In 1997, on appeal from Alice Miller who filed with the Israeli Supreme Court for acceptance into IDF's highly elite Air Force flight school, the IDF began to change its policy toward women in these highly coveted combat positions.

Female paramedics in the elite Unit-669

In 2000, the Equality amendment to the Defense Service Law stated that the right of women to serve in any role in the IDF is equal to the right of men, and from that point forward women have joined many elite units in the IDF.

In 2001, Lt. Roni Zuckerman became the fourth woman to complete the arduous Air Force training and first ever to reach the status of combat fighter pilot. Four years later, a second female passed the intensive fighter pilot course and two other female soldiers graduated to serve as transport pilots. During the Second Lebanon War in 2006, female helicopter pilots took part in field missions alongside their male counterparts.

There are also female operators in various roles in Special Forces units, including **Yamag (Mishmar Ha'gvul), Unit 669, Oket'z, Carakal**

Since Alice Miller's 1997 appeal, thirty-eight females have received pilot's wings fron the Israeli Air Force. This group includes sixteen combat navigators, three comba pilots, seven helicopter pilots, and twelve cargo pilots.

In October 2015, 24-year-old Or Cohen became the first female to be appointec commander of a Naval combat vessel, Dvora ship 817. One of her sisters is an Iron Dome Battery operator.

זכר

Male

נקבה

Female

גבר

Man

אישה

Woman

אבא שלי

מילים: תלמה אליגון רוז

לאבא שלי יש סולם
מגיע כמעט עד שמיים
ואבא שלי כה רעב
אוכל ארוחה פעמיים
ואבא שלי הוא הטוב מכולם
ואבא שלי הוא הכי בעולם
ורק בגללי הוא האבא שלי
כי הבטיח הוא לי
שהוא רק שלי

ואבא הביא מתנה
קטר על פסים של רכבת
ואבא הביא לי בובה
יודעת לשיר ולשבת
ואבא שלי הוא חכם מכולם
ואבא שלי הוא הכי בעולם
ורק בגללי הוא האבא שלי
כי הבטיח הוא לי
שהוא רק שלי

לאבא'לה יש מכונית
כמו אווירון בשמיים
לאבא שלי יש שעון
אינו מתקלקל גם במים
ואבא שלי, הוא יודע המון
אנגלית, צרפתית, ואפילו חשבון
ורק בגללי הוא האבא שלי
כי הבטיח הוא לי
שהוא רק שלי

ואבא שלי משחק
איתי בכדור ובג'ולים
ואבא שלי לי הביא
אלבום וגם יופי של בולים
אז למה כששרתי לו שיר שאהב
נרדם הוא פתאום ועצם את עיניו
אז למה כששרתי לו שיר שאהב
נרדם הוא פתאום ועצם - את - עיניו

אבא, למה?

דני גיבור

אִמָּא אָמְרָה לִי: דָּנִי,
יַלְדִּי הוּא גִּבּוֹר וְנָבוֹן.
יַלְדִּי לֹא יִבְכֶּה אַף פַּעַם
כְּפָתִי קָטוֹן.

אֵינֶנִּי בּוֹכֶה אַף פַּעַם.
אֵינֶנִּי תִּינוֹק בַּכְּיָן.
זֶה רַק הַדְּמָעוֹת, הַדְּמָעוֹת
הֵן בּוֹכוֹת בְּעַצְמָן.

פֶּרַח נָתַתִּי לְנוּרִית,
קָטָן וְיָפֶה וְכָחֹל.
תַּפּוּחַ נָתַתִּי לְנוּרִית,
נָתַתִּי הַכֹּל.

נוּרִית אָכְלָה הַתַּפּוּחַ,
הַפֶּרַח זָרְקָה בֶּחָצֵר
וְהָלְכָה לָהּ לְשַׂחֵק
עִם יֶלֶד אַחֵר.

אֵינֶנִּי בּוֹכֶה אַף פַּעַם,
גִּבּוֹר אֲנִי, לֹא בַּכְּיָן!
אַךְ לָמָּה זֶה, אִמָּא, לָמָּה
בּוֹכוֹת הַדְּמָעוֹת בְּעַצְמָן?

דני גיבור הוא שיר ילדים שכתבה המשוררת מרים ילן-שטקליס. השיר ראה אור לראשונה בספר "דני" (1943). השיר הפך לאהוד ומקובל והוכנס לתוכנית הלימודים של גני הילדים ובתי הספר ביישוב ולאחר הקמת המדינה. זכה למספר ביצועים, בין השאר, על ידי הזמרים: אריק איינשטיין, אילנית וחני נחמיאס.

תנועת הנוער המכבי הצעיר

תנועת הנוער המכבי הצעיר

תנועת הנוער המכבי הצעיר

תנועת הנוער המכבי הצעיר

תנועת הנוער המכבי הצעיר

כִּפָּה
אֲדֻמָּה

Women of the Israel Defense Forces:
In the Air Force, Navy, & Special Forces

From Israel's founding in 1948 until the mid-1990's, women were excluded from serving as pilots in the Israeli Air Force and from joining Special Forces units.

In 1997, on appeal from Alice Miller who filed with the Israeli Supreme Court for acceptance into IDF's highly elite Air Force flight school, the IDF began to change its policy toward women in these highly coveted combat positions.

Female paramedics in the elite Unit-669

In 2000, the Equality amendment to the Defense Service Law stated that the right of women to serve in any role in the IDF is equal to the right of men, and from that point forward women have joined many elite units in the IDF.

In 2001, Lt. Roni Zuckerman became the fourth woman to complete the arduous Air Force training and first ever to reach the status of combat fighter pilot. Four years later, a second female passed the intensive fighter pilot course and two other female soldiers graduated to serve as transport pilots. During the Second Lebanon War in 2006, female helicopter pilots took part in field missions alongside their male counterparts.

There are also female operators in various roles in Special Forces units, including: **Yamag (Mishmar Ha'gvul), Unit 669, Oket'z, Carakal**

Since Alice Miller's 1997 appeal, thirty-eight females have received pilot's wings from the Israeli Air Force. This group includes sixteen combat navigators, three combat pilots, seven helicopter pilots, and twelve cargo pilots.

In October 2015, 24-year-old Or Cohen became the first female to be appointed commander of a Naval combat vessel, Dvora ship 817. One of her sisters is an Iron Dome Battery operator.

מערך 4 | פעולה בנושא: סטיגמה, סטריאוטיפ ודעה קדומה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

חומר למחשבה לגבי דרך הקטלוג שלו כלפי אוכלוסיות וקבוצות שונות בחברה.

מסרים מרכזיים:

זה תמיד כאן. תמיד מסביבנו. אנחנו כל הזמן מקטלגים, הראש שלנו מלא בדעות קדומות וסטריאוטפים. האם זה נחוץ? מה זה עושה? בואו ננסה לראות למה זה קורה.

מושגים חשובים:

סטיגמה היא אפיון של אדם כשונה מאחרים לשלילה. לדוגמה: האדם בעל הסטיגמה נתפס כאדם רע, חלש, נכשל, מוגבל, בעל מום או חולה, ולכן הוא הופך בעיני החברה מאדם שלם ורגיל לאדם פחת ערך ונחות. החברות השונות בעולם ייצרו אמצעים שונים כדי לסווג את האנשים בכל חברה וחברה, ואת האפיונים הנתפסים כרגילים וטבעיים לעומת אלו הנתפסים כשונים באותה חברה.

כאשר נכנסים למערכת חברתית מסוימת ניתן להבחין כבר ממבט ראשון באפיונים האישיים ולזהות את "זהותו החברתית" של כל אדם.

סטריאוטיפ הוא דעה קדומה ופשטנית, בעלת נימוקים לא מספקים, שקשה מאוד לשנותה. על פי רוב, סטריאוטיפ הוא דימוי סטאטוס המורכב מסטאטוסים ומתכונות אופי, ומופנה כלפי קבוצה חברתית, בדרך כלל על בסיס אתני או מגדרי. דימויים אלה נושאים אופי מכליל, מוגזם ושקרי. במילים אחרות, סטריאוטיפ הוא הכללה הנוגעת למאפיינים של קבוצה חברתית, החלת מאפיינים אלה על כל חבר באותה קבוצה.

דעה קדומה היא רגש, לרוב שלילי, כלפי אדם אחר, עוד בטרם התקיימה עמו אינטראקציה חברתית, כל זאת על סמך השתייכותו החברתית של הפרט.

בעוד שסטריאוטיפ הוא הכללה הנוגעת למאפיינים של קבוצה חברתית, והדבקת מאפיינים אלה על כל חבר באותה קבוצה איתה האדם בא במגע, דעות קדומות נוגעות ליסוד הנפשי שבחוויה זו. מדובר ברגשות שליליים כלפי קבוצה חברתית וכל מי שחבר בה.

יש לדעה קדומה שני מרכיבים, יחס ואמונה, והיא באה לידי ביטוי ברמות הולכות וגדלות של אינטנסיביות; הוצאת דיבה, הימנעות, אפליה, אלימות והרס פיזיים.

מהלך הפעולה:

חלק א'

נפזר בשטח הפעולה עשר מעטפות ריקות, כאשר על כל מעטפה נרשום שם של קבוצה: בלונדיניות, דתיים, חילונים, קיבוצניקים, שמנים, אמריקאים, אתיופים, אשכנזים, ערבים, חרדים.

נחלק לכל חניך מספר פתקים ריקים. נבקש מהחניכים לבחור לפחות 5 מעטפות ולכתוב על הפתקים שקיבלו כל מה שעולה להם לראש בהקשר למה שכתוב על המעטפה (אסוציאציות, דעות, עובדות וכדומה...) את הפתקים שכתבו נבקש מהם להכניס לתוך המעטפה.

דיון:

- על פי מה קבעתם את התכונות, דעות או העובדות שכתבתם?
- מה ההבדל בין קבוצה וקבוצה?

אחרי הדיון, נגדיר לחניכים את המושגים "סטיגמה", "סטריאוטיפ" ו"דעה קדומה" על פי פירוש המושגים הכתובים מעלה - ונתלה אותם על סככת הפעילות.

 # ציוד:

מעטפות, דפים, עטים.

חלק ב'

נחלק את הקבוצה ל-3 קבוצות. על כל קבוצה לבחור מעטפה אחת ולהכין 2 איורים (קריקטורות או ביטויים גרפים כלשהם שיתארו שתי דמויות) - אחת תייצג את העמדות/דעות שנכתבו בפתקים ואחת את העובדות שנכתבו בהם.

הערה למדריך:

החלק החשוב ביותר במתודה זו הוא להראות את ההבדל בין מה אנחנו חושבים או חושבים שאנחנו יודעים לבין העובדות האמיתיות שאנחנו מכירים. המטרה היא להוכיח לחניכים שאנחנו הרבה פעמים חוטאים בכך שאנחנו מסתמכים על מידע "שהעבירו" לנו או שמענו ולא על עובדות ודברים מבוססים.

דיון:

- האם הדמויות שיצרתם על שני הדפים זהות? מדוע?
- האם יש קבוצה שתיארה את שתי הדמויות (זו שמייצגת את העמדות וזו שמייצגת את הדעות) בצורה דומה? מה לדעתכם גרם לכך?
- מה מאפיין את הדמויות הסטריאוטיפיות שהכנתם? (מוקצנות, לא משקפות את המציאות...).
- מדוע, לדעתכם, אנחנו מחזיקים בדעות סטיגמטיות/סטריאוטיפיות ברורות כלפי קבוצות שונות?
- האם, לדעתכם, יש אדם שכלל אינו מחזיק בדעות כאלו?
- מה הבעייתיות בתוויות? (מביאים למחיקה של הפרט, מונעים פתיחות כלפי/השונה, עלולים להביא לדחייה של קבוצות, נותנים לגיטימציה לגזענות, מקשים על ההידברות).
- האם יש, לדעתכם, יתרונות בראייה סטריאוטיפית? (מסייעת לאדם בסיווג המגוון הגדול של האובייקטים שבמציאות, מקלה על האדם את ההבנה החברתית ועוד).

- האם אתם מרגישים שלפעמים קל יותר להתייחס לאדם על פי התווית שהוא מייצג ולא לפי מי שהוא באמת? למה זה קורה לנו?
- האם אפשר, לדעתכם, להיפטר מתפיסה של תוויות מובנות? כיצד? (זה דורש מאמץ מחשבתי ומוטיבציה. מפגשים ישירים עם ה"אחר" עוזרים בכך).
- האם מישהו מכם תויג פעם על פי מראה חיצוני או כל דבר אחר שאינו תאם את מי שהוא? למה זה קרה? איך הרגשתם?

 # ציוד:

3 ניירות עיתון, עטים, טושים.

הערה למדריך:

בוודאי שמת לב שדיון זה הוא ארוך מהרגיל. אל תפחדו מלשבת עם החניכים ולשאול אותם שאלות קשות וגם לדרוש עליהן תשובות! הקפידו לגעת בכל השאלות מכיוון שיחד הן מסכמות את הפעולה ואת המסר העיקרי שבה והוא- ההבנה כי כל אחד מאתנו נושא עמו תווית שאינו בהכרח מוכן לשאת וכמו שאנו חוטאים בזה שאנו מתייגים אחרים כך גם עושים לנו.

מערך 4 | פעולה בנושא: יום השואה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- חשיפה לפירמידת הצרכים של מאסלו.
- חשיפה לפעילות חינוכית של תנועות הנוער במהלך השואה.
- בחינת חשיבות הצורך בשייכות, בהערכה ובמימוש עצמי.
- בחינת החשיבות של השמירה על צלם אנוש דווקא בזמנים קשים.

מסרים מרכזיים:

עלינו לפעול ולחנך במקומות הקשים דווקא כי רק כך ניתן לנטוע תקווה בחייהם של אנשים.

מהלך הפעולה:

1. נבחר נציג מהקבוצה. נבקש משאר חברי הקבוצה להגיד את כל מה שהנציג צריך כדי לחיות (למשל: אוכל, מים, השכלה, אהבה, חברים, WI_FI ועוד). כל דבר שהם אומרים נכתוב על מדבקה ונדביק על הנציג.

 # ציוד:

מדבקות לבנות

טוש

2. לאחר שסיימו נעבור מדבקה-מדבקה ונשאל האם כדי לחיות, פשוט לחיות, הנציג באמת צריכך את הדבר הזה ונתחיל לנפות עד שנשאר ממש עם הצרכים הבסיסיים ביותר (מים, אוכל, מקום לגור, בריאות).

הערה למדריך:

צריך ממש להקשות עליהם ולהשאר באמת רק עם הצרכים הבסיסיים ביותר שעוזרים לנו להשאר בחיים.

3. נחשוף בפניהם את תיאורית הצרכים של אברהם מאסלו:

להרחבה: https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%AA%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%99%D7%AA_%D7%94%D7%A6%D7%A8%D7%9B%D7%99%D7%9D

http://www.baba-mail.co.il/content.aspx?emailid=9692

תאוריית הצרכים היא תאוריה של הפסיכולוג אברהם מאסלו, העוסקת במניעים של אדם בחייו. לתאוריה זו השלכות על תחומים רבים. תאוריית הצרכים מניחה כי קיימים צרכים אוניברסליים המשותפים לכל בני האדם, ומניעים אותם.

הרעיון בתאוריה אומר שקיימת היררכיה של צרכים, אשר מאורגנים על-פי סדר חשיבות. התאוריה מניחה כי רמה מסוימת של צורך עשויה לבוא לידי מימוש, ואז לא תפעל עוד כגורם המניע את האדם. עם זאת, כאשר רמה מסוימת של צורך מסופקת, האדם פונה להגשמת הרמה הגבוהה הבאה במעלה. הרעיון הבסיסי של התאוריה, כפי שניסח אותה מאסלו, קובע כי לא ניתן לעבור לרמה עליונה יותר של צורך, בלי סיפוק צרכים ברמה תחתונה יותר:

- אדם רעב לא יוכל להתרכז בעבודה, גם אם היא נחוצה לו לקיומו, וכן לא יטרח בחיפוש בת-זוג לסיפוק צרכיו המיניים והרגשיים.
- אדם שאין לו ביטחון בקיומו היום יומי, לא יחשוב על הקמת מפעלים לעזרה לזולת.
- אדם שלא מסופק מינית לא יחשוב על הקמת "תנועת מחאה עממית" ובוודאי לא על "מהפכה צבאית".

נסביר להם על פירמידת הצרכים ונחשוף אותה בפניהם:

רמה ראשונה - צרכים פיזיולוגיים

הצרכים הביולוגיים של האורגניזם, המאפשרים את קיומו (הומאוסטזה), תופסים את החשיבות העליונה. אלה מורכבים בעיקר מ: הצורך לנשום, הצורך לשתות ולאכול, הצורך לסלק פסולת והפרשות, הצורך לישון, הצורך לוויסות טמפרטורת הגוף, הצורך להגנה מפני התקפות מיקרוביות (היגיינה).

רק לאחר מילוי הצרכים הביולוגיים מסוגל האדם למלא את הצרכים הנוספים.

רמה שנייה - צורך בביטחון

ברמה הזאת, האדם שואף להבין את העולם ולהפוך אותו למובן וצפוי. האדם מנסה עוד מינקותו למצוא סדר בעולם, ועם התבגרותו הוא מאמץ לעצמו תפיסות עולם ופילוסופיות חיים, שנועדו ליצור סדר בעולם. העדר סיפוק של צורך זה, יוצר חרדתיות, ואף דיכאון.

השגת צורכי הביטחון עשויה להתבטא ביומיום למשל בהשגת יציבות תעסוקתית, ביתית, משפחתית ועוד. היציבות בתחומי חיים שונים מאפשרת יכולת צפייה וניבוי מסוים של העתיד להתרחש, ויצירת תחושת ביטחון.

רמה שלישית - צורך השתייכות

צרכים חברתיים. צורך להיות מקובל, להיות חלק מקבוצה, לאהוב ולהיות נאהב. בשלב הזה האדם לומד להכיר את עצמו ולגבש זהות עצמית. צורך זה בא לידי ביטוי רק כאשר הצרכים הנמוכים יותר באים לידי ביטוי. חסכים בשלב זה יכולים להביא לבדידות, חרדה חברתית ודיכאון. הצורך להשתייך לקבוצה אנושית, להיות מקובל, לאהוב ולהיות נאהב.

רמה רביעית - צורך בהערכה חברתית

צורך להרגיש מכובד על ידי אחרים, צורך לכבוד עצמי ולכבד אחרים. אלה יכולים למצוא ביטוי דרך מעמד, הכרה חברתית, הערכה מצד הסביבה והכרה בעבודה. חסכים בשלב זה יכולים להוביל לערך עצמי ירוד ותסביכי נחיתות.

רמה חמישית - צורך במימוש עצמי

הצורך של האדם להשתמש בכישורים הייחודיים לו כדי להגיע למימוש היכולת האישית הטמונה בו. זוהי הרמה הגבוהה ביותר ועל פי מאסלו רבים אינם זוכים להגיע אליה.

עקרונות התיאוריה:

- השלבים בנוים בצורת פירמידה על מנת להמחיש את סדר השלבים, וגם על מנת להמחיש כי אחוז האוכלוסייה המגיע לכל אחד מהשלבים הולך וקטן.
  כלומר מספר האנשים הנמצאים בשלב הצרכים הפיזיים בעולם גדול מאלו הנמצאים בשלב השייכות, למשל, ובהתאם לכך רק מעטים מאוד מגיעים לשלב האחרון.
- מניעי החסך משותפים לכל בני האדם, והם כרוכים בסיפוק החסר בעזרת מקורות חיצוניים. מניעי הגדילה לעומת זאת, שונים מאדם לאדם, מכיוון שהם כרוכים בהגשמת טבעו הייחודי של כל פרט. כדי לספקם האדם שואב מכוחותיו הפנימיים ואינו תלוי במקורות חיצוניים.
- אם צורך מסוים אינו מסופק, לא תהיה אפשרות להתקדם בפירמידה ולפעול למימוש צרכים גבוהים יותר.
- בשלבים שונים בחיים או בגלל אירועים חיצוניים יכולה להתרחש רגרסיה לאחד השלבים המוקדמים יותר. דוגמה: אדם שאיבד בעקבות שיטפון את ביתו ואת כל רכושו, יחזור לעיסוק בצרכיו הפיזיים.
- העקרון המהותי הוא, כי בהינתן תנאים שווים - כל בני האדם שואפים בצורה אינסטינקטיבית להתקדם במעלה הפירמידה.

הערה למדריך:

לאחר שחשפנו אותם לתיאוריה חשוב שנוודא כי הבינו אותה, למשל, נשאל האם אני יכולה להתרכז בבית הספר אם לא אכלתי או האם אני פנויה לחפש בן/בת זוג אם אני כל הזמן צריכה לחשוב איפה אני אגור מחר או האם אני אהיה פנויה לחלום על קריירה אם אני לא יודעת אם מחר תפרוץ מלחמה או לא.

4. לאחר שחשפנו אותם לתיאוריה ווידאנו הבנה, נשאל: על אילו צרכים עונה החברות בתנועת נוער?
(בעיקר על הצרכים של שייכות, כבוד והערכה, אבל הייחוד הוא שתנועת הנוער בעיקר נותנת את הפלטפורמה למימוש עצמי).

5. נגיד להם ש"מכבי צעיר" בשיתוף עם "מכבי עולמי" מעוניינים לפתוח סניף חדש, אבל יש להם תקציב רק לסניף אחד. מחלקים להם את הכרטיסיות עם המקומות האופציונאליים, מבקשים מהם להקריא ובהתאם למה שלמדנו עם פירמידת הצרכים, היכן הם חושבים שכדאי לפתוח סניף.

הערה למדריך:
המקומות המתוארים בכוונה מאתגרים ומבוססים על פירמית הצרכים.
חשוב לאתגר אותם בדיון ועם זאת להכווין אותם לזה שיבחרו (בהתאם לפירמידת הצרכים) במקום יותר מבוסס ורגוע, ככל הנראה מנטה ריי.

שאנג רי לה
במרומי הרי ההימלאיה, בין המחוזות הצפון-מערביים של סין העממית, שוכן כפר קטן בשם שאנג רי לה. זהו כפר דתי שכל תושביו בודהיסטים לאמאיסטיים וכולל 500 נפשות. אין בו חשמל, אינטרנט, או אפילו כבישים. הילדים לא הולכים לבית הספר - משום שאין בית-ספר בכפר או במרחק הליכה ממנו - והם עוזרים במשק הבית ובפרנסה. משפחות הכפר מתפרנסות מאירוח תיירים ומטיילים, וכך הילדים סופגים מעט תרבות, שפות זרות, וידע על העולם סביבם. הכפר מטפל בבעיות העולות בו בעצמו ואינו מקבל כל עזרה מהשלטון הסיני.

מנטה-ריי
זהו פרבר עשיר במדינת קליפורניה שבארצות-הברית, אשר כולל כ-2000 נפשות. תושבי הפרבר הינם, ברובם, יהודים אמידים אשר עשו את הונם במקצועות כגון רפואה או עריכת-דין. המצב הכלכלי של פרבר זה טוב מאוד, ולכל בן נוער מגיל 16 ומעלה מכונית משלו. במרכז הפרבר עובד בהצלחה המתנ"ס הקהילתי אשר מקיים באופן שוטף פעילויות קהילתיות ומשפחתיות.

דורהם
זוהי עיירה קטנה בצפון אנגליה אשר תושביה - כ-200 במספר - מתפרנסים מחקלאות וממקצועות חופשיים. בגלל העיסוק בחקלאות כל משפחה גרה על שטח אדמה גדול מאוד וההגעה לבית השכן דורשת נסיעה של לפחות 10 דקות. לכן כמעט ולא מתקיימים בעיירה מפגשים קהילתיים וכל אחד שומר בקנאות על שטח האדמה שלו, כדי שלא יפלשו אליו.

אסמרה

אסמרה היא בירת אריתריאה. בבירה מעל ל-800,000 איש, כאשר רוב האנשים הגרים בה חיים מתחת לקו העוני. העיר עומדת בבסיס מלחמת אזרחים המתמשכת זה שני עשורים, מה שהביא לעוני נורא, נפגעים רבים, ומחסור בשירותים בסיסיים כמו רפואה או חינוך. אחוזי אבטלה גבוהים וישנו מחסור בתשתיות, מסחר, או סיוע. הגישה למים נקיים, מזון, ואמצעי קיום חיוניים הפך לקשה במיוחד, וכ-20% מהאוכלוסיה נמצאת בסכנת רעב.

שיונג-יאנג

עיר קטנה בעלת כ-90,000 תושבים בצפון מדינת דרום קוריאה, על גבול צפון קוריאה. תושבי העיר ברובם בני המעמד הבינוני. אוכלוסיה זו אוהבת חיים שקטים ושלווים, כאשר אחוזי הפשיעה במקום נמוכים מאוד. למרות כל זאת, שיונג-יאנג יושבת על הגבול בין דרום קוריאה לצפון קוריאה, ובכל פעם שמתלקח סכסוך בין המדינות, בערך אחת לשנה-שנתיים, עיר זו היא הראשונה להיפגע ממטחי תותחים ופלישות צבאיות.

דיון:

- מדוע בחרתם לפתוח סניף דווקא במקום הזה?
- למה במקום זה מתקיימים התנאים האופטימאליים (הטובים ביותר) לפתיחת סניף? (כח הצרכים הפיזיולוגים וצרכי הביטחון מתקיימים, יש להם תחושת שייכות והם זוכים לכבוד והערכה ולכן פתיחה של סניף, המאפשר מימוש עצמי לנוער, משמע- לעלות בפירמידה, הסיכוי שיצליח שם הוא הכי גבוה)
- נשאל אותם האם הם יכולים לחשוב על מקרה שבו דווקא קרה מקרה הפוך, שהיתה הצלחה לתנועת הנוער דווקא במקום שבו לא התקיימו התנאים הבסיסיים? (כן- בשואה)

6. נספר להם שדווקא בתקופת השואה, בזמן שליהודים היה מחסור פיזי וביטחוני רב, זו היתה נקודה של פריחה בפעילותן של תנועות הנוער. נחלק ונקרא יחד את הקטע הבא מתוך אתר יד ושם:

בתחילת הכיבוש ראו הגרמנים בהגירת היהודים דרך רצויה לסילוקם מהרייך. התנועות פעלו באין מפריע ומבלי לנקוט באמצעי זהירות. ביולי 1940 נאסרה הפעילות של כול הארגונים הציוניים, ונאסר על ילדים יהודים ללמוד בבתי-הספר. ההוראה ירדה למחתרת והמחנכים ומדריכי התנועות גוייסו לכך. הפעולה היתה כלל ארצית ואורגנה בידי הקהילה היהודית בפראג. סגן המנהל שלה היה איש 'החלוץ', יעקב אדלשטיין.
בסתיו 1941 בחרו הגרמנים בעיירה טרזיינשטט למקום ריכוזם של היהודים.
אדלשטיין קיבל עליו לעמוד בראש הפרוייקט להעברת יהודים לטרזיינשטט.
כדי להפוך עד כמה שאפשר את ההגליה לגטו לברכה של הכנה לארץ-ישראל, מסר אדלשטיין את הטיפול בילדים ובנוער ואת ענייני העבודה לידיהם של אנשי 'החלוץ'.

לראש שירותי העבודה מונה אריך אסטרייכר, איש 'תכלת-לבן' וכול עוזריו נבחרו מקרב בוגרי תנועות הנוער. הם ביקשו להקנות לעבודה אופי של הכנה ותועלת לקראת חייהם הצפויים בארץ. לפי אותם עקרונות התנהלה הפעולה בקרב הילדים ובני הנוער הצעירים. בראש המחלקה לנוער עמד אגון רדליך איש 'מכבי הצעיר'. המחלקה טיפלה בכול הילדים והצעירים בני 4-17. הופעלו שלושה גני-ילדים, אחד מהם גן עברי. ב'מעונות חניכים' גרו במרוכז הנערים בני יותר מ-17. פעלו גם מוסדות מיוחדים, כגון מעון לילדים מפגרים או מעון לילדים מחלימים. העבודה החינוכית האינטנסיבית ביותר נעשתה ב'בתי הילדים', פנימיות שבהן חיו הילדים עם מחנכיהם וקיבלו את כול השירותים מטיפול רפואי עד תיקון בגדים. שם התקיימו לימודים סדירים בהסוואה של עיסוקים שהגרמנים לא אסרו, כגון ציור, שירה והתעמלות. כ-400 חניכים חיו בכל אחד משלושת בתי-הילדים הגדולים. המשלוחים התכופים מטרזיינשטט והחרדה להיכלל בהם, תנאי המצוקה והמוסר הכפול, הקשו על כול עבודה חינוכית. אף-על-פי-כן עשו תנועות הנוער ככול יכולתן כדי ליצור משקל שכנגד.

הפעילות המאורגנת של החלוצים הבוגרים התבטאה בפעילויות תרבות, אך בראש וראשונה בעזרה הדדית, כגון חלוקת מזון לנצרכים. מחסן המצרכים קיבל גם משלוחי מזון מפראג. לימוד השפה העברית היה חובה, אך מעטים בלבד ענדו בסוף ה'שבוע העברי' את האות 'ע' של דוברי עברית.

מתוך אתר 'יד ושם'

7. דיון:

- מדוע לדעתכם הייתה פריחה של פעילות תנועות הנוער דווקא בתקופה זו?
- מה תנועות הנוער ניסו לייצר?
- מדוע ישנה חשיבות בפעילות תנועות הנוער דווקא בזמנים ובמקומות קשים?
- האם גם כיום אנחנו פועלים במקומות הקשים או הולכים ישר למקומות הקלים?
- מדוע חשוב שנייצר תחושת שייכות, הערכה ואמונה במימוש עצמי דווקא אצל מי שאין לו?

סיכום: תנועות הנוער פעלו רבות במהלך השואה כדי לשמור על צלם אנוש.
דווקא בפעולות רבות שעשו כמו חינוך, תרבות והכנה להגשמה הם עזרו לאנשים לשמור על תקווה ובכך לשמור על ערכי אנושיות, עזרה הדדית, לעזור בפעולות הצלה וליזום מרד נגד הנאצים בגטאות.

עזרים לפעולה

אלבום פעילויות: מדבקות, מדפסות, נייר, עפרונות, מספריים, דבק, גזרון, מגזינים.

בעיות ופתרונות: מחשבים, מדפסות, מצלמות, מקרנים, לוח: אין בעיות.

אמצעי תחבורה: אוטובוס, מונית, רכב פרטי.

מזון ושתייה: מים, תה, קפה, עוגיות, פירות, חטיפים.

חומרי עזר לפעילות עובדים: מדבקות, תגים, נייר צבעוני, מדבקות.

שאנג רי לה

במרומי הרי ההימלאיה, בין המחוזות הצפון-מערביים של סין העממית, שוכן כפר קטן בשם שאנג רי לה. זהו כפר דתי שכל תושביו בודהיסטים לאמאיסטיים וכולל 500 נפשות. אין בו חשמל, אינטרנט, או אפילו כבישים. הילדים לא הולכים לבית הספר - משום שאין בית-ספר בכפר או במרחק הליכה ממנו - והם עוזרים במשק הבית ובפרנסה. משפחות הכפר מתפרנסות מאירוח תיירים ומטיילים, וכך הילדים סופגים מעט תרבות, שפות זרות, וידע על העולם סביבם. הכפר מטפל בבעיות העולות בו בעצמו ואינו מקבל כל עזרה מהשלטון הסיני.

מנטה-ריי

זהו פרבר עשיר במדינת קליפורניה שבארצות-הברית, אשר כולל כ-2000 נפשות. תושבי הפרבר הינם, ברובם, יהודים אמידים אשר עשו את הונם במקצועות כגון רפואה או עריכת-דין. המצב הכלכלי של פרבר זה טוב מאוד, ולכל בן נוער מגיל 16 ומעלה מכונית משלו. במרכז הפרבר עובד בהצלחה המתנ"ס הקהילתי אשר מקיים באופן שוטף פעילויות קהילתיות ומשפחתיות.

דורהם

זוהי עיירה קטנה בצפון אנגליה אשר תושביה - כ-200 במספר - מתפרנסים מחקלאות וממקצועות חופשיים. בגלל העיסוק בחקלאות כל משפחה גרה על שטח אדמה גדול מאוד וההגעה לבית השכן דורשת נסיעה של לפחות 10 דקות. לכן כמעט ולא מתקיימים בעיירה מפגשים קהילתיים וכל אחד שומר בקנאות על שטח האדמה שלו, כדי שלא יפלשו אליו.

אסמרה

אסמרה היא בירת אריתריאה. בבירה מעל ל-800,000 איש, כאשר רוב האנשים הגרים בה חיים מתחת לקו העוני. העיר עומדת בבסיס מלחמת אזרחים המתמשכת זה שני עשורים, מה שהביא לעוני נורא, נפגעים רבים, ומחסור בשירותים בסיסיים כמו רפואה או חינוך. אחוזי אבטלה גבוהים וישנו מחסור בתשתיות, מסחר, או סיוע. הגישה למים נקיים, מזון, ואמצעי קיום חיוניים הפך לקשה במיוחד, וכ-20% מהאוכלוסיה נמצאת בסכנת רעב.

שיונג-יאנג

עיר קטנה בעלת כ-90,000 תושבים בצפון מדינת דרום קוריאה, על גבול צפון קוריאה. תושבי העיר ברובם בני המעמד הבינוני. אוכלוסיה זו אוהבת חיים שקטים ושלווים, כאשר אחוזי הפשיעה במקום נמוכים מאוד. למרות כל זאת, שיונג-יאנג יושבת על הגבול בין דרום קוריאה לצפון קוריאה, ובכל פעם שמתלקח סכסוך בין המדינות, בערך אחת לשנה-שנתיים, עיר זו היא הראשונה להיפגע ממטחי תותחים ופלישות צבאיות.

בתחילת הכיבוש ראו הגרמנים בהגירת היהודים דרך רצויה לסילוקם מהרייך. התנועות פעלו באין מפריע ומבלי לנקוט באמצעי זהירות. ביולי 1940 נאסרה הפעילות של כול הארגונים הציוניים, ונאסר על ילדים יהודים ללמוד בבתי-הספר. ההוראה ירדה למחתרת והמחנכים ומדריכי התנועות גוייסו לכך. הפעולה היתה כלל ארצית ואורגנה בידי הקהילה היהודית בפראג. סגן המנהל שלה היה איש 'החלוץ', יעקב אדלשטיין.

בסתיו 1941 בחרו הגרמנים בעיירה טרזיינשטט למקום ריכוזם של היהודים. אדלשטיין קיבל עליו לעמוד בראש הפרוייקט להעברת יהודים לטרזיינשטט. כדי להפוך עד כמה שאפשר את ההגליה לגטו לברכה של הכנה לארץ-ישראל, מסר אדלשטיין את הטיפול בילדים ובנוער ואת ענייני העבודה לידיהם של אנשי 'החלוץ'.

לראש שירותי העבודה מונה אריך אסטרייכר, איש 'תכלת-לבן' וכול עוזריו נבחרו מקרב בוגרי תנועות הנוער. הם ביקשו להקנות לעבודה אופי של הכנה ותועלת לקראת חייהם הצפויים בארץ. לפי אותם עקרונות התנהלה הפעולה בקרב הילדים ובני הנוער הצעירים. בראש המחלקה לנוער עמד אגון רדליך איש 'מכבי הצעיר'. המחלקה טיפלה בכול הילדים והצעירים בני 4-17. הופעלו שלושה גני-ילדים, אחד מהם גן עברי. ב'מעונות חניכים' גרו במרוכז הנערים בני יותר מ-17. פעלו גם מוסדות מיוחדים, כגון מעון לילדים מפגרים או מעון לילדים מחלימים. העבודה החינוכית האינטנסיבית ביותר נעשתה ב'בתי הילדים', פנימיות שבהן חיו הילדים עם מחנכיהם וקיבלו את כול השירותים מטיפול רפואי עד תיקון בגדים. שם התקיימו לימודים סדירים בהסוואה של עיסוקים שהגרמנים לא אסרו, כגון ציור, שירה והתעמלות. כ-400 חניכים חיו בכל אחד משלושת בתי-הילדים הגדולים. המשלוחים התכופים מטרזיינשטט והחרדה להיכלל בהם, תנאי המצוקה והמוסר הכפול, הקשו על כול עבודה חינוכית. אף-על-פי-כן עשו תנועות הנוער ככול יכולתן כדי ליצור משקל שכנגד.

הפעילות המאורגנת של החלוצים הבוגרים התבטאה בפעילויות תרבות, אך בראש וראשונה בעזרה הדדית, כגון חלוקת מזון לנצרכים. מחסן המצרכים קיבל גם משלוחי מזון מפראג. לימוד השפה העברית היה חובה, אך מעטים בלבד ענדו בסוף ה'שבוע העברי' את האות 'ע' של דוברי עברית.

מתוך אתר 'יד ושם'

מערך 4 | פעולה בנושא: יום הזיכרון

מה יקבלו החניכים בפעולה?

• ידע בנושא מלחמות ישראל לאורך השנים.
• היכרות עם סיפורים אישיים מהמלחמה.

מסרים מרכזיים:

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה, המצוין מדי שנה בד' באייר (או מוזז ליום סמוך), הוא יום זיכרון שנועד להנצחת זכרם של חללי מערכות ישראל וחללי פעולות האיבה.
החל משנת 1951 שימש יום זה להנצחת זכרם של חללי מערכות ישראל, ובשנת 1963 נקבע ייעודו זה בחוק יום הזיכרון לחללי מלחמת הקוממיות וצבא-הגנה לישראל. בשנת 1998 החליטה ממשלת ישראל להוסיף ליום הזיכרון את הנצחת חללי פעולות האיבה, והוא נקרא מאז "יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה".
יום הזיכרון חל יום לפני יום העצמאות, כסמל למחיר שמשלמת המדינה על הקמתה וקיומה במשך כל שנות קיומה של מדינת ישראל למודת הקרבות, היו חיילים רבים שנתנו את כל מה שיש להם - לפעמים גם את חייהם - כדי שהמשימה אותה קיבלו ממפקדיהם תתבצע, כדי שהיעד יושג. אותם חיילים אמיצים הסתערו מול אש האויב, קפצו על רימונים, הסתערו קדימה כנגד כל הסיכויים והפגינו אומץ לב אשר מעטים יכולים להתגאות בו.

מהלך הפעולה:

מתודה 1:

לאחר שהחניכים התחלקו לשתי קבוצות, הם יעמדו בשני טורים ומולם תהיה קערה עם חלקי פאזל בתוך שקיות ודלי עם גי'פה ובתוכו צורות בתוך שקיות. (נספח א').
בכל פעם אנחנו נשאל שאלה אמריקאית שקשורה למלחמות ישראל וכשאחת הקבוצות תרצה לענות על שאלה, הן יצטרכו לשלוח נציג שצריך להוציא את אחת השקיות מהקערה עם הפה.
הקבוצה הראשונה שמביאה את החלק של הפאזל מנצחת וזוכה לענות על השאלה, אם הם עונים נכון הם מקבלים נקודה ואם לא אז... לא ☺ באחד הסבבים נגיד לקבוצות שהן צריכות למצוא את אחת מהצורות מדלי הג'יפה. הקבוצה שמוצאת זוכה ב-3 נקודות.
(נספח א')

מתודה 2: דימיון מודרך

בהתחלה נגיד לחניכים שהם צריכים למצוא את אחד מהמדריכים מהצוות (על המדריך יהיה כובע כלשהו-סימן היכר). המדריך יגיע ובאזור של הפעולה נסדר מחצלת עם נרות והחניכים יוכלו לשבת או לשכב בזמן שהמדריך יספר להם את סיפור הגבורה... (נספח ב')

דיון:

- למה חשוב לשמוע ולדעת על הסיפורים האלה ועל האנשים האלה?
- איך הסיפורים האלה משפיעים עלינו כעם וכאנשים בכלל?
- למה אתם חושבים שהאנשים האלה הקריבו את עצמם? בשביל מה?
- למה חשוב לזכור את הסיפורים האלה ולדעת על קיומם?
- האם הייתה יכולה להיות לנו מדינה בלי המלחמות והאנשים האלה שהקריבו את עצמם?

מתודה 3:

נפזר באזור הפעולה 12 סנדינות על שש מן הסנדינות יהיו רשומות שמות של מלחמות ובשש אחרות רקע קצר וכללי על המלחמות ונבקש מן החניכים להתאים את שם המלחמה לנעשה בה. (נספח ג')

דיון:

לאחר שיסיימו למצוא את הזוגות נסביר ונקרא יחד על כל מלחמה ולאחר מכן נרכיב מ-12 הסנדינות 2 מגני דוד.

- האם אתם חושבים שחשוב לקיים יום כזה?
- למה?
- מה הצורה שקיבלנו?
- מה הקשר בין סמל זה למלחמות?
- ללא מלחמות אלה וההקרבה העצומה של החיילים המדינה שלנו יכלה להתקיים?
- האם אתם חושבים שמספיק יום זיכרון אחד בשנה?

 # ציוד:

בריסטול

6 סנדינות

10 דפים לבנים

 # עזרים:

דלי

ג'יפה

כמה מלחמות היו עד היום?

5
6
7
8

כמה הרוגים נהרגו עד היום במלחמה?

22,000
41,845
21,999
23,544

מי לא היה רמטכ"ל?

שמעון פרס
יעקב דורי
יצחק רבין
בני גנץ

מי מהבאים אינו שם של מבצע צבאי?

אביב נעורים
חורף חם
בירות בכוננות
כל התשובות נכונות

באיזה תאריך חל יום הזיכרון?

א' באייר
ג' באייר
ד' באייר
ה' באייר

נגד מי ישראל נלחמה במלחמת העצמאות?

מצרים, לבנון, איטליה וצרפת
מצרים, צרפת, טורקיה טוגו
מצרים, ירדן, לבנון סוריה
טורקיה ולבנון

אביגדור קהלני

במלחמת יום הכיפורים היה קהלני מפקד גדוד 77. החטיבה בפיקודו של אביגדור (יאנוש) בן-גל נקראה לתגבר את רמת הגולן ערב המלחמה, והגדוד של קהלני נלחם בקרבות קשים באזור שקיבל לאחר המלחמה את השם "עמק הבכא". קהלני הצליח לארגן טנקים מיחידות שונות, והוביל אותם לקרבות בלימה נגד הסורים שהיו בעדיפות מספרית (150 טנקים ישראליים כנגד 470 טנקים סוריים). הוא הסתער בראש הכוח בהיותו מחוץ לצריח (מעשה נדיר בזמן קרב) על מנת שחייליו ייטיבו לראותו, וכוח הטנקים בפיקודו הצליח לכבוש מחדש את העמדות השולטות והשמיד מאות טנקים סוריים (כ-350 במספר).
על חלקו בקרבות מכריעים אלה - הוענק לו עיטור הגבורה. במלחמה זו שכל קהלני את אחיו עמנואל ואת גיסו אילן, אולם קהלני לא קיבל את ההודעה על כך עד לתום הקרבות.
לאחר המלחמה פרסם קהלני את ספרו, עז 77, המתאר את ימי הקרבות הקשים, שעבר עם לוחמיו, וזכה לאהדה נרחבת בציבור.
לאחר מלחמת יום הכיפורים מונה קהלני לסגן מפקד בית הספר לשריון ואחר כך למפקד מתקן האימונים בצאלים, שבתקופתו התרחב להכשרה ולאימון יחידות מחילות שדה נוספים ושינה שמו לבאלי"ש (בסיס אימונים ליחידות השדה). בסוף 1975 התמנה קהלני למפקד חטיבה 7 תפקיד בו כיהן עד אוקטובר 1977. בתחילת 1980 מונה למפקד אוגדת מילואים משוריינת ולאחר שנתיים קיבל את הפיקוד על אוגדה 36, והוביל אותה במלחמת שלום הגליל[1]. לאחר המלחמה התקדם לתפקידי מפקד המכללה הבין-זרועית לפיקוד ולמטה וסגן-מפקד חילות השדה. סיים את שירותו הצבאי בדרגת תת-אלוף בשנת 1989.

מבצע אביב נעורים :

9 באפריל, 1973. בתגובה להשתוללות הטרור, מחליטה מדינת ישראל ללמד את הארגונים השונים לקח כואב. באותו הלילה מונחתים לחופי לבנון באמצעות סירות גומי לוחמי שייטת 13, אנשי סיירת מטכ"ל וחטיבת הצנחנים. אלה פוגשים אנשי מוסד, שהגיעו קודם לכן ללבנון ומכווינים אותם אל היעדים השונים.

אנשי סיירת מטכ"ל מתגנבים ליעד כשהם מחופשים לנשים ולזוגות אוהבים (כולל אהוד ברק, שהתחפש לברונטית) ומחסלים עשרות מחבלים, בהם יוסוף א-נג'אר, סגנו של עראפת. כוח של הצנחנים מצליח לפוצץ בניין שלם - למרות שהתגלה וננכנס לקרבות קשים, לפעמים פנים אל פנים (מפקד הכוח אמנון ליפקין-שחק, לימים הרמטכ"ל, קיבל ציון לשבח על תפקודו). הכוח נסוג בעזרת אנשי השייטת לסטי"לים הממתינים להם, כשבאמתחתם שני הרוגים ומספר פצועים. בנוסף הביא איתו הכוח לא מעט מסמכים מודיעיניים שנאספו ביעדים השונים.

מלחמת ששת הימים

שבעקבותיה התרחב בכמה מונים השטח שבשליטת מדינת ישראל ("הקו הסגול"): יהודה ושומרון, רמת הגולן וסיני נכבשו מידי ירדן, סוריה ומצרים, בהתאמה.

רה"מ: לוי אשכול, שר הביטחון: משה דיין, הרמטכ"ל: יצחק רבין.

מלחמת העצמאות

הידועה גם בשם "מלחמת השחרור", "מלחמת הקוממיות" או "מלחמת תש"ח". הייתה מלחמה יזומה על ידי מדינות ערב וערביי ארץ ישראל לסיכולה של תוכנית החלוקה ומניעת הקמתה של מדינת ישראל. בסיומה נקבע קו שביתת הנשק המכונה "הקו הירוק".

מלחמת ההתשה

הייתה מאמץ מצרי בעיקרו לשחוק את רצון הלחימה של כוחות צה"ל בחצי-האי סיני ובתעלת סואץ, ולעורר התנגדות בעורף הישראלי להמשך הכיבוש של סיני - זאת, לא עלה בידי המצרים לעשות.

ראש הממשלה: לוי אשכול ואחר כך גולדה מאיר. שר הביטחון: משה דיין. הרמטכ"ל: חיים בר-לב.

מלחמת לבנון/שלום הגליל

או בשמה הרשמי מבצע שלום הגליל; החלה כ"מבצע שלום הגליל", שנועד להרחיק את איומי הקטיושות מלבנון ולסלק ממנה את ארגוני הטרור.

ראש הממשלה: מנחם בגין. שר הביטחון: אריאל שרון. הרמטכ"ל: רפאל איתן.

מלחמת יום הכיפורים

הידועה בפי הערבים כמלחמת אוקטובר הגדולה או מלחמת הרמאדן. שבה ניסו מצרים וסוריה להחזיר לעצמן חלק מהשטחים שאיבדו במלחמת ששת הימים, ובסופה היו בירותיהן מאוימות על ידי כוחות צה"ל. ראש הממשלה: גולדה מאיר. שר הביטחון: משה דיין. הרמטכ"ל: דוד אלעזר (דדו).

מלחמת סיני

הידועה גם בשמה הרשמי "מבצע קדש", הייתה מלחמה יזומה של ישראל, בשיתוף המעצמות האירופיות הממלכה המאוחדת וצרפת, לכיבוש חצי-האי סיני והשתלטות על תעלת סואץ.

ראש הממשלה ושר הביטחון: דוד בן-גוריון, הרמטכ"ל: משה דיין.

עזרים לפעולה

כמה מלחמות היו עד היום?

5
6
7
8

כמה הרוגים נהרגו עד היום במלחמה?

22,000
41,845
21,999
23,544

מי לא היה רמטכ"ל?

שמעון פרס
יעקב דורי
יצחק רבין
בני גנץ

מי מהבאים אינו שם של מבצע צבאי?

אביב נעורים
חורף חם
בירות בכוננות
כל התשובות נכונות

באיזה תאריך חל יום הזיכרון?

א' באייר
ג' באייר
ד' באייר
ה' באייר

נגד מי ישראל נלחמה במלחמת העצמאות?

מצרים, לבנון, איטליה וצרפת
מצרים, צרפת, טורקיה טוגו
מצרים, ירדן, לבנון סוריה
טורקיה ולבנון

מלחמת ששת הימים

שבעקבותיה התרחב בכמה מונים השטח שבשליטת מדינת ישראל ("הקו הסגול"): יהודה ושומרון, רמת הגולן וסיני נכבשו מידי ירדן, סוריה ומצרים, בהתאמה. רה"מ: לוי אשכול, שר הביטחון: משה דיין, הרמטכ"ל: יצחק רבין.

מלחמת העצמאות

הידועה גם בשם "מלחמת השחרור", "מלחמת הקוממיות" או "מלחמת תש"ח". הייתה מלחמה יזומה על ידי מדינות ערב וערביי ארץ ישראל לסיכולה של תוכנית החלוקה ומניעת הקמתה של מדינת ישראל. בסיומה נקבע קו שביתת הנשק המכונה "הקו הירוק".

מלחמת ההתשה

הייתה מאמץ מצרי בעיקרו לשחוק את רצון הלחימה של כוחות צה"ל בחצי-האי סיני ובתעלת סואץ, ולעורר התנגדות בעורף הישראלי להמשך הכיבוש של סיני - זאת, לא עלה בידי המצרים לעשות. ראש הממשלה: לוי אשכול ואחר כך גולדה מאיר. שר הביטחון: משה דיין. הרמטכ"ל: חיים בר-לב.

מלחמת לבנון/שלום הגליל

או בשמה הרשמי מבצע שלום הגליל; החלה כ"מבצע שלום הגליל", שנועד להרחיק את איומי הקטיושות מלבנון ולסלק ממנה את ארגוני הטרור. ראש הממשלה: מנחם בגין. שר הביטחון: אריאל שרון. הרמטכ"ל: רפאל איתן.

מלחמת יום הכיפורים

הידועה בפי הערבים כמלחמת אוקטובר הגדולה או מלחמת הרמאדן. שבה ניסו מצרים וסוריה להחזיר לעצמן חלק מהשטחים שאיבדו במלחמת ששת הימים, ובסופה היו בירותיהן מאוימות על ידי כוחות צה"ל. ראש הממשלה: גולדה מאיר. שר הביטחון: משה דיין. הרמטכ"ל: דוד אלעזר (דדו).

מלחמת סיני

הידועה גם בשמה הרשמי "מבצע קדש", הייתה מלחמה יזומה של ישראל, בשיתוף המעצמות האירופיות הממלכה המאוחדת וצרפת, לכיבוש חצי-האי סיני והשתלטות על תעלת סואץ. ראש הממשלה ושר הביטחון: דוד בן-גוריון, הרמטכ"ל: משה דיין.

מערך אחריות

#המדריך למדריך

מערך 5 | פעולה בנושא: דוגמא אישית

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- הדגמה של המושג דוגמא אישית
- הבנה שיש דוגמא אישית חיובית ודוגמא אישית שלילית
- חשיבה על איך והיכן הם מהווים דוגמא אישית

מסרים מרכזיים:

החניך יבין שגם הוא מהווה דוגמה אישית לכלל הסביבה שלו.

מהלך הפעולה:

משחק פתיחה - מלך התנועות

נוציא חניך מתנדב. נאמר לקבוצה לבחור את "מלך התנועות" ונקרא לחניך שיצא. הקבוצה עושה תנועות בהתאם ל"מלך" ועל החניך לזהות מי הוא. אפשר להוציא שני חניכים החוצה ולתת להם להתחרות ביניהם מי יגלה ראשון את מלך התנועות.

מתודה 1 - הצגות

מחלקים את החניכים לקבוצות ומבקשים מהם להציג את הסיטואציות הבאות:

- מדריך שזורק זבל בסביבה.
- מורה מחנכת בבית ספר שמקללת.
- אבא שמרביץ לילדה הקטנה שלו.
- אמא שמעשנת בלי הפסקה.
- חבר שמתנשא ומבטל את דעתם של כולם בקבוצה.

שואלים אותם שאלה קצרה-
מה משפיע לדעתם יותר, מילים או מעשים? ואם זה בא מדמות סמכותית (הורים, מורים..)

מתודה 2 - האיש המושלם

נבקש מהחניכים לכתוב את הסיפור שלהם על ה-'איש המושלם' - מי הוא, מה הוא עושה, מה הוא אומר, איך הוא מתנהג, מה הוא חושב וכדומה.

נבקש מהחניכים להקריא את הסיפורים שלהם ולאחר מכן נקיים דיון קצר עם החניכים:

דיון:

- מה לדעתם הופך את האדם שלכם לאיש המושלם? למה?
- יש כזה דבר בכלל איש מושלם?
- מה אתם עושים מהפעולות של האיש המושלם?
- אם האיש המושלם טועה, הוא כבר לא מושלם? מה אפשר ללמוד ממנו?
- מי הייתם מעדיפים שיהווה דוגמא עבורכם- האיש המושלם או איש לא מושלם? מדוע?

 # ציוד:

דפים ועטים.

מתודה 3 - חומות

נחלק את הקבוצה לשתיים ומבקשים מכל קבוצה להסתדר בשורה, לשלב ידיים ולהיצמד אחד לשני. נציב בפניהם משימה- על כל קבוצה לעבור את הקבוצה האחרת ללא עזיבת ידיים והתחמקויות מהצד, חייב מלפנים.

הדבר יגרור אלימות כנראה ואווירה שאינה ספורטיבית. במידה והדחיפות יהפכו לרציניות מדי יש להרגיע את החניכים. על המדריך לעמוד בצד ולא להתערב כל עוד לא נשקף נזק ממשי.

לאחר מכן נקיים דיון קצר:

דיון:

- מה אתם חושבים שחניך בכיתה ג' היה חושב אם הוא היה מסתכל עליכם עכשיו?
- מה הוא היה רואה ומסיק?
- האם העובדה שהמדריכים עמדו בצד תרמה לאווירה שהייתה פה? זה היה מעין אישור למתרחש?
- האם בהיותכם החניכים הבוגרים בסניף יש לכם השפעה?
- מתי אתם מהווים דוגמא אישית? עבור מי?

קריאה לפעולה-

אתם מהווים דוגמא אישית בכל דבר שאתם עושים או אומרים גם אם אתם חושבים שאף אחד לא שומע או רואה. שימו לב מה אתם אומרים ואיך שאתם מתנהגים, אל תהיו אדישים. יש לכם השפעה ואתם לא יכולים לדעת למי אתם מהווים מודל לחיקוי.

מערך 5 | פעולה בנושא: מהו ערך?

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- חשיפה למושגים ערך, סולם ערכים וערכים מתנגשים.
- בחינה של סולם הערכים האישי.
- התמודדות עם התנגשות של ערכים.

מסרים מרכזיים:

לכולנו יש ערכים שמניעים אותנו. בכדי שנוכל להתמודד עם סיטואציות מורכבות, לשפוט את המציאות בצורה ביקורתית, אנחנו נדרשים לסדר לעצמנו סולם ערכים לפיו נוכל להכריע בדילמות השונות בחיינו.

מהלך הפעולה:

חלק א': מהו ערך?

1. "תפוס קו" ערכים- נחלק את הקבוצה לשתי קבוצות. כל פעם אחת הקבוצות שולחת נציג אחר, עליו לצייר את המושג שאותו קיבל ועל הקבוצה לנחש את המושג תוך דקה. אם הקבוצה הצליחה היא מקבלת את הפתק, אם לא התור עובר לקבוצה השנייה.

מושגים:

שוויון	הגשמה	איכות הסביבה	שלום
קדושת חיי אדם	שיתוף	יושר	אהבת הארץ
מצוינות	שמירה על החוק	צניעות	רעות
סובלנות	חירות	דמוקרטיה	

2. דיון:

- מה הקשר בין כל המושגים שקיבלתם?
- למה משמשים מושגים/ערכים אלו?
- אז מהו ערך?

נחשוף בפני החניכים את ההגדרה למושג ערך:

ערך: "ערכים הם אבני הבוחן, קני המידה הקובעים מה צודק ומה אינו צודק, מה נכון ומה אינו נכון, מה טוב ומה רע. כלומר, ערכים הם עניין סובייקטיבי, שניתן לעמוד אותו ולהעריך אותו, ומכאן הנו ערך".

הערה למדריך:

למעשה אפשר להגדיר גם ערכים בצורה כללית. אלו הכלים שיש בידו של אדם להתבונן במציאות האובייקטיבית ולהבחין בין טוב לרע.

- שוב, עכשיו כשאנחנו חכמים יותר... אז מה זה בעצם ערך?
- אתם חושבים שיש לכם כזה דבר, ערכים?
- האם נולדתם עם זה? איך לבנאדם יש ערכים? איפה הוא מקבל אותם?

חלק ב': סולם ערכים ובחינתו במקרי התנגשות ערכים

3. מכירה פומבית של ערכים- מתחלקים לקבוצות. מבקשים מכל קבוצה לבחור מזכיר וגזבר. כל גזבר מקבל כמות של כסף מכבי (במידה ומדובר בקבוצה קטנה ניתן לעשות מכירה פומבית ביניהם כבודדים). כדי שלא יהיה בלאגן, רק מזכירי הקבוצות רשאים לנקוב במחיר הרצוי, אבל אך ורק עם הסכמת הקבוצה.
נציג למכירה ערכים (לכל ערך יש הסבר) וכל קבוצה תצטרך לבחור מה הכי חשוב לה.

הערה למדריך:

מומלץ (לא חובה) לתת להם מראש את הרשימה של הערכים שיועמדו למכירה כדי שיחליטו מראש במה הם רוצים להשקיע.

אהבה
התנהגות המכוונת ע"פ רגש המשיכה והחיבה לאדם או לדבר כלשהו.

בעל אחריות
אדם המקיים בנאמנות את המוטל עליו ואת שהטיל על עצמו.

איכות הסביבה
אחריות ומעורבות בפיתוח ידע ועשיה למען צמצום נזקים סביבתיים ושמירה על משאבי הטבע.

אמת
החתירה ליושר, לצדק, הנאמנות לעובדות שבמציאות.

דמוקרטיה
בחירה בדרך החיים המבוססת על שוויון, צדק, חופש ביטוי, וזכויות אדם, ובתפיסתה מאפשרת לכל אדם לעצב את הסביבה בה הוא חי.

הטלת ספק
היכולת לשאול שאלות, להעלות תהיות כדי להבין דברים באמת, ולא לקבל את הכל כמובן מאליו.

חברות
קשירת חיים רגשית של האחד באחר.

חופש
שאיפה להיות האדם משוחרר מכל כפיה או שליטה שאינה האדם עצמו.

חיי אדם
מניעת כל פגיעה אפשרית בחייו של אדם.

חירות הפרט
החופש לבחור מה לעשות, איך להתנהג ובמה להאמין.

יוזמה
המרץ והאמביציה להמציא וליצור דברים חדשים.

כבוד
הערכה כלפי אדם, רעיון, חי, צומח או דומם. ההיפך מזלזול.

מימוש עצמי
השאיפה למצות את עצמך ואת יכולותיך ולקדם את הישגיך.

מעורבות
ערנות חברתית וסביבתית. הבנה כי האחריות הבלעדית לאופן בו מתנהלים חיינו מצויה בידי כל אחד מאיתנו.

סובלנות
היכולת לקבל את העובדה שיש אנשים שונים ממך, והמסוגלות להידבר עמם.

סולידריות
הזדהות עם האחר.

עבודה עצמית
היכולת לספק את צרכיך הקיומיים באופן עצמאי, מבלי להיות תלוי באחרים, ומבלי לנצל אותם.

עזרה לזולת
הנכונות לסייע לאנשים אחרים.

עצמאות
עמידה ברשות עצמו, אי תלות באחרים.

צדק
החתירה למעשים מוסריים ונכונים.

ציונות
תחושת שותפות בעיצובה של מדינת ישראל, הגשמה עצמית פה בישראל ואמונה במדינת ישראל.

שוויון
תפיסה הנובעת מכך שכל בני האדם שונים זה מזה ובהכרח שווים בזכותם לחיים בחופש, בטחון וכבוד.

שיתוף
הבחירה בחיים בהם היחיד תלוי בסובבים אותו ובמידה שווה משפיע על היחיד ועל החברה סביבו.

שלום
אמת מידה הקיימת בכל אדם השואפת לשקט ומנוחה בין מדינות, בין אנשים, ובין האדם לעצמו. מניעת ריב ומדון.

4. דיון:

• מה בחרתם?
• מה גרם לכם להעדיף ערך מסוים על פני אחר?

5. הכי חשוב לי-

כל חניך חושב ובוחר 8 ערכים שהכי חשובים לו.

הערה למדריך:

ניתן למצוא בנק ערכים בקישור הבא: http://www.mygoalsaver.co.il/article.asp?a=32&p=28&m=sm

מבקשים ממספר חניכים לשתף בערכים שבחרו.
• האם לכולם יצא אותו דבר?
• מה ניתן ללמוד מזה? (שלכל אדם יש דברים אחרים שחשובים לו יותר ופחות)
• אתם יודעים איך קוראים לסדר של הערכים האלה? (סולם ערכים)
• האם לכל אחד יש סולם ערכים?
• למה לדעתכם חשוב שלאדם יהיה סולם של ערכים?
• מה זה נותן לאדם? (זה מאפשר לאדם לבחור את דרכו בעולם, להבחין בין טוב ולא טוב בעיניו)

6. משחק " תן שם של .."

יושבים במעגל ועושים קצב קבוע. על החניכים למצוא מילים הקשורות בנושא מסוים לפי קצב. אחד החניכים מתחיל להגיד: "תן...", הבא אחריו אומר: "שם...", אחר כך "של..." והחניך שיוצא רביעי בסבב אומר שם של איזה שהוא נושא כולל (למשל: פרחים, עצים, מכוניות, ועוד...), על שאר החניכים ממנו והלאה לנקוב בשמות פרטים של הנושא הכולל (למשל פרחים: כלנית, נורית, נרקיס ועוד).
מי שלא מוצא פריט נפסל. בכל פעם הנפסל ירים כרטיסיה ובה סיטואציה של התנגשות ערכים. עליו לומר אילו ערכים מתנגשים וכיצד ינהג, איזה ערך אצלו חזק יותר.

הערה למדריך:

ניתן לשאול אנשים נוספים בקבוצה מה הם היו בוחרים. חשוב לאפשר להם להגיד שהם לא יודעים מה הם היו בוחרים או שיסבירו למה ההתנגשות מסובכת גם אם לא יגיעו לתשובה סופית. המטרה היא שיראו כמה התנגשות ערכים יכולה להיות מסובכת.
שים לב שבכרטיסיות המיועדות לחניכים לא מופיעים שמות הערכים המתנגשים.

ציונות מול מימוש עצמי

יוסי בניון, כדורגלן מצטיין משחק בקבוצת כדורגל אנגלית. הוא מצליח ומתקדם ויש לו מקום של כבוד בקבוצה בה הוא משחק. באותו שבוע יש לו משחק גביע של קבוצתו הספרדית ומשחק של נבחרת ישראל.

מעורבות מול מימוש עצמי

נגה רוקדת כבר מספר שנים בלהקות מחול (5 פעמים בשבוע). ביכולתה לצאת לקורס מדריכים, להשתייך לצוות המדריכים ביישוב ולהדריך קבוצה בשנה הבאה או להתקדם בתחום הריקוד.

שוויון מול מימוש עצמי

גלעד הוא אחיו הגדול של אורי. והוא גם המדריך של הקבוצה של אורי. אורי מבקש מגלעד שיוותר לו על תורנות הניקיון הקבוצתית מכיוון שהוא צריך ללכת לחוג והוא לא יכול להחליף את התורנות עם מישהו אחר. גלעד יודע שאם אורי לא ילך לחוג הוא לא יוכל להשתתף במופע הסיום.

שלטון החוק מול זכויות הפרט

מיכל ונועם, תלמידי כיתה י"ב, מתכוננים לשירותם הצבאי. מיכל ונועם מתנגדים לשהייה של צה"ל בשטחי יהודה ושומרון ושוקלים האם לעשות שירות לאומי במקום שירות צבאי.

מימוש עצמי מול איכות הסביבה

צביקה מגדל פלפלים בהצלחה גדולה. לאור הצלחתו שקל צביקה להרחיב את המשק כדי שיוכל לגדל זנים נוספים של פלפלים. אם יעשה זאת - יהיה עליו לכרות את החורשה הסמוכה למשק המהווה בית גידול כמעט יחיד לציפור נדירה.

מימוש עצמי מול אחריות

מור ואייל מדריכים בשכבה ו'. בחופשת סוכות מוציא הסניף טיול חניכים ובמקביל מוציא בית הספר יום גיבוש וכיף לשכבה שלהם. מור ואייל מאד רוצים להשתתף ביום הגיבוש השכבתי.

מימוש עצמי מול ציונות

שמואל גיא הוא מתכנת מחשבים מצליח מאוד. לאחרונה קיבל הצעת עבודה בקליפורניה, שבה יוכל להרוויח היטב, אך בעיקר לעמוד בשורה הראשונה של העוסקים בתחום זה. ברור לו כי בארץ לא יוכל למצוא מקום עבודה המציע קידום מקצועי המתקרב להצעה מחו"ל.

מעמד האישה מול פלורליזם

ביום השואה עומד להתקיים טקס ביישוב. נועה מעוניינת לשיר בטקס כדי לכבד את זכרם של בני משפחתה שנספו בשואה. לטקס מוזמנים ואמורים לנכוח גם חרדים הגרים ביישוב, אשר אמונתם אוסרת עליהם להקשיב לנשים שרות.

סיכום הפעולה - לכולנו יש ערכים שמניעים אותנו, את חלקם קבלנו מחינוך, מההורים, מבית הספר וכו'. את חלק מהערכים רכשנו מהחברה והסביבה בה אנחנו חיים ואת חלקם בחרנו בעקבות שאלות שנאלצנו לשאול בחיינו. בכדי שנוכל להתמודד עם סיטואציות מורכבות אנחנו נדרשים לסדר לעצמנו סולם ערכים לפיו נוכל להכריע בדילמות השונות בחיינו.

שוויון	הגשמה
איכות הסביבה	שלום
קדושת חיי אדם	שיתוף

יושר

אהבת הארץ

מצוינות

שמירה על החוק

צניעות

רעות

סובלנות

חירות

דמוקרטיה

ערך: "ערכים הם אבני הבוחן, קני המידה הקובעים מה צודק ומה אינו צודק, מה נכון ומה אינו נכון, מה טוב ומה רע. כלומר, ערכים הם עניין סובייקטיבי, שניתן לעמוד אותו ולהעריך אותו, ומכאן הנו ערך".

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

50
100
200

תנועת הנוער המכבי הצעיר

אהבה
התנהגות המכוונת ע"פ רגש המשיכה והחיבה לאדם או לדבר כלשהו

בעל אחריות
אדם המקיים בנאמנות את המוטל עליו ואת שהטיל על עצמו.

אמת
החתירה ליושר, לצדק, הנאמנות לעובדות שבמציאות.

איכות הסביבה
אחריות ומעורבות בפיתוח ידע ועשיה למען צמצום נזקים סביבתיים ושמירה על משאבי הטבע.

דמוקרטיה
בחירה בדרך החיים המבוססת על שוויון, צדק, חופש ביטוי, וזכויות אדם, ובתפיסתה מאפשרת לכל אדם לעצב את הסביבה בה הוא חי.

הטלת ספק
היכולת לשאול שאלות, להעלות תהיות כדי להבין דברים באמת, ולא לקבל את הכל כמובן מאליו.

תנועת הנוער המכבי הצעיר

חברות
קשירת חיים רגשית של האחד באחר.

חופש
שאיפה להיות האדם משוחרר מכל כפיה או שליטה שאינה האדם עצמו.

חיי אדם
מניעת כל פגיעה אפשרית בחייו של אדם.

חירות הפרט
החופש לבחור מה לעשות, איך להתנהג ובמה להאמין.

כבוד
הערכה כלפי אדם, רעיון, חי, צומח או דומם. ההיפך מזלזול.

יוזמה
המרץ והאמביציה להמציא וליצור דברים חדשים.

תנועת הנוער המכבי הצעיר

מימוש עצמי
השאיפה למצות את עצמך ואת יכולותיך ולקדם את הישגיך.

מעורבות
ערנות חברתית וסביבתית. הבנה כי האחריות הבלעדית לאופן בו מתנהלים חיינו מצויה בידי כל אחד מאיתנו.

סובלנות
היכולת לקבל את העובדה שיש אנשים שונים ממך, והמסוגלות להידבר עמם.

סולידריות
הזדהות עם האחר.

עזרה לזולת
הנכונות לסייע לאנשים אחרים.

עבודה עצמית
היכולת לספק את צרכיך הקיומיים באופן עצמאי, מבלי להיות תלוי באחרים, ומבלי לנצל אותם.

תנועת הנוער המכבי הצעיר

עצמאות
עמידה ברשות עצמו, אי תלות באחרים.

צדק
החתירה למעשים מוסריים ונכונים.

ציונות
תחושת שותפות בעיצובה של מדינת ישראל, הגשמה עצמית פה בישראל ואמונה במדינת ישראל.

שוויון
תפיסה הנובעת מכך שכל בני האדם שונים זה מזה ובהכרח שווים בזכותם לחיים בחופש, בטחון וכבוד.

שלום
אמת מידה הקיימת בכל אדם השואפת לשקט ומנוחה בין מדינות, בין אנשים, ובין האדם לעצמו. מניעת ריב ומדון.

שיתוף
הבחירה בחיים בהם היחיד תלוי בסובבים אותו ובמידה שווה משפיע על היחיד ועל החברה סביבו.

תנועת הנוער המכבי הצעיר

יוסי בניון, כדורגלן מצטיין משחק בקבוצת כדורגל אנגלית. הוא מצליח ומתקדם ויש לו מקום של כבוד בקבוצה בה הוא משחק. באותו שבוע יש לו משחק גביע של קבוצתו הספרדית ומשחק של נבחרת ישראל.

נגה רוקדת כבר מספר שנים בלהקות מחול (5 פעמים בשבוע). ביכולתה לצאת לקורס מדריכים, להשתייך לצוות המדריכים ביישוב ולהדריך קבוצה בשנה הבאה או להתקדם בתחום הריקוד.

גלעד הוא אחיו הגדול של אורי. והוא גם המדריך של הקבוצה של אורי. אורי מבקש מגלעד שיוותר לו על תורנות הניקיון הקבוצתית מכיוון שהוא צריך ללכת לחוג והוא לא יכול להחליף את התורנות עם מישהו אחר. גלעד יודע שאם אורי לא ילך לחוג הוא לא יוכל להשתתף במופע הסיום.

מיכל ונועם, תלמידי כיתה י"ב, מתכוננים לשירותם הצבאי. מיכל ונועם מתנגדים לשהייה של צה"ל בשטחי יהודה ושומרון ושוקלים האם לעשות שירות לאומי במקום שירות צבאי.

צביקה מגדל פלפלים בהצלחה גדולה. לאור הצלחתו שקל צביקה להרחיב את המשק כדי שיוכל לגדל זנים נוספים של פלפלים. אם יעשה זאת - יהיה עליו לכרות את החורשה הסמוכה למשק המהווה בית גידול כמעט יחיד לציפור נדירה.

מור ואייל מדריכים בשכבה ו'. בחופשת סוכות מוציא הסניף טיול חניכים ובמקביל מוציא בית הספר יום גיבוש וכיף לשכבה שלהם. מור ואייל מאד רוצים להשתתף ביום הגיבוש השכבתי.

תנועת הנוער המכבי הצעיר

שמואל גיא הוא מתכנת מחשבים מצליח מאוד. לאחרונה קיבל הצעת עבודה בקליפורניה, שבה יוכל להרוויח היטב, אך בעיקר לעמוד בשורה הראשונה של העוסקים בתחום זה. ברור לו כי בארץ לא יוכל למצוא מקום עבודה המציע קידום מקצועי המתקרב להצעה מחו"ל.

ביום השואה עומד להתקיים טקס ביישוב. נועה מעוניינת לשיר בטקס כדי לכבד את זכרם של בני משפחתה שנספו בשואה. לטקס מוזמנים ואמורים לנכוח גם חרדים הגרים ביישוב, אשר אמונתם אוסרת עליהם להקשיב לנשים שרות.

תנועת הנוער המכבי הצעיר

מערך 5 | פעולה בנושא: מכבי צעיר- עקרונות וערכים

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- חיזוק ההכרות עם עקרונות וערכי התנועה.
- הכרות מעמיקה יותר עם עקרונות וערכי התנועה.
- השוואת ערכי התנועה עם תנועות אחרות.
- השראה מערכי ועקרונות התנועה.

מסרים מרכזיים:

עלינו להכיר היטב את עקרונות וערכי התנועה כי הם אלו המובילים אותנו ומתווים לנו את הדרך כחניכים ומדריכים.

מהלך הפעולה:

חלק א: כלוב התנועות-

נתחום בעזרת סס"ל מתחם שבו יהיו מונחים מספר חפצים- שולחן, כיסא, פח אשפה, סנדל וכו'. חשוב שחלק מהחפצים יהיו ממש קשים לסחיבה. על כל אחד מהחפצים יהיה מודבק דף מידע על תנועת נוער אחרת: בני עקיבא, השומר הצעיר, הנוער העובד והלומד, בית"ר והצופים. את המשחק נתחיל במרחק קל מהמתחם (כדי שמגבלת הזמן תהיה רלוונטית וייקח להם גם זמן לרוץ אליו). נחלק את החניכים לשתי קבוצות. נערוך חידון ובו נשאל את הקבוצות מספר שאלות בדרגות קושי שונות: קל, בינוני, קשה.

הערה למדריך:

כתיבת החידון היא באחריותך, ניתן לבחור נושא שיעניין/יצחיק/יאתגר את החניכים ולמצוא שאלות בהתאם. כמובן שניתן לערוך חידון בנושא מכבי צעיר, ר' בנספח שאלות לדוגמא.

הקבוצה שענתה תשובה נכונה ראשונה תבחר נציג מהקבוצה שייכנס לכלוב התנועות למספר שניות קבוע מראש (במידה וענה על תשובה קלה- 10 שניות, תשובה בדרגה בינונית- 20 שניות, תשובה בדרגה קשה- 30 שניות. המטרה של הנציג היא להוציא מהכלוב כמה שיותר חפצים שמודבקים עליהם דפי מידע על תנועות הנוער השונות. לאחר שהקבוצות סיימו להוציא את כל הפריטים מכלוב תנועות הנוער, נושיב את החניכים במעגל, נחלק לזוגות או לקבוצות קטנות, ניתן לכל קבוצה לקרוא את אחד הדפים ונבקש מכל זוג/קבוצה להסביר לשאר על התנועה שקיבל.

חידון מכבי צעיר:

1. באיזו שנה הוקמה התנועה? **1929**
2. היכן הוקמה התנועה? **בצ'כוסלובקיה**
3. איזה ישוב הוקם על ידי אנשי התנועה? **כפר מכבי**, **קיבוץ הסוללים**, **מכבים**
4. באיזו שנה יצא מרוץ הלפיד הראשון? **1944**
5. מיהו אבי רעיון יהדות השרירים? **מקס נורדאו**
6. עליכם לומר שמות של 5 יישובים בהם יש סניפים של מכבי צעיר בארץ.
7. עליכם לומר 2 סיסמאות של המכבי הצעיר.
8. מה הן המילים העומדות מאחורי ראשי התיבות מס"ד? **משמעת**, **סדר**, **דייקנות**
9. מהו הטיול הראשון אליו יוצאים חניכים כל שנה? **מסע מכבי**
10. מהי הדרגה המחנאית הגבוהה ביותר? **דרגה א'**
11. כמה בתים יש בשיר המכבים? **2 בתים**
12. באיזה יישוב יושבת הנהגת התנועה? **רמת גן**
13. באיזה אירוע שיא יהודי לוקחת חלק התנועה פעם ב-4 שנים? **המכביה**
14. איזה סניף הכי צפוני ואיזה הכי דרומי? **הכי צפוני- זכרון יעקב**, **הכי דרומי- באר שבע**
15. מה מסמלים צבעי העניבה? **כחול ולבן**, **כצבעי דגל ישראל**

דיון:

- מה הן נקודות הדמיון?
- מה הן נקודות השוני? (להוביל את הדיון לכך שלכל תנועה יש עקרונות שמאחוריהן הן יוסדו)

לאחר מכן נבקש מהקבוצה (במידה ומדובר בקבוצה גדולה ניתן לפצלה ל-2) להכין דף מידע דומה על מכבי צעיר. על הדף לכלול: שם התנועה, סמל, סיסמאות, לבוש, ערכים מובילים, היסטוריה, עקרונות חינוכיים.

הערה למדריך:

מצורף דף לדוגמא על מכבי צעיר.
לאחר שסיימו נשלים ונחדד את הפרטים החסרים.

דיון:

- מדוע חשוב שנכיר את הדברים האלו?
- האם זה משפיע על היום-יום שלנו כחניכים ובוגרים בתנועה? אם כן- כיצד?

חלק ב:

נחלק את הקבוצה לזוגות, כל זוג מקבל כרטיסייה עם אחת מדיברות התנועה ושאלות לדיון והוא צריך לענות עליהן.

דיברות התנועה-

המכבי הצעיר איש אמת ודברו אמונה.
המכבי הצעיר נאמן לעמו, לארצו ולשפתו.
המכבי הצעיר חבר מועיל ומעורב בחברה,עוזר לזולת ודוגל בחשיבה ביקורתית.
המכבי הצעיר אח לכל מכבי ורע לכל אדם.
המכבי הצעיר אדיב ומנומס.
המכבי הצעיר חובב את החי ואת הצומח, מגן עליהם ושומר על איכות הסביבה.
המכבי הצעיר איש המס"ד (משמעת, סדר ודייקנות).
המכבי הצעיר עליז אמיץ ואינו נופל ברוחו
המכבי הצעיר חסכן ואינו קמצן.
המכבי הצעיר מוקיר פרי עמלו ועמל אחרים.

השאלות:

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם מממשים את הדיבר?

לאחר מכן נחזור למעגל וכל זוג ישתף במה שכתב.

דיון מסכם:

- מה הדיברות מסמלות עבורינו? מדוע חשוב שנכיר אותן?
- האם יש דיברות שהייתם מוסיפים ?
- למה בכלל צריך דיברות ועקרונות לתנועת נוער? מהו תפקידן?

נספחים:
דפי מידע:

המכבי הצעיר

סיסמאות: "נפש בריאה בגוף בריא", "חזק ואמץ", "לבוגר המחנך הזכות להתחנך", "המכבי הצעיר ללא הגשמה כגוף ללא נשמה".
ערכים מובילים: הציונות, היהדות והספורט.
לבוש: חולצת ומכנס החאקי מסמלים את החלוציות והפשטות, והעניבה הכחולה לבנה אשר מושפעת מצבעי דגל ישראל, ויש לה 3 פסים המסמלים את עקרונות המס"ד (משמעת סדר ודייקנות)
היסטוריה: בשנת 1929 בוועידת תנועת מכבי העולמית, המבוססת על ערכי זרם יהדות השרירים מיסודו של מקס נורדאו, התקבלה החלטה לייסד את תנועת הנוער ה"מכבי הצעיר" לצד אגודות הספורט. תנועת הנוער שילבה נושאים של מחנאות, שדאות, תרבות, אקטואליה יחד עם פעילות ספורטיבית. תנועת הנוער של מכבי הכשירה נוער פעיל בספורט ברמה הערכית והחינוכית. בשנת 1933 הוחלט על הקמת תנועת ה"מכבי צעיר" בארץ ישראל. מאז הוקמו סניפים בישובים רבים במדינה. חברי ה"מכבי הצעיר", לקחו חלק משמעותי במאבק על הקמת המדינה, יסדו גרעינים אשר התגייסו במסגרת הפלמ"ח והקימו ישובים כגון כפר מכבי וקיבוץ סוללים. במהלך השנים תנועת ה"מכבי הצעיר" ישראל הפכה לזרוע חינוכית המרכזית של תנועת מכבי על כל מוסדותיה והכשירה את דור מנהיגי העתיד של התנועה.
עקרונות התנועה: הנוער הוא היסוד הדינמי של העם. על שכמו מוטלת החובה להתחדשות מתמדת ולהנעת המעש הלאומי. החינוך בתנועת הנוער מכוון ליצירת דור אחראי, יוזם ופועל.
מטרת החינוך בתנועה - עיצוב דמות אדם שלם בגופו וברוחו, איש המוסר, החבר הטוב, התרבותי בהליכותיו, המוכשר מתוך הכרה מלאה לקבל את גורל העם ועתידו.
מסורת עם ישראל היא הבסיס הרעיוני להגשמת מטרות אלו.
נתיב המכבי- "נפש בריאה בגוף בריא"- יעבור כחוט השני במערכת החינוך בתנועה, החינוך הגופני והמחנאי.
תנועת ה"מכבי הצעיר" רואה את עצמה כנושאת רעיון איחוד העם והאומה ללא הבדלי השקפה ורעיון, למען ביצור, ביסוס וחיזוק המדינה.
המשמעת בתנועה צריכה להיות בנויה על הכרת ערכו של הפרט בחברה והכרת ערכי החברה בערכי הפרט.
ה"מכבי הצעיר" רואה ייעודו בהגשמת החלוציות בכל שטחי החיים על פי צו השעה.

הצופים

סיסמא: היה נכון!

שבועת הצופה: הנני מבטיח הבטחה שלמה | לעשות ככל שביכולתי
למען עמי, ארצי ומולדתי | לעזור לזולת בכל עת | ולקיים את חוקת הצופה.

לבוש: מכנסי וחולצת חאקי, עניבה על פי דרגה.

היסטוריה: הצופים היא תנועה חברתית כלל עולמית. מטרתה היא לפתח אנשים צעירים גופנית ורוחנית כך שהנוער יוכל לקחת מקום מועיל יותר בחברה. מטרה זו מושגת באמצעות חינוך בלתי פורמלי עם דגש על פעילויות מעשיות בחוץ, בטבע. התנועה נוסדה ב-1907 על ידי רוברט באדן פאוול, לוטננט־גנרל במילואים מהצבא הבריטי, בעקבות הירידה במספר העוסקים בספורט והפער החברתי ההולך וגדל בחברה האנגלית. תנועת הצופים העבריים הוקמה בפסח שנת 1919 על ידי כמה אגודות נוער וספורט, ובהן אגודת המשוטטים ואגודת "הרצליה", שקיימו פעילויות על פי המתכונת של מייסד הצופים העולמיים (The Scouts) באדן פאוול.

שיטת החינוך: צופיות היא שיטה חינוכית, שמטרתה לפתח נפשית וגופנית את הנוער עם דגש על מיומנות היחיד ושיתוף פעולה קבוצתי תוך התנסות במיומנויות ובתפקידים שאינם עוסקים בהם ביומיום, למשל - מחנאות, שדאות, עמלנות, הפעלת מערכות גלגלות, מעבר בתחנות אתגר, תכנון מבנה ובנייתו, ניווט והתמצאות, בישולי שדה ועוד, תוך יצירתיות מחשבתית ומעשית.

ייעוד תנועת הצופים העבריים: "תנועת הצופים העבריים בישראל" היא תנועת נוער ציונית, ממלכתית, שייעודה הוא להקים ולפתח, מסגרות חינוכיות-ערכיות, בהם יפעלו ילדים ובני נוער בכל רחבי הארץ במגוון פעילויות חברתיות חווייתיות המהוות עבורם מקור לפיתוח אישי, לבילוי ולהנאה. התנועה תתנהל באופן מקצועי על ידי מערכת משולבת של מתנדבים ואנשי מקצוע, שיחנכו, ילוו, וישאפו לניהול עצמי, עצמאי ומרבי ככל האפשר, על ידי הנוער בשכבה הבוגרת. העשייה החינוכית בתנועת הצופים תמוקד על ערכי חברות ורעות, על "נתינה" ומעורבות חברתית, טיפוח חיים קבוצתיים דמוקרטיים תוך דגש על יוזמה אישית, מנהיגות ומצוינות, הכרת הטבע, אהבת הארץ ושמירה על איכות הסביבה.

התנועה תעודד את חניכיה לעצב זהות יהודית-ישראלית משמעותית המשלבת בין המורשת הרבגונית של העם היהודי על מגזריו השונים, לבין התרבות וההוויה הישראלית המתגבשת במדינת ישראל. תנועת הצופים תעודד את בוגריה לקחת חלק בפעילות תורמת לקהילה במסגרת שנת שירות-לפני הגיוס לצבא, להתגייס לשירות ביחידות ובתפקידים המביאים לידי מיצוי מרבי את כישרונותיהם ויכולתם לתרום לצה"ל ולפעול, אחרי השחרור מהצבא, באורח מאורגן, כגורם מרכזי ומשמעותי בעיצוב דמותה האיכותית של החברה בישראל.

השומר הצעיר

סיסמא: חזק ואמץ!

ערכים מובילים: ציונות, סוציאליזם ואחוות עמים

לבוש: חולצה כחולה ושרוך לבן (כחול- מעמד הפועלים, לבן- טוהר ואחווה. יחדיו צבעי דגל ישראל).

היסטוריה: השומר הצעיר היא תנועת הנוער הציונית הראשונה בעם היהודי. התנועה הוקמה בגליציה שבפולין ב 1913 על ידי קבוצת נערים ונערות יהודים שנאספו לקבוצות, נפגשו לפעולה ולמדו מפיו של מדריך על ציונות, שיתוף והגשמה וביקשו למצוא דרך חדשה לחבריהם ולשאר בני עמם בגולה. בתחילה הייתה זו תנועת נוער צופית מעיקרה שטיפחה בחניכיה חיי קבוצה, זיקה לטבע, גאווה לאומית, והיכרות עם השפה העברית והארץ. שמה הראשון, "השומר", נבחר בהשראת חברי אגודת "השומר" בארץ שהיו מופת לחניכיה. עד מהרה החלה מתבהרת דרכה הרעיונית והחינוכית של התנועה, וב-1916 התאחדה עם תנועת "צעירי ציון" בעלת הדגש הרעיוני-תרבותי. האיחוד בין שתי התנועות הוליד את שיטת החינוך הייחודית שפיתחה תנועת השומר הצעיר, אשר היוותה מאז תשתית לכל תנועות הנוער הציוניות. שיטה זו מתבססת על שילוב בין חינוך חווייתי וצופי לבין העשרה תרבותית ורעיונית רחבת אופקים. התנועה פועלת בישראל וברחבי העולם ומקיימת פעילות חינוכית שבסיס רעיונה תיקון אדם-תיקון עולם על פי ערכי הליבה של השומר הצעיר - ציונות, סוציאליזם ואחוות עמים. בשנת 1927 הקימו חברי התנועה את "הקיבוץ הארצי השומר הצעיר", לימים תנועת האם והגוף המיישב של תנועת הנוער. בהמשך השנים התגבש תהליך ההגשמה השומרי המחודש וקמה 'תנועת הבוגרים' של השומר הצעיר.

התנועה פועלת למען חברה ישראלית צודקת, שוחרת שלום ובעלת אופי יהודי ודמוקרטי ולטיפוח מבנים שיתופיים חדשים בעת הזו.

יסודות השיטה החינוכית: כוליות- התנסות החניך במגוון של חוויות בקן, בהן היה תמיד פעיל ואחראי באיזשהו אופן. חברת הנעורים הקנית תסשה ובראה לה עולם פנימי עשיר ומגוון אשר נגע בכל תחומי החיים.

מרד- מרד בחברת המבוגרים הסתמית, החיוורת וחסרת המשמעות, מרד בגורלו של היהודי בגולה, חסר כוח עמידה ופוליטיות. השיחה והלמידה בקן פיתחו את המחשבה הביקורתית החברתית של החניכים.

הביקורת החברתית הופנתה כלפי הקהילה היהודית הגלותית וכלפי השיטה הקפיטליסטית. החינוך השומרי חידד את חושיו המוסרים של החניך, וכך בפוגשו כל עוול או אי צדק ברחוב, בעיתון ובבית הספר הרגיש עצמו אחראי לתיקונו.

צופיות- חינוך הצופי מבוסס על חוויות בטבע, טקסים והסמלה, היראַרכיה הדרכתית ומשמעת. זאת במטרה לחזק את תכונות האדם המורד בגורלו, האקטיבי כלפי חייו וחיי עמו ובריאת האדם היהודי החדש.
שוויון ערך האדם- בני האדם אמנם שונים זה מזה בתחומים רבים ומגוונים (צבע עורם, מעמדם הכלכלי, מינם, דתם וכד') אך שווים זה לזה בזכויותיהם. לכל בני האדם מגיעה הזכות לבחור ולעצב את חייהם באופן חופשי ומלא, ללא הבדלי גזע, דת, מין, מעמד כלכלי וכד'. אמונה זו נובעת מהרצון לייסד את החברה האנושית על בסיס סולידריות בין אנשים, ולא על בסיס של מאבק תמיד.
הגשמה- צו תנועתי המחייב את חניכיה לקיים את ערכיו. זהו עיקרון שאינו מניח לנער להגות בערכים מבלי ליישמם.
http://www.hashomer-hatzair.org/pages/about.aspx?id=26

הנוער העובד והלומד

סיסמא: לעבודה, להגנה ולשלום- עלה והגשם!

ערכים מובילים: ציונות, סוציאליזם, שלום ודמוקרטיה.

לבוש: חולצה כחולה המסמלת את מעמד הפועלים העובד, ושרוך אדום המסמל את דם הפועלים והעמדות הסוציאליסטיות של התנועה.

היסטוריה: הנוער העובד והלומד (הנוע"ל) היא תנועת נוער שיסודותיה בתנועת הנוער העובד, שהוקמה ב-1924 בארץ ישראל על ידי בני נוער עובדים שהתאגדו על מנת להגן על עבודתם וזכויותיהם. "הנוער העובד" התמזגה (בשנת 1959) עם התנועה המאוחדת ליצירת "הנוער העובד והלומד". מטרת האיחוד הייתה לכונן תנועת נוער כללית, שתאגד את כל הנוער הארץ ישראלי במסגרות חברתיות, ותחת הרעיון הציוני-סוציאלסטי. לתנועה שורשים אידאולוגיים עמוקים עם תנועת העבודה הישראלית, וכן היא מזוהה עם ההסתדרות הכללית. התנועה קשורה אידאולוגית ונתמכת כלכלית על ידי התנועה הקיבוצית המאוחדת.

מטרות חינוכיות של תנועה:

בוגר הרואה את האדם ואושרו כיסוד מרכזי בהוויה ומקיים אורחות חיים המבטאים אמונה זו.

בוגר בעל עמדות דמוקרטיות וסוציאליסטיות.

בוגר הרואה את מסורת ישראל כמקור השראה ולא כמקור סמכות.

בוגר שהאחריות האישית והטלת הספק הינם יסודות בגיבוש תפיסת עולמו ומימושה.

בוגר המבסס את קיומו החומרי והתרבותי על עשייה אישית.

בוגר המעורב ופעיל בתהליכי שינוי חברתיים בכיוון אמונותיו ותפיסותיו.

בוגר השואף להגשים עצמו במדינת ישראל ושותף לתהליכי בנייתה והגנתה.

בוגר השואף להגשים עצמו במסגרת הקיבוץ או במסגרות שיתופיות סוציאליסטיות אחרות.

בני עקיבא

סיסמא: תורה ועבודה

לבוש: חולצה לבנה ושרוך כחול

שם, סמל וערכים מובילים: בני עקיבא ישראל מהווה את תנועת הנוער המרכזית של הציבור הדתי לאומי בישראל. שמה של התנועה נגזר משמו של רבי עקיבא, שמסמל הן את הגבורה היהודית והן את לימוד התורה. סמלה מבטא את האתוס המרכזי שלה, "תורה ועבודה": לוחות הברית ולצדם עלי זית ושעורה ומעליהם חרמש וקילשון, על הלוח הימני כתובה האות ת' המסמלת את התורה ועל הלוח השמאלי כתובה האות ע' המסמלת את העבודה. פתגם ברוח זו המהווה נר לרגלי התנועה הוא "קדש חייך בתורה וטהרם בעבודה", שנטבע על ידי שלמה זלמן שרגאי. שמו של בטאונה הרשמי הוא "זרעים", המבטא מצד אחד קשר לתורה (סדר זרעים הוא הסדר הראשון בסדרי המשנה) ומצד שני קשר לעבודת החקלאות.

היסטוריה: התנועה נוסדה בחורף התרפ"ט (1929) בירושלים על ידי יחיאל אליאש, באותה עת צעיר בן 21, וכן מנחם חרובי וגורמים נוספים מהפועל המזרחי. סמוך להקמתה הצטרף לתנועה הרב משה צבי נריה, שנחשב מאז לרב התנועה, בעידודו הנלהב של רבו, הראי"ה קוק, שרחש חיבה יתירה ועמוקה לתנועה. התחברותו של הרב נריה לבני עקיבא משכה את התנועה לכיוון התורני של הרב קוק, והובילה, בהמשך, לייסוד ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה בשנת 1939. בעקבות ישיבה זו קמו "ישיבות בני עקיבא" נוספות. הרב נריה חיבר את המנון התנועה ב-1932, ערך את בטאונה, "זרעים", במשך שנים רבות, וכללו, התווה את דרכה החינוכית-תורנית-אמונית.

בעבר היה לתנועה אופי חלוצי-התיישבותי, ומכאן הקשר שלה לקיבוץ הדתי. עם הזמן חל שינוי בתפיסת עולמה של התנועה, בייחוד לאחר מלחמת ששת הימים, ויעד ההגשמה הורחב למושבים שיתופיים ובמקביל לכך הודגש בתנועה ערך ההתיישבות ביהודה והשומרון וחבל עזה, ולתנועה היה חלק מרכזי בהקמת ההתנחלויות בשטחים אלה. השפעתן של ישיבת מרכז הרב ותנועת גוש אמונים על התנועה עלתה מאוד, וכך גם הכיוון הפוליטי של התנועה שעבר בצורה גורפת ימינה.

במקביל גדל הדגש בתנועה על לימוד תורה וחינוך, והשירות בנח"ל הפך לנפוץ פחות. בעקבות הצלחתם של ישיבות ההסדר והמכינות הקדם צבאיות, המדרשות הגבוהות לבנות והשירות הלאומי, עבר במידה רבה המוקד בתנועה מהגשמה בוגרת לחינוך והדרכת החניכים.

בית"ר

סיסמא: תל-חי

לבוש: חולצה כחולה, כאשר על כיסי התנועה זוג פסים לבנים. על כיס שמאל טלאי של סמל התנועה או סמל הסניף, אם בנמצא. ניתן לנעוץ סיכות תנועתיות שונות על מדי התנועה.

כללי: בית"ר, "ברית הנוער העברי על שם יוסף תרומפלדור", היא תנועת הנוער והצעירים של התנועה הרוויזיוניסטית לפני הקמת המדינה, ושל תנועת החרות לאחר הקמתה. התנועה, ששמה הוא ראשי תיבות של "ברית יוסף תרומפלדור", נקראת על שמו של יוסף טרומפלדור, המסמל גבורה יהודית בעת החדשה, ועל שמה של עיר-המצודה ביתר, המסמלת גבורה יהודית בעת העתיקה. על מנת לשמר את שמה של המצודה, מאוית השם טרומפלדור בת'. השם נקבע על ידי זאב ז'בוטינסקי, מי שכונה "ראש בית"ר", היה מנהיג התנועה עד פטירתו ואביה הרעיוני. סמל התנו־עה, המנורה, נקבע לפי סמל הגדודים העבריים.

כיום בית"ר היא תנועת נוער ציונית בעלת בסיס אידאולוגי ימני שאינה משויכת מפלגתית.

רעיונות התנועה: בית"ר שאבה את החלק המכריע של משנתה מכתביו ודבריו של זאב ז'בוטינסקי. הרעיונות המרכזיים תכליתם לעצב דור חדש לעם היהודי של צעירים המוכשרים לקראת עלייה אל ארץ ישראל והתיישבות בה לצורך הקמת מדינה עברית משתי גדות הירדן. אלו אשר לקחו על עצמם מרצונם החופשי להשתתף ב"מלאכת הבנייה" יהיו מוכנים לעבוד על פי דגם של "חלוץ מוכן לכל", כלומר יתפנו לעסוק בכל מלאכה אשר הקמת הבית הלאומי דורשת, החלוץ המקריב עצמו על מזבח מטרות הכלל. בית"ר שללה לחלוטין את "מלחמת המעמדות" של הסוציאליזם וראתה בבעלי ההון גורם הכרחי בבניית הארץ, ועל כן צידדה בשבירת "נשק השביתה" של הפועלים מפני שראתה בו גורם הרסני למפעל הציוני.

"חד נס" היה אחד מערכי התנועה ופירושו הגשמת הציונות באופן טהור ללא עירוב של גורמים אידאולוגיים חיצוניים סותרים או מכשילים, דהיינו סוציאליזם. התנועה גם ראתה שליחות בהפצת השפה העברית לכל יהודי התפוצות.

רעיון נוסף הוא "רעיון הלגיון" של ז'בוטינסקי אשר ביטא את רצונו לעצב דמות חדשה של היהודי, איש בעל יכולת צבאית, אמיץ לב.

המכבי הצעיר איש אמת ודברו אמונה.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר נאמן לעמו, לארצו ולשפתו.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר חבר מועיל ומעורב בחברה,עוזר לזולת ודוגל בחשיבה ביקורתית.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר אח לכל מכבי ורע לכל אדם.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר אדיב ומנומס.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר חובב את החי ואת הצומח, מגן עליהם ושומר על איכות הסביבה.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר איש המס"ד (משמעת, סדר ודייקנות).

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר עליז אמיץ ואינו נופל ברוחו.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר חסכן ואינו קמצן.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר מוקיר פרי עמלו ועמל אחרים.

מהי משמעותו של הדיבר?
מהי חשיבותו לתנועה?
כיצד הוא בא לידי ביטוי בתנועה כיום?
האם וכיצד אתם ממשים את הדיבר?

המכבי הצעיר

סיסמאות: "נפש בריאה בגוף בריא", "חזק ואמץ", "לבוגר המחנך הזכות להתחנך", "המכבי הצעיר ללא הגשמה כגוף ללא נשמה".

ערכים מובילים: הציונות, היהדות והספורט.

לבוש: חולצת ומכנס החאקי מסמלים את החלוציות והפשטות, והעניבה הכחולה לבנה אשר מושפעת מצבעי דגל ישראל, ויש לה 3 פסים המסמלים את עקרונות המס"ד (משמעת סדר ודייקנות)

היסטוריה: בשנת 1929 בוועידת תנועת מכבי העולמית, המבוססת על ערכי זרם יהדות השרירים מיסודו של מקס נורדאו, התקבלה החלטה לייסד את תנועת הנוער ה"מכבי הצעיר" לצד אגודות הספורט. תנועת הנוער שילבה נושאים של מחנאות, שדאות, תרבות, אקטואליה יחד עם פעילות ספורטיבית. תנועת הנוער של מכבי הכשירה נוער פעיל בספורט ברמה הערכית והחינוכית. בשנת 1933 הוחלט על הקמת תנועת ה"מכבי צעיר" בארץ ישראל. מאז הוקמו סניפים בישובים רבים במדינה. חברי ה"מכבי הצעיר", לקחו חלק משמעותי במאבק על הקמת המדינה, יסדו גרעינים אשר התגייסו במסגרת הפלמ"ח והקימו ישובים כגון כפר מכבי וקיבוץ סוללים. במהלך השנים תנועת ה"מכבי הצעיר" ישראל הפכה לזרוע חינוכית המרכזית של תנועת מכבי על כל מוסדותיה והכשירה את דור מנהיגי העתיד של התנועה.

עקרונות התנועה: הנוער הוא היסוד הדינמי של העם. על שכמו מוטלת החובה להתחדשות מתמדת ולהנעת המעש הלאומי. החינוך בתנועת הנוער מכוון ליצירת דור אחראי, יוזם ופועל.

מטרת החינוך בתנועה - עיצוב דמות אדם שלם בגופו וברוחו, איש המוסר, החבר הטוב, התרבותי בהליכותיו, המוכשר מתוך הכרה מלאה לקבל את גורל העם ועתידו.

מסורת עם ישראל היא הבסיס הרעיוני להגשמת מטרות אלו.

נתיב המכבי- "נפש בריאה בגוף בריא"- יעבור כחוט השני במערכת החינוך בתנועה, החינוך הגופני והמחנאי.

תנועת ה"מכבי הצעיר" רואה את עצמה כנושאת רעיון איחוד העם והאומה ללא הבדלי השקפה ורעיון, למען ביצור, ביסוס וחיזוק המדינה.

המשמעת בתנועה צריכה להיות בנויה על הכרת ערכו של הפרט בחברה והכרת ערכי החברה בערכי הפרט.

ה"מכבי הצעיר" רואה ייעודו בהגשמת החלוציות בכל שטחי החיים על פי צו השעה.

הצופים

סיסמא: היה נכון!

שבועת הצופה: הנני מבטיח הבטחה שלמה | לעשות ככל שביכולתי
למען עמי, ארצי ומולדתי | לעזור לזולת בכל עת | ולקיים את חוקת הצופה.

לבוש: מכנסי וחולצת חאקי, עניבה על פי דרגה.

היסטוריה: הצופים היא תנועה חברתית כלל עולמית. מטרתה היא לפתח אנשים צעירים גופנית ורוחנית כך שהנוער יוכל לקחת מקום מועיל יותר בחברה. מטרה זו מושגת באמצעות חינוך בלתי פורמלי עם דגש על פעילויות מעשיות בחוץ, בטבע. התנועה נוסדה ב-1907 על ידי רוברט באדן פאוול, לוטננט־גנרל במילואים מהצבא הבריטי, בעקבות הירידה במספר העוסקים בספורט והפער החברתי ההולך וגדל בחברה האנגלית. תנועת הצופים העבריים הוקמה בפסח שנת 1919 על ידי כמה אגודות נוער וספורט, ובהן אגודת המשוטטים ואגודת "הרצליה", שקיימו פעילויות על פי המתכונת של מייסד הצופים העולמיים (The Scouts) באדן פאוול.

שיטת החינוך: צופיות היא שיטה חינוכית, שמטרתה לפתח נפשית וגופנית את הנוער עם דגש על מיומנות היחיד ושיתוף פעולה קבוצתי תוך התנסות במיומנויות ובתפקידים שאינם עוסקים בהם ביומיום, למשל - מחנאות, שדאות, עמלנות, הפעלת מערכות גלגלות, מעבר בתחנות אתגר, תכנון מבנה ובנייתו, ניווט והתמצאות, בישולי שדה ועוד, תוך יצירתיות מחשבתית ומעשית.

ייעוד תנועת הצופים העבריים: "תנועת הצופים העבריים בישראל" היא תנועת נוער ציונית, ממלכתית, שייעודה הוא להקים ולפתח, מסגרות חינוכיות-ערכיות, בהם יפעלו ילדים ובני נוער בכל רחבי הארץ במגוון פעילויות חברתיות חווייתיות המהוות עבורם מקור לפיתוח אישי, לבילוי ולהנאה. התנועה תתנהל באופן מקצועי על ידי מערכת משולבת של מתנדבים ואנשי מקצוע, שיחנכו, ילוו, וישאפו לניהול עצמי, עצמאי ומרבי ככל האפשר, על ידי הנוער בשכבה הבוגרת. העשייה החינוכית בתנועת הצופים תמוקד על ערכי חברות ורעות, על "נתינה" ומעורבות חברתית, טיפוח חיים קבוצתיים דמוקרטיים תוך דגש על יוזמה אישית, מנהיגות ומצוינות, הכרת הטבע, אהבת הארץ ושמירה על איכות הסביבה.

התנועה תעודד את חניכיה לעצב זהות יהודית-ישראלית משמעותית המשלבת בין המורשת הרבגונית של העם היהודי על מגזריו השונים, לבין התרבות וההוויה הישראלית המתגבשת במדינת ישראל. תנועת הצופים תעודד את בוגריה לקחת חלק בפעילות תורמת לקהילה במסגרת שנת שירות-לפני הגיוס לצבא, להתגייס לשירות ביחידות ובתפקידים המביאים לידי מיצוי מרבי את כישרונותיהם ויכולתם לתרום לצה"ל ולפעול, אחרי השחרור מהצבא, באורח מאורגן, כגורם מרכזי ומשמעותי בעיצוב דמותה האיכותית של החברה בישראל.

השומר הצעיר

סיסמא: חזק ואמץ!

ערכים מובילים: ציונות, סוציאליזם ואחוות עמים

לבוש: חולצה כחולה ושרוך לבן (כחול- מעמד הפועלים, לבן- טוהר ואחווה. יחדיו צבעי דגל ישראל).

היסטוריה: השומר הצעיר היא תנועת הנוער הציונית הראשונה בעם היהודי. התנועה הוקמה בגליציה שבפולין ב 1913 על ידי קבוצת נערים ונערות יהודים שנאספו לקבוצות, נפגשו לפעולה ולמדו מפיו של מדריך על ציונות, שיתוף והגשמה וביקשו למצוא דרך חדשה לחבריהם ולשאר בני עמם בגולה. בתחילה הייתה זו תנועת נוער צופית מעיקרה שטיפחה בחניכיה חיי קבוצה, זיקה לטבע, גאווה לאומית, והיכרות עם השפה העברית והארץ. שמה הראשון, "השומר", נבחר בהשראת חברי אגודת "השומר" בארץ שהיו מופת לחניכיה. עד מהרה החלה מתבהרת דרכה הרעיונית והחינוכית של התנועה, וב-1916 התאחדה עם תנועת "צעירי ציון" בעלת הדגש הרעיוני-תרבותי. האיחוד בין שתי התנועות הוליד את שיטת החינוך הייחודית שפיתחה תנועת השומר הצעיר, אשר היוותה מאז תשתית לכל תנועות הנוער הציוניות. שיטה זו מתבססת על שילוב בין חינוך חווייתי וצופי לבין העשרה תרבותית ורעיונית רחבת אופקים. התנועה פועלת בישראל וברחבי העולם ומקיימת פעילות חינוכית שבסיס רעיונה תיקון אדם-תיקון עולם על פי ערכי הליבה של השומר הצעיר - ציונות, סוציאליזם ואחוות עמים. בשנת 1927 הקימו חברי התנועה את "הקיבוץ הארצי השומר הצעיר", לימים תנועת האם והגוף המיישב של תנועת הנוער. בהמשך השנים התגבש תהליך ההגשמה השומרי המחודש וקמה 'תנועת הבוגרים' של השומר הצעיר.

התנועה פועלת למען חברה ישראלית צודקת, שוחרת שלום ובעלת אופי יהודי ודמוקרטי ולטיפוח מבנים שיתופיים חדשים בעת הזו.

יסודות השיטה החינוכית: כוליות- התנסות החניך במגוון של חוויות בקן, בהן היה תמיד פעיל ואחראי באיזשהו אופן. חברת הנעורים הקנית תסשה ובראה לה עולם פנימי עשיר ומגוון אשר נגע בכל תחומי החיים.

מרד- מרד בחברת המבוגרים הסתמית, החיוורת וחסרת המשמעות, מרד בגורלו של היהודי בגולה, חסר כוח עמידה ופוליטיות. השיחה והלמידה בקן פיתחו את המחשבה הביקורתית החברתית של החניכים.

הביקורת החברתית הופנתה כלפי הקהילה היהודית הגלותית וכלפי השיטה הקפיטליסטית. החינוך השומרי חידד את חושיו המוסרים של החניך, וכך בפוגשו כל עוול או אי צדק ברחוב, בעיתון ובבית הספר הרגיש עצמו אחראי לתיקונו.

צופיות- חינוך הצופי מבוסס על חוויות בטבע, טקסים והסמלה, היראַרכיה הדרכתית ומשמעת. זאת במטרה לחזק את תכונות האדם המורד בגורלו, האקטיבי כלפי חייו וחיי עמו ובריאת האדם היהודי החדש.
שוויון ערך האדם- בני האדם אמנם שונים זה מזה בתחומים רבים ומגוונים (צבע עורם, מעמדם הכלכלי, מינם, דתם וכד') אך שווים זה לזה בזכויותיהם. לכל בני האדם מגיעה הזכות לבחור ולעצב את חייהם באופן חופשי ומלא, ללא הבדלי גזע, דת, מין, מעמד כלכלי וכד'. אמונה זו נובעת מהרצון לייסד את החברה האנושית על בסיס סולידריות בין אנשים, ולא על בסיס של מאבק תמיד.
הגשמה- צו תנועתי המחייב את חניכיה לקיים את ערכיו. זהו עיקרון שאינו מניח לנער להגות בערכים מבלי ליישמם.
http://www.hashomer-hatzair.org/pages/about.aspx?id=26

הנוער העובד והלומד

סיסמא: לעבודה, להגנה ולשלום- עלה והגשם!

ערכים מובילים: ציונות, סוציאליזם, שלום ודמוקרטיה.

לבוש: חולצה כחולה המסמלת את מעמד הפועלים העובד, ושרוך אדום המסמל את דם הפועלים והעמדות הסוציאליסטיות של התנועה.

היסטוריה: הנוער העובד והלומד (הנוע"ל) היא תנועת נוער שיסודותיה בתנועת הנוער העובד, שהוקמה ב-1924 בארץ ישראל על ידי בני נוער עובדים שהתאגדו על מנת להגן על עבודתם וזכויותיהם. "הנוער העובד" התמזגה (בשנת 1959) עם התנועה המאוחדת ליצירת "הנוער העובד והלומד". מטרת האיחוד הייתה לכונן תנועת נוער כללית, שתאגד את כל הנוער הארץ ישראלי במסגרות חברתיות, ותחת הרעיון הציוני-סוציאלסטי. לתנועה שורשים אידאולוגיים עמוקים עם תנועת העבודה הישראלית, וכן היא מזוהה עם ההסתדרות הכללית. התנועה קשורה אידאולוגית ונתמכת כלכלית על ידי התנועה הקיבוצית המאוחדת.

מטרות חינוכיות של תנועה:

בוגר הרואה את האדם ואושרו כיסוד מרכזי בהוויה ומקיים אורחות חיים המבטאים אמונה זו.

בוגר בעל עמדות דמוקרטיות וסוציאליסטיות.

בוגר הרואה את מסורת ישראל כמקור השראה ולא כמקור סמכות.

בוגר שהאחריות האישית והטלת הספק הינם יסודות בגיבוש תפיסת עולמו ומימושה.

בוגר המבסס את קיומו החומרי והתרבותי על עשייה אישית.

בוגר המעורב ופעיל בתהליכי שינוי חברתיים בכיוון אמונותיו ותפיסותיו.

בוגר השואף להגשים עצמו במדינת ישראל ושותף לתהליכי בנייתה והגנתה.

בוגר השואף להגשים עצמו במסגרת הקיבוץ או במסגרות שיתופיות סוציאליסטיות אחרות.

בני עקיבא

סיסמא: תורה ועבודה

לבוש: חולצה לבנה ושרוך כחול

שם, סמל וערכים מובילים: בני עקיבא ישראל מהווה את תנועת הנוער המרכזית של הציבור הדתי לאומי בישראל. שמה של התנועה נגזר משמו של רבי עקיבא, שמסמל הן את הגבורה היהודית והן את לימוד התורה. סמלה מבטא את האתוס המרכזי שלה, "תורה ועבודה": לוחות הברית ולצדם עלי זית ושעורה ומעליהם חרמש וקילשון, על הלוח הימני כתובה האות ת' המסמלת את התורה ועל הלוח השמאלי כתובה האות ע' המסמלת את העבודה. פתגם ברוח זו המהווה נר לרגלי התנועה הוא "קדש חייך בתורה וטהרם בעבודה", שנטבע על ידי שלמה זלמן שרגאי. שמו של בטאונה הרשמי הוא "זרעים", המבטא מצד אחד קשר לתורה (סדר זרעים הוא הסדר הראשון בסדרי המשנה) ומצד שני קשר לעבודת החקלאות.

היסטוריה: התנועה נוסדה בחורף התרפ"ט (1929) בירושלים על ידי יחיאל אליאש, באותה עת צעיר בן 21, וכן מנחם חרובי וגורמים נוספים מהפועל המזרחי. סמוך להקמתה הצטרף לתנועה הרב משה צבי נריה, שנחשב מאז לרב התנועה, בעידודו הנלהב של רבו, הראי"ה קוק, שרחש חיבה יתירה ועמוקה לתנועה. התחברותו של הרב נריה לבני עקיבא משכה את התנועה לכיוון התורני של הרב קוק, והובילה, בהמשך, לייסוד ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה בשנת 1939. בעקבות ישיבה זו קמו "ישיבות בני עקיבא" נוספות. הרב נריה חיבר את המנון התנועה ב-1932, ערך את בטאונה, "זרעים", במשך שנים רבות, וככלל, התווה את דרכה החינוכית-תורנית-אמונית.

בעבר היה לתנועה אופי חלוצי-התיישבותי, ומכאן הקשר שלה לקיבוץ הדתי. עם הזמן חל שינוי בתפיסת עולמה של התנועה, בייחוד לאחר מלחמת ששת הימים, ויעד ההגשמה הורחב למושבים שיתופיים ובמקביל לכך הודגש בתנועה ערך ההתיישבות ביהודה והשומרון וחבל עזה, ולתנועה היה חלק מרכזי בהקמת ההתנחלויות בשטחים אלה. השפעתן של ישיבת מרכז הרב ותנועת גוש אמונים על התנועה עלתה מאוד, וכך גם הכיוון הפוליטי של התנועה שעבר בצורה גורפת ימינה.

במקביל גדל הדגש בתנועה על לימוד תורה וחינוך, והשירות בנח"ל הפך לנפוץ פחות. בעקבות הצלחתם של ישיבות ההסדר והמכינות הקדם צבאיות, המדרשות הגבוהות לבנות והשירות הלאומי, עבר במידה רבה המוקד בתנועה מהגשמה בוגרת לחינוך והדרכת החניכים.

בית"ר

סיסמא: תל-חי

לבוש: חולצה כחולה, כאשר על כיסי התנועה זוג פסים לבנים. על כיס שמאל טלאי של סמל התנועה או סמל הסניף, אם בנמצא. ניתן לנעוץ סיכות תנועתיות שונות על מדי התנועה.

כללי: בית"ר, "ברית הנוער העברי על שם יוסף תרומפלדור", היא תנועת הנוער והצעירים של התנועה הרוויזיוניסטית לפני הקמת המדינה, ושל תנועת החרות לאחר הקמתה. התנועה, ששמה הוא ראשי תיבות של "ברית יוסף תרומפלדור", נקראת על שמו של יוסף טרומפלדור, המסמל גבורה יהודית בעת החדשה, ועל שמה של עיר-המצודה ביתר, המסמלת גבורה יהודית בעת העתיקה. על מנת לשמר את שמה של המצודה, מאוית השם טרומפלדור בת'. השם נקבע על ידי זאב ז'בוטינסקי, מי שכונה "ראש בית"ר", היה מנהיג התנועה עד פטירתו ואביה הרעיוני. סמל התנו־עה, המנורה, נקבע לפי סמל הגדודים העבריים.

כיום בית"ר היא תנועת נוער ציונית בעלת בסיס אידאולוגי ימני שאינה משויכת מפלגתית.

רעיונות התנועה: בית"ר שאבה את החלק המכריע של משנתה מכתביו ודבריו של זאב ז'בוטינסקי. הרעיונות המרכזיים תכליתם לעצב דור חדש לעם היהודי של צעירים המוכשרים לקראת עלייה אל ארץ ישראל והתיישבות בה לצורך הקמת מדינה עברית משתי גדות הירדן. אלו אשר לקחו על עצמם מרצונם החופשי להשתתף ב"מלאכת הבנייה" יהיו מוכנים לעבוד על פי דגם של "חלוץ מוכן לכל", כלומר יתפנו לעסוק בכל מלאכה אשר הקמת הבית הלאומי דורשת, החלוץ המקריב עצמו על מזבח מטרות הכלל. בית"ר שללה לחלוטין את "מלחמת המעמדות" של הסוציאליזם וראתה בבעלי ההון גורם הכרחי בבניית הארץ, ועל כן צידדה בשבירת "נשק השביתה" של הפועלים מפני שראתה בו גורם הרסני למפעל הציוני.

"חד נס" היה אחד מערכי התנועה ופירושו הגשמת הציונות באופן טהור ללא עירוב של גורמים אידאולוגיים חיצוניים סותרים או מכשילים, דהיינו סוציאליזם. התנועה גם ראתה שליחות בהפצת השפה העברית לכל יהודי התפוצות.

רעיון נוסף הוא "רעיון הלגיון" של ז'בוטינסקי אשר ביטא את רצונו לעצב דמות חדשה של היהודי, איש בעל יכולת צבאית, אמיץ לב.

מערך 5 | פעולה בנושא: הערכים שלי והשתלבותם עם ערכי התנועה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- בחינה של ערכיו האישיים.
- בחינת התאמת ערכיו האישיים לערכי התנועה.

מסרים מרכזיים:

לכל אדם ישנם ערכים המובילים אותו בחייו. ערכים אלו יכולים להשתנות או לקבל פרשנות שונה. חשוב שנבחן מהם הערכים המובילים אותנו והאם וכיצד הם משתלבים עם הערכים שמייצגת התנועה, כדי שנוכל לבחון האם חברות בתנועה מתאימה לי ולאמונה שלי והאם אני מרגיש/ה שאני יכול/ה לחנך לערכים אלו.

מהלך הפעולה:

מתודה 1:

נספר לחניכים כי חברה ישראלית רשמה פטנט על גלולות לשיפור עצמי.
מה זאת אומרת? בעקבות מחקר אינטנסיבי על DNA הם הצליחו לבודד גנים אשר אחראיים על דברים שונים בגוף האדם וכעת הם מציגים למכירה גלולות מסוגים שונים, אשר נטילה שלהם תעזור לשיפור עצמי של כל אחד. עם זאת, בגלל שהם סטרט-אפ, הם לא יכולים לייצר את כל הגלולות בבת-אחת אלא יכולים לייצר בכל פעם גלולה אחרת (סוגי הגלולות מפורטות בהמשך).

חלק א'-

נציג לחניכים את רשימת הגלולות ונבקש מהם לרשום, כל אחד לעצמו, את הסדר שלדעתו צריך לייצר את הגלולות (1- לייצר ראשונה, 10- לייצר אחרונה).

חלק ב'-

לאחר שסיימו לרשום נחלק אותם לקבוצות של 4-5 חניכים (במידה ומדובר בקבוצה קטנה ניתן לעשות זאת כולם יחד). עכשיו נבקש מהם ליצור רשימה אחת משותפת של סדר ייצור הגלולות. חשוב להגיד להם שאסור להם להצביע כדי לקבל החלטה אלא עליהם רק לשכנע אחד את השני. חשוב! למשימה זו תתנו להם זמן מוגבל (5-10 דקות).
רוב הסיכויים שהם לא יגיעו לרשימה סופית מוסכמת על כולם.
נחזור למעגל והקבוצות יציגו את הרשימה (גם אם החלקית) שהגיעו אליה.
נבקש מהם שיסבירו כיצד הגיעו לרשימה, על מה היה ויכוח רציני יותר, הרשימה של מי תואמת יותר או פחות את הרשימה, מה מרגיש מי שהרשימה לא תואמת את רשימתו המקורית, מה גרם לו להסכים ולהתפשר, על מה הם לא היו מוכנים להתפשר.

דיון:

- למה היו גלולות שהיו חשובות לנו יותר וכאלו פחות? מה הן מייצגות? (ערכים שחשובים לנו)
- למה לכל אחד יש סולם ערכים שונה?
- אם לכל אחד יש סולם ערכים שונה, איך אנחנו מסתדרים בינינו?
- האם יש ערכים שאם הייתם יודעים שמישהו מאמין בהם היה לכם קשה להסתדר איתו?

מתודה 2:

נפזר ברחבי החדר/נתלה על הקירות משפטי "אני מאמין". המשפטים גזורים ומתאימים לדברות התנועה אך לא נגיד את זה לחניכים עדיין.
בנוסף ישנם משפטים עם ערכים שאינם מופיעים בדברות התנועה. ניתן לכל חניך עטים/טושים בשני צבעים. חשוב שלכולם יהיו את אותם שני צבעים, למשל כחול ואדום.
על החניכים להסתובב בין המשפטים ולחתום את שמם בצבע אחד (למשל כחול) מתחת למשפטים שמייצגים אותם, ובצבע השני (למשל אדום) מתחת למשפטים שממש לא מייצגים או אפילו נוגדים את אמונתם. לא חובה לכתוב את שמם תחת כל המשפטים.

דיון:

- עם אילו משפטים הסכמת ועם אילו ממש לא? מדוע?
- האם אתם פועלים לאור הערכים והאמונות שלכם?
- האם הייתם פועלים ומחנכים לכך שאחרים גם יפעלו לאור ערכים אלו? נחשוף בפניהם את דברות התנועה ונגיד להם שהרבה מהמשפטים נגזרו מהן.
- האם זה מפתיע אתכם?
- מדוע חשוב שאם אני חלק מתנועה אאמין בערכים אליה היא מחנכת, או לפחות אבחן אותם?
- האם אי פעם בחנתם לעומק את ההתאמה בין הערכים שלכם לערכי התנועה?
- האם יש דברים שלא תואמים? האם יש דברים שאתם מאמינים בהם ולא מופיעים?
- האם וכיצד זה משפיע על הבחירה להיות חברים בתנועה?

נספחים:

הגלולות:

גלולת ההשפעה- תפתח בך תכונות שבעזרתן תוכל להשפיע על אנשים רבים, לארגן אותם ולשלוט בהם. תוכל בנקל להלהיבם לבצע מפעלים חברתיים מורכבים ומסובכים. האנשים יאמינו בך ויסמכו עליך.

גלולת החוכמה- תפתח בפניך אוצרות בלתי נדלים של בינה ודעת. תוכל לתת מענה על כל שאלה ולהציע פתרון נכון לכל בעיה.

גלולת היושר- תאפשר לך להבדיל בין טוב לרע, בין צדק לאי-צדק. אורח חייך ישמש דוגמה ומופת לחיים ישרים ומוסריים.

גלולת ההצלחה- תביא לכך, שבכל תחום שתבחר בו תגיע למומחיות ולהישגים בלתי רגילים.

גלולת העושר- תביא לך מזל וברכה בכל הנוגע לצבירת רכוש ונכסים יקרי ערך. תוכל להשיג כל מה שנקנה בכסף.

גלולת החיבה- תעשה אותך רצוי ומקובל ביותר בחברה. רבים יחפשו את קרבתך וירצו שתהיה ידידם האישי.

גלולת ההנאה- תגרום לכך שתמצא הנאה בכל עיסוק, בילוי או פעילות.

גלולת היופי- תעשה אותך יפה-תואר ובעל הופעה מושכת ומרשימה שתביא לך הצלחה בקרב בני המין השני.

גלולת הבריאות- תעשה אותך לאדם חזק ובריא, לעולם לא תדבק בך מחלה ואיש לא יעז להרים עליך יד.

גלולת העזרה- תפתח בך רצון ויכולת לעזור לאחרים במצוקתם ולהשביע את רצונם של הסובבים אותך.

משפטי "אני מאמין":

אני מאמין/ה ביושר

אני מאמין/ה בלדבר אמת

אני מאמין/ה בנאמנות

אני מאמין/ה באהבת הארץ

אני מאמין/ה בציונות

אני מאמין/ה בתרומה לקהילה

אני מאמין/ה בעזרה לזולת

אני מאמין/ה באכפתיות

אני מאמין/ה בלהטיל ספק

אני מאמין/ה בחברות

אני מאמין/ה ברעות

אני מאמין/ה שיש לנהוג באדיבות

אני מאמין/ה שיש לנהוג בנימוס

אני מאמין/ה באהבת הארץ

אני מאמין/ה בשמירה על איכות הסביבה

אני מאמין/ה בזכויות בעלי חיים

אני מאמינ/ה בלהיות מסודר

אני מאמינ/ה בלהיות ממושמע/ת

אני מאמינ/ה בלחיות בשמחה

אני מאמינ/ה באומץ

אני מאמינ/ה בלקחת סיכונים

אני מאמינ/ה בחסכנות

אני מאמינ/ה בפרגון

אני מאמינ/ה בעבודה קשה

אני מאמינ/ה בהתמדה

אני מאמינ/ה בשוויון

אני מאמינ/ה בשלום

אני מאמינ/ה בפלורליזם (ריבוי דעות)

אני מאמינ/ה בסובלנות

גלולת ההשפעה- תפתח בך תכונות שבעזרתן תוכל להשפיע על אנשים רבים, לארגן אותם ולשלוט בהם. תוכל בנקל להלהיבם לבצע מפעלים חברתיים מורכבים ומסובכים.
האנשים יאמינו בך ויסמכו עליך.

גלולת החוכמה- תפתח בפניך אוצרות בלתי נדלים של בינה ודעת. תוכל לתת מענה על כל שאלה ולהציע פתרון נכון לכל בעיה.

גלולת היושר- תאפשר לך להבדיל בין טוב לרע, בין צדק לאי-צדק. אורח חייך ישמש דוגמה ומופת לחיים ישרים ומוסריים.

גלולת ההצלחה- תביא לכך, שבכל תחום שתבחר בו תגיע למומחיות ולהישגים בלתי רגילים.

גלולת העושר- תביא לך מזל וברכה בכל הנוגע לצבירת רכוש ונכסים יקרי ערך. תוכל להשיג כל מה שנקנה בכסף.

גלולת החיבה- תעשה אותך רצוי ומקובל ביותר בחברה. רבים יחפשו את קרבתך וירצו שתהיה ידידם האישי.

גלולת ההנאה- תגרום לכך שתמצא הנאה בכל עיסוק, בילוי או פעילות.

גלולת היופי- תעשה אותך יפה-תואר ובעל הופעה מושכת ומרשימה שתביא לך הצלחה בקרב בני המין השני.

גלולת הבריאות- תעשה אותך לאדם חזק ובריא, לעולם לא תדבק בך מחלה ואיש לא יעז להרים עליך יד.

גלולת העזרה- תפתח בך רצון ויכולת לעזור לאחרים במצוקתם ולהשביע את רצונם של הסובבים אותך.

אני מאמין/ה ביושר

אני מאמין/ה בלדבר אמת

אני מאמין/ה בנאמנות

אני מאמין/ה באהבת הארץ

אני מאמין/ה בציונות

אני מאמין/ה בתרומה לקהילה

אני מאמין/ה בעזרה לזולת

אני מאמין/ה באכפתיות

אני מאמין/ה בלהטיל ספק

אני מאמין/ה בחברות

אני מאמין/ה ברעות

אני מאמין/ה שיש לנהוג באדיבות

אני מאמין/ה שיש לנהוג בנימוס

אני מאמין/ה באהבת הארץ

אני מאמין/ה בשמירה על איכות הסביבה

אני מאמין/ה בזכויות בעלי חיים

אני מאמינ/ה בלהיות מסודר

אני מאמינ/ה בלהיות ממושמע/ת

אני מאמינ/ה בלחיות בשמחה

אני מאמינ/ה באומץ

אני מאמינ/ה בלקחת סיכונים

אני מאמינ/ה בחסכנות

אני מאמינ/ה בפרגון

אני מאמינ/ה בעבודה קשה

אני מאמינ/ה בהתמדה

אני מאמינ/ה בשוויון

אני מאמינ/ה בשלום

אני מאמינ/ה בפלורליזם (ריבוי דעות)

אני מאמינ/ה בסובלנות

דברות התנועה

הדברות מבטאות את המשמעות היומיומית ודפוסי ההתנהגות שנגזרים מעקרונות וערכי התנועה. תכני הדברות הם מה שצריך לאפיין חבר ב "מכבי הצעיר" ולמימושם הוא צריך לשאוף.

1. ה"**מכבי הצעיר**" איש אמת ודברו אמונה.
2. ה"**מכבי הצעיר**" נאמן לעמו, לארצו ולשפתו.
3. ה"**מכבי הצעיר**" חבר מועיל ומעורב בחברה, עוזר לזולת ודוגל בחשיבה ביקורתית.
4. ה"**מכבי הצעיר**" אח לכל "מכבי" ורע לכל אדם.
5. ה"**מכבי הצעיר**" אדיב ומנומס.
6. ה"מכבי הצעיר" חובב את החי והצומח, מגן עליהם ושומר על איכות הסביבה.
7. ה"**מכבי הצעיר**" איש המס"ד (משמעת, סדר, דייקנות).
8. ה"**מכבי הצעיר**" עליז, אמיץ ואינו נופל ברוחו.
9. ה"**מכבי הצעיר**" חסכן ואינו קמצן.
10. ה"**מכבי הצעיר**" מוקיר פרי עמלו ועמל אחרים.

מערך 5 | פעולה בנושא: נוסח ההבטחה ומשמעותה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

- חשיפה לנוסח ההבטחה.
- הבנת משמעות ההבטחה.
- הזדמנות להתבונן פנימה אל עצמנו לאור המשמעות של ההבטחה והעקרונות המרכיבים אותה.

מסרים מרכזיים:

להבטחה שאנו מבטיחים ישנה משמעות, זהו לא אוסף של מילים שקוראים על מנת לסמן "וי" ולהמשיך הלאה. לבחירה בהבטחה ישנה משמעות על היותי בוגר בתנועת נוער ועל הדברים שאני מתחייב לקיים. ההבטחה הינה בחירה אישית של החניך.

מהלך הפעולה:

חלק א':

נפזר את החניכים ברחבי החדר ונחלק לכל אחד מהם דף ועט. נבקש מהחניכים לשמור על השקט לאורך כל חלק זה של הפעולה ולכתוב על הדף הבטחות שהם הבטיחו בעבר (בכל גיל), האם הם קיימו אותן או לא, ובמידה וקיימו אותן - אחרי כמה זמן מרגע ההבטחה הם קיימו אותה.
אחרי שכל החניכים יכתבו לעצמם, נבקש ממי שרוצה שישתף אותנו במה שהוא כתב.

דיון:

- כמה תוקף יש להבטחה שאני מבטיח?
- האם קרה שאמרתם שאתם מבטיחים גם אם לא התכוונתם באמת?
- מה קורה אם אני מתחרט לגבי ההבטחה שהבטחתי?
- האם אני חייב לקיים את ההבטחה שלי בכל מחיר? גם אם אני לא עומד מאחוריה והיא נאמרה מחוסר ברירה?

חלק ב':

נחלק לחניכים את נוסח ההבטחה. נבקש מהחניכים לסמן את המשפטים שיותר נוגעים להם ומסכימים איתם, ואת המשפטים שפחות (לא בהכרח יהיו כאלה). נבקש מהחניכים לשתף אותנו במה שסימנו.

דיון:

- מה הבנתם מנוסח ההבטחה?
- מה זה אומר בשבילכם להבטיח לתנועה?
- למה בכלל להבטיח לתנועה שלי?
- כמה זמן יש להבטחה של התנועה תוקף? פרק זמן קצר, או שהיא בעלת תוקף עד י"ב?
- יש משהו מתוך ההבטחה שאתם לא מסכימים איתו?
- האם ההבטחה לתנועה מסתיימת כאשר אני עוזב את הסניף?
- איך את/ה מתכוונים לפעול בסניף על מנת לקיים את ההבטחה?
- האם ישנה אפשרות לא להבטיח אך בכל זאת להיות בוגר משפיע בתנועה?

הערה למדריך:

זו פעולה שעיקרה הוא השיח סביב ההבטחה, מה זה הבטחה בשבילי וכדומה.
ניתן להוסיף מתודות, אך חשוב במיוחד להתמקד ברעיון הנ"ל הפעולה - שיבינו מה עומד מאחורי ההבטחה, מה זה אומר כשאני מבטיח, למה בכלל להבטיח וכדומה.

הפעולה המשודרגת שלי -
המדריך למדריך

שכבה

מערך

שם הפעולה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

מסרים מרכזיים:

מהלך הפעולה:

המשך מהלך הפעולה:

הערות רכז:

* אז מה בתכלס'?

* להכין:	* להביא:	* לקנות:

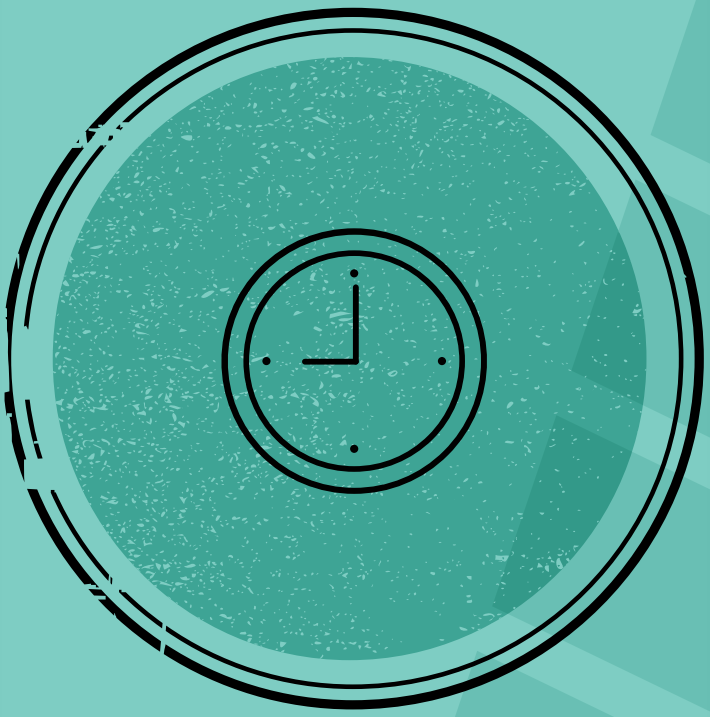

צו השעה

#המדריך למדריך

פורמט פעולה - המדריך למדריך

שכבה

מערך

שם הפעולה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

מסרים מרכזיים:

מהלך הפעולה:

המשך מהלך הפעולה:

דיון מסכם:

* אז מה בתכלס'?

* להכין:	* להביא:	* לקנות:

פעולת בחירה

#המדריך למדריך

פורמט פעולה - המדריך למדריך

שכבה

מערך

שם הפעולה

מה יקבלו החניכים בפעולה?

מסרים מרכזיים:

מהלך הפעולה:

המשך מהלך הפעולה:

דיון מסכם:

* אז מה בתכלס'?

* להכין:	* להביא:	* לקנות:

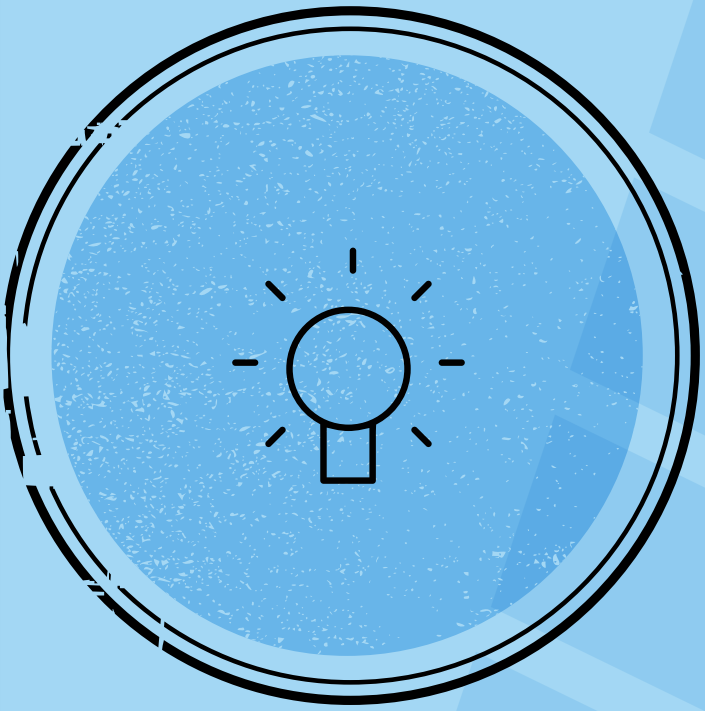

סדנאות

#המדריך למדריך

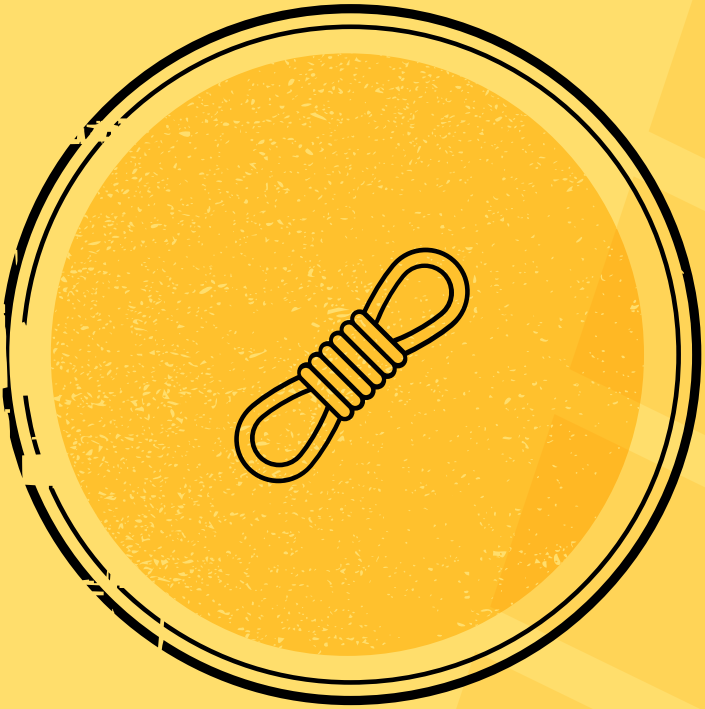

הדרכה מחנאית

#המדריך למדריך

מדרג מחנאי שכבה ח'

מיומנות מחנאית נדרשת

התמצאות במפה טופוגרפית
לולאת פרפר אלפיני
קשר א' מתהדק

התנסויות מעשיות

בניית תחנה בפורימון
בניית כתובת אש
תכנון מנגנון

מושגים שצריך להכיר

קיצור משולש
בלוק
שימוש ב- PVC

חייבים לכם תודה...

אלעד כהן- מז"כל התנועה • אחיקם שושן- יו"ר התנועה • ליאור ויטלין- מנהלת מחלקת חינוך • הנהגת התנועה • יושבי ראש הסנפים • מרכזי הסניפים • סיגל כהן - מנהלת הלשכה • מחלקת חינוך- נגה וימן ליאור דביר קינן בירנבאום • מחלקת מפעלים • מחלקת הגשמה • סיון מלניק יניב- ייעוץ וליווי מקצועי • איילת משיח- עיצוב גרפי • ערן בן ישי C- COPY • יעל אבן אור- עריכה לשונית

משתתפי כנס הכתיבה וכותבי התוכן

שירלי חרצ'ובסקי • יובל זלדינג • גל שחם • דן דרומי • אוראל דגן • מורן בן אור • נופר הוניגמן • רותם מיימוני • אופיר שיינהרץ • עדי שפריר • גיל לרר • עומרי מר • עידו מזרחי ירין נונה • אלעד אלפרוביץ' • דני שטרנגלס • שי בר נר • נועה אבנד • שקד בר • מעיין ליברוס • מעיין גונן • ליאור צ'רצ'נסקי • נועם דוזי • טל מיימון • יובל מיימון • אוריה לביא בקין • שחר אייזיק

תודה על המאמץ, האכפתיות, היצרתיות והחשיבה.
תודה שהייתם חלק.

המדריך למדריך

#הדרכה 24/7

"אדם שבוחר לעסוק בחינוך
הוא כנראה אדם מאמין.
אדם שמאמין בבני אדם,
ביכולת שלהם לחולל שינוי,
לעצב מציאות
ולצעוד בדרכים חדשות"

מקום בעולם - חילי טרופר

תנועת הנוער
הימכי הצעיר